

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

6 maart 2009

ONTWERP VAN DECREET

betreffende de diepe ondergrond

INHOUD

	Blz.
Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet d.d. 19 december 2008	85
Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen	115
Advies van de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen.....	139
Voorontwerp van decreet d.d. 30 januari 2009	157
Advies van de Raad van State	189
Ontwerp van decreet	211
Bijlagen bij het ontwerp van decreet.....	241
Bijlage bij de memorie van toelichting: Reguleringsimpactanalyse.....	249

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. INLEIDING

Vlaanderen heeft een aanzienlijke energiebehoefte. Het staat vast dat Vlaanderen, zeker in de nabije toekomst, nog sterk afhankelijk zal blijven van het buitenland voor zijn energievoorziening. Zo zal de invoer van buitenlandse koolwaterstoffen zoals aardolie en aardgas ook in de toekomst nog een belangrijk aandeel vormen in de manier waarop aan deze energiebehoefte wordt voldaan. Dit neemt echter niet weg dat er zoveel mogelijk gebruik gemaakt moet worden van de in de Vlaamse ondergrond aanwezige koolwaterstoffen, hoe bescheiden ook in omvang, voor zover deze op een economisch rendabele en milieuvriendelijke manier kunnen opgespoord en gewonnen worden. Zo zouden een aantal bedrijven geïnteresseerd zijn in de winning van het methaangas dat momenteel nog in de Kempische steenkoollagen aanwezig is.

Tegelijkertijd is Vlaanderen als sterk geïndustrialiseerde regio, met een hoog energieverbruik, voor een belangrijk deel mede verantwoordelijk voor de uitstoot van broeikasgassen zoals koolstofdioxide (CO₂) in de atmosfeer, en daarmee ook voor de opwarming van het klimaat. Recente studies tonen aan dat een mogelijke oplossing voor de uitstoot van broeikasgassen gedeeltelijk zou kunnen liggen in de geologische opslag van broeikasgassen zoals CO₂ (Carbon Capture and Storage of CCS). Een aantal gebieden in Vlaanderen, in hoofdzaak gesitueerd in het Kempisch Bekken, zouden hiervoor in aanmerking kunnen komen, hoewel dit nog verder onderzoek behoeft.

Het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond bevat twee grote luiken. Een eerste luik betreft het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond. In een tweede luik wordt een regeling uitgewerkt voor het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond.

2. BEVOEGDHEID VAN HET VLAAMSE GEWEST

De bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen (aardolie, aardgas, steenkool, ...) volgt uit artikel 6, §1, VI, 5°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat de bevoegdheid inzake de natuurlijke rijkdommen bij de gewesten legt.

Zo wordt in de voorbereidende werken van de bijzondere wet een omschrijving gegeven van wat onder de term ‘natuurlijke rijkdommen’ moet verstaan worden: *“Onder ‘natuurlijke rijkdommen’ worden voornamelijk exploiteerbare rijkdommen van de ondergrond begrepen, onder meer: steenkool, gas, petroleum, zand, gesteente en andere fossiele en minerale bronnen. Er wordt grosso modo verwezen naar het materieel toepassingsgebied van de wetgeving op de mijnen, groeven en graverijen en de wetgeving betreffende de exploratie en exploitatie van petroleum en gas”*.

In dit kader kan tevens gewezen worden op artikel 6, §1, VII, eerste lid, c), van de bijzondere wet, dat de bevoegdheid voor de aanwending van mijn gas aan de gewesten toekent.

De bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake de geologische opslag van koolstofdioxide vindt steun in artikel 6, §1, II, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat de bevoegdheid inzake de bescherming van het leefmilieu bij de gewesten legt, waaronder onder meer de bescherming van de bodem, de ondergrond, het water en de lucht tegen verontreiniging en aantasting begrepen ligt.

Hierbij is het nuttig te vermelden dat de bevoegdheid inzake de opslag van energie bij de federale wetgever ligt ingevolge artikel 6, §1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet, althans wanneer het grote opslaginfrastructuur betreft. Genoemd artikel legt inzake het energiebeleid de exclusieve bevoegdheid voor een limitatief aantal aangelegenheden die wegens hun technische en economische ondeelbaarheid een gelijke behandeling op nationaal vlak behoeven bij de federale wetgever, onder meer *“de grote infrastructuur voor de stockering, het vervoer en de productie van energie”*. Koolstofdioxide is echter een niet-energetisch gas.

Om dezelfde reden kan benadrukt worden dat ook de bevoegdheid voor de (toegang tot) transportnetwerken voor koolstofdioxide bij het Vlaamse Gewest ligt (artikel 6, §1, II, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat de bevoegdheid inzake de bescherming van het leefmilieu bij de gewesten legt). De federale wetgever is weliswaar bevoegd voor *“de grote infrastructuur voor de stockering, het vervoer en de productie van energie”*, maar ook hier dient benadrukt te worden dat koolstofdioxide een niet-energetisch gas is.

Zowel voor de opslag van energetische gassen als voor de geologische opslag van koolstofdioxide zoekt men soortgelijke geologische structuren. De geologische opslag van een niet-energetisch gas als koolstofdioxide stelt echter minder hoge eisen qua ondergrondse structuur dan de opslag van energetische gassen. In die zin is het mogelijk dat eenzelfde ondergrondse structuur tekortschiet voor de opslag van een energetisch gas, maar toch voldoende geschikt blijkt voor een veilige geologische opslag van koolstofdioxide.

In het hoofdstuk over de geologische opslag van koolstofdioxide wordt, conform de richtlijn, op verschillende plaatsen gerefereerd aan de bescherming van de volksgezondheid. De bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid kunnen immers vaak niet los van elkaar bekeken worden. Een verontreiniging van het leefmilieu heeft dikwijls ook, rechtstreeks of onrechtstreeks, een impact op de gezondheid van de mens. Hoewel de bescherming van de volksgezondheid in beginsel tot de residuaire bevoegdheid van de federale overheid behoort, dient benadrukt te worden dat de gewesten bevoegd zijn inzake de bescherming van het leefmilieu, en dat de bescherming van het leefmilieu vanzelfsprekend ook implicaties heeft voor de volksgezondheid. De maatregelen die vervat zitten in het ontwerp van decreet ter bescherming van het leefmilieu komen ook de volksgezondheid ten goede. In haar advies bij dit ontwerp van decreet benadrukt de afdeling wetgeving van de Raad van State evenwel dat dit niet betekent dat iedere maatregel die erop gericht is de menselijke gezondheid te vrijwaren, tot het domein van de leefmilieubescherming behoort. Dergelijke maatregel behoort daar slechts toe als het erom gaat de menselijke gezondheid te vrijwaren tegen schadelijke invloeden die zich voordoen in zijn leefmilieu ten gevolge van door de mens veroorzaakte milieuverontreiniging en milieuaantasting. Voor de andere

aspecten van de volksgezondheid, onverminderd de bevoegdheden van de gemeenschappen ter zake, is de federale overheid bevoegd op grond van zijn residuaire bevoegdheid. Bij de implementatie van het ontwerp van decreet moet dan ook vermeden worden dat het terrein inzake volksgezondheid dat behoort tot de residuaire bevoegdheid van de federale overheid, wordt betreden. Het standpunt van de Raad van State kan volledig bijgetreden worden. Het ontwerp van decreet heeft geenszins de bedoeling om bevoegdheden uit te oefenen die behoren tot het federale niveau. Zo nodig, kan de federale overheid bij de omzetting van de richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide bijkomend voorzien in bepalingen in verband met volksgezondheid.

3. HUIDIG BELEIDSKADER

Voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest bestaat het huidig beleidskader voornamelijk uit het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen (*B.S.* 8 december 1939), dat als bijzondere machtenbesluit kracht van wet heeft, en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen (*B.S.* 8 oktober 1997). Voor het ontginnen van de koolwaterstoffen steenkool en bruinkool dient nog steeds teruggегреpen te worden naar de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 kwam er naar aanleiding van waarschuwingen vanwege de Europese Commissie dat de richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen (*PB L.* 30 juni 1994, afl. 164, 3-8) nog steeds niet omgezet was in de Vlaamse rechtsorde. De richtlijn voorzag een omzettingstermijn tot uiterlijk 1 juli 1995.

De afdeling wetgeving van de Raad van State had destijds in haar advies nr. 26.325 van 11 april 1997 enkele fundamentele bezwaren tegen het ontwerp van besluit dat later zou uitmonden in het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997. Zo wees de Raad van State er onder meer op dat een aantal bepalingen van de richtlijn 94/22/EG niet, onnauwkeurig of onvolledig waren omgezet in de nieuwe regelgeving, en dat de rechtsgronden in het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 onvoldoende ruim waren om alle bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering te schragen. De Raad concludeerde dan ook dat het ontwerp aan een grondige herwerking toe was, en daarbij een aantal bepalingen van het ontwerp van besluit, en ook een aantal bepalingen van de richtlijn die alsnog moesten worden omgezet, in een voorontwerp van decreet moesten worden ondergebracht dat enkele noodzakelijke wijzigingen aan het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 zou moeten aanbrengen.

Het uiteindelijke besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 ging echter grotendeels voorbij aan het advies van de Raad van State. Het gebruikte de rechtsgrond in artikel 6 van het K.B. nr. 83 van 28 november 1939, op basis waarvan de uitvoerende macht enkel gemachtigd werd om de vorm van de aanvragen voor vergunningen voor te schrijven, de bevoegde overheden aan te duiden, en de pleegvormen te bepalen die bij het onderzoek van

deze vragen in acht genomen moeten worden, om de meeste bepalingen van de richtlijn om te zetten. Daarvoor is de rechtsgrond van artikel 6 van het K.B. nr. 83 echter niet ruim genoeg.

Vergunningen die worden afgeleverd op basis van het K.B. nr. 83 en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen, kennen dus een onzeker juridisch statuut. De rechtsgeldigheid van dergelijke vergunningen zou zeer waarschijnlijk met succes kunnen bestreden worden. Daarnaast blijven het Vlaamse Gewest en België onder het huidige regelgevend kader steeds het risico lopen op een veroordeling door het Hof van Justitie wegens de niet-correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994.

Zeer recent, namelijk op 31 januari 2008, heeft de Europese Commissie België gewezen op de inbreuk op de artikelen 5, 9, 10 en 14 van richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994. Ook het Vlaamse Gewest wordt hierbij op de vingers getikt, onder meer omwille van het feit dat verschillende criteria uit het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, op basis waarvan vergunningsaanvragen voor het opsporen of het winnen van petroleum en brandbare gassen beoordeeld worden, in strijd zijn met de richtlijn.

De Europese Commissie verzoekt België krachtens artikel 226 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, zijn opmerkingen aan de Commissie te doen toekomen, en ze behoudt zich het recht voor om, na van deze opmerkingen kennis genomen te hebben of indien deze haar niet binnen de gestelde termijn bereiken, een met redenen omkleed advies als bedoeld in artikel 226 EG-verdrag uit te brengen. Dit met redenen omkleed advies werd op 19 september 2008 door de Europese Commissie uitgebracht. Indien een lidstaat een dergelijk advies niet binnen de door de Commissie vastgestelde termijn opvolgt, kan de Commissie de zaak aanhangig maken bij het Hof van Justitie.

Met betrekking tot het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen is een snel decretaal initiatief dan ook onontbeerlijk.

Inzake de geologische opslag van koolstofdioxide is er momenteel geen specifieke regelgeving voorhanden in het Vlaamse Gewest. In theorie zou het Vlaamse Gewest voor de opslag van het gas koolstofdioxide kunnen terugvallen op de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, en de uitvoeringsbesluiten die in het kader van deze wet uitgevaardigd zijn (vier koninklijke besluiten van 29 december 1975), maar deze regelgeving is volledig gericht op de ondergrondse opslag van energetische gassen (in het kader van de bevoegdheid van de federale wetgever inzake de *“stockering van energie”* ingevolge artikel 6, §1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen, althans wanneer het grote opslaginfrastructuur betreft). De wet van 18 juli 1975 is dan ook geenszins geschikt om te fungeren als regelgevend kader voor de geologische opslag van koolstofdioxide, een in wezen niet-energetisch gas. Bovendien is de opslag van gassen in het kader van de wet van 18 juli 1975 steeds van tijdelijke aard, om tijdelijke pieken in de energiebehoefte te kunnen opvangen, terwijl het bij de geologische opslag van koolstofdioxide de bedoeling is een permanente insluiting van het koolstofdioxide in de ondergrondse geologische structuur te verwezenlijken. Het opzet van beide vormen van gasopslag is dan ook volledig verschillend. Sowieso beantwoordt de wet van 18 juli 1975 natuurlijk niet aan de voorschriften opgelegd ingevolge de tekst van de van richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide.

Het oorspronkelijke ontwerp van decreet, dat ook al een luik inzake CCS voorzag, werd volledig herwerkt en in overeenstemming gebracht met de Europese richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide. Het Europees Parlement amendeerde op 17 december 2008, na een politiek akkoord in de Europese Raad over het volledige klimaat- en energiepakket, het voorstel dat de Europese Commissie op 23 januari 2008 gelanceerd had. De bekrachtiging van deze tekst door de Raad is voorzien voor het voorjaar van 2009, evenals de publicatie in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.

Beide luiken van het ontwerp van decreet hebben een sterke inhoudelijke link. Via de zogenaamde “enhanced coalbed methane recovery”-techniek wordt de winning van koolwaterstoffen (methaangas/mijngas) gecombineerd met de geologische opslag van koolstofdioxide in onontgonnen steenkoollagen. Hoewel rond deze techniek nog heel wat onderzoek moet gebeuren, kan ze mogelijks in Vlaanderen worden toegepast om aan CCS en aan winning van koolwaterstoffen te doen. Door de hierboven aangehaalde inbreukprocedure inzake richtlijn 94/22/EG met betrekking tot koolwaterstoffen, en de inhoudelijke link tussen de winning van koolwaterstoffen en de geologische opslag van koolstofdioxide, vertoont ook de omzetting van de CCS-richtlijn een zekere urgentie.

4. KRACHTLIJNEN VAN HET ONTWERP VAN DECREET

Het eerste luik van het ontwerp van decreet beoogt een correcte omzetting van de richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen te zijn, en vele bepalingen uit het luik over het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen vinden dan ook vanzelfsprekend hun grondslag in de genoemde richtlijn.

Daarnaast is het eerste luik van het ontwerp van decreet ook sterk geënt op de Nederlandse Mijnbouwwet van 31 oktober 2002 (Wet van 31 oktober 2002, houdende regels met betrekking tot het onderzoek naar en het winnen van delfstoffen en met betrekking tot met de mijnbouw verwante activiteiten). Als olie- en vooral gasrijk land heeft Nederland doorheen de jaren een aanzienlijke expertise opgebouwd inzake het beheer en de exploitatie van de diepe ondergrond, zeker wat het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen betreft. Deze expertise wordt dan ook weerspiegeld in hun zeer recente mijnbouwwetgeving. Vooral inzake de vergunningsmodaliteiten, de verplichtingen van de vergunninghouders inzake het risico op bodembeweging en de mogelijkheden voor het Vlaamse Gewest om te participeren in het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, heeft het Nederlandse voorbeeld een belangrijke invloed gehad op het ontwerp van decreet.

Op 23 januari 2008 presenteerde de Europese Commissie een voorstel van richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide, dat op 17 december 2008 door het Europees Parlement werd geamendeerd, zodat de tekst van de richtlijn finaal vast is komen te staan. De verdere afhandeling van de richtlijn zal nog gebeuren voor de ontbinding van het Europees Parlement naar aanleiding van de Europese verkiezingen van 2009. Het tweede luik in het ontwerp van decreet over de geologische opslag van koolstofdioxide werd volledig in overeenstemming gebracht met de definitieve tekst van de richtlijn.

Een sleutelartikel van het ontwerp van decreet is de bepaling die stelt dat de koolwaterstoffen die van nature in de diepe ondergrond aanwezig zijn (dit is volgens het decreet vanaf een diepte van 100 meter onder het aardoppervlak), eigendom zijn van het Vlaamse Gewest. De eigendom van koolwaterstoffen die in het kader van het decreet met gebruikmaking van een winningsvergunning of, als het louter monsters of formatiebeproevingen betreft, met gebruikmaking van een opsporingsvergunning aan de ondergrond worden onttrokken, gaat door het onttrekken aan de ondergrond ervan over op de vergunninghouder. De houder van een winningsvergunning moet hiervoor wel een vergoeding betalen aan het Vlaamse Gewest.

Tegelijkertijd moeten de houders van een zakelijk recht of een ander genotsrecht ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken (naast de bovengrondeigenaars dus ook de vruchtgebruikers, huurders, pachters, ...) dulden dat de houder van een vergunning in de ondergrond koolwaterstoffen opspoort of wint, potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide opspoort of koolstofdioxide geologisch opslaat, voor zover deze activiteiten plaatsvinden op een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak.

De minimumdiepte van 100 meter onder het aardoppervlak is een uiting van het zoeken naar een adequaat evenwicht tussen enerzijds het vermijden van overdreven hinder voor de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en het inperken van het eigendomsrecht, en anderzijds het vanuit geologisch standpunt vooropstellen van een realistische minimumdiepte waarop koolwaterstoffen opgespoord en gewonnen kunnen worden, potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide opgespoord kunnen worden of koolstofdioxide geologisch opgeslagen kan worden. Beide laatste activiteiten zullen in de praktijk zelfs pas op een veel grotere diepte plaatsvinden, omdat pas vanaf een diepte van ongeveer 800 meter onder het aardoppervlak geschikte omstandigheden (inzake druk, temperatuur, ...) worden gevonden voor een milieuveilige geologische opslag van koolstofdioxide. Vanuit de optiek van het vermijden van overdreven hinder voor de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en het inperken van het eigendomsrecht volstaat echter de vermelding van een minimumdiepte van 100 meter. Deze beperking in hoofde van de rechthebbenden ten aanzien van de bovengrond doet echter geenszins afbreuk aan hun recht op vergoeding van de door deze activiteiten veroorzaakte schade aan het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken.

Bovendien kunnen de vergunninghouders onder welbepaalde voorwaarden binnen het door de vergunning aangegeven gebied op het aardoppervlak, tijdelijk gronden van de bovengrondeigenaars bezetten om gebouwen en bovengrondse installaties op te richten die noodzakelijk zijn voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, voor het opsporen van potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide of voor het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond. Deze verplichting doet echter evenmin afbreuk aan het recht in hoofde van de houders van een zakelijke recht of een ander genotsrecht op vergoeding van het genotsverlies dat zij lijden ingevolge de bezetting van hun gronden.

Inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen worden de modaliteiten van de eigenlijke vergunningsprocedure sterk bepaald door de voorschriften van de richtlijn 94/22/EG. Zo worden via een bekendmaking van elke aanvraag tot het verkrijgen van een vergunning inzake koolwaterstoffen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen, ook andere belangstellenden uitgenodigd om een aanvraag voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde gebied in te dienen, en op die manier mee te dingen naar een vergunning.

Het is de Vlaamse Regering die de vergunningen voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, voor het opsporen van potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide of voor het geologisch opslaan van koolstofdioxide verleent, en ook gemachtigd wordt om in een uitvoeringsbesluit de nadere regels vast te leggen met betrekking tot de aanvraagprocedure tot het verkrijgen van een vergunning, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen. De criteria op basis waarvan de Vlaamse Regering de vergunningsaanvragen dient te beoordelen, worden wel reeds in het ontwerp van decreet vastgelegd. De Vlaamse Regering kan nadere regels uitwerken met betrekking tot deze criteria. Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen is bovendien onderworpen aan de MER-regelgeving.

Op een vergunninghouder inzake het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen liggen diverse verplichtingen om eventuele nadelige gevolgen van de vergunde activiteiten tot een minimum te beperken. Via een uitgebreid winningsplan, dat de goedkeuring van de Vlaamse Regering behoeft en zonder hetgeen winningsactiviteiten niet aangevat kunnen worden, en via een jaarlijks rapport, waarbij de vergunninghouder verslag moet uitbrengen van de verrichte en geplande activiteiten, kan de Vlaamse Regering ook na het afleveren van een vergunning controle blijven uitoefenen op de vergunde activiteiten.

Daarnaast worden de houders van een winningsvergunning eveneens verplicht om gedurende een aanzienlijke tijd metingen te verrichten om de kans op bodembeweging als gevolg van het winnen van koolwaterstoffen te kunnen inschatten. Vanzelfsprekend is elke houder of laatste houder van een vergunning van rechtswege verplicht om elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

Los van die algemene schadevergoedingsplicht kan de Vlaamse Regering de houder van een winningsvergunning steeds verplichten om een financiële zekerheid te stellen om de aansprakelijkheid te dekken die naar redelijke schatting kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het winnen van koolwaterstoffen.

Het ontwerp van decreet maakt verder gebruik van de mogelijkheid die de richtlijn 94/22/EG biedt om van de vergunninghouder een vergoeding te eisen voor het winnen van koolwaterstoffen. Ook in de ons omringende landen is zo'n vergoedingsregeling een vanzelfsprekendheid.

De richtlijn 94/22/EG biedt de lidstaten eveneens de mogelijkheid om het verlenen van een vergunning afhankelijk te stellen van een staatsdeelneming in de vergunde activiteiten. Het ontwerp van decreet voorziet dan ook in de mogelijkheid in hoofde van het Vlaamse Gewest om te participeren in het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, via een door de Vlaamse Regering aangewezen investeringsmaatschappij in de zin van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid.

De richtlijn 94/22/EG schrijft verder voor dat de lidstaten de nodige maatregelen moeten treffen om ervoor te zorgen dat de vergunninghouders de exclusieve rechten in het geografische gebied waarvoor zij een vergunning hebben gekregen, niet langer behouden dan nodig is voor de goede uitvoering van de onder de vergunning vallende activiteiten. Bovendien is voorgeschreven dat de duur van een vergunning niet langer mag zijn dan de duur die noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning wordt verleend, te verrichten. Ten slotte gebiedt artikel 7 van de richtlijn dat de lidstaten alle wettelijke en

bestuursrechtelijke bepalingen op grond waarvan slechts één subject het recht heeft vergunningen te krijgen in een specifiek geografisch gebied, intrekken. Eeuwigdurende concessies voor koolwaterstoffen zoals die bestaan in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten, zijn niet verenigbaar met deze bepalingen uit de richtlijn. Het ontwerp van decreet voorziet daarom in een regeling die sterk gebaseerd is op de regeling die de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas voorziet. Via artikel 16 van deze wet en artikel 69bis van de gecoördineerde Mijnwetten kunnen de oude mijnconcessies vervallen verklaard worden, waarna de mijn in kwestie kan gebruikt worden als ondergrondse berguimte bestemd voor het opslaan van gas. Het ontwerp van decreet voorziet dan ook het verval van rechtswege voor alle concessies, vergunningen en andersoortige toestemmingen die in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleend zijn. Wel wordt in een overgangsregime voorzien, zodat de houders van een in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessie, voor zover deze betrekking heeft op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen, gedurende een beperkte periode als enigen de kans krijgen om een vergunningsaanvraag in het kader van dit ontwerp van decreet in te dienen.

De gecoördineerde Mijnwetten zullen, voor zover dit sinds de stopzetting van de steenkoolontginning in de jaren '80 van de vorige eeuw nog niet het geval was, met de vervallenverklaring van de oude steenkoolconcessies en de opname van steen- en bruinkool binnen het toepassingsgebied van dit ontwerp van decreet, hun relevantie volledig verloren hebben. De overige in artikel 2 van de gecoördineerde Mijnwetten opgesomde ertsen komen in het Vlaamse Gewest niet voor, althans niet in die mate dat ze op een economisch rendabele manier ontgonnen kunnen worden, en zeker niet door middel van mijnen. Het ontwerp van decreet voorziet dan ook in een opheffing van de gecoördineerde Mijnwetten, twee jaar na de datum van inwerkingtreding van het decreet. De termijn van twee jaar wordt ingesteld om het hierboven besproken overgangsregime mogelijk te maken.

De enige bepalingen uit de gecoördineerde Mijnwetten die nog enige relevantie hebben, namelijk de artikelen die betrekking hebben op de aansprakelijkheid voor mijnschade en het onderhoud van de mijnen, en de artikelen inzake de vervallenverklaring van mijnconcessies, worden voortaan opgevangen door de regelingen in de artikelen 34 tot en met 36 van het ontwerp van decreet.

Zoals reeds werd aangestipt, sluit het luik inzake de geologische opslag van koolstofdioxide zo nauw mogelijk aan bij de definitieve tekst van de richtlijn, zoals die door de Europese Commissie op 23 januari 2008 gepresenteerd werd en vervolgens door het Europees Parlement geamendeerd werd op 17 december 2008. Mede doordat de geologische opslag van koolstofdioxide nog een relatief nieuwe techniek is en er nog enige onduidelijkheid bestaat rond de mogelijke milieurisico's, voorziet de tekst van de richtlijn en bijgevolg ook het ontwerp van decreet in een zeer uitgebreid arsenaal aan maatregelen die de milieurisico's tot een minimum moeten beperken. Dit is relevant gezien de potentiële impact van geïnjecteerd koolstofdioxide op de structuur, de opslagcapaciteit, de doordringbaarheid en de injecteerbaarheid van mogelijk beschikbare geologische opslagformaties. Ook de invloed van injecties op waterdragende lagen is een punt van zorg.

Met het oog op het vermijden van deze risico's wordt een duidelijke doelstelling geformuleerd, en wordt het toepassingsgebied nauwkeurig afgelijnd. Via een verplicht systeem van voorafgaande opsporingsvergunningen, worden potentiële opslagcomplexen in

Vlaanderen nauwkeurig in kaart gebracht. Potentiële opslagcomplexen zullen aan een zeer verregaande selectie worden onderworpen vooraleer ze daadwerkelijk in aanmerking kunnen komen om te fungeren als opslaglocatie. De geologische opslag van koolstofdioxide zal bovendien onderworpen zijn aan de MER-regelgeving.

Daarnaast worden voorwaarden gesteld inzake de samenstelling van de koolstofdioxidestroom, en wordt een aanvaardingsprocedure uitgewerkt. Het ontwerp van decreet voorziet uitgebreide monitorings- en rapportageverplichtingen in hoofde van de exploitant. Via een systeem van routine- en bijkomende inspecties worden de opslaglocaties grondig gecontroleerd. Bij significante onregelmatigheden of lekkages worden onmiddellijk corrigerende maatregelen getroffen op basis van een vooraf goedgekeurd plan.

Voordat een aanvraag voor een opslagvergunning wordt ingediend, dient de potentiële exploitant bovendien via een financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening te waarborgen dat aan alle verplichtingen die voortvloeien uit de geologische opslag van koolstofdioxide, kan worden voldaan.

De verplichtingen van de exploitant bij afsluiting van de opslaglocatie en in de periode na afsluiting, worden duidelijk omschreven in het ontwerp van decreet. Nadat een opslaglocatie is afgesloten, blijft de exploitant verantwoordelijk voor het onderhoud, de monitoring, het toezicht, de rapportering en de corrigerende maatregelen. Uiteindelijk wordt de verantwoordelijkheid voor een afgesloten opslaglocatie overgedragen aan het Vlaamse Gewest, maar enkel wanneer en op voorwaarde dat uit alle beschikbare gegevens blijkt dat het opgeslagen koolstofdioxide voor onbeperkte tijd volledig ingesloten blijft.

Ten slotte wordt een kader uitgewerkt waarbinnen potentiële gebruikers onder welbepaalde voorwaarden toegang kunnen krijgen tot de transportnetwerken van koolstofdioxide en tot de opslaglocaties, met het oog op de geologische opslag van door hen geproduceerd of afgevangen koolstofdioxide.

De geologische opslag van koolstofdioxide wordt momenteel gezien als een belangrijke overbruggingstechnologie, die kan meehelpen om de gevolgen van de klimaatverandering te beperken, in afwachting van de realisatie van een koolstofarme energievoorziening en economie. De ontwikkeling ervan mag niet leiden tot minder inspanningen op het terrein van energiebesparing en hernieuwbare energie, zowel wat betreft onderzoek als financiering. Het is met andere woorden geen of-of-verhaal, maar integendeel een en-en-verhaal.

In de periode 2010-2015 zullen vijf à tien grootschalige demonstratieprojecten worden opgestart in de Europese Unie, met als doel de haalbaarheid van CCS op industriële schaal aan te tonen. Deze demonstratieprojecten zullen in belangrijke mate met EU-geld gefinancierd worden. In ruil voor de gedeeltelijke EU-financiering zal de opgedane kennis toegankelijk zijn voor alle EU-lidstaten. Het genereren van bijkomende kennis, onder meer op basis van demonstratieprojecten, over deze nieuwe technologie is om verschillende redenen noodzakelijk. Het gaat daarbij om:

- de economische afweging van deze financiële steun ten opzichte van steun voor onderzoek, ontwikkeling en investeringen op het vlak van rationeel energiegebruik en hernieuwbare energiewinning;
- de milieukundige afweging (energie-efficiëntie en luchtemissies) van CCS in vergelijking met andere vormen van klimaatremediërende maatregelen;

- de technische en economische haalbaarheid van CCS op industriële schaal, en dit voor de volledige keten (afvang, transport en opslag) en de bijdrage daarvan aan de Europees vastgelegde klimaatdoelstellingen;
- de concrete mogelijkheden voor koolstofdioxide-opslag, die in Vlaanderen nog onzeker zijn, en de wenselijkheid daarvan in relatie met andere potentiële gebruiksmogelijkheden van de ondergrond.

De afvang van koolstofdioxide zal in eerste instantie toegepast worden op bestaande energie-intensieve inrichtingen (grote stookinstallaties) en voor deze veranderingen (bijkomende installatie voor koolstofdioxide-afvang) is er op dit ogenblik reeds een aanvullende energiestudie vereist gelet op het extra energieverbruik. Deze energiestudie moet steeds een beoordeling van de energie-efficiëntie bevatten (artikel 5, §8 en artikel 21, §10 Vlarem I en artikel 3 van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004 inzake energieplanning voor ingedeelde energie-intensieve inrichtingen). De energiestudie wordt beoordeeld in de procedure van de milieuvergunningsaanvraag. Op die manier kan de energie-efficiëntie nu reeds beoordeeld worden.

5. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Conform artikel 19, §1, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen vermeldt dit artikel dat het ontwerp van decreet een gewestaangelegenheid regelt.

De bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen volgt uit artikel 6, §1, VI, 5°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat de bevoegdheid inzake de natuurlijke rijkdommen bij de gewesten legt.

De bevoegdheid van het Vlaamse Gewest inzake de geologische opslag van koolstofdioxide in de ondergrond vindt steun in artikel 6, §1, II, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, dat de bevoegdheid inzake de bescherming van het leefmilieu bij de gewesten legt, waaronder onder meer de bescherming van de bodem, de ondergrond, het water en de lucht tegen verontreiniging en aantasting begrepen ligt.

Artikel 2

Om het toepassingsgebied van het ontwerp van decreet duidelijk af te bakenen worden vooraf een aantal begrippen nader bepaald die in het decreet en in de latere uitvoeringsbesluiten veelvuldig zullen terugkomen.

Via het begrip “diepe ondergrond” (art. 2, 1°) wordt meteen het toepassingsgebied van het ontwerp van decreet sterk omljnd. Het ontwerp van decreet maakt het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, het opsporen van potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide en het geologisch opslaan van koolstofdioxide enkel mogelijk vanaf een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak. Daarboven moet de bovengrondeigenaar dergelijke activiteiten niet dulden. Dit betekent echter niet dat de activiteiten van de houder van een vergunning geen impact mogen hebben boven die minimumdiepte. Het spreekt voor zich dat bijvoorbeeld een boring tot op een diepte van 100 meter ook zijn impact heeft in de grondlagen daarboven. Het is enkel de eigenlijke activiteit, namelijk het opsporen of het winnen zelf van koolwaterstoffen, het opsporen zelf van potentiële opslagcomplexen of het geologisch opslaan zelf van koolstofdioxide, die slechts vanaf een minimumdiepte van 100 meter onder het aardoppervlak mag plaatsvinden.

Beide laatstgenoemde activiteiten zullen in de praktijk zelfs pas op een veel grotere diepte plaatsvinden, omdat pas vanaf een diepte van ongeveer 800 meter onder het aardoppervlak geschikte omstandigheden (inzake druk, temperatuur, ...) kunnen worden gevonden voor een milieuveilige geologische opslag van koolstofdioxide.

Het begrip “koolwaterstof” (art. 2, 2°) wordt ook omschreven. Niet alleen aardgas (inclusief het methaangas in de steenkoolmijnen en in onontgonnen steenkoollagen) en aardolie vallen onder deze definitie, maar ook bijvoorbeeld steenkool en bruinkool.

Het verschil tussen de termen “opsporen” (art. 2, 3° en 5°) en “verkenningsonderzoek” (art. 2, 8°) situeert zich in het feit dat zodra er gebruik wordt gemaakt van één of meerdere boorgaten, er sprake is van “opsporen” en niet meer van “verkennen”. Dit onderscheid is van belang doordat er voor opsporingen wel een vergunning van de Vlaamse Regering vereist is, terwijl dit bij loutere verkenningsonderzoeken niet het geval is. Ook voor een gebied waarvoor al een opsporingsvergunning is verleend, kan het wenselijk zijn om via een bijkomend verkenningsonderzoek (nader) onderzoek te verrichten naar de aanwezigheid van koolwaterstoffen of nadere gegevens daaromtrent, zoals bijvoorbeeld de ligging van bepaalde aardlagen, mogelijke breuken in die lagen of andere relevante factoren inzake koolwaterstoffen. Indien dergelijke onderzoeken uitgevoerd worden met een boorgat is er sprake van opsporing (en is dus een opsporingsvergunning vereist), zoniet is er sprake van een verkenningsonderzoek.

Het is mogelijk dat er met gebruikmaking van een opsporingsvergunning inzake koolwaterstoffen reeds in beperkte mate koolwaterstoffen aan de ondergrond worden onttrokken, namelijk in de vorm van monsters of formatiebeproevingen. Een opsporingsvergunning inzake koolwaterstoffen dient aan te duiden onder welke voorwaarden (hetzij hoeveelheid, hetzij periode, hetzij een ander relevant criterium) dit mag gebeuren.

Alle onttrekkingen van koolwaterstoffen aan de diepe ondergrond die buiten de voorwaarden bepaald in een opsporingsvergunning inzake koolwaterstoffen vallen, vallen onder het begrip “winnen” (art. 2, 4°), een activiteit waarvoor dus een winningsvergunning vereist is. De meeste koolwaterstoffen zullen met gebruikmaking van een boorgat aan de ondergrond onttrokken worden, de winning van steen- of bruinkool zal eerder met tunnels of schachten gebeuren.

De omschrijving van de begrippen “opsporingsvergunning inzake koolwaterstoffen” (art. 2, 9°), “winningsvergunning” (art. 2, 10°), “opslagvergunning inzake koolstofdioxideopslag” (art. 2, 11°) en “opslagvergunning” (art. 2, 12°) toont duidelijk aan dat het steeds om exclusieve vergunningen gaat. Dit blijkt ook verder bij de vergunningscriteria, waar gepreciseerd wordt dat een vergunning niet verleend wordt wanneer de aanvraag slaat op een gebied waarvoor reeds eenzelfde soort vergunning verleend is.

Het begrip “rechthebbende” (art. 2, 33°) duidt niet alleen houders van een zakelijk recht aan, maar ook de houders van een ander genotsrecht, zoals onder meer huurders en pachters.

Voor de definities die betrekking hebben op het luik inzake de geologische opslag van koolstofdioxide wordt zo nauw mogelijk aangesloten bij de definities uit de tekst van de richtlijn ter zake.

Artikel 3

Ingevolge deze bepaling zijn alle koolwaterstoffen die van nature in de diepe ondergrond aanwezig zijn (dit is volgens het decreet dus vanaf een diepte van 100 meter onder het aardoppervlak), in beginsel eigendom van het Vlaamse Gewest. Vanzelfsprekend vallen koolwaterstoffen die het voorwerp uitmaken van een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, hier niet onder, omdat deze zich niet van nature in de diepe ondergrond bevinden.

Deze bepaling vormt eigenlijk een toepassing van de ruimte die artikel 552 van het Burgerlijk Wetboek laat voor beperkingen aan het eigendomsrecht van de bovengrondeigenaar. Ingevolge het beginsel van natrekking bevat de eigendom van de grond in principe de eigendom in zich van al hetgeen zich op en onder de grond bevindt. Zo mag een eigenaar, in beginsel, onder zijn grond naar goedgevallen bouwen en graven en uit die gravingen alle voortbrengsels halen die zij kunnen opleveren, echter behoudens de beperkingen die onder meer voortvloeien uit de wetten en verordeningen betreffende de mijnen.

In het ontwerp van decreet wordt het eigendomsrecht van de bovengrondeigenaar in die zin beperkt, dat alle koolwaterstoffen die zich van nature op een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak bevinden, eigendom zijn van het Vlaamse Gewest. De minimumdiepte van 100 meter onder het aardoppervlak is een uiting van het zoeken naar een adequaat evenwicht tussen enerzijds het vermijden van overdreven hinder voor de rechthebbenden ten aanzien van de bovengrond en het inperken van het eigendomsrecht, en anderzijds het vanuit geologisch standpunt vooropstellen van een realistische diepte waarop koolwaterstoffen opgespoord en gewonnen kunnen worden. In elk geval wordt de bovengrondeigenaar niet beperkt in wat redelijkerwijs als een normaal gebruik van zijn eigendom kan beschouwd worden.

De eigendom van koolwaterstoffen die in het kader van het decreet met gebruikmaking van een winningsvergunning of, als het louter monsters of formatiebeproevingen betreft, met gebruikmaking van een opsporingsvergunning inzake koolwaterstoffen aan de ondergrond worden onttrokken, gaat door het onttrekken aan de ondergrond ervan over op de

vergunninghouder. De houder van een winningsvergunning moet hiervoor wel een vergoeding betalen aan het Vlaamse Gewest.

Artikel 4

Pas vanaf het ogenblik dat de houder van een winningsvergunning, of van een opsporingsvergunning wanneer het monsters of formatiebeproevingen betreft, de koolwaterstoffen aan de ondergrond onttrekt, gaat de eigendom ervan op hem over. Niettemin moeten de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken (eigenaars, vruchtgebruikers, houders van erfdienstbaarheden, pachters, huurders, ...) dulden dat de houder van een opsporings- of winningsvergunning in de diepe ondergrond koolwaterstoffen opspoort of wint overeenkomstig de regels waaraan deze activiteiten onderworpen zijn. Hetzelfde principe geldt ten aanzien van de houder van een opsporingsvergunning inzake koolstofdioxideopslag of van een opslagvergunning, wanneer deze in de diepe ondergrond potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide opspoort, dan wel koolstofdioxide geologisch opslaat.

De voorwaarde dat de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken deze activiteiten slechts moeten dulden voor zover ze plaatsvinden op een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak betekent vanzelfsprekend niet dat de activiteiten van de houder van een vergunning geen impact mogen hebben boven die minimumdiepte. Het spreekt voor zich dat bijvoorbeeld een boring tot op een diepte van 100 meter ook zijn impact heeft in de grondlagen daarboven. Het is enkel de eigenlijke activiteit, namelijk het opsporen of het winnen zelf van koolwaterstoffen, het opsporen van potentiële opslagcomplexen of het geologisch opslaan zelf van koolstofdioxide, die slechts vanaf een minimumdiepte van 100 meter onder het aardoppervlak mag plaatsvinden.

Deze verplichting in hoofde van de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken doet vanzelfsprekend geen afbreuk aan hun recht op vergoeding van de schade aan het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken die veroorzaakt wordt door de activiteiten van de houder van een opsporings-, winnings- of opslagvergunning. De vergunninghouder draagt hier een risicoaansprakelijkheid, en geen foutaansprakelijkheid.

Tegenover het recht waarover de houders van een opsporings-, winnings- of opslagvergunning in het kader van dit decreet onder welbepaalde voorwaarden beschikken om andermans gronden te bezetten om gebouwen en bovengrondse installaties op te richten en alle werken uit te voeren die noodzakelijk zijn voor het verrichten van de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft (zie verder onder hoofdstuk II en III), staat als keerzijde vanzelfsprekend ook onder bepaalde voorwaarden een vergoedingsplicht in hoofde van de vergunninghouder.

De belangen van de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken worden dus op verschillende manieren beschermd in het ontwerp van decreet. Gezien deze bescherming zou het onbillijk zijn wanneer deze rechthebbenden zich tegen de opsporing of winning van koolwaterstoffen, tegen de opsporing van potentiële opslagcomplexen of tegen de geologische opslag van koolstofdioxide zouden kunnen verzetten, terwijl zij wegens de diepte waarop deze activiteiten plaatsvinden, daarbij geen

rechtstreeks belang hebben. Om die reden is dan ook een bepaling in het ontwerp van decreet opgenomen die deze rechthebbenden verplicht deze activiteiten te gedogen voor zover die plaatsvinden op een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak.

HOOFDSTUK II

Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen

AFDELING I

Vergunningen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen

ONDERAFDELING I

Aanvraagprocedure

Artikel 5

Het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen kan alleen met een vergunning van de Vlaamse Regering. Voor verkenningsonderzoeken is er geen specifieke vergunning vereist.

Een winningsvergunning kan alleen verleend worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning inzake koolwaterstoffen. Het moet duidelijk zijn dat de resultaten van het opsporingsonderzoek op zich niet moeten worden overgemaakt aan de overheid. Enkel indien vervolgens een winningsvergunning wordt aangevraagd zullen resultaten van het opsporingsonderzoek in het betrokken gebied moeten worden overgemaakt opdat de overheid de aanvraag zou kunnen beoordelen. Hierbij is het niet vereist dat de aanvrager van een winningsvergunning zelf de houder was van de voorafgaande opsporingsvergunning. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat de houder van een opsporingsvergunning op basis waarvan in een gebied koolwaterstoffen gevonden zijn, om de één of andere reden de koolwaterstoffen niet zelf kan of wenst te winnen (onvoldoende financiële middelen, onvoldoende technische know-how,...), maar de resultaten van het opsporingsonderzoek tegen een vergoeding overdraagt aan een andere geïnteresseerde partij die op basis van deze resultaten dan een aanvraag tot het verkrijgen van een winningsvergunning indient. Dit kadert volledig in het opzet van de richtlijn om een zo goed mogelijke marktwerking te bekomen. Het is dus aan de opsporende onderneming om te bepalen hoe zij haar waardevolle informatie te gelde wil maken, hetzij door zelf over te gaan tot winning (met uiteraard nog allerlei mogelijke operationele onzekerheden), hetzij door deze informatie tegen een passende vergoeding over te dragen aan een geïnteresseerde partij. Paragraaf 2 laat bijvoorbeeld de mogelijkheid dat in het uitvoeringsbesluit bepaald wordt dat de aanvrager van de winningsvergunning de herkomst van zijn gegevens moet aantonen, indien deze niet gebaseerd zijn op een eigen voorafgaande opsporingsvergunning. Hierdoor kunnen partijen die onrechtmatig in het bezit zijn gekomen van gegevens geweerd worden.

Het moet ook duidelijk zijn dat eens de resultaten van het opsporingsonderzoek in het kader van de aanvraag van een winningsvergunning aan de overheid zijn overgemaakt, deze niet door andere partijen dan de aanvrager, kunnen benut worden als basis om ook een aanvraag voor een winningsvergunning in te dienen voor hetzelfde gebied, zo dit op basis van artikel 7 al mogelijk zou zijn.

Ook naderhand kan deze informatie niet via de overheid bekomen worden. De resultaten van het opsporingsonderzoek betreft industriële informatie die een aanzienlijk economisch belang heeft. Het decreet betreffende de openbaarheid van bestuur voorziet voor dergelijke informatie in een uitzondering op de openbaarheid (zie bijvoorbeeld artikel 14, 3°). Ook in het kader van het decreet betreffende het hergebruik van overheidsinformatie blijven deze onderzoeksresultaten buiten schot voor derden. In artikel 2, 2° wordt immers bepaald dat het decreet niet van toepassing is op documenten waarvan de intellectuele eigendomsrechten bij derden, in casu de aanvrager van de winningsvergunning, rusten of op documenten waarvan de openbaarmaking is uitgesloten volgens het decreet betreffende de openbaarheid van bestuur.

Opsporingsvergunningen zullen in de regel een groter gebied bestrijken dan winningsvergunningen. Een winningsvergunning zal normaliter slechts gelden voor die specifieke delen van het gebied van de opsporingsvergunning waar effectief koolwaterstoffen gevonden zijn en waar de winning van die koolwaterstoffen economisch en technisch haalbaar is.

Aan de Vlaamse Regering wordt een machtiging gegeven om via een uitvoeringsbesluit nadere regels te bepalen met betrekking tot de aanvraagprocedure tot het verkrijgen van een vergunning, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Er dient opgemerkt te worden dat het verkrijgen van een vergunning in het kader van dit decreet niet garandeert dat de houder ervan ook effectief kan overgaan tot de door hem gewenste activiteiten. Zo zijn winningsactiviteiten immers eveneens milieuvergunningsplichtige activiteiten zodat de exploitant, bovenop de in het kader van dit decreet verleende vergunning, tevens een milieuvergunning nodig heeft. De milieuvergunningsaanvraag dient behandeld te worden volgens de bestaande en toepasselijke milieuregelgeving *sensu lato*. Zo zal bij de beoordeling van de milieuvergunningsaanvraag rekening dienen gehouden te worden met het advies in het kader van de MER-regelgeving. Ten slotte moet er ook op gewezen worden dat sommige van de installaties die de exploitant wenst te gebruiken, tevens een stedenbouwkundige vergunning vereisen. Alle nodige vergunningen zullen bekomen moeten worden, alvorens tot exploitatie kan worden overgegaan.

Artikel 6

De richtlijn 94/22/EG, waarvan hoofdstuk II van het ontwerp van decreet de omzetting vormt, geeft aan de lidstaten de opdracht om de nodige bepalingen vast te stellen om ervoor te zorgen dat de vergunningen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen worden verleend volgens een procedure waarbij alle belangstellenden een aanvraag kunnen indienen. De richtlijn spreekt van maatregelen *“om te waarborgen dat niet-discriminerende toegang tot en uitoefening van activiteiten op het gebied van prospectie, exploratie en productie van*

koolwaterstoffen plaatsvinden onder voorwaarden die een grotere concurrentie in deze sector bevorderen en om aldus een optimale prospectie, exploratie en productie van de hulpbronnen in de lidstaten te bevorderen en bij te dragen tot de integratie van de interne energiemarkt". Een paar specifieke situaties uitgezonderd, dient er dus steeds een procedure georganiseerd te worden waarbij alle belangstellenden kunnen meedingen naar een vergunning.

De procedure van mededinging naar aanleiding van een particuliere aanvraag wordt geregeld door artikel 6 van het ontwerp van decreet. Via het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen wordt een dergelijke aanvraag op initiatief van de Vlaamse Regering bekendgemaakt en worden andere belangstellenden uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde gebied. De modaliteiten van deze publicatie volgen rechtstreeks uit de bepalingen van de richtlijn.

Artikel 6, §1, is de letterlijke overname van artikel 3.2, laatste lid van de richtlijn. In het kader van het gelijkheidsbeginsel kan de vraag gesteld worden welke verantwoording voor dit onderscheid gegeven kan worden. De mogelijkheid om van deze keuze effectief gebruik te maken is dan ook zeer beperkt. Gelet op de beoogde projecten stelt zich overigens sowieso de vraag welke natuurlijke persoon in staat is om zo'n project te ontwikkelen en bovendien zijn (persoonlijke) aansprakelijkheid niet zou afdekken via een rechtspersoon. Niettemin werd gekozen voor een nauwkeurige omzetting van de richtlijn en werd deze bepaling mee opgenomen in het ontwerp van decreet.

Artikel 7

In de eerste paragraaf van artikel 7 van het ontwerp van decreet worden vier strikt omliggende gevallen bepaald waarin de mededingingsprocedure uit artikel 6 niet gevolgd wordt. Dit is enkel het geval in enkele vooraf bepaalde objectieve situaties, zodat de kans op een ongeoorloofde discriminatie van andere belangstellenden uitgesloten wordt.

Zo is het aangewezen zijn om een winningsvergunning bij voorkeur toe te kennen aan degene die met gebruikmaking van een opsporingsvergunning de koolwaterstoffen in het gebied in kwestie heeft aangetoond. Het gaat hier duidelijk om een objectief criterium van onderscheid. Een bepaalde koppeling tussen de opsporings- en winningsvergunning in een bepaald gebied is overeenkomstig de bepalingen van richtlijn 94/22/EG niet verboden. Artikel 1.3 van de richtlijn laat immers toe een systeem met onderscheiden vergunningen voor opsporing en winning in te stellen, maar het is evenzeer mogelijk om vergunningen te verstrekken voor verschillende activiteiten (prospectie, exploratie en productie) tegelijk.

Deze bepaling in het ontwerp van decreet betekent geenszins dat het toekennen van een opsporingsvergunning zonder meer de toekenning, in een later stadium, van een winningsvergunning inhoudt. De aanvraag voor een winningsvergunning zal vanzelfsprekend moeten voldoen aan alle vergunningscriteria uit de artikelen 9 en 10 van het ontwerp van decreet. De regel in artikel 7, §1, 1°, betekent echter wel dat de houder van een opsporingsvergunning in het daar beschreven geval voorrang krijgt op andere mogelijke belangstellenden, doordat hij niet in mededinging met hen wordt gesteld wanneer hij tijdig een aanvraag voor een winningsvergunning indient. Een dergelijke regeling is onontbeerlijk om voor een voldoende stimulans te zorgen dat de aanvragers van opsporingsvergunningen de

daarmee gepaard gaande investeringen kunnen verrichten, met een redelijk vooruitzicht op een zekere *return* van die investeringen.

Als de particuliere aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor reeds een opsporings-respectievelijk een winningsvergunning is verleend, wordt de vergunningsaanvraag afgewezen op basis van artikel 9, eerste lid, 1°, van het ontwerp van decreet. Als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor reeds een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III van het ontwerp van decreet is verleend, wordt de vergunning geweigerd op grond van artikel 9, eerste lid, 2°. Het is vanzelfsprekend niet aangewezen om in deze gevallen eerst een mededingingsprocedure te organiseren en eventuele andere belangstellenden nodeloos met de kosten van een vergunningsaanvraag op te zadelen.

Eenzelfde redenering kan opgebouwd worden wanneer de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvan de Vlaamse Regering van oordeel is dat het niet wordt opengesteld voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen, vermits vergunningsaanvragen die betrekking hebben op dergelijke gebieden worden afgewezen op basis van artikel 9, §1, 2°, van het ontwerp van decreet.

Een laatste situatie betreft deze van de houders van concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten zijn verleend. Zij krijgen gedurende de eerste twee jaar na de datum van inwerkingtreding van het decreet de gelegenheid om, met uitsluiting van mogelijke andere belangstellenden, een aanvraag voor een opsporings- of winningsvergunning in te dienen voor de gebieden die het voorwerp uitmaken van de in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen. Twee jaar na de inwerkingtreding van het decreet vervallen deze concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen. Een vergelijkbaar regime is voorzien voor eenieder die in de periode voor de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad een vergunningsaanvraag heeft ingediend in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen en van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen.

In de tweede paragraaf van artikel 7 worden nog twee gevallen bepaald waarin naar aanleiding van een particuliere aanvraag aan de Vlaamse Regering de mogelijkheid wordt geboden af te stappen van de mededingingsprocedure uit artikel 6. Ook hier gaat het om vooraf bepaalde objectieve situaties, zodat de kans op een ongeoorloofde discriminatie van andere belangstellenden uitgesloten wordt.

Zo voorziet de richtlijn zelf in de mogelijkheid om een vergunning bij voorkeur aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend gebied toe te kennen, wanneer daar geologische redenen of redenen in verband met de opsporing of winning toe zijn.

Ten slotte kan het ook aangewezen zijn de mededingingsprocedure niet te volgen indien de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ voor het opslaan van gas is verleend. Overeenkomstig artikel 9, tweede lid, 1°, van het ontwerp van

decreet kunnen vergunningsaanvragen onder meer omwille van de aanwezigheid van dergelijke vergunningen in het gebied, geweigerd worden. In dat geval zou het vanzelfsprekend niet aangewezen zijn om in deze gevallen eerst een mededingingsprocedure te organiseren en eventuele andere belangstellenden nodeloos met de kosten van een vergunningsaanvraag op te zadelen.

Anderzijds kan het ook opportuun zijn de mededingingsprocedure niet te volgen omwille van het feit dat een (opsporings-) of winningsvergunning bij voorkeur wordt toegekend aan de houder van een opslagvergunning voor koolstofdioxide in het kader van hoofdstuk III van dit ontwerp van decreet. Men denke bijvoorbeeld aan technieken voor de winning van koolwaterstoffen waarbij koolstofdioxide als drijfgas wordt gebruikt (zogenaamd “enhanced coalbed methane recovery”). Nadat deze gassen hun functie van drijfgas hebben vervuld en de koolwaterstoffen naar de oppervlakte hebben gedreven, blijven zij zelf achter in de ondergrond zodat het aangewezen is in de mogelijkheid te voorzien dat er in eenzelfde gebied tegelijkertijd een vergunning voor de winning van koolwaterstoffen en een vergunning voor de geologische opslag van koolstofdioxide geldt.

Artikel 8

De richtlijn 94/22/EG voorziet ook in de mogelijkheid dat een lidstaat zelf het initiatief neemt om via een bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen belangstellenden uit te nodigen om een vergunningsaanvraag voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen in te dienen.

Artikel 8 van het ontwerp van decreet vormt hier de uitwerking van.

ONDERAFDELING II

Vergunningscriteria

Artikel 9

Het spreekt voor zich dat het niet aangewezen is om in eenzelfde gebied twee opsporings- of twee winningsvergunningen te verlenen. Opsporings- of winningsvergunningen zijn dus steeds exclusief. Nadat er reeds een opsporingsvergunning verleend is, kan er natuurlijk wel een winningsvergunning verleend worden (vandaar de verwijzing naar een “soortgelijke” vergunning). Een dergelijke aanvraag voor een winningsvergunning moet ingevolge artikel 5, §1, tweede lid, wel steeds gebaseerd zijn op de resultaten voortvloeiend uit een voorafgaande opsporingsvergunning, dus meestal zullen opsporings- en winningsvergunning bij dezelfde houder zitten.

Een vergunningsaanvraag wordt eveneens geweigerd wanneer de aanvraag slaat op een gebied waarvoor op dat ogenblik reeds een opsporingsvergunning inzake koolstofdioxideopslag is verleend. Overeenkomstig artikel 38, §2, tweede lid, van het ontwerp van decreet is tijdens de geldigheidsduur van een dergelijke opsporingsvergunning geen conflicterend gebruik van het potentiële opslagcomplex toegestaan.

Een vergunning wordt evenmin verleend wanneer de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvan de Vlaamse Regering van oordeel is dat het niet wordt opengesteld voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen. Volgens richtlijn 94/22/EG behoudt elke lidstaat het recht om te bepalen welke gebieden binnen haar grondgebied worden opengesteld voor de opsporing en de winning van koolwaterstoffen. Bij de uitwerking en uitvoering van dit ontwerp van decreet zal moeten nagegaan worden hoe een en ander ruimtelijk vertaald zal worden.

Tot slot wordt een vergunning eveneens geweigerd op basis van opsporingsresultaten die in strijd met artikel 5, §2, verkregen zijn. Dit ter bescherming van de intellectuele eigendomsrechten die rusten op opsporingsresultaten, die meestal slechts bekomen worden na aanzienlijke investeringen.

Buiten de hierboven behandelde gevallen waarbij een vergunningsaanvraag automatisch afgewezen wordt, voorziet artikel 9 nog in drie bijkomende gevallen waarbij de Vlaamse Regering over de mogelijkheid beschikt om de vergunning te weigeren.

Een eerste weigeringsgrond geldt wanneer de aanvraag slaat op een gebied waarvoor al een vergunning voor de geologische opslag van koolstofdioxide of een vergunning in het kader van de Wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ voor het opslaan van gas is verleend. Een automatische weigering is hier echter niet aangewezen, vermits er technieken voor de winning van koolwaterstoffen denkbaar zijn waarbij koolstofdioxide als drijfgas wordt gebruikt (zogenaamd “enhanced coalbed methane recovery”). Nadat deze gassen hun functie van drijfgas hebben vervuld en de koolwaterstoffen naar de oppervlakte hebben gedreven, blijven zij zelf achter in de ondergrond zodat het aangewezen is in de mogelijkheid te voorzien dat er in eenzelfde gebied tegelijkertijd een vergunning voor de winning van koolwaterstoffen en een vergunning voor de geologische opslag van koolstofdioxide geldt.

Voorts biedt richtlijn 94/22/EG de lidstaten de mogelijkheid om uit overwegingen van nationale veiligheid de toegang tot en de uitoefening van de activiteiten van opsporing en winning van koolwaterstoffen te weigeren aan een aanvrager omdat een derde land of een onderdaan of rechtspersoon daarvan feitelijk zeggenschap heeft over de aanvrager.

Ook wanneer het volgens de Vlaamse Regering niet aannemelijk is dat de opsporing of de winning van de koolwaterstoffen binnen het gebied in kwestie economisch of technisch haalbaar is, kan zij een vergunning weigeren. Deze weigeringsgrond vindt haar verlengstuk tevens in enkele van de vergunningscriteria uit artikel 10, §1.

Ook bij deze drie mogelijkheden van weigering is het essentieel dat er tussen belangstellenden onderling geen discriminatie plaatsvindt: deze afwegingen moeten op een objectieve wijze ten aanzien van alle belangstellenden toegepast worden. Volgens de richtlijn staat het de lidstaten weliswaar vrij om vergunningen te weigeren, op voorwaarde echter dat er geen discriminatie plaatsvindt tussen aanvragers onderling.

Artikel 10

Naast de meer algemene weigeringsgronden van artikel 9, voorziet artikel 10 van het ontwerp van decreet in een strikt aantal beoordelingscriteria die de Vlaamse Regering bij het beoordelen van vergunningsaanvragen in acht moet nemen. Deze criteria kunnen vanzelfsprekend ook een grond tot weigering van de vergunning uitmaken. De Vlaamse Regering kan vergunningen echter niet weigeren op andere gronden dan deze vernoemd in de artikelen 9 en 10. Er wordt wel in een machtiging voorzien die de Vlaamse Regering moet toelaten nadere regels met betrekking tot deze criteria te bepalen in een uitvoeringsbesluit.

Bij de beoordelingscriteria van artikel 10 wordt ingevolge de richtlijn sterk de nadruk gelegd op de technische en financiële mogelijkheden van de aanvrager en op de manier waarop de opsporing of de winning van koolwaterstoffen zal plaatsvinden. Ook de manier waarop een aanvrager in het verleden in het kader van eerdere vergunningen te werk is gegaan, wordt onderzocht.

Via het beoordelingscriterium in artikel 10, §1, 4°, van het ontwerp van decreet kan onder meer rekening worden gehouden met de activiteiten van voormalige steenkoolconcessiehouders van wie de concessie op basis van artikel 34, §1, van het ontwerp van decreet vervallen is. Het ontwerp van decreet gaat niet zo ver dat een voormalige steenkoolconcessiehouder voorrang zou krijgen bij het verlenen van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen (zoals in het kader van de wet van 18 juli 1975 onder bepaalde voorwaarden wel voorzien is). Het feit dat men in het verleden in hetzelfde gebied echter steenkool heeft gewonnen, kan natuurlijk wel een relevant element zijn bij de beoordeling van de aanvraag.

Het beoordelingscriterium in artikel 10, §1, 5°, doelt op een eventuele interferentie met andere activiteiten in de ondergrond, zoals bijvoorbeeld de opslag van radioactief afval, de opslag van gasen in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas of de geologische opslag van koolstofdioxide in het kader van hoofdstuk III van dit decreet, geothermische boringen, boringen voor watervoorziening, ...

Indien de Vlaamse Regering gebruik maakt van de mogelijkheid die door artikel 8 van het ontwerp van decreet geboden wordt, en op eigen initiatief een uitnodiging publiceert om voor een bepaald gebied vergunningsaanvragen in te dienen, is de vergoeding die elke aanvrager bereid is te betalen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 27 vanzelfsprekend evenzeer een belangrijk beoordelingscriterium, zeker wanneer er sprake is van meerdere aanvragen.

ONDERAFDELING III

Vergunningsvoorwaarden

Artikel 11

Artikel 4, b), van de richtlijn 94/22/EG verplicht de lidstaten om de nodige maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de duur van een vergunning niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, te verrichten. Artikel 11, §1, van het ontwerp van decreet is hier de uitwerking van. De richtlijn voorziet wel in de mogelijkheid om de duur van de vergunning te verlengen, wanneer blijkt dat de oorspronkelijk vastgestelde duur onvoldoende is om de betrokken activiteit te voltooien en de activiteit is verricht in overeenstemming met de vergunning. Via artikel 19, §2, van het ontwerp van decreet wordt in deze mogelijkheid voorzien.

Ook qua oppervlakte voorziet het ontwerp van decreet in een beperking. Overeenkomstig de richtlijn dient de afbakening van het gebied zodanig te gebeuren dat de uitoefening van de activiteiten vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden.

In de regel wordt het gebied gevormd door het aangegeven aardoppervlak en de ondergrond daarvan vanaf een diepte van 100 meter. Zoals hierboven reeds aangegeven betekent dit geenszins dat de activiteiten van de houder van een vergunning geen impact mogen hebben boven die minimumdiepte. Het spreekt voor zich dat bijvoorbeeld een boring tot op een diepte van 100 meter ook zijn impact heeft in de grondlagen daarboven. Het is enkel de eigenlijke activiteit, namelijk het opsporen of het winnen zelf van koolwaterstoffen, die slechts vanaf een minimumdiepte van 100 meter onder het aardoppervlak mag plaatsvinden.

De verplichting ingevolge richtlijn 94/22/EG om de vergunningen zowel qua duur als qua omvang te beperken, vloeit voort uit de bekommernis om te vermijden dat aan één subject (al te lang) een alleenrecht wordt verleend voor gebieden waarin het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen efficiënter door verscheidene subjecten kan gebeuren.

Om te voorkomen dat onduidelijkheid bestaat over de rechten van de betrokken vergunninghouders en van het Vlaamse Gewest ten aanzien van een voorkomen van koolwaterstoffen dat de grens van een vergunningsgebied overschrijdt, is een bepaling opgenomen dat deze koolwaterstoffen niet mogen worden gewonnen, zolang er geen overeenkomst met de vergunninghouder van het aangrenzende gebied gesloten is. De overeenkomst strekt ertoe om een goede regeling tussen de betrokken vergunninghouders te treffen. Mogelijks wordt afgesproken dat de concrete realisatie van de winning slechts door een van beide vergunninghouders wordt uitgevoerd.

Omdat er zich situaties voor kunnen doen waarin een dergelijke overeenkomst niet kán worden afgesloten, bijvoorbeeld indien speciale maatregelen vereist zijn omdat het een voorkomen van koolwaterstoffen betreft dat overloopt naar een gebied buiten het Vlaamse Gewest, is de mogelijkheid opgenomen dat de Vlaamse Regering beslist dat er zonder een dergelijke overeenkomst mag worden gewonnen.

Artikel 12

Een winningsvergunning geldt ook voor andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met de winning van koolwaterstoffen. Hieronder worden naast koolwaterstoffen van een ander type dan dat men wenste te winnen, ook niet-koolwaterstoffen verstaan.

Overeenkomstig artikel 27 van het ontwerp van decreet is de houder van een winningsvergunning jaarlijks een vergoeding aan het Vlaamse Gewest verschuldigd. In de winningsvergunning wordt het tarief, in percentage, van de jaarlijkse vergoeding aangeduid. Het uiteindelijke bedrag van de jaarlijkse vergoeding kan vanzelfsprekend nog niet in de winningsvergunning aangeduid worden, vermits dit bedrag elk jaar afhankelijk is van de gemiddelde marktwaarde van de in de voorbije winningsperiode gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen. Zowel de gemiddelde marktwaarde als de in de voorbije winningsperiode gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen zijn onderhevig aan fluctuaties, en zijn dus nog niet bekend bij het verlenen van de winningsvergunning. Het tarief (percentage) dient echter wel reeds in de winningsvergunning te worden vastgelegd, eventueel onderverdeeld per type koolwaterstof.

Elke opsporingsvergunning duidt aan binnen welke periode nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, de in de vergunning vermelde opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken dienen te worden verricht. Verkenningsonderzoeken zijn weliswaar niet vergunningsplichtig (althans niet in de zin van vergunningsplichtig in het kader van dit decreet), maar toch kan het nuttig zijn een aantal verkenningsonderzoeken in de vergunning op te nemen. Om te bevorderen dat de opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken ook daadwerkelijk en op tijd verricht worden, worden in de vergunning voorschriften en beperkingen omtrent deze activiteiten opgenomen. Het is niet mogelijk om in het ontwerp van decreet hierover algemene regels op te stellen, vermits de activiteiten per vergunninghouder en per vergunningsgebied sterk kunnen verschillen.

Het is mogelijk dat er met gebruikmaking van een opsporingsvergunning reeds in beperkte mate koolwaterstoffen aan de ondergrond worden onttrokken, namelijk in de vorm van monsters of formatiebeproevingen. Ook deze koolwaterstoffen worden door het onttrekken ervan aan de ondergrond, eigendom van de vergunninghouder. Anders dan bij een winningsvergunning, is de vergunninghouder voor deze koolwaterstoffen aan het Vlaamse Gewest echter geen vergoeding verschuldigd op basis van artikel 27 van het ontwerp van decreet. Een opsporingsvergunning dient daarom goed aan te geven onder welke strikte voorwaarden (hetzij hoeveelheid, hetzij periode, hetzij een ander relevant criterium) dit mag gebeuren.

ONDERAFDELING IV

Verplichtingen van de vergunninghouders

Artikel 13

Artikel 13 voorziet een algemene zorgvuldigheidsplicht in hoofde van de houder of de laatste houder van een vergunning: een plicht tot zorg en nazorg. Deze dient alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat de opsporings- of winningsactiviteiten milieuverstoring (zoals gedefinieerd in het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid) of schade door bodembeweging veroorzaken, of de openbare veiligheid of het belang van een planmatig beheer van de koolwaterstofvoorraden schaden.

Deze verplichting gaat niet zo ver dat een normale opsporing of winning, die soms onvermijdelijk bodembewegingen of impact op het milieu met zich meebrengt, niet meer mogelijk zou zijn. Wél dient de vergunninghouder te voorkomen dat bijvoorbeeld door een bijzondere wijze van winning meer schade of een grotere kans op schade ontstaat dan zou ontstaan bij een “normale” wijze van opsporing of winning.

Ten aanzien van de openbare veiligheid dient bijvoorbeeld gedacht te worden aan het voorkomen van onveilige situaties door verzakking van grote infrastructuurwerken. In voorkomend geval zal de vergunninghouder maatregelen moeten treffen.

De verplichting tot het nemen van maatregelen kan betekenen dat een handeling moet worden verricht, maar ook dat een handeling moet worden nagelaten.

De algemene zorgvuldigheidsplicht van artikel 13 wordt in deze onderafdeling nog aangevuld met specifieke bepalingen over zorg en nazorg. Er kunnen zich echter ook situaties voordoen die niet door deze specifieke bepalingen worden gedekt. In die gevallen fungeert de algemene zorgplicht als een soort vangnet.

De algemene zorgplicht strekt zich ook uit tot de laatste vergunninghouder, indien een vergunning zijn gelding zou hebben verloren. Voor deze uitbreiding is gekozen om te voorkomen dat dit artikel niet meer zou kunnen worden toegepast wanneer de vergunningsduur is verstreken, wanneer afstand zou gedaan zijn van de vergunning, dan wel wanneer de vergunning door de Vlaamse Regering zou zijn ingetrokken bijvoorbeeld om verdere nadelige effecten te voorkomen.

Artikel 14

De vergunningscriteria, zoals bepaald in de artikelen 9 en 10 van het ontwerp van decreet, vormen het doorslaggevende beoordelingskader op basis waarvan de Vlaamse Regering dient te beslissen of een vergunningsaanvraag afgewezen dan wel aanvaard wordt.

Substantiële wijzigingen daarin, bijvoorbeeld het feit dat een vergunninghouder onder de feitelijke zeggenschap komt van een staat van buiten de Europese Economische Ruimte of

van een onderdaan of rechtspersoon daarvan, of nog een substantiële wijziging in de technische of financiële mogelijkheden van de vergunninghouder, vormen overeenkomstig artikel 21, §1, 2°, respectievelijk artikel 22, §1, 1°, van het ontwerp van decreet een grond tot intrekking of schorsing van de vergunning. De vergunninghouders dienen dan ook verplicht te worden om elke substantiële wijziging inzake een vergunningscriterium aan de overheid mee te delen, zodat deze kan beslissen of deze wijziging noopt tot een intrekking of schorsing van de vergunning.

Artikel 15

Op basis van de resultaten die voortvloeien uit het onderzoek in het kader van een voorafgaande opsporingsvergunning, zal degene die een winningsvergunning aanvraagt een ontwerp van winningsplan bij zijn vergunningsaanvraag moeten indienen.

Een dergelijk winningsplan zal onder meer een beschrijving dienen te bevatten van de wijze waarop men voorneemt de koolwaterstoffen te winnen, een uitgebreide beschrijving van de structuur waarin de koolwaterstoffen voorkomen met bijbehorende gedetailleerde geologische, geofysische en petrofysische studies, een beschrijving van de hoeveelheid en de aard van de koolwaterstoffen die men verwacht te winnen, de maatregelen die men plant te nemen tegen mogelijke bodembeweging, een raming van de kosten, ... De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om in een uitvoeringsbesluit de concrete inhoud van het winningsplan vast te leggen.

Het ontwerp van winningsplan zal een belangrijke factor vormen bij de beoordeling van de vergunningsaanvraag. Een aantal vergunningscriteria hebben immers betrekking op elementen die in het winningsplan beschreven dienen te worden, zoals de wijze van winning, de technische mogelijkheden van de aanvrager of de milieu-impact van de winningsactiviteiten.

Het winningsplan dient door de Vlaamse Regering goedgekeurd te worden. Het winnen van koolwaterstoffen vooraleer men over een goedgekeurd winningsplan beschikt, of op een wijze die substantieel van het winningsplan afwijkt, is verboden en kan bovendien aanleiding geven tot het schorsen of intrekken van de vergunning.

In de loop van de winningsactiviteiten kunnen zich vanzelfsprekend nieuwe inzichten voordoen over bijvoorbeeld de wijze van winning of de hoeveelheid en de aard van de koolwaterstoffen die men verwacht te winnen. Dit kan vanuit de noodzaak van een efficiënte winning nopen tot een wijze van winning die substantieel afwijkt van het goedgekeurde winningsplan. Daarom wordt de mogelijkheid voorzien om het winningsplan te wijzigen of te actualiseren. Het initiatief hiertoe gaat uit van de vergunninghouder. Het gewijzigde of geactualiseerde winningsplan dient op zijn beurt goedgekeurd te worden door de Vlaamse Regering.

Artikel 16

Het ontwerp van decreet voorziet in een verplichting in hoofde van de houder van een vergunning om jaarlijks een rapport in te dienen met daarin een overzicht van de in het voorbije jaar verrichte en de in het eerstvolgende jaar geplande activiteiten. Deze verplichting

moet de vergunningverlenende overheid in staat stellen om toezicht uit te oefenen op het naleven van de vergunningsvoorwaarden en, indien het om een winningsvergunning gaat, op het naleven van het winningsplan. Overeenkomstig artikel 21, §1, 3°, respectievelijk artikel 22, §1, 2°, van het ontwerp van decreet kan een vergunning ingetrokken of geschorst worden wanneer het opsporen of het winnen van de koolwaterstoffen niet overeenkomstig de vergunning is gebeurd of substantieel is afgeweken van het winningsplan. Via het jaarlijkse rapport kan de vergunningverlenende overheid hierop toezien.

De verplichting om een jaarlijks rapport in te dienen geldt evenzeer wanneer er in het voorbije jaar geen activiteiten verricht zijn of in het eerstvolgende jaar geen activiteiten gepland zijn. Ook dit kan immers een grond tot intrekking of schorsing van de vergunning opleveren overeenkomstig artikel 21, §1, 3°, respectievelijk artikel 22, §1, 2°. Bovendien voorziet artikel 21, §1, 4°, in een mogelijkheid tot intrekking van de vergunning wanneer de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft, gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen. Via het jaarlijkse rapport heeft de vergunningverlenende overheid ook zicht op het al dan niet stilliggen van de activiteiten.

Artikel 17

Omdat het belangrijk is over voldoende gegevens te beschikken om na te kunnen gaan of de houder van een winningsvergunning zijn verplichtingen nakomt (onder meer de algemene zorgvuldigheidsplicht, het naleven van de vergunningsvoorwaarden en het winningsplan), wordt deze verplicht om voor, tijdens en tot dertig jaar na het winnen metingen te verrichten om de kans op bodembeweging als gevolg van de winning te kunnen inschatten.

Als er meer bodembeweging dreigt op te treden dan in het winningsplan is vooropgesteld, zal in eerste instantie de winning zodanig moeten worden aangepast dat binnen de grenzen van het winningsplan gewonnen wordt. Zo nodig kan het winningsplan gewijzigd worden.

Metingen moeten plaatsvinden zolang er nog bodembeweging van enige betekenis zou kunnen optreden. Het ontwerp van decreet kiest hiervoor een relatief ruime periode, namelijk tot dertig jaar na de winning. Indien daar aanleiding toe bestaat, kan de Vlaamse Regering in het kader van een concrete winningsvergunning de termijn van dertig jaar echter inkorten of zelfs nog verlengen. Inkorting van deze termijn is echter enkel mogelijk indien uit alle beschikbare gegevens blijkt dat de kans op bodembeweging verwaarloosbaar klein is.

De verplichting om metingen te verrichten met het oog op het inschatten van de kans op bodembeweging strekt zich ook uit tot de laatste vergunninghouder, indien een vergunning zijn gelding zou hebben verloren. Deze uitbreiding is noodzakelijk omdat de vergunningsduur normaliter al lang zal verstreken zijn op het ogenblik dat de metingsverplichting nog volop loopt. Bovendien dient dit artikel ook nog toegepast te kunnen worden wanneer afstand zou gedaan zijn van de vergunning, dan wel wanneer de vergunning door de Vlaamse Regering zou zijn ingetrokken bijvoorbeeld om verdere nadelige effecten te voorkomen.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om nadere regels te bepalen met betrekking tot deze metingen en de rapportage over de resultaten daarvan.

Artikel 18

Artikel 18 van het ontwerp van decreet geeft mogelijkheid aan de Vlaamse Regering om financiële zekerheden te eisen. In de eerste plaats kan ze de houder of de laatste houder van een winningsvergunning verplichten om een financiële zekerheid te stellen ter dekking van de aansprakelijkheid voor de schade die naar redelijke schatting kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van de winningsactiviteiten. Hierbij neemt de Vlaamse Regering de resultaten in acht van de metingen die de houder van een winningsvergunning moet verrichten om de kans op bodembeweging als gevolg van de winningsactiviteiten te kunnen inschatten.

In de tweede plaats kan de Vlaamse Regering ook de houder of de laatste houder van een opsporingsvergunning verplichten om een soortgelijke financiële zekerheid te stellen.

De Vlaamse Regering bepaalt of er een financiële zekerheid dient gesteld te worden, en kan zich bij een winningsvergunning daarbij baseren op de resultaten van de metingen die de vergunninghouder moet verrichten met het oog op het inschatten van de kans op bodembeweging.

Deze eventuele verplichting om een dergelijke financiële zekerheid te stellen, doet vanzelfsprekend geen afbreuk aan de algemene schadevergoedingsplicht ingevolge artikel 33 van het ontwerp van decreet. Overeenkomstig dit artikel is de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft. Het gaat hier met andere woorden om een risico- of objectieve aansprakelijkheid, en geen foutaansprakelijkheid.

Om te voorkomen dat zelfs met een dergelijke risico- of objectieve aansprakelijkheid, de effectieve vergoeding van de schade die veroorzaakt werd door bodembeweging als gevolg van opsporings- of winningsactiviteiten, illusoir zou blijken bijvoorbeeld door een faillissement of liquidatie van de vergunninghouder, of omwille van een andere reden, wordt de mogelijkheid voorzien om het stellen van een financiële zekerheid door de vergunninghouder te verplichten.

Ten slotte wordt ook de mogelijkheid voorzien om een financiële zekerheid te eisen van de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning die overeenkomstig artikel 32 van het ontwerp van decreet gronden bezet heeft om gebouwen en bovengrondse installaties op te richten of werken uit te voeren die noodzakelijk zijn voor het verrichten van de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft. Ingevolge artikel 32, §3, dient de vergunninghouder alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties te verwijderen, binnen zes maanden nadat de vergunning haar gelding verloren heeft. De financiële zekerheid dient ter dekking van de kosten die gepaard gaan met een dergelijke verwijdering.

Ook bij het stellen van een financiële zekerheid wordt de verplichting uitgebreid tot de laatste vergunninghouder, indien een vergunning zijn gelding zou hebben verloren. Het is immers bijvoorbeeld denkbaar dat de bodembeweging (of de schade die daardoor wordt veroorzaakt) zich pas dreigt te manifesteren op een ogenblik dat de vergunningsduur al enige tijd verlopen is. Bovendien dient dit artikel ook nog toegepast te kunnen worden wanneer afstand zou

gedaan zijn van de vergunning, dan wel wanneer de vergunning door de Vlaamse Regering zou zijn ingetrokken bijvoorbeeld om verdere nadelige effecten te voorkomen.

Indien de Vlaamse Regering het nodig acht om een financiële zekerheid te laten stellen, beschikt zij over een verregaande beoordelingsvrijheid om het bedrag en de termijn waarvoor, en het tijdstip en de wijze waarop de financiële zekerheid dienen gesteld te worden, te bepalen.

ONDERAFDELING V

Wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van de vergunning

Artikel 19

Artikel 19 van het ontwerp van decreet handelt over de wijziging van een vergunning. Dit kan zowel op vraag van de vergunningshouder als ambtshalve door de Vlaamse Regering gebeuren.

Een vergunning kan echter niet zodanig worden gewijzigd dat zij komt te gelden voor een andere activiteit of voor een groter gebied. Daarvoor is een nieuwe, aparte vergunning vereist. Richtlijn 94/22/EG schrijft immers voor dat er steeds voor moet worden gezorgd dat de vergunningen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen worden verleend volgens een procedure waarbij alle belangstellenden een aanvraag kunnen indienen. Wil een vergunninghouder een andere activiteit opstarten, of in een groter gebied zijn activiteiten verrichten, dient dit dus in het kader van een nieuwe vergunning te gebeuren, waarvoor opnieuw een procedure overeenkomstig artikel 6 dient gevolgd te worden.

Vanzelfsprekend dient tegelijkertijd gewezen te worden op artikel 7 van het ontwerp van decreet, waarin een aantal strikt omliggende gevallen beschreven staan waarin men mag afstappen van de procedure van artikel 6. Men denke bijvoorbeeld aan de situatie waarbij er geologische redenen of redenen in verband met de opsporing of winning voorhanden zijn om de vergunning voor een gebied beter aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend gebied toe te kennen, of wanneer de houder van een opsporingsvergunning die de aanwezigheid van koolwaterstoffen heeft aangetoond voor hetzelfde gebied een winningsvergunning aanvraagt. In deze gevallen dient men dus een nieuwe vergunning aan te vragen, maar kan deze afgeleverd worden zonder dat men de procedure van artikel 6 moet volgen.

De richtlijn 94/22/EG verplicht de lidstaten om de nodige maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de duur van een vergunning niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, te verrichten. De richtlijn voorziet wel in de mogelijkheid om de duur van de vergunning te verlengen, wanneer blijkt dat de oorspronkelijk vastgestelde duur onvoldoende is om de betrokken activiteit te voltooien en de activiteit is verricht in overeenstemming met de vergunning. Artikel 19, §2, van het ontwerp van decreet vormt hier de uitwerking van.

Het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de geldigheidsduur van een vergunning wordt verlengd, kan gepaard gaan met een beperking van het oorspronkelijk vergunde gebied tot een deel daarvan. Het is immers bijvoorbeeld denkbaar dat het winnen of opsporen van koolwaterstoffen in een deel van het oorspronkelijk vergunde gebied niet meer relevant is. Bovendien moet er ingevolge de richtlijn op worden toegezien dat vermeden wordt dat aan één subject al te lang een alleenrecht wordt verleend voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen. Hierbij dient er wel steeds over gewaakt te worden dat de afbakening van het gebied zodanig gebeurt dat de opsporing of de winning vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden.

Dit laatste principe geldt evenzeer bij het beoordelen van een aanvraag tot verkleining van het gebied waarvoor een vergunning geldt. Een besluit van de Vlaamse Regering waarbij het gebied van de vergunning verkleind wordt, kan ook gepaard gaan met een beperking van de oorspronkelijke geldigheidsduur van de vergunning. Vanzelfsprekend dient de verkorte geldigheidsduur steeds voldoende lang te zijn om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een behoorlijke manier te verrichten.

Artikel 20

Het ontwerp van decreet voorziet tevens in de mogelijkheid om vergunningen over te dragen. Hiervoor is wel steeds de schriftelijke toestemming van de Vlaamse Regering vereist. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot overdracht met inachtneming van de vergunningscriteria bepaald in artikel 9, §2, en artikel 10. Zo zal onder meer gekeken worden naar de technische en financiële mogelijkheden van degene die de vergunning wil overnemen, de manier waarop hij zijn verplichtingen in het kader van andere vergunningen is nagekomen, en de vraag of een staat van buiten de Europese Economische Ruimte of een onderdaan of rechtspersoon daarvan feitelijk zeggenschap over de kandidaat-overnemer heeft.

Een dergelijke screening van de kandidaat-overnemer is aangewezen omdat een aantal van de criteria op basis waarvan over een vergunningsaanvraag beslist wordt, specifiek betrekking hebben op de persoon van de kandidaat-vergunninghouder. De vergunningen worden dus minstens gedeeltelijk *intuitu personae* verleend.

De figuur van de overdracht kan eveneens worden gebruikt bij veranderingen in de vennootschapsrechtelijke structuur van de vergunninghouder, zoals overnames, splitsingen en fusies.

Indien de Vlaamse Regering instemt met de overdracht van de vergunning, neemt de nieuwe vergunninghouder alle verplichtingen in het kader van dit decreet (inclusief bijvoorbeeld het eventueel stellen van een financiële zekerheid in het kader van artikel 18) over van de oude vergunninghouder.

Artikel 21

Artikel 21 voorziet in een limitatief aantal gevallen waarin een vergunning kan worden ingetrokken door de Vlaamse Regering.

De eerste intrekingsgrond biedt de Vlaamse Regering de mogelijkheid om een vergunning in te trekken indien na verloop van tijd blijkt dat de vergunninghouder ten tijde van het indienen van zijn vergunningsaanvraag onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt.

Ook een substantiële wijziging inzake een vergunningscriterium kan mogelijk een intrekking van de vergunning rechtvaardigen. Zo kan bijvoorbeeld blijken dat de financiële mogelijkheden van de vergunninghouder er tijdens de vergunningsduur substantieel op achteruit zijn gegaan, hetgeen het nakomen van zijn verplichtingen in het kader van die vergunning mogelijk hypothekeert. Overeenkomstig artikel 14 van het ontwerp van decreet is een vergunninghouder trouwens verplicht om elke substantiële wijziging inzake een vergunningscriterium onverwijld aan de overheid mee te delen.

Het belang van het naleven van de vergunningsvoorwaarden en van het winningsplan blijkt uit het feit dat de niet-naleving hiervan aanleiding kan geven tot het intrekken van de vergunning.

Wanneer de activiteiten gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen, kan de Vlaamse Regering eveneens overgaan tot de intrekking van de vergunning. Op basis van deze intrekingsgrond kan vermeden worden dat een vergunninghouder al dan niet moedwillig op zijn vergunning “blijft zitten”. Vermits opsporings- en winningsvergunningen exclusief zijn, zou een dergelijke situatie andere gegadigden, die in tegenstelling tot de huidige vergunninghouder wél willen overgaan tot het effectief opsporen of winnen van koolwaterstoffen, ervan weerhouden dit te doen. Ook deze bepaling kadert in de bezorgdheid van de richtlijn 94/22/EG om koolwaterstoffen op een concurrentiële wijze op te sporen en te winnen.

Deze bepaling kan bovendien situaties vermijden zoals het geval was bij de oude steenkoolconcessies in het kader van de op 15 september 1919 gecoördineerde Mijnwetten, waar deze concessies bleven verder bestaan omwille van hun principieel eeuwigdurende karakter, terwijl zij vaak al decennia in onbruik zijn geraakt.

Voor zover dit niet onder de derde intrekingsgrond zou vallen, wordt nogmaals expliciet bevestigd dat een winningsvergunning kan ingetrokken worden wanneer de houder ervan nagelaten heeft zijn jaarlijkse vergoeding aan het Vlaamse Gewest te betalen overeenkomstig artikel 27.

Een vergunning kan eveneens worden ingetrokken als blijkt dat de uitvoering ervan interfereert met andere vergunde activiteiten in de diepe ondergrond. Men denke hiervoor bijvoorbeeld aan de geologische opslag van koolstofdioxide, de ondergrondse gasopslag in het kader van de Wet van 18 juli 1975, de opslag van radioactief afval, geothermische toepassingen, ... Vanzelfsprekend moet die afweging in de eerste plaats reeds in het stadium van het verlenen van de vergunning gebeuren. Dit neemt niet weg dat de Vlaamse Regering, bij een onverwachte interferentie met een andere vergunde activiteit in de diepe ondergrond, over de mogelijkheid moet kunnen beschikken om de vergunning om die reden in te trekken.

Ten slotte kan de Vlaamse Regering een vergunning intrekken wanneer deze niet langer noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor zij is verleend. Net zoals de vierde intrekingsgrond, kadert deze bepaling voornamelijk in de bezorgdheid om te vermijden dat een vergunninghouder op zijn vergunning “blijft zitten”. Indien zou blijken dat

de vergunninghouder elk jaar voornamelijk pro forma enkele activiteiten in het kader van zijn vergunning verricht, louter en alleen om te vermijden dat zijn vergunning ingetrokken zou kunnen worden op basis van een gebrek aan activiteit gedurende twee opeenvolgende jaren, biedt deze bepaling een grond om alsnog tot intrekking over te gaan.

Het feit dat een van de hierboven genoemde intrekkingsgronden zich voordoet, betekent geenszins dat de Vlaamse Regering automatisch verwacht wordt de vergunning daadwerkelijk in te trekken. De Vlaamse Regering kan steeds in concreto de opportuniteit hiervan beoordelen.

Nadat een vergunning is ingetrokken, blijven in elk geval nog een aantal verplichtingen op de voormalige vergunninghouder rusten, zoals onder meer de algemene (na)zorgplicht, en indien het een winningsvergunning betrof, het verrichten van metingen met het oog op het inschatten van de kans op bodembeweging en eventueel ook het stellen van een financiële zekerheid in het kader van artikel 18. Ook de algemene schadevergoedingsplicht ingevolge artikel 33 blijft vanzelfsprekend gelden.

In de tweede paragraaf van artikel 21 is de procedure omschreven die de Vlaamse Regering dient te volgen indien zij het op basis van het zich voordoen van een van de intrekkingsgronden opportuun acht een vergunning daadwerkelijk in te trekken. De vergunninghouder krijgt in elk geval de kans om uitleg te verschaffen, bezwaar aan te tekenen of zijn activiteiten in overeenstemming te stellen met de vergunning en het winningsplan.

Artikel 22

Artikel 22 van het ontwerp van decreet voorziet drie gronden op basis waarvan een vergunning door de Vlaamse Regering kan worden geschorst. De schorsing kan zowel het geheel als een deel van de vergunning betreffen.

In tegenstelling tot artikel 21, waar de intrekkingsgronden op een limitatieve wijze zijn opgesomd, kan de Vlaamse Regering een vergunning nog op andere gronden schorsen dan deze die vermeld zijn in artikel 22, §1. Een schorsing van de vergunning is vanzelfsprekend minder verregaand dan een intrekking ervan, zodat de gronden tot schorsing minder rigide kunnen worden omschreven. Het is bijvoorbeeld niet denkbeeldig dat een schorsing bevolen zou worden ingeval zich een situatie voordoet die de openbare veiligheid of het milieu op een of andere manier in het gedrang zou brengen. Bovendien is het denkbaar dat niet alle redenen die een schorsing zouden kunnen rechtvaardigen, in vooraf afgelijnde situaties te vatten zijn. Om die redenen wordt gekozen voor een niet-limitatieve lijst van schorsingsgronden.

De vier schorsingsgronden die wel vermeld worden, werden reeds toegelicht bij het bespreken van de intrekkingsgronden uit artikel 21.

Ook hier geldt de overweging dat wanneer een van de hierboven genoemde schorsingsgronden zich voordoet, dit geenszins betekent dat de Vlaamse Regering automatisch verwacht wordt de vergunning daadwerkelijk te schorsen. De Vlaamse Regering kan steeds in concreto de opportuniteit hiervan inschatten.

De tweede paragraaf beschrijft de procedure die de Vlaamse Regering dient te volgen indien zij een vergunning wenst te schorsen. De vergunninghouder krijgt in elk geval de kans om uitleg te verschaffen, bezwaar aan te tekenen of zijn activiteiten in overeenstemming te stellen met de vergunning en het winningsplan. De termijn waarbinnen dit kan gebeuren, is omwille van de aard van een schorsingsprocedure wel aanzienlijk korter dan bij een intrekkingprocedure.

Indien de Vlaamse Regering ondanks het eventuele verweer van de vergunninghouder toch beslist de vergunning te schorsen, vermeldt zij in haar besluit tot schorsing de voorwaarden waaraan de vergunninghouder moet voldoen om de schorsing ongedaan te maken. Wanneer de vergunninghouder aan al deze voorwaarden voldaan heeft, neemt de Vlaamse Regering zo spoedig mogelijk een besluit waarbij de schorsing van de vergunning wordt opgeheven.

Artikel 23

Het ontwerp van decreet voorziet tevens in een mogelijkheid in hoofde van de vergunninghouder om een aanvraag tot afstand van de vergunning in te dienen bij de Vlaamse Regering. Deze mogelijkheid voor de vergunninghouder om afstand te doen van zijn vergunning kan als de keerzijde gezien worden van de mogelijkheid waarover de Vlaamse Regering beschikt om een einde aan de vergunning te maken, namelijk de intrekking.

Bij de beoordeling van de aanvraag tot afstand kan de Vlaamse Regering zich eventueel laten leiden door de intrekkinggronden zoals die beschreven zijn in artikel 21, §1. Het is immers mogelijk dat er voldaan is aan een van de daar beschreven intrekkinggronden, maar dat de Vlaamse Regering geen initiatief neemt om de vergunning in kwestie in te trekken, hoewel dit misschien niet inopportuun zou zijn. Zo kunnen de activiteiten bijvoorbeeld al meer dan twee opeenvolgende jaren stil liggen, kan de vergunning niet langer noodzakelijk zijn voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor zij is verleend, of kan een substantiële wijziging in een vergunningscriterium (bijvoorbeeld de financiële mogelijkheden van de vergunninghouder) tot gevolg hebben dat het behoud van de vergunning in hoofde van de vergunninghouder niet meer aangewezen is.

De Vlaamse Regering ziet er bij de beoordeling van de aanvraag tot afstand wel steeds op toe dat de naleving van de verplichtingen in hoofde van de (voormalige) vergunninghouder door de afstand niet in het gedrang komen.

Ook hier geldt echter in elk geval dat ook nadat de afstand van de vergunning door de Vlaamse Regering is aanvaard, er nog een aantal verplichtingen op de voormalige vergunninghouder blijven rusten, zoals onder meer de algemene (na)zorgplicht, en indien het een winningsvergunning betrof, het verrichten van metingen met het oog op het inschatten van de kans op bodembeweging en eventueel ook het stellen van een financiële zekerheid in het kader van artikel 18. Ook de algemene schadevergoedingsplicht ingevolge artikel 33 blijft vanzelfsprekend gelden.

Artikel 24

Via artikel 24 wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om via een uitvoeringsbesluit nadere regels te bepalen met betrekking tot de procedure tot het verkrijgen van een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning en met betrekking tot de procedure voor de intrekking of schorsing van de vergunning.

Artikel 25

Besluiten waarbij de Vlaamse Regering instemt met een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning, of besluiten waarbij een vergunning door de Vlaamse Regering ingetrokken of geschorst wordt, hebben geenszins enige invloed op de aansprakelijkheid van de houder of laatste houder van de vergunning voor de vergoeding van de schade die is veroorzaakt door de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft of had.

Wat betreft de gebeurtenissen die leiden tot het einde van de vergunning (intrekking of afstand), volgt dit principe tevens uit de bewoordingen van artikel 33 waar de risico- of objectieve aansprakelijkheid ook in hoofde van de laatste houder van de vergunning bevestigd wordt. Toch is het nuttig om dit principe ook expliciet in de onderafdeling met betrekking tot de wijziging, de overdracht, de intrekking, de schorsing en de afstand van de vergunning te bevestigen.

Van een besluit tot intrekking van de vergunning en van een besluit waarbij de afstand van een vergunning wordt aanvaard, wordt melding gemaakt in het Belgisch Staatsblad. Dergelijke gebeurtenissen impliceren immers het einde van een vergunning, zodat het gebied in kwestie weer vrij komt. Deze ontwikkeling dient bekendgemaakt te worden, zodat eventuele andere geïnteresseerden voor dit gebied op hun beurt een aanvraag kunnen indienen.

Met een dergelijke bekendmaking dient logischerwijze best gewacht te worden tot wanneer het besluit tot intrekking of het besluit waarbij de afstand aanvaard wordt, onherroepelijk is geworden. Het is immers mogelijk dat dergelijke besluiten bij de Raad van State aangevochten worden.

ONDERAFDELING V

Bijzondere bepalingen

Artikel 26

Ook wanneer het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest geschiedt ten behoeve van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of voor het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid, geldt de vergunningsplicht van artikel 5. De overige bepalingen van afdeling I blijven buiten toepassing, zij het dat de Vlaamse Regering bij het nemen van een besluit omtrent de vergunning van deze activiteiten zoveel mogelijk dient aan te sluiten bij de bepalingen van deze afdeling, voor zover dit met het bijzondere karakter van de vergunning te verenigen is.

Het bijzondere karakter van deze vergunningen vloeit onder meer voort uit de overlapping tussen de vergunningverlener en de opdrachtgever en uit het feit dat de koolwaterstoffen ingevolge artikel 3 van het decreet reeds eigendom zijn van het Vlaamse Gewest.

AFDELING II

Vergoedingen aan en deelnemingen door het Vlaamse Gewest

ONDERAFDELING I

Vergoedingen aan het Vlaamse Gewest

Artikel 27

Richtlijn 94/22/EG beklemtoont dat de lidstaten de mogelijkheid moeten behouden om de toegang tot en de uitoefening van de activiteiten van het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen te onderwerpen aan de betaling van een tegenwaarde in de vorm van geld of van koolwaterstoffen.

In het ontwerp van decreet is dan ook voorzien dat de houder van een winningsvergunning jaarlijks een vergoeding verschuldigd is aan het Vlaamse Gewest.

De houder van een opsporingsvergunning is geen dergelijke vergoeding verschuldigd aan het Vlaamse Gewest. Nochtans is het mogelijk dat er met gebruikmaking van een opsporingsvergunning reeds in beperkte mate koolwaterstoffen aan de ondergrond worden onttrokken, namelijk in de vorm van monsters of formatiebeproevingen. Ook deze koolwaterstoffen worden door het onttrekken ervan aan de ondergrond, eigendom van de vergunninghouder, maar hiervoor is geen vergoeding verschuldigd aan het Vlaamse Gewest. Een opsporingsvergunning dient daarom goed aan te duiden onder welke strikte voorwaarden (hetzij hoeveelheid, hetzij periode, hetzij een ander relevant criterium) koolwaterstoffen aan de ondergrond mogen worden onttrokken.

Ook in de ons omringende landen wordt het winnen van koolwaterstoffen afhankelijk gesteld van het betalen van een vergoeding aan de overheid. Dit moet gezien worden als een tegenprestatie voor het feit dat de eigendom van de koolwaterstoffen, door het winnen ervan, overgaat van het Vlaamse Gewest op de vergunninghouder. De natuurlijke eigendom van bodemschatten berust bij de overheid, en dit brengt met zich mee dat de winning ervan ook voordelen voor de gemeenschap moet opleveren. Tegenover het gebruikmaken van het hem exclusief verleende recht om de koolwaterstoffen te exploiteren, staat een vergoeding ten laste van de vergunninghouder, in de vorm van niet-belastingmiddelen. Daarnaast is de vergunninghouder vanzelfsprekend onderworpen aan de vennootschapsbelasting.

In Nederland is gekozen voor een erg uitgebreide regeling inzake “afdrachten in verband met het opsporen en winnen van koolwaterstoffen”. Achtereenvolgens komen een “oppervlakterecht” (een vast bedrag per km²), een “cijns” (percentage op basis van de

hoeveelheid gewonnen koolwaterstoffen) en een “winstaandeel” (50 % van de opbrengst) aan bod. De twee laatste bijdragen zijn enkel verschuldigd door houders van winningsvergunningen. Ten slotte is er ook nog een eenmalige afdracht aan de provincie verschuldigd (een vast bedrag per m²).

Het ontwerp van decreet beperkt de vergoedingsplicht tot één enkele soort van vergoeding. De jaarlijkse vergoeding bestaat uit een door de Vlaamse Regering in de winningsvergunning vast te leggen percentage van de gemiddelde marktwaarde van de in de voorbije winningsperiode gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen. Het tarief (percentage) kan binnen een winningsvergunning variëren naargelang van het type koolwaterstof dat gewonnen wordt. Het is immers mogelijk dat er met één winningsvergunning verschillende types van koolwaterstof worden gewonnen. Het kan eventueel aangewezen zijn om per type van koolwaterstof een verschillend tarief te voorzien.

Een winningsperiode duurt telkens één jaar, en start op de dag van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de winningsvergunning verleend is, en nadien op elke verjaardag daarvan.

Zowel de gemiddelde marktwaarde als de in een voorbije winningsperiode gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen zijn onderhevig aan fluctuaties, en zijn dus nog niet bekend bij het verlenen van de winningsvergunning. De gemiddelde marktwaarde kan afgeleid worden uit de noteringen op de internationale grondstoffenmarkten (olie, aardgas, ...), en is onder meer afhankelijk van de dollarkoers en de internationale olie- en gasvoorraden. De in een voorbije winningsperiode gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen zal door de vergunninghouder zelf moeten worden meegedeeld aan de overheid. Het ontwerp van decreet voorziet in een machtiging aan de Vlaamse Regering om nadere regels vast te leggen met betrekking tot de aangifte van die gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen.

De bepaling die voorschrijft dat het tarief in elk geval zodanig wordt vastgesteld dat het onafhankelijke beheer van de vergunninghouder gewaarborgd blijft, vormt een uitwerking van hetgeen artikel 6, derde lid, van richtlijn 94/22/EG voorschrijft.

Ingeval de Vlaamse Regering gebruik maakt van de door onderafdeling II verleende mogelijkheid om het verlenen van een vergunning afhankelijk te stellen van een deelneming door het Vlaamse Gewest in de winningsactiviteiten, wordt het bedrag van de jaarlijkse vergoeding dat de vergunninghouder verschuldigd is, vanzelfsprekend beperkt in verhouding tot de grootte van zijn belang in de deelneming.

Het juridisch karakter van de jaarlijkse vergoeding die de houder van een winningsvergunning aan het Vlaamse Gewest verschuldigd is, kan omschreven worden als een retributie. De vergoeding kan immers overeenkomstig de adviespraktijk van de afdeling Wetgeving van de Raad van State beschouwd worden als een geldelijke vergoeding van een dienst die de overheid ten voordele van een individuele vergoedingsplichtige presteert. De jaarlijkse vergoeding moet dan ook niet als een belasting beschouwd worden, vermits er sprake is van een voldoende geïndividualiseerde tegenprestatie van de overheid (namelijk het laten winnen van koolwaterstoffen die van nature eigendom zijn van het Vlaamse Gewest).

Artikel 28

Als het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest geschiedt ten behoeve van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of voor het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid, is de houder van een winningsvergunning geen vergoeding verschuldigd aan het Vlaamse Gewest.

ONDERAFDELING II

Deelnemingen door het Vlaamse Gewest

Artikel 29

De richtlijn 94/22/EG geeft aan de lidstaten de mogelijkheid om in een regime van staatsdeelneming te voorzien. Artikel 29 geeft hieraan uitvoering, en bepaalt dat de Vlaamse Regering het verlenen van een vergunning afhankelijk kan maken van een deelneming door het Vlaamse Gewest in de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft, via een door de Vlaamse Regering in de vergunning aangewezen vennootschap.

Overeenkomstig artikel 2, 32°, van het ontwerp van decreet wordt het begrip “aangewezen vennootschap” gedefinieerd als een investeringsmaatschappij in de zin van het decreet van 7 mei 2004 betreffende de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan de Participatiemaatschappij Vlaanderen of aan de Limburgse Reconversiematschappij.

De Vlaamse Regering bepaalt in de vergunning de grootte van het belang van het Vlaamse Gewest in de deelneming. Hierbij moet rekening gehouden worden met de bepalingen van artikel 6 van de richtlijn 94/22/EG, waar voorgeschreven wordt dat de overheid geen stem mag uitbrengen bij besluiten betreffende de “aankoopbronnen van subjecten”, geen meerderheidsstem mag hebben bij andere besluiten, en daarbij haar stem uitsluitend op grond van transparante, objectieve en niet-discriminerende beginselen uitbrengt en niet belet dat de beheersbesluiten van de vergunninghouder gebaseerd worden op normale commerciële overwegingen. Om aan het verbod van meerderheidsstem te voldoen, wordt via artikel 30, §1, tweede lid, 1°, vastgelegd dat de vergunninghouder een belang van ten minste 60 % in de deelneming neemt. De Vlaamse Regering kan het belang van het Vlaamse Gewest dus logischerwijze niet boven 40 % laten uitkomen. Op die manier wordt ook voorzien in een bijkomende waarborg dat het onafhankelijke beheer van de vergunninghouder gehandhaafd blijft.

Indien de Vlaamse Regering kiest voor een deelneming door het Vlaamse Gewest in de opsporings- of winningsactiviteiten, wordt dit in de vergunning vastgelegd en beschikken de vergunninghouder en de door de Vlaamse Regering aangewezen vennootschap over een termijn van zes maanden (eenmaal te verlengen tot een jaar) om een overeenkomst af te sluiten, krachtens welke beide partijen de opsporings- of winningsactiviteiten voor hun gezamenlijke rekening zullen verrichten.

Deze overeenkomst behoeft de goedkeuring van de Vlaamse Regering. Hetzelfde geldt voor de wijziging of de ontbinding van de overeenkomst. Vooraleer men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurde overeenkomst beschikt, mag de vergunninghouder geen activiteit verrichten waarop de deelneming betrekking heeft.

Artikel 30

Artikel 30 bevat uitgebreide voorschriften omtrent de concrete inhoudelijke bepalingen van de overeenkomst tussen de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap. In de meeste gevallen volgen die voorschriften rechtstreeks uit de bepalingen van richtlijn 94/22/EG.

Als algemene regel wordt vooropgesteld dat de overeenkomst het onafhankelijke beheer van de vergunninghouder geenszins in het gedrang mag brengen. Daartoe worden in de overeenkomst bepalingen opgenomen die er in hoofdzaak op gericht zijn de samenwerking en de onderlinge verhoudingen tussen de partijen te regelen.

Zoals reeds in de toelichting bij artikel 29 aangestipt, neemt de vergunninghouder een belang van ten minste 60 % in de deelneming. Vermits overeenkomstig artikel 30, §1, tweede lid, 5°, de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap ieder een stemgewicht bezitten in verhouding tot de grootte van hun belang in de deelneming, zal het Vlaamse Gewest via de aangewezen vennootschap nooit een meerderheidsstem hebben bij besluiten. Bovendien mag de aangewezen vennootschap haar stem uitsluitend op grond van transparante, objectieve en niet-discriminerende beginselen uitbrengen en niet beletten dat besluiten gebaseerd worden op normale commerciële overwegingen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de voorschriften van artikel 6, derde lid, van richtlijn 94/22/EG.

Nog ingevolge de richtlijn is voorgeschreven dat de aangewezen vennootschap inzake besluiten met betrekking tot de vraag bij wie opdrachten worden geplaatst voor leveringen, voor de uitvoering van werken of voor het verrichten van diensten, zelf geen stem uitbrengt, en de vergunninghouder niet verplicht is vooraf aan de aangewezen vennootschap informatie te verschaffen over het besluit dat hij wenst te nemen.

Voor het overige dient de overeenkomst bepalingen te bevatten die de onderlinge verhoudingen regelen op het vlak van kosten en baten van de activiteit waarop de deelneming betrekking heeft: elke partij draagt in verhouding tot de grootte van haar belang bij in de uitgaven en investeringen, en deelt eveneens in verhouding tot de grootte van haar belang in de opbrengsten, in de eigendom van de infrastructuur en in de rechten die het gevolg zijn van de gedane uitgaven en investeringen. Onder het begrip “rechten” worden onder meer ook intellectuele rechten en de door de activiteiten opgedane kennis bedoeld.

Wanneer de deelneming betrekking heeft op winningsactiviteiten, kan elke partij er eveneens voor kiezen om haar aandeel in de gewonnen en beschikbare hoeveelheden koolwaterstoffen in natura op te nemen. Een dergelijke keuze mag echter in geen geval (de samenwerking bij) de verkoop van de gewonnen en beschikbare hoeveelheden koolwaterstoffen in het gedrang brengen.

Ten slotte voorziet het ontwerp van decreet dat de overeenkomst een rechtskeuze voor Belgisch recht, en een forumkeuze voor de Belgische hoven en rechtbanken moet bevatten.

Ondanks het feit dat de aangewezen vennootschap hoogstens een minderheidsbelang in de deelneming heeft en een daarmee samenhangend stemgewicht, en ondanks het feit dat de aangewezen vennootschap zelf geen stem mag uitbrengen inzake besluiten met betrekking tot de vraag bij wie opdrachten worden geplaatst voor leveringen, voor de uitvoering van werken of voor het verrichten van diensten, kan de aangewezen vennootschap zich toch steeds verzetten tegen elk besluit van de vergunninghouder dat niet voldoet aan de vergunningsvoorwaarden, afbreuk doet aan diens verplichtingen in het kader van de vergunning, of afbreuk doet aan de bescherming van de financiële belangen van de aangewezen vennootschap of het Vlaamse Gewest. Het verzet volgt de regels van het vennootschapsrecht.

Deze bescherming van de vergunningverlenende overheid volgt eveneens uit de bepalingen van artikel 6, derde lid, van richtlijn 94/22/EG. Nog ingevolge de richtlijn mag de aangewezen vennootschap van deze mogelijkheid om zich tegen besluiten van de vergunninghouder te verzetten, inzonderheid tegen besluiten vermeld in artikel 30, §1, tweede lid, 4°, en besluiten inzake investeringen, slechts op niet-discriminerende wijze gebruik maken.

Artikel 31

In de overeenkomst worden eveneens een aantal bijkomende verplichtingen in hoofde van de vergunninghouder opgenomen, die ervoor moeten zorgen dat de samenwerking tussen de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap optimaal verloopt.

Zo moet de vergunninghouder de voor hem uit de vergunning voortvloeiende rechten steeds uitoefenen ten behoeve van de samenwerking met de aangewezen vennootschap. Hetzelfde geldt voor zijn kennis en ervaring op het gebied van de verkenning, opsporing, winning en afzet van koolwaterstoffen en de daarmee samenhangende gebieden zoals het transport, de opslag en de behandeling van koolwaterstoffen.

Een duurzame samenwerking met derden dient steeds ter goedkeuring aan de aangewezen vennootschap voorgelegd te worden.

Wanneer de deelneming betrekking heeft op de winning van koolwaterstoffen, dient de vergunninghouder bovendien de aangewezen vennootschap steeds tijdig in te lichten en in staat te stellen om een gelijkaardig belang te nemen in aspecten die verband houden met de winning en de afzet van de gewonnen en beschikbare hoeveelheden koolwaterstoffen, zoals het transport, de opslag en de behandeling ervan. Ook voor het transport, de opslag en de behandeling van de koolwaterstoffen kan de vergunninghouder dus tot een deelneming van een door de Vlaamse Regering in de vergunning aangewezen vennootschap worden verplicht.

AFDELING III

Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Artikel 32

Het ontwerp van decreet geeft onder welbepaalde voorwaarden aan de vergunninghouder de mogelijkheid om binnen het door de vergunning aangegeven gebied op het aardoppervlak, gronden te bezetten om alle gebouwen en bovengrondse installaties op te richten en alle werkzaamheden uit te voeren die noodzakelijk zijn voor het verrichten van de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft.

Overeenkomstig artikel 4 moeten de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken gedogen dat een vergunninghouder in de ondergrond koolwaterstoffen opspoort of wint, voor zover deze activiteiten plaatsvinden op een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak. Bij de toelichting van artikel 4 werd reeds aangestipt dat de voorwaarde dat deze activiteiten slechts moeten geduld worden voor zover ze plaatsvinden op een diepte van ten minste 100 meter, vanzelfsprekend niet betekent dat de activiteiten van de houder van een vergunning geen impact mogen hebben boven die minimumdiepte.

Om daadwerkelijk koolwaterstoffen te kunnen opsporen of winnen (vanaf een minimumdiepte van 100 meter), is vanzelfsprekend de oprichting van bovengrondse installaties (boorinstallaties, leidingen, ...) en eventueel gebouwen noodzakelijk. De vergunninghouder moet bijgevolg in de mogelijkheid worden gesteld om deze bovengrondse installaties en gebouwen op te richten. Artikel 32 van het ontwerp van decreet geeft hieraan uitvoering door te stellen dat een vergunninghouder onder strikt omliggende voorwaarden hiervoor andermans gronden mag bezetten.

Het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen (dat door dit ontwerp van decreet vervangen wordt) bevatte eveneens een uitgebreide regeling inzake het bezetten door de vergunninghouder van andermans gronden (artikelen 11 t.e.m. 13). Ook de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas bevat een soortgelijke regeling (artikelen 7 t.e.m. 12). Beide regelingen hebben voor inspiratie gezorgd bij het opstellen van artikel 32 van het ontwerp van decreet.

Artikel 32 maakt een fundamenteel onderscheid tussen gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken en andere gronden. Het begrip “bouwwerken” betreft in de eerste plaats geheel of gedeeltelijk omsloten ruimtes bestemd voor bewoning, werk, bergplaats, opslagruimte of een ander gebruik. Anderzijds kunnen ook inrichtingen hieronder vallen, zelfs uit niet-duurzame materialen, die in de grond zijn gebouwd of aan de grond zijn bevestigd, of op de grond steun vinden ten behoeve van de stabiliteit op voorwaarde dat zij bestemd zijn om ter plaatse te blijven staan, ook al kunnen zij uit elkaar genomen of verplaatst worden.

Wel kan uitdrukkelijk gesteld worden dat de loutere aanwezigheid van een stal, een schuur, een tuinhuisje of een soortgelijke inrichting, onvoldoende is om bijvoorbeeld de

rondomliggende landbouwgronden te kunnen beschouwen als “gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken”. Vermoed wordt dat net landbouwgronden het meest in aanmerking zullen komen om bezet te kunnen worden. Dit neemt echter niet weg dat in een dergelijke situatie mogelijks de stal zelf, en een beperkte straal daar rond, gevrijwaard kunnen worden van bezetting.

Artikel 32 stelt dat het bezetten van gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, slechts mogelijk is met de toestemming van alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken.

Het begrip “rechthebbende” wordt in artikel 2, 33°, gedefinieerd als elke houder van een zakelijk recht of een ander genotsrecht. Hieronder vallen dus niet alleen eigenaars, vruchtgebruikers en andere zakelijk gerechtigden, maar ook bijvoorbeeld huurders en pachters, met dien verstande echter dat pachters zich, zoals hierboven reeds aangestipt, in de regel niet in de situatie zullen bevinden van “gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken”.

Al deze rechthebbenden afzonderlijk kunnen dus de bezetting door de vergunninghouder van de gronden waarop de bouwwerken zijn opgetrokken, tegenhouden. Het is immers niet de bedoeling van het ontwerp van decreet dat gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, bezet zouden kunnen worden tegen de wil in van bijvoorbeeld de eigenaars of huurders van woningen of handelspanden.

Indien daarentegen alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken hun toestemming geven voor de bezetting van hun gronden, valt te verwachten dat zij hiervoor een vergoeding zullen eisen. Voor het bedrag van die vergoeding kan inspiratie gezocht worden bij de vergoedingsregeling die voorzien is voor gronden waarop geen bouwwerken zijn opgetrokken, zoals op het einde van artikel 32, §1, uiteengezet. Een expliciete vergoedingsregeling zoals in het regime voor niet-bebouwde gronden is echter niet voorzien, omdat de rechthebbenden ten aanzien van bebouwde gronden steeds over de vrijheid moeten kunnen beschikken om elke vergoeding, en dus hun toestemming, te weigeren.

Het bezetten van andere gronden dan deze waarop bouwwerken zijn opgetrokken, is slechts mogelijk mits het betalen van een jaarlijkse vergoeding aan alle houders van een zakelijk recht ten aanzien van het aardoppervlak. Indien de partijen er niet in slagen om zelf overeenstemming te bereiken over het bedrag van de jaarlijkse vergoeding, kan de meest gereede partij hiervoor een beroep doen op de vrederechter, die op zijn beurt een beroep op deskundigen kan doen.

De vergoeding bedraagt in elk geval ten minste anderhalf keer de opbrengst die de gronden voor de houder van het zakelijk recht zouden hebben opgeleverd indien zij niet bezet waren geweest. Deze relatief hoge minimumprijs moet gezien worden als een compensatie voor het feit dat de zakelijk gerechtigden hun gronden tegen hun wil in bezet zien worden.

De regeling voor pachters verdient een aparte behandeling. Ingevolge een wijziging door dit decreet van artikel 6 van de Pachtwet, zal een lopende pachtovereenkomst op ieder ogenblik beëindigd kunnen worden indien de pachtovereenkomst betrekking heeft op gronden die de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen overeenkomstig artikel 32 van dit decreet mag bezetten. Aan pachters van wie de lopende

pachtovereenkomst op basis van dit gewijzigde artikel 6 van de Pachtwet wordt beëindigd, wordt overeenkomstig de artikelen 45 en 46 van de Pachtwet een vergoeding betaald.

Ingevolge de regels in het Burgerlijk Wetboek inzake natrekking bestond het gevaar dat de eigendom van de door toedoen van de vergunninghouder opgetrokken gebouwen en installaties, bij de eigenaar van de bezette grond kwam te liggen. Het ontwerp van decreet voorziet daarom dat de eigendom van die gebouwen en installaties, in afwijking van de regels uit het Burgerlijk Wetboek inzake natrekking, bij de oorspronkelijke eigenaar blijft liggen. Veelal zal dit de vergunninghouder zijn.

Het bezetten van gronden (bebouwd dan wel onbebouwd) door de vergunninghouder is steeds tijdelijk en eindigt in elk geval uiterlijk op het ogenblik dat de vergunning haar gelding verliest. Binnen zes maanden nadat de vergunning haar gelding verloren heeft of nadat de vergunde activiteit stopgezet werd, is de vergunninghouder verplicht om alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties te verwijderen. Overeenkomstig artikel 18, derde lid, van het ontwerp van decreet kan de Vlaamse Regering de vergunninghouder verplichten een financiële zekerheid te stellen om de kosten die gepaard gaan met een dergelijke verwijdering, te dekken. Vanzelfsprekend mag een vergunninghouder ook vooraleer de vergunning haar gelding verloren heeft, de bezetting beëindigen, en ook voor het verstrijken van de vermelde termijn van zes maanden de gebouwen en installaties verwijderen. Op die manier zal hij ook minder lang de jaarlijkse vergoeding voor de bezetting dienen te betalen.

Voor de eigenaar van bezette gronden of de daarop opgerichte bouwwerken, voorziet het ontwerp van decreet nog een bijkomende bescherming. Wanneer de vrederechter van oordeel is dat de gronden of de daarop opgerichte bouwwerken na het beëindigen van de opsporings- of winningsactiviteiten, niet meer geschikt zijn of zullen zijn voor het gebruik dat er voor de bezetting aan gegeven werd, kan de eigenaar van die gronden of bouwwerken eisen dat deze worden aangekocht door de vergunninghouder. De eigenaar kan zowel voor, tijdens als na de bezetting een dergelijke beoordeling van de vrederechter vragen. Ook wanneer de bezetting zodanig lang duurt dat de eigenaar, volgens het oordeel van de vrederechter, op een onevenredige wijze beroofd wordt van het ongestoorde recht op zijn eigendom, kan de eigenaar van die gronden of bouwwerken eisen dat deze worden aangekocht door de vergunninghouder. De eigenaar kan zowel voor als tijdens de bezetting een dergelijke beoordeling van de vrederechter vragen.

Indien de vrederechter oordeelt dat aan de hierboven beschreven voorwaarden voldaan is, krijgen de eigenaar en de vergunninghouder de mogelijkheid om in onderling overleg tot een overeenstemming over de verkoopprijs te komen. Bij gebrek aan overeenstemming hierover wordt de verkoopprijs op verzoek van de meest gerede partij door de vrederechter bepaald, die hiervoor zonodig een beroep op deskundigen kan doen.

De verkoopprijs bedraagt in elk geval minimum anderhalf keer de waarde die de gronden of de bouwwerken hadden vooraleer zij bezet werden. Hierbij dient tevens rekening gehouden te worden met de eventuele inflatie en een eventuele algemene prijsstijging van de gronden of soortgelijke bouwwerken in de omgeving tijdens de duur van de bezetting. De vergoedingen die reeds in het kader van §1 aan de eigenaar betaald werden, dienen bij het bepalen van de verkoopprijs in rekening te worden gebracht.

AFDELING IV

De vergoeding van schade

Artikel 33

Artikel 33 stelt een systeem in van risico- of objectieve aansprakelijkheid. De houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning is van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

Artikel 13 van het ontwerp van decreet stelt een algemene zorgplicht in, krachtens dewelke de vergunninghouder steeds alle maatregelen dient te nemen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om onder meer te voorkomen dat de activiteiten waarop de vergunning slaat, milieuverstoring of schade door bodembeweging veroorzaken of de openbare veiligheid schaden.

De houder van een winningsvergunning moet zich bovendien houden aan een winningsplan (artikel 15), waarin onder meer aandacht zal worden besteed aan maatregelen om bodembeweging en de daaruit voortvloeiende schade te voorkomen of te beperken. Overeenkomstig artikel 17, §1, zal de houder of laatste houder van een winningsvergunning bovendien voor, tijdens en na het winnen metingen moeten verrichten om de kans op bodembeweging als gevolg van de winningsactiviteiten te kunnen inschatten.

Volstaan deze maatregelen niet om schade veroorzaakt door het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen te voorkomen, dan rust er van rechtswege een schadevergoedingsplicht op de houder of laatste houder van de vergunning in kwestie voor elke schade die veroorzaakt werd door deze activiteiten.

Ingevolge artikel 4 van het ontwerp van decreet zijn de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken weliswaar verplicht om opsporings- of winningsactiviteiten te gedogen, maar dit dient niet te betekenen dat zij daarmee ook de door die activiteiten veroorzaakte schade voor hun rekening moeten nemen. Evenmin dient de gemeenschap hiervoor op te draaien. Vandaar het instellen van een verregaande schadevergoedingsplicht in hoofde van diegene wiens activiteiten aanleiding zijn (geweest) voor het ontstaan van de schade en die normaal gezien eveneens economisch profijt heeft gehaald uit deze activiteiten.

Om het risico op insolvabiliteit van de schadevergoedingsplichtige zo veel mogelijk te beperken (bijvoorbeeld ingeval van een faillissement of liquidatie van de vergunninghouder), beschikt de Vlaamse Regering ingevolge artikel 18 over de mogelijkheid om alvast ter dekking van de aansprakelijkheid voor de mogelijke schade door bodembeweging, het stellen van een financiële zekerheid verplicht te stellen.

In het door artikel 33 ingestelde schadevergoedingsregime zal de benadeelde naast zijn schade ook het oorzakelijk verband moeten aantonen tussen die schade en de opsporings- of winningsactiviteiten van de houder of laatste houder van de vergunning in kwestie. Een fout of schuld in hoofde van die vergunninghouder zal hij daarentegen niet dienen te bewijzen.

Ook niet-foutief handelen van de vergunninghouder kan schade en bijgevolg een schadevergoedingsplicht opwekken.

Nu door de invoering van een risico- of objectieve aansprakelijkheid de (on)rechtmatigheid van de schadeverwekkende activiteiten niet meer relevant is, is het bewijs van het causaal verband de belangrijkste bepalende factor voor het zich al dan niet voordoen van een schadevergoedingsplicht. In dit kader kunnen de metingen die de houder of laatste houder van een winningsvergunning overeenkomstig artikel 17, §1, voor, tijdens en na het winnen moet verrichten om de kans op bodembeweging als gevolg van de winningsactiviteiten te kunnen inschatten, helpen om een causaal verband aan te tonen.

Ingevolge artikel 2262bis, §1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek zal in de eerste plaats het ogenblik van het bekend worden van de schade bepalend zijn voor het zich al dan niet (nog) voordoen van aansprakelijkheid. Alle rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid verjaren in de regel immers door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwarende ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon.

Bij ondergrondse activiteiten zoals het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen gaat het doorgaans om schade die het gevolg is van een geleidelijk proces (zogenoemd “sluipende schade”). Zeker bij schade door bodembeweging zal dit meestal het geval zijn. Indien voor de aansprakelijkheid in de eerste plaats zou worden aangeknoopt bij het ogenblik van het schadeverwekkend feit, zou dat een schadevergoeding voor benadeelden ingeval van opeenvolgende vergunninghouders dikwijls illusoir kunnen maken, omdat het in zulke gevallen veelal moeilijk is te bepalen wat nu precies in de loop van de tijd de schadeverwekkende gebeurtenis is geweest.

Toch dient ook rekening te worden gehouden met artikel 2262bis, §1, derde lid, dat rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid in ieder geval doet verjaren door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan.

Indien een aansprakelijkheid op basis van het eerste lid van artikel 33, §1, is vastgesteld in hoofde van de houder of laatste houder van een opsporings- of winningsvergunning, maar deze kan aantonen dat de vastgestelde schade geheel dan wel gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder, door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming (d.w.z. de oude steenkoolconcessies afgeleverd in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten), of door de houder van een opsporings- of opslagvergunning verleend in het kader van hoofdstuk III van dit ontwerp van decreet, dan is deze van rechtswege verplicht tot het vergoeden van de schade die hij veroorzaakt heeft. Hier ligt de bewijslast bij de actuele of laatste houder van de opsporings- of winningsvergunning.

In elk geval is het de vrederechter die bevoegd is om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag. Artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek wordt in die zin aangepast.

AFDELING V

Verhouding met oude concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die verleend zijn in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten

Artikel 34

Een belangrijk aspect betreft de verhouding met de oude (steenkool)mijnconcessies, die destijds in het kader van de op 15 september 1919 gecoördineerde wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven werden verleend. Ook steenkool is immers een koolwaterstof, zodat ook dit aspect onder het toepassingsgebied van de richtlijn 94/22/EG en dus van dit ontwerp van decreet valt.

De meeste van deze concessies, die verleend zijn in het kader van de Napoleontische mijnbouwwetgeving, zijn op dit ogenblik nog steeds geldig, vermits ze overeenkomstig deze gecoördineerde Mijnwetten een “eeuwigdurend” karakter hebben. Dit eeuwigdurende karakter van de mijnconcessies werd doorheen de jaren wel reeds sterk gerelativeerd door de diverse gronden van intrekking en vervallenverklaring die ingevoerd werden. Dit neemt echter niet weg dat het ontwerp van decreet ook bepalingen dient te bevatten die de relaties met de oude, in onbruik geraakte steenkoolconcessies regelen.

De richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 schrijft immers voor dat de lidstaten de nodige maatregelen moeten treffen om ervoor te zorgen dat de vergunninghouders de exclusieve rechten in het geografische gebied waarvoor zij een vergunning hebben gekregen, niet langer behouden dan nodig is voor de goede uitvoering van de onder de vergunning vallende activiteiten. Bovendien is voorgeschreven dat de duur van een vergunning niet langer mag zijn dan de duur die noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning wordt verleend, te verrichten. Ten slotte gebiedt artikel 7 van de richtlijn dat de lidstaten alle wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen op grond waarvan slechts één subject het recht heeft vergunningen te krijgen in een specifiek geografisch gebied, intrekken. Eeuwigdurende concessies voor koolwaterstoffen zoals die bestaan in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten, zijn niet verenigbaar met deze bepalingen uit de richtlijn.

Het ontwerp van decreet voorziet daarom in een verval van rechtswege twee jaar na de datum van zijn inwerkingtreding van alle concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten zijn verleend.

Indien door de houder van een concessie, vergunning of andersoortige toestemming die in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten is verleend, een vergunningsaanvraag wordt ingediend overeenkomstig §2, eerste of tweede lid, van dit artikel, treedt het verval pas in op de dag van de beslissing van de Vlaamse Regering over de vergunningsaanvraag, ongeacht of deze beslissing van de Vlaamse Regering dan wel een goedkeuring dan wel een weigering van de vergunningsaanvraag inhoudt. Dit om te vermijden dat er eventueel een juridisch vacuüm zou ontstaan tussen de bestaande concessies of vergunningen en eventueel een nieuwe vergunning. De bedoeling is echter om alle aanvragen af te handelen binnen de overgangsperiode van twee jaar.

Het verval voorzien in artikel 34, §1, van het ontwerp van decreet is sterk gebaseerd op de regeling die de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas voorziet. Via artikel 16 van deze wet en artikel 69bis van de gecoördineerde Mijnwetten kunnen de oude mijnconcessies vervallen verklaard worden, waarna de mijn in kwestie kan gebruikt worden als ondergrondse berguimte bestemd voor het opslaan van gas. Via de artikelen 68 en 72 van het ontwerp van decreet worden artikel 16, §1, van de wet van 18 juli 1975 en de gecoördineerde Mijnwetten opgeheven, zodat deze mogelijkheid vervalt. Via artikel 34, §1, van het ontwerp van decreet vervallen echter alle concessies, vergunningen en andersoortige toestemmingen die in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten zijn verleend, twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet.

Tijdens de eerste twee jaar na de inwerkingtreding van het decreet is wel een overgangsregime voorzien voor de houders van in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen, voor zover deze betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen. In die overgangsperiode kunnen zij voor het gebied waarop hun concessie, vergunning of andersoortige toestemming betrekking heeft, een aanvraag tot opsporingsvergunning overeenkomstig de bepalingen van dit ontwerp van decreet indienen, zonder dat eventuele andere belangstellenden mee kunnen dingen naar de vergunning.

Overeenkomstig artikel 5, §2, eerste lid, kan een winningsvergunning alleen verleend worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning. Indien een houder van een in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessie, vergunning of andersoortige toestemming echter kan aantonen dat, door zijn decennialange ervaring in het gebied, alle voor de winning vereiste informatie, zoals onder meer de aanwezigheid, de samenstelling en de exacte locatie van het type koolwaterstoffen dat men wilt winnen, reeds voldoende gekend is, kan hij onmiddellijk een aanvraag voor een winningsvergunning indienen.

Het spreekt voor zich dat dergelijke aanvragen voor een opsporings- of winningsvergunning, net zoals alle andere aanvragen, steeds moeten beantwoorden aan alle vergunningscriteria uit de artikelen 9 en 10 van het ontwerp van decreet. Via het beoordelingscriterium in artikel 10, §1, 4°, kan onder meer rekening worden gehouden met de activiteiten van voormalige steenkoolconcessiehouders. Het feit dat men in het verleden in hetzelfde gebied steenkool heeft gewonnen, kan natuurlijk wel een relevant element zijn bij de beoordeling van de aanvraag.

Tijdens de eerste twee jaar na de inwerkingtreding van het decreet kunnen voor de gebieden die het voorwerp uitmaken van in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen, dus geen aanvragen voor vergunningen in het kader van dit decreet worden ingediend, tenzij door de houders van in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen, voor zover deze betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen zoals gedefinieerd in artikel 2, 2°, van het ontwerp van decreet (en enkel aanvragen voor een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen, en onder bepaalde voorwaarden ook aanvragen voor een winningsvergunning, maar geen aanvragen in het kader van hoofdstuk III van dit decreet). Voor andere gebieden kunnen vanzelfsprekend wel ook

door anderen alle mogelijke vergunningen aangevraagd worden, vanaf de inwerkingtreding van het decreet.

Een vergelijkbaar regime als voor de houders van in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen is voorzien voor eenieder die in de periode voor de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad een vergunningsaanvraag heeft ingediend in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen en van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen. Dergelijke vergunningsaanvragen werden indertijd geconfronteerd met een wankel juridisch kader door de niet-correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG, en konden dus niet ten gronde behandeld worden.

Artikel 35

Zoals reeds aangegeven in artikel 33, §1, eerste lid (“met behoud van de toepassing van artikel 35”) en tweede lid, blijft de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteiten waarop de vervallenverklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming betrekking had.

Vermits de N.V. Mijnen, alsook elke concessionaris, gewezen concessionaris of pachter van mijnconcessies afgeleverd in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten, overeenkomstig de artikelen 21 en volgende van het decreet van 19 december 1997 houdende oprichting van de naamloze vennootschap “Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied” de aansprakelijkheid inzake mijnschade, zoals bedoeld in artikel 58 van de gecoördineerde Mijnwetten, krachtens een daartoe afgesloten overeenkomst kan overdragen aan de genoemde naamloze vennootschap, anticipeert artikel 35 van het ontwerp van decreet ook op deze mogelijkheid.

Nu de artikelen 58 en artikel 73, eerste lid van de gecoördineerde Mijnwetten, die de aansprakelijkheid voor mijnschade regelden (zowel voor als na het verval van een concessie), via artikel 72 van het ontwerp van decreet worden opgeheven, zal de aansprakelijkheid voor mijnschade in hoofde van de voormalige houders van vervallen mijnconcessies voortaan door artikel 35 van het ontwerp van decreet geregeld worden.

Artikel 36

Artikel 73 van de gecoördineerde Mijnwetten legt aan de houder van een vervallenverklaarde concessie de verplichting op om in het onderhoud van de mijn te blijven voorzien. De gecoördineerde Mijnwetten worden via artikel 72 van dit ontwerp van decreet echter opgeheven, twee jaar na de inwerkingtreding van het decreet.

Artikel 36 van het ontwerp van decreet neemt deze verplichting in hoofde van de houder van een ingevolge artikel 34, §1, vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming daarom over. Net zoals bij artikel 35 wordt er geanticipeerd op de mogelijkheid dat de NV “Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedebiet” deze verplichting heeft overgenomen van de oude concessionaris.

Wanneer in het kader van dit decreet voor hetzelfde gebied een vergunning wordt verleend (een opsporings-, winnings- of opslagvergunning), dan kan de Vlaamse Regering deze verplichting om in het onderhoud van de mijn te voorzien, overdragen op de nieuwe vergunninghouder. Wanneer de activiteiten van de nieuwe vergunninghouder (ook) plaatsvinden in de mijn die het voorwerp uitmaakte van een vervallen concessie, lijkt het aangewezen om de onderhoudsverplichting op de nieuwe vergunninghouder over te dragen. Omdat het echter bijvoorbeeld mogelijk is dat de nieuwe activiteiten op een volledig andere diepte plaatsvinden, is het ontwerp van decreet niet zodanig opgesteld dat deze onderhoudsverplichting automatisch overgaat op een nieuwe vergunninghouder.

HOOFDSTUK III

De geologische opslag van koolstofdioxide

Het hoofdstuk met betrekking tot de geologische opslag van koolstofdioxide sluit volledig aan bij de tekst van de richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide, zoals gepresenteerd door de Europese Commissie op 23 januari 2008 en verder door het Europees Parlement geamendeerd op 17 december 2008, waardoor de tekst van de richtlijn finaal is komen vast te staan. Deze nauwgezette overname van de bepalingen van de richtlijn leent zich dan ook minder tot een uitgebreide artikelsgewijze toelichting. Waar beleidskeuzes worden gemaakt, zullen die vanzelfsprekend worden toegelicht.

AFDELING I

Doelstelling en toepassingsgebied

Artikel 37

De doelstelling van de geologische opslag van koolstofdioxide is de permanente insluiting van koolstofdioxide te verzekeren op een zodanige manier dat negatieve effecten op het milieu en risico's voor de volksgezondheid zoveel mogelijk worden voorkomen of beperkt. De achterliggende doelstelling is vanzelfsprekend de uitstoot van het broeikasgas koolstofdioxide te verminderen, en zo de opwarming van het klimaat te milderen.

Met de afvang en opslag van koolstofdioxide worden verscheidene technologische processen bedoeld die resulteren in het isoleren van koolstofdioxide uit door de industrie uitgestoten gassen en vervolgens het transporteren en injecteren daarvan in geologische formaties.

De voornaamste toepassing van de techniek van de afvang en opslag van koolstofdioxide (CCS) is de vermindering van de CO₂-emissies bij elektriciteitsproductie op basis van fossiele brandstoffen, voornamelijk kolen en gas. CCS kan echter ook worden toegepast in CO₂-intensieve industrieën zoals de cementindustrie, raffinaderijen, de ijzer- en staalindustrie, de petrochemie, de olie- en gasbehandelingssector en andere industrietakken. Nadat het CO₂ is afgevangen wordt het getransporteerd naar een geschikte geologische formatie, waar het wordt geïnjecteerd met het oog op isolatie van de atmosfeer voor onbeperkte duur.

Er zijn andere opslagopties dan geologische opslag, zoals opslag in de waterkolom en opslag in mineralen. Opslag in de waterkolom wordt als een groot risico voor het milieu beschouwd. De richtlijn betreffende de geologische opslag van CO₂ verbiedt dan ook de opslag in de waterkolom. In verband met minerale opslag is momenteel onderzoek aan de gang. De ontwikkeling daarvan wordt nauwlettend gevolgd, maar minerale opslag maakt voorlopig nog niet het voorwerp uit van een regelgevend kader.

In overeenstemming met de tekst van de richtlijn wordt de geologische opslag van koolstofdioxide voor onderzoeks- of ontwikkelingsdoeleinden of het beproeven van nieuwe producten en procedés en de totale geplande opslagcapaciteit lager ligt dan 100 kiloton koolstofdioxide, uit het toepassingsgebied van het ontwerp van decreet uitgesloten.

AFDELING II

Aanduiding van opslaglocaties en opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag

Artikel 38

Een nauwkeurige aanduiding van de opslaglocaties is een essentiële vereiste om de doelstelling van de geologische opslag van koolstofdioxide te realiseren, namelijk de permanente insluiting van koolstofdioxide te verzekeren op een zodanige manier dat negatieve effecten op het milieu en risico's voor de volksgezondheid zoveel mogelijk worden voorkomen of beperkt.

Het risico op lekkage hangt sterk af van de opslaglocatie in kwestie. In het speciale rapport van het Intergovernmental Panel on Climate Change inzake de geologische opslag van koolstofdioxide wordt hierover het volgende geconcludeerd:

“Uit waarnemingen blijkt dat de fractie [van koolstofdioxide] die ingesloten blijft in goedgeselecteerde en -beheerde geologische reservoirs zeer waarschijnlijk meer bedraagt dan 99% in een periode van 100 jaar en waarschijnlijk meer bedraagt dan 99% in een periode van 1000 jaar”.

De cruciale kwestie is dus de aanduiding van een geschikte opslaglocatie en het beheer van dergelijke locaties. De eisen met betrekking tot de aanduiding van locaties hebben tot doel te waarborgen dat uitsluitend locaties worden gekozen die een minimaal risico op weglekken van koolstofdioxide vertonen.

De aanduiding van opslaglocaties gebeurt in twee fasen. In een eerste fase dienen in geologische formaties opsporingswerkzaamheden uitgevoerd worden het oog op het

beoordelen van het potentieel van de geologische formatie als opslagcomplex voor koolstofdioxide. Het opsporen van potentiële opslagcomplexen kan enkel mits een opsporingsvergunning inzake koolstofdioxideopslag, verleend door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de nadere regels te bepalen met betrekking tot de aanvraagprocedure tot het verkrijgen van een dergelijke opsporingsvergunning, en de formelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Opsporingsvergunningen worden verleend voor een in de ruimte beperkt gebied en voor een duur die de periode die nodig is voor het verrichten van de opsporingswerkzaamheden niet mag overschrijden. Deze termijn wordt vastgelegd in de opsporingsvergunning. Indien zou blijken dat deze termijn onvoldoende is om de voorziene opsporingswerkzaamheden uit te voeren, dan kan de duur eventueel verlengd worden. Belangrijk om aan te stippen is dat opsporingsvergunningen exclusief zijn, en dat er tijdens de geldigheidsduur van de opsporingsvergunning geen conflicterend gebruik van het potentiële opslagcomplex toegestaan is.

Een eventuele latere opslagvergunning kan enkel verleend worden op basis van de resultaten voortvloeiend uit zo'n voorafgaande opsporingsvergunning inzake koolstofdioxideopslag. Hierbij is het niet vereist dat de aanvrager van een opslagvergunning zelf de houder was van de voorafgaande opsporingsvergunning. Het is bijvoorbeeld denkbaar dat de houder van een opsporingsvergunning om de één of andere reden verkiest niet over te gaan tot de geologische opslag van koolstofdioxide, maar de resultaten van het opsporingsonderzoek en de rechten hierop overdraagt aan een andere geïnteresseerde die op basis van deze resultaten een aanvraag tot het verkrijgen van een opslagvergunning indient.

Artikel 39

Nadat in de eerste fase een potentieel opslagcomplex is opgespoord met behulp van een opsporingsvergunning, kan het in een tweede fase aangeduid worden als een daadwerkelijke opslaglocatie. Een potentieel opslagcomplex kan echter enkel als opslaglocatie worden aangeduid indien er onder de voorgestelde opslagvergunningsvoorwaarden geen significant risico op lekkage bestaat en er geen significante milieu- of gezondheidsrisico's bestaan.

De criteria aan de hand waarvan een potentieel opslagcomplex en het omliggend gebied gekarakteriseerd en geëvalueerd zal worden met het oog op de inschatting van de geschiktheid ervan om daadwerkelijk te fungeren als opslaglocatie zijn opgenomen als bijlage 1 bij het ontwerp van decreet.

Overeenkomstig de tekst van de richtlijn wordt rekening gehouden met het in aanmerking nemen van de opsporingsvergunningen bij het instellen van een onderzoek naar de opslagcapaciteit op het grondgebied van het Vlaams Gewest of delen daarvan

AFDELING III

Vergunningen voor de geologische opslag van koolstofdioxide

ONDERAFDELING I

Aanvraagprocedure

Artikel 40

Net zoals bij het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen het geval is, kan de geologische opslag van koolstofdioxide enkel mits een vergunning van de Vlaamse Regering.

Zoals reeds in de toelichting bij artikel 38 aangestipt, kan een opslagvergunning enkel verleend worden op basis van de resultaten voortvloeiend uit een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag. Het moet duidelijk zijn dat de resultaten van het opsporingsonderzoek op zich niet moeten worden overgemaakt aan de overheid. Enkel indien vervolgens een opslagvergunning wordt aangevraagd zullen resultaten van het opsporingsonderzoek in het betrokken gebied moeten worden overgemaakt opdat de overheid de aanvraag zou kunnen beoordelen. Hierbij is het niet vereist dat de aanvrager van een opslagvergunning zelf de houder was van de voorafgaande opsporingsvergunning. Indien de houder van de opsporingsvergunning echter ook interesse heeft om tot opslag over te gaan dan geniet hij de voorkeur indien aan een aantal voorwaarden is voldaan.

Het is echter ook denkbaar dat de houder van een opsporingsvergunning op basis waarvan in een gebied opslaglocaties gevonden zijn, om de één of andere reden de opslag van koolstofdioxide niet zelf kan of wenst te doen (onvoldoende financiële middelen, onvoldoende technische know-how,...), maar de resultaten van het opsporingsonderzoek tegen een vergoeding overdraagt aan een andere geïnteresseerde partij die op basis van deze resultaten dan een aanvraag tot het verkrijgen van een opslagvergunning indient. Dit kadert volledig in het opzet van de richtlijn om gebieden noch in tijd, noch in ruimte te hypothekeren. Het is dus aan de opsporende onderneming om te bepalen hoe zij haar waardevolle informatie te gelde wil maken, hetzij door zelf over te gaan tot opslag (met uiteraard nog allerlei mogelijk operationele onzekerheden), hetzij door deze informatie tegen een passende vergoeding over te dragen aan een geïnteresseerde partij. Paragraaf 3 laat bijvoorbeeld de mogelijkheid dat in het uitvoeringsbesluit bepaald wordt dat de aanvrager van de opslagvergunning de herkomst van zijn gegevens moet aantonen, indien deze niet gebaseerd zijn op een eigen voorafgaande opsporingsvergunning. Hierdoor kunnen partijen die onrechtmatig in het bezit zijn gekomen van gegevens geweerd worden.

Het moet ook duidelijk zijn dat eens de resultaten van het opsporingsonderzoek in het kader van de aanvraag van een opslagvergunning aan de overheid zijn overgemaakt, deze niet door andere partijen dan de aanvrager, kunnen benut worden als basis om ook een aanvraag voor een opslagvergunning in te dienen voor hetzelfde gebied.

Ook naderhand kan deze informatie niet via de overheid bekomen worden. De resultaten van het opsporingsonderzoek betreft industriële informatie die een aanzienlijk economisch belang heeft. Het Decreet betreffende de openbaarheid van bestuur voorziet voor dergelijke

informatie in een uitzondering op de openbaarheid (zie bijvoorbeeld artikel 14, 3°). Ook in het kader van het Decreet betreffende het hergebruik van overheidsinformatie blijven deze onderzoeksresultaten buiten schot voor derden. In artikel 2, 2° wordt immers bepaald dat het decreet niet van toepassing is op documenten waarvan de intellectuele eigendomsrechten bij derden, in casu de aanvrager van de opslagvergunning, rusten of op documenten waarvan de openbaarmaking is uitgesloten volgens het decreet betreffende de openbaarheid van bestuur.

Opsporingsvergunningen zullen altijd een groter gebied bestrijken dan de opslagvergunningen. Een opslagvergunning zal slechts gelden voor die specifieke delen van het gebied van de opsporingsvergunning waar effectief opslaglocaties gevonden zijn.

Aan de Vlaamse Regering wordt een machtiging gegeven om via een uitvoeringsbesluit nadere regels te bepalen met betrekking tot de aanvraagprocedure tot het verkrijgen van een opslagvergunning, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Er dient opgemerkt te worden dat het verkrijgen van een vergunning in het kader van dit decreet niet garandeert dat de houder ervan ook effectief kan overgaan tot de door hem gewenste activiteiten. Voor de milieuvergunningsplichtige activiteiten van het opslaan heeft de exploitant, bovenop de in het kader van dit decreet verleende vergunning, immers tevens een milieuvergunning nodig. De milieuvergunningsaanvraag dient behandeld te worden volgens de bestaande en toepasselijke milieuregelgeving *sensu lato*. Zo zal bij de beoordeling van de milieuvergunningsaanvraag rekening dienen gehouden te worden met het advies in het kader van de MER-regelgeving. Ten slotte moet er ook op gewezen worden dat sommige van de installaties die de exploitant wenst te gebruiken, tevens een stedenbouwkundige vergunning vereisen. Alle nodige vergunningen zullen bekomen moeten worden, alvorens tot exploitatie van de opslaglocatie kan worden overgegaan.

ONDERAFDELING II

Vergunningscriteria

Artikel 41

Artikel 41 en 42 van het ontwerp van decreet beschrijven de criteria op basis waarvan de Vlaamse Regering de vergunningsaanvragen met betrekking tot de geologische opslag van koolstofdioxide dient te beoordelen.

De richtlijn inzake de geologische opslag van koolstofdioxide stelt alvast drie duidelijke vereisten bij het beoordelen van een aanvraag voor een opslagvergunning: de aanvraag moet ten eerste voldoen aan alle vereisten die door dit hoofdstuk worden gesteld en alle andere toepasselijke regelgeving op de betrokken activiteit. Ten tweede moet het beheer van de opslaglocatie in handen komen van een exploitant die technisch bekwaam en betrouwbaar is om de locatie te beheren, en moet er gezorgd worden voor de professionele en technische ontwikkeling en training van de exploitant en van alle personeel. Ten derde moeten meerdere opslaglocaties die gelegen zijn in dezelfde hydraulische eenheid elk afzonderlijk aan alle

voorwaarden in verband met de geologische opslag van koolstofdioxide kunnen voldoen, gelet op de potentiële drukinteracties.

Zoals reeds aangestipt in de toelichting bij artikel 38, §2, is tijdens de geldigheidsduur van een opsporingsvergunning geen conflicterend gebruik toegestaan van een potentieel opslagcomplex. Wanneer aan een ander reeds een (nog geldige) opsporingsvergunning voor hetzelfde gebied is verleend, dient de aanvraag voor een opslagvergunning geweigerd te worden. In de praktijk zal deze situatie zich niet of nauwelijks voordoen, omdat een opslagvergunning enkel verleend (en dus ook aangevraagd) kan worden op basis van de resultaten voortvloeiend uit een voorafgaande opsporingsvergunning.

Het is niet aangewezen om in eenzelfde gebied meer dan één opslagvergunning te verlenen. Een vergunningsaanvraag wordt dan ook afgewezen wanneer ze slaat op een gebied waarvoor reeds een opslagvergunning is verleend. Vergunningen voor de geologische opslag van koolstofdioxide zijn in die zin dan ook exclusief.

Vergelijkbaar met wat bij het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen het geval is, wordt een vergunning evenmin verleend wanneer de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvan de Vlaamse Regering van oordeel is dat het niet wordt opengesteld voor de geologische opslag van koolstofdioxide. De Vlaamse Regering kan om diverse redenen tot een dergelijke conclusie komen (afwezigheid van geschikte geologische structuren, milieufactoren, veiligheid, ...). Wel is het belangrijk dat de Vlaamse Regering deze weigeringsgrond consequent toepast, en niet een vergunning voor een dergelijk gebied aan een ander verleent nadat zij eerder op basis van deze weigeringsgrond een vergunningsaanvraag voor hetzelfde gebied afgewezen had.

Buiten de hierboven behandelde gevallen waarbij een vergunningsaanvraag automatisch afgewezen wordt, voorziet het derde lid van artikel 41 nog in twee gevallen waarbij de Vlaamse Regering over de mogelijkheid beschikt om de vergunning te weigeren.

Wanneer de aanvraag slaat op een gebied waarvoor reeds aan een ander een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of een vergunning in het kader van de Wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas is verleend, is zo'n eerste weigeringsgrond. In tegenstelling tot wat bij koolwaterstofvergunningen het geval is (artikel 9), gaat het hier enkel om de situatie waarin reeds *aan een ander* een dergelijke vergunning verleend is. Is men zelf al titularis van bijvoorbeeld een opsporings- of winningsvergunning voor koolwaterstoffen in hetzelfde gebied, dan kan men nog steeds een opslagvergunning aanvragen. De reden hiervoor ligt in het bestaan van technieken voor de winning van koolwaterstoffen waarbij koolstofdioxide als drijfgas worden gebruikt. Nadat deze gassen hun functie van drijfgas hebben vervuld en de koolwaterstoffen naar de oppervlakte hebben gedreven, blijven zij zelf achter in de ondergrond zodat het aangewezen is om in de mogelijkheid te voorzien dat er in eenzelfde gebied tegelijkertijd een vergunning voor de winning van koolwaterstoffen en een vergunning voor de geologische opslag van koolstofdioxide geldt.

Omwille van hun verregaande overeenkomsten wat het voorwerp van de vergunning betreft, wordt het bovendien mogelijk gemaakt dat in eenzelfde gebied tegelijkertijd een opslagvergunning in het kader van dit decreet en een opslagvergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 gelden, op voorwaarde dat de titularis dezelfde is.

In elk geval zullen de verschillende vergunningverlenende overheden (Vlaams, federaal, ...) soms een opportuniteitskeuze moeten maken tussen de verschillende mogelijkheden om van de diepe ondergrond gebruik te maken (geologische opslag koolstofdioxide, aardgasopslag, geothermie, ...). Zowel voor de opslag van aardgas als voor de geologische opslag van koolstofdioxide zoekt men soortgelijke geologische structuren. De geologische opslag van een niet-energetisch gas als koolstofdioxide stelt echter minder hoge eisen qua ondergrondse structuur dan de opslag van energetische gassen. In die zin is het mogelijk dat eenzelfde ondergrondse structuur tekortschiet voor de opslag van een energetisch gas, maar toch voldoende geschikt blijkt voor een veilige geologische opslag van koolstofdioxide. Het spreekt voor zich dat het voorlopig economisch rendabeler zal zijn om, waar mogelijk, te kiezen voor ondergrondse aardgasopslag in plaats van voor geologische opslag van koolstofdioxide (tijdelijke en dus veelvuldig hernieuwbare opslag versus definitieve en dus slechts eenmalige opslag). In het kader van de strijd tegen de klimaatwijziging zou het echter op een bepaald moment aangewezen kunnen zijn om toch te kiezen voor de geologische opslag van koolstofdioxide.

Ook wanneer het volgens de Vlaamse Regering niet aannemelijk is dat de geologische opslag van koolstofdioxide binnen het gebied in kwestie economisch of technisch haalbaar is, kan zij een vergunning weigeren. Deze weigeringsgrond vindt haar verlengstuk tevens in enkele van de vergunningscriteria uit artikel 42, eerste lid.

Ook bij deze twee mogelijkheden van weigering is het essentieel dat er tussen belangstellenden onderling geen discriminatie plaatsvindt: deze afwegingen dienen op een objectieve wijze ten aanzien van alle belangstellenden toegepast te worden.

Artikel 42

Naast de meer algemene weigeringsgronden van artikel 41, voorziet artikel 42 van het ontwerp van decreet in een strikt aantal beoordelingscriteria die de Vlaamse Regering bij het beoordelen van vergunningsaanvragen in acht moet nemen. Deze criteria kunnen vanzelfsprekend ook een grond tot weigering van de vergunning uitmaken. De Vlaamse Regering kan vergunningen echter niet weigeren op andere gronden dan deze vermeld in de artikelen 41 en 42. Er wordt wel in een machtiging voorzien die de Vlaamse Regering moet toelaten nadere regels met betrekking tot deze criteria te bepalen in een uitvoeringsbesluit.

De meeste beoordelingscriteria vinden hun grond rechtstreeks in de richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide.

Bij de beoordelingscriteria van artikel 42 wordt net zoals bij vergunningen voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen sterk de nadruk gelegd op de technische en financiële mogelijkheden van de aanvrager en op de manier waarop de geologische opslag van koolstofdioxide zal plaatsvinden. Ook de manier waarop een aanvrager in het verleden in het kader van andere vergunningen te werk is gegaan, wordt onderzocht.

Het beoordelingscriterium in artikel 42, eerste lid, 13°, doelt op een eventuele interferentie met andere activiteiten in de ondergrond, zoals bijvoorbeeld de opslag van radioactief afval, de opslag van energetische gassen in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het

opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, geothermische boringen, boringen voor watervoorziening, ...

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de vergunningcriteria, zoals vermeld in artikel 41 en 42.

ONDERAFDELING III

Vergunningsvoorwaarden

Artikel 43

Artikel 43 vormt een opsomming van de elementen die zeker in de opslagvergunning dienen te staan. De opgesomde elementen zijn een letterlijke overname van de bepalingen uit de richtlijn.

ONDERAFDELING IV

Evaluatie van ontwerp-opslagvergunningen door de Europese Commissie

Artikel 44

Net zoals inzake de overdracht van de verantwoordelijkheid over een afgesloten opslaglocatie het geval is (zie artikel 54 van het ontwerp van decreet), moet de Vlaamse Regering alle ontwerp-opslagvergunningen ter advies voorleggen aan de Europese Commissie.

In de eerste periode van de toepassing van de richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide voorziet de richtlijn, om in de hele EU een consistente toepassing van de richtlijnvoorschriften te waarborgen, dat alle aanvragen voor opslagvergunningen binnen een maand na ontvangst ter beschikking moeten worden gesteld van de Europese Commissie. De ontwerp-opslagvergunningen moeten worden voorgelegd aan de Europese Commissie zodat die binnen een tijdsbestek van vier maanden na ontvangst advies kan uitbrengen. Wanneer de Europese Commissie besluit geen advies uit te brengen, stelt zij de lidstaat daarvan binnen een maand na de indiening van de ontwerp-vergunning in kennis onder vermelding van de motieven die daartoe aanleiding hebben gegeven.

Bij de definitieve beslissing over de vergunningsaanvraag moet de Vlaamse Regering rekening houden met het advies en wanneer zij daarvan afwijkt, moet zij dit motiveren. De communautaire evaluatie van ontwerp-opslagvergunningen moet ertoe bijdragen dat het vertrouwen van het publiek in de geologische opslag van koolstofdioxide versterkt wordt.

ONDERAFDELING V

Wijziging, evaluatie, actualisering en intrekking van opslagvergunningen

Artikel 45

Vergunningen voor de geologische opslag van koolstofdioxide zullen een lange duur hebben. Tijdens die lange geldingsduur van een opslagvergunning valt het niet uit te sluiten dat de wijze van exploitatie van de opslaglocatie gewijzigd dient te worden. Artikel 45 van het ontwerp van decreet verplicht de exploitant om de Vlaamse Regering te informeren over alle geplande wijzigingen inzake de exploitatie van een opslaglocatie, met inbegrip van wijzigingen in verband met de exploitant. Indien nodig actualiseert de Vlaamse Regering de opslagvergunning of de vergunningsvoorwaarden.

Hierbij is het belangrijk aan te stippen dat significante wijzigingen inzake de exploitatie van een opslaglocatie enkel ten uitvoer gelegd kunnen worden nadat een nieuwe opslagvergunning werd verleend. Een significante wijziging wordt overeenkomstig artikel 2, 21°, van het ontwerp van decreet gedefinieerd als iedere wijziging waarin de opslagvergunning niet voorziet, die aanzienlijke effecten op het milieu en de volksgezondheid tot gevolg kan hebben.

Artikel 46

Artikel 46 van het ontwerp van decreet omschrijft de gevallen waarin de Vlaamse Regering de opslagvergunningen dient te evalueren en te actualiseren waar nodig of, zo nodig, tot de intrekking ervan over te gaan.

In elk geval dient de Vlaamse Regering een dergelijke evaluatie om de vijf jaar door te voeren. Zij dient dit echter ook te doen wanneer zij in kennis is gesteld van significante onregelmatigheden of enigerlei lekkages. Een significante onregelmatigheid wordt overeenkomstig artikel 2, 26°, gedefinieerd als een onregelmatigheid bij de injectie- of opslagwerkzaamheden of in de toestand van het opslagcomplex zelf, die het risico van lekkage doet ontstaan of een risico voor het milieu of de volksgezondheid oplevert.

Ook wanneer uit de door de exploitant ingediende verslagen of uit de overeenkomstig artikel 50 uitgevoerde inspecties blijkt dat de vergunningsvoorwaarden niet worden nageleefd of dat er risico is op significante onregelmatigheden of lekkage, of wanneer zij op de hoogte is van andere inbreuken van de exploitant op de vergunningsvoorwaarden, of wanneer dit noodzakelijk blijkt op basis van de recentste wetenschappelijke bevindingen en technologische vooruitgang, dient de Vlaamse Regering de opslagvergunning te evalueren en waar nodig te zorgen voor een actualisering of zelfs een intrekking van de vergunning.

Een intrekking van de vergunning is niet mogelijk zonder de exploitant te hebben gehoord.

Wanneer de Vlaamse Regering na een evaluatie van de opslagvergunning besluit tot het intrekken ervan, verleent zij ofwel een nieuwe opslagvergunning, ofwel sluit zij de opslaglocatie af. Totdat een nieuwe opslagvergunning is verleend, neemt de Vlaamse

Regering de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie over, inclusief alle daaruit voortvloeiende verplichtingen. De Vlaamse Regering recupereert in dat geval alle kosten van de vorige exploitant, onder meer door een beroep te doen op de financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening die de exploitant overeenkomstig artikel 57 van het ontwerp van decreet heeft moeten stellen.

AFDELING IV

Verplichtingen inzake exploitatie, afsluiting en de periode na afsluiting

ONDERAFDELING I

Aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en aanvaardingsprocedure

Artikel 47

De zuiverheid van de koolstofdioxidestroom is wenselijk, zowel om de risico's inzake transport en geologische opslag zo klein mogelijk te houden, als om de publieke opinie ervan te overtuigen dat de geologische opslag van koolstofdioxide niet gebruikt wordt als manier om zich van bepaalde afvalstoffen te ontdoen. Daarom is het belangrijk dat bepaalde aanvaardingscriteria worden gesteld inzake de samenstelling van de koolstofdioxidestroom, alvorens deze geologisch kan opgeslagen worden. Het ontwerp van decreet stelt dan ook dat een koolstofdioxidestroom voor het overgrote gedeelte moet bestaan uit koolstofdioxide. Om dat te waarborgen, mag geen afval of ander materiaal aan de koolstofdioxidestroom worden toegevoegd met het doel dat afval of ander materiaal te verwijderen.

Nochtans moet aanvaard worden dat de koolstofdioxidestroom sporen van bepaalde uit het bron-, afvang- of injectieproces voortkomende stoffen bevat, alsook in sporenhoeveelheden. Aanwezige stoffen die zijn toegevoegd als hulpmiddel bij de monitoring en het controleren van migratie. De concentraties van dergelijke stoffen mogen geen niveaus overschrijden die de integriteit van de opslaglocatie en van de relevante transportinfrastructuur in het gedrang kunnen brengen en een bedreiging kunnen vormen voor het milieu en de menselijke gezondheid, dan wel een inbreuk kunnen inhouden op de eisen van de toepasselijke regelgeving.

Bij het opstellen van de richtlijn inzake de geologische opslag van koolstofdioxide rees de discussie tot op welk niveau dergelijke concentraties (vooral van zwavel- en stikstofoxiden) getolereerd moesten worden. Het voorstel om dezelfde drempelwaarden te gebruiken als in de regelgeving inzake emissie in de atmosfeer het geval is, werd niet aanvaard omdat het hier enkel gaat over het potentiële risico voor het transport en de geologische opslag. De huidige regeling is dan ook gericht op het verzekeren van de integriteit van het transport- en opslagnetwerk, en de gevolgen voor het milieu ingeval van lekkage te minimaliseren.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken, voorziet het ontwerp van decreet in een aanvaardingsprocedure. De exploitant mag de koolstofdioxidestroom enkel aanvaarden in de opslaglocatie indien een risicobeoordeling is verricht die aantoont dat de

verontreinigingsniveaus niet overschreden worden. Bovendien dient hij een register bij te houden van de hoeveelheden en kenmerken van de geleverde koolstofdioxidestromen, met gegevens betreffende hun samenstelling.

De Vlaamse Regering zal nadere regels bepalen met betrekking tot de aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en de aanvaardingsprocedure, op basis van de richtsnoeren die de Europese Commissie hierover op korte termijn zal opstellen. Dit is belangrijk aangezien de zuiverheid van de stroom een invloed heeft op het ontwerp van de afvang, het transport en de injectie-installaties, en op de opslagcapaciteit van de aangeduide sites.

ONDERAFDELING II

Monitoring

Artikel 48

Op basis van een door de Vlaamse Regering goedgekeurd monitoringsplan dient de exploitant te zorgen voor de monitoring van de injectiefaciliteiten, het opslagcomplex (inclusief waar mogelijk de koolstofdioxidepluim) en het omliggende milieu. Geval per geval zal dienen bekeken te worden hoever het omliggende milieu reikt. Via deze monitoring wordt het feitelijke en het gemodelleerde gedrag van het koolstofdioxide in de opslaglocatie vergeleken, en wordt migratie of lekkage van het opgeslagen koolstofdioxide onderzocht. De monitoring heeft verder tot doel significante negatieve effecten voor het omliggende milieu, de omwonende bevolking en de gebruikers van de biosfeer in de omgeving te detecteren, en de doeltreffendheid van eventuele corrigerende maatregelen te evalueren. Via de monitoring kan tevens de veiligheids- en integriteitsbeoordeling van het opslagcomplex op korte en lange termijn wordt geactualiseerd, met inbegrip van de beoordeling of het koolstofdioxide gedurende onbeperkte tijd volledig en permanent ingesloten blijft.

Het monitoringsplan is een levend document en dient dan ook geactualiseerd te worden wanneer hier nood aan is. In elk geval wordt het plan om de vijf jaar geactualiseerd, teneinde rekening te houden met nieuwe wetenschappelijke en technologische ontwikkeling.

ONDERAFDELING III

Rapportering door de exploitant

Artikel 49

Op de exploitant rust een jaarlijkse rapportageverplichting. De Vlaamse Regering kan voor concrete opslagvergunningen de frequentie van deze rapportageverplichting verhogen, moest dit nodig blijken. Deze rapportageverplichting moet de minister in staat stellen de opslagwerkzaamheden nauwlettend op te volgen.

De Vlaamse Regering kan bij de exploitant alle informatie opvragen die zij als relevant beschouwt voor het evalueren van de naleving van de vergunningsvoorwaarden en het vergroten van de kennis van het gedrag van het koolstofdioxide in de opslaglocatie. In elk geval is de exploitant verplicht om de monitoringsresultaten, de gegevens uit het register van de hoeveelheden en kenmerken van de geleverde koolstofdioxidestromen, en het bewijs van het aanhouden van de financiële zekerheid aan de minister over te maken.

ONDERAFDELING IV

Inspecties

Artikel 50

Er dienen door de bevoegde overheid inspecties te worden uitgevoerd om te verifiëren dat alle bepalingen van het ontwerp van decreet en alle vergunningsvoorwaarden in acht worden genomen. In het uitvoeringsbesluit van het decreet zullen de nodige bepalingen worden opgenomen om de bevoegde administraties aan te duiden en deze inspecties nader te regelen.

Enerzijds moeten er routinematige inspecties gebeuren, ten minste jaarlijks, die een controle inhouden van de injectie- en monitoringsfaciliteiten, alsook van alle milieueffecten van het opslagcomplex. Anderzijds moeten er bijkomende inspecties worden uitgevoerd wanneer lekken of significante onregelmatigheden zijn gemeld, als uit het aan de Vlaamse Regering gerichte jaarverslag van de exploitant blijkt dat de vergunningsvoorwaarden niet voldoende in acht worden genomen, wanneer er ernstige klachten betreffende het milieu of de volksgezondheid zijn geformuleerd of wanneer er enige andere reden tot zorg is.

Elke inspectie wordt afgerond met een inspectieverslag, dat ter kennis wordt gebracht van de exploitant en bovendien publiek wordt gemaakt om het publiek afdoende te informeren over de werkzaamheden inzake de geologische opslag van koolstofdioxide.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om nadere regels te bepalen met betrekking tot de inspecties.

ONDERAFDELING V

Maatregelen bij significante onregelmatigheden of lekkage

Artikel 51

Volgens de “impact assessment” bij het voorstel van richtlijn, voorziet de richtlijn 2004/35/EG betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade en bijgevolg ook het zogenaamde Milieuschadedecreet in gedetailleerde bepalingen inzake te nemen maatregelen in geval van *lokale* milieuschade. Deze bepalingen zijn van toepassing ingeval van lokale milieuschade die zich zou voordoen ingevolge de geologische opslag van koolstofdioxide.

Het is echter in theorie denkbaar dat een incident (bijvoorbeeld emissies van koolstofdioxide in de atmosfeer) *globale* milieuschade zou veroorzaken zonder dat er sprake is van lokale milieuschade die de toepassing van het Milieuschadedecreet met zich mee zou brengen: het is immers mogelijk dat de lokale milieuschade onder de drempels uit het Milieuschadedecreet zou vallen, terwijl de gecumuleerde hoeveelheid van geëkt koolstofdioxide in de atmosfeer toch significant is. De bepalingen van artikel 51 van het ontwerp van decreet inzake te treffen maatregelen ingeval van significante onregelmatigheden of lekkage zijn sowieso van toepassing, ongeacht of de bepalingen van het Milieuschadedecreet toepassing vinden.

Ingevolge artikel 51 rust er een onmiddellijke kennisgevingsplicht op de exploitant. Bij significante onregelmatigheden of lekkage moet hij de minister onmiddellijk op de hoogte brengen, en in geval van lekkages en significante onregelmatigheden die een lekkagerisico inhouden, stelt de exploitant ook de toezichthoudende autoriteit inzake de handel in broeikasgasemissierechten daarvan in kennis.

De nodige corrigerende maatregelen worden getroffen op basis van een vooraf door de Vlaamse Regering goedgekeurd plan. Dit plan is echter niet alleenzalmakend: de Vlaamse Regering kan de exploitant op om het even welk moment verzoeken de nodige corrigerende maatregelen te treffen, alsook maatregelen ter bescherming van de volksgezondheid. Deze kunnen een aanvulling zijn op of verschillen van dan die welke in het plan met corrigerende maatregelen zijn opgenomen.

De Vlaamse Regering beschikt bovendien over een soort substitutierecht: wanneer de exploitant nalaat om zelf de nodige corrigerende maatregelen te treffen, neemt de Vlaamse Regering de vereiste corrigerende maatregelen in zijn plaats en worden de relevante kosten op de exploitant verhaald, onder meer door de in artikel 57 bedoelde financiële zekerheid aan te spreken.

ONDERAFDELING VI

Verplichtingen bij afsluiting en in de periode na afsluiting

Artikel 52

Wanneer alle in de opslagvergunning vervatte relevante voorwaarden zijn vervuld, wanneer de exploitant daarom vraagt via een met bewijsmateriaal gestaafd verzoek of wanneer de Vlaamse Regering daartoe besluit na intrekking van een opslagvergunning overeenkomstig artikel 46, eerste lid, wordt een opslaglocatie afgesloten.

Met de afsluiting van een opslaglocatie wordt de definitieve stopzetting van de injectie van koolstofdioxide in de opslaglocatie bedoeld (artikel 2, 29°, van het ontwerp van decreet).

Het regime voor de periode na afsluiting (overeenkomstig artikel 2, 30°, omvat deze periode eveneens de periode na de overdracht van de verantwoordelijkheid aan de publieke overheid) verschilt naargelang de aanleiding voor de afsluiting. Kwam deze sluiting er nadat alle in de opslagvergunning vervatte relevante voorwaarden waren vervuld of op verzoek van de

exploitant en na instemming van de Vlaamse Regering, dan blijft de exploitant verantwoordelijk voor de monitoring, het toezicht, de rapportering en de corrigerende maatregelen overeenkomstig dit hoofdstuk, alsook voor alle andere daaruit voortvloeiende verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig de regelgeving inzake verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen, en preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig het Milieuschadedecreet (de richtlijn verwijst hier naar de artikelen 5 tot en met 8 van richtlijn 2004/35/EG; de omzetting van deze artikelen gebeurde in het Milieuschadedecreet via een onoverzichtelijke waslijst van bepalingen, die om die reden niet in de decreettekst worden opgenomen), totdat de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie is overgedragen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig de artikelen 53 en 54. De exploitant is ook verantwoordelijk voor de afdichting van de opslaglocatie en de verwijdering van de injectiefaciliteiten.

De exploitant voldoet aan deze verplichtingen op basis van een vooraf (namelijk bij de aanvraag tot het verkrijgen van een opslagvergunning) door de exploitant opgesteld en door de Vlaamse Regering goedgekeurd voorlopig plan voor de periode na afsluiting, gebaseerd op de beste praktijken en in overeenstemming met de in bijlage II bij het decreet gevoegde eisen. Voordat een opslaglocatie effectief wordt afgesloten, wordt dit voorlopige plan zonodig geactualiseerd op basis van de uit te voeren risicoanalyse, van de beste praktijken en technologische verbeteringen, en dient het door de Vlaamse Regering te worden goedgekeurd vooraleer het kan fungeren als het definitieve plan voor de periode na afsluiting.

Indien de sluiting van de opslaglocatie er daarentegen kwam na de intrekking door de Vlaamse Regering van een opslagvergunning overeenkomstig artikel 46, eerste lid, dan is het Vlaamse Gewest verantwoordelijk voor de monitoring, het toezicht, de rapportering en de corrigerende maatregelen overeenkomstig dit hoofdstuk, alsook voor alle andere daaruit voortvloeiende verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig de regelgeving inzake verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen, en preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig het Milieuschadedecreet. Aan deze verplichtingen wordt voldaan op basis van het voorlopige en eventueel geactualiseerde plan voor de periode na afsluiting, zoals ingediend bij de minister en goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

In de hypothese van de intrekking van de opslagvergunning, verhaalt de Vlaamse Regering op de exploitant de kosten die in verband met de genomen maatregelen zijn gemaakt, onder meer door de in artikel 57 bedoelde financiële zekerheid aan te spreken.

Het ontwerp van decreet voorziet ook in een verplichting in hoofde van de minister om een tweetal registers aan te leggen: één van alle verleende opslagvergunningen, een één van alle afgesloten opslaglocaties en de omliggende opslagcomplexen, inclusief kaarten en dwarsdoorsneden van hun ruimtelijke omvang en de beschikbare informatie om te beoordelen of het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten zal blijven. Dit register moet ervoor zorgen dat men bij relevante planningsprocedures en bij het vergunnen van activiteiten die de geologische opslag van koolstofdioxide in de geregistreerde opslaglocaties kunnen beïnvloeden of daardoor beïnvloed kunnen worden, rekening houdt met deze opslaglocaties. Het is onmogelijk om een exhaustieve lijst te bepalen van de relevante plannings- en vergunningsprocedures die een invloed kunnen hebben op de opslaglocaties van koolstofdioxide. Om een maximale veiligheid voor mens en milieu te garanderen is het aangewezen dit zo ruim mogelijk te laten zodat effectief alle plannings- en

vergunningsprocedures die een invloed kunnen uitoefenen, gevat zijn. In eerste instantie kan uiteraard gedacht worden aan milieuvergunnings- en ruimtelijke ordeningsprocedures, maar ook federale procedures (berging kernafval, opslag aardgas,...) kunnen relevant zijn.

ONDERAFDELING VII

Overdracht van de verantwoordelijkheid

Artikel 53

De geologische opslag van koolstofdioxide verloopt over een veel langere periode dan de levensduur van een gemiddelde commerciële entiteit. Vanuit (milieu)veiligheidsoverwegingen moeten daarom regelingen worden getroffen om het langetermijntoezicht op de opslaglocaties te waarborgen. Het ontwerp van decreet voorziet daarom voor de lange termijn in een overdracht van de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie aan de publieke overheid.

Overeenkomstig het beginsel dat de vervuiler betaalt moet de exploitant echter verantwoordelijk blijven voor een opslaglocatie wanneer daar (nog) een significant lekkagerisico bestaat. De richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide was er beducht voor dat er geen concurrentievervalsing zou optreden door een verschillende aanpak in de onderscheiden EU-lidstaten. Daarom voorziet de richtlijn dat de verantwoordelijkheid voor een afgesloten opslaglocatie pas aan de publieke overheid kan worden overgedragen wanneer aan een aantal strikte voorwaarden is voldaan.

De verantwoordelijkheden die worden overgedragen kunnen samengevat worden als alle wettelijke verplichtingen betreffende de monitoring en de corrigerende maatregelen, het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig de regelgeving inzake verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen en de preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig het Milieuschadedecreet.

Ook hier wordt een onderscheid gemaakt naargelang de aanleiding voor de afsluiting van de opslaglocatie. Wanneer een opslaglocatie is afgesloten nadat alle in de opslagvergunning vervatte relevante voorwaarden waren vervuld of op verzoek van de exploitant en na instemming van de Vlaamse Regering, dan kan de overdracht van de verantwoordelijkheid pas gebeuren wanneer aan vier cumulatieve voorwaarden is voldaan.

Als basisvoorwaarde geldt dat alle beschikbare gegevens aantonen dat het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft, en dat er dus eigenlijk geen risico voor lekkage meer is. Bovendien moet een bepaalde minimumperiode zijn verstreken, te bepalen door de Vlaamse Regering (dit kan case by case). Deze minimumperiode bedraagt ten minste twintig jaar na de afsluiting, tenzij de Vlaamse Regering ervan overtuigd is dat vóór het verstrijken van de periode van 20 jaar, aan de eerste voorwaarde is voldaan. Bovendien moeten alle financiële verplichtingen ingevolge artikel 58 zijn nagekomen en moet de opslaglocatie met zorg zijn afgedicht en de injectiefaciliteiten zijn verwijderd.

Om de vervulling van de basisvoorwaarde uit artikel 53, eerste lid, 1°, te staven, moet een verslag worden opgemaakt waaruit blijkt dat het feitelijke gedrag van het geïnjecteerde koolstofdioxide in overeenstemming is met het gemodelleerde gedrag, er geen detecteerbare lekken zijn en de opslaglocatie evolueert naar een toestand van stabiliteit op lange termijn. De Vlaamse Regering zal nadere regels bepalen, op basis van de richtsnoeren die de Europese Commissie hierover overeenkomstig de richtlijn op korte termijn zal opstellen. Deze richtsnoeren zullen wat dit artikel betreft ingaan op de evaluatie van de elementen in het verslag, en zullen daarbij eventuele implicaties belichten voor de technische criteria betreffende de bepaling van de minimumperiode uit artikel 53, eerste lid, 2°.

Wanneer de Vlaamse Regering meent dat de basisvoorwaarde en de voorwaarde met betrekking tot het verstrijken van de minimumtermijn zijn vervuld, stelt zij een ontwerpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid op. Dit ontwerpbesluit wordt overeenkomstig artikel 54 van het ontwerp van decreet ter advies voorgelegd aan de Europese Commissie.

Indien de Vlaamse Regering van oordeel is dat de genoemde voorwaarden niet zijn vervuld, brengt zij de exploitant van haar motieven op de hoogte.

Artikel 54

Net zoals in de vergunningsprocedure het geval is met ontwerp-opslagvergunningen (zie artikel 44 van het ontwerp van decreet), worden de ontwerpbesluiten ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid ter advies voorgelegd aan de Europese Commissie.

In de eerste periode van de toepassing van de richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide voorziet de richtlijn, om in de hele EU een consistente toepassing van de richtlijnvoorschriften te waarborgen, dat alle verslagen bedoeld in artikel 53, tweede lid, bij ontvangst ter beschikking moeten worden gesteld van de Europese Commissie. De ontwerp-goedkeuringsbesluiten moeten worden voorgelegd aan de Europese Commissie zodat die binnen een tijdsbestek van vier maanden na ontvangst advies kan uitbrengen over die ontwerp-goedkeuringsbesluiten. Wanneer de Europese Commissie besluit geen advies uit te brengen, stelt zij de lidstaat daarvan binnen een maand na de indiening van het ontwerpbesluit in kennis onder vermelding van de motieven die daartoe aanleiding hebben gegeven.

Bij de besluitvorming over het toestaan van de overdracht van de verantwoordelijkheid moet de Vlaamse Regering rekening houden met het advies en wanneer zij daarvan afwijkt, moet zij dit motiveren. Zoals bij de evaluatie van de ontwerp-opslagvergunningen op communautair niveau, moet de communautaire evaluatie van ontwerp-goedkeuringsbesluiten ertoe bijdragen het vertrouwen van het publiek in de geologische opslag van koolstofdioxide te versterken.

Artikel 55

De overdracht van de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie kan slechts goedgekeurd worden wanneer en op voorwaarde dat uit alle beschikbare gegevens blijkt dat het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft. Na de overdracht van de

verantwoordelijkheid kunnen de routine-inspecties van artikel 50, §2, worden stopgezet en kan de monitoring worden beperkt tot het niveau waarop lekkage of significante onregelmatigheden kunnen worden. Wanneer echter lekkages of significante onregelmatigheden worden vastgesteld, wordt de monitoring geïntensiveerd teneinde vast te stellen wat de omvang is van het probleem en hoe doeltreffend de corrigerende maatregelen zijn.

Binnen de grenzen aangegeven in artikel 55, eerste lid, bepaalt de Vlaamse Regering de nadere regels voor de monitoring in de periode na de overdracht van de verantwoordelijkheid.

De algemene regel is dat na de overdracht van de verantwoordelijkheid over de afgesloten opslaglocatie, geen kosten meer verhaald worden op de voormalige exploitant. Een belangrijke uitzondering op dit principe bestaat ingeval er sprake is van achteraf vastgestelde fout in hoofde van de exploitant, met inbegrip van het verstrekken van onvolledige gegevens, het verbergen van relevante informatie, nalatigheid, moedwillige misleiding of het verzuimen van het toepassen van due diligence.

Artikel 56

Indien de sluiting van de opslaglocatie er daarentegen kwam na de intrekking door de Vlaamse Regering van een opslagvergunning overeenkomstig artikel 46, eerste lid, dan was het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 52, §3, sowieso reeds verantwoordelijk voor de monitoring, het toezicht, de rapportering en de corrigerende maatregelen, alsook voor alle andere daaruit voortvloeiende verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig de regelgeving inzake verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen, en preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig het Milieuschadedecreet.

De definitieve overdracht van verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie overeenkomstig onderafdeling VII van deze afdeling wordt echter pas geacht plaats te vinden wanneer en op voorwaarde dat uit alle beschikbare gegevens blijkt dat het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft en nadat de locatie met zorg is afgedicht en de injectiefaciliteiten zijn verwijderd.

Voordat de overdracht van verantwoordelijkheid overeenkomstig artikel 56 van het ontwerp van decreet heeft plaatsgevonden, kan het Vlaamse Gewest nog alle gemaakte kosten verhalen op de voormalige exploitant, onder meer door de financiële zekerheid aan te spreken.

ONDERAFDELING VIII

Financiële zekerheden

Artikel 57

Ingeval het afdwingen van de naleving van de verplichtingen ingevolge het ontwerp van decreet illusoir zou blijken, bijvoorbeeld door een faillissement, liquidatie of gewoon onwil

van de exploitant, biedt een systeem van vooraf te stellen financiële zekerheden een oplossing.

In het kader van een aanvraag voor een opslagvergunning, moet de potentiële exploitant aantonen dat er afdoende maatregelen kunnen worden getroffen, via een financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening ten voordele van de Vlaamse Regering, om te waarborgen dat aan alle verplichtingen ingevolge een opslagvergunning kan worden voldaan, inclusief de afsluiting en de voorschriften voor de periode na afsluiting, alsook aan alle verplichtingen ingevolge de opname van de geologische opslag van de opslaglocatie binnen de werkingssfeer van de regelgeving inzake verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen. Deze financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening moet rechtsgeldig en effectief gesteld zijn voordat de injectie aanvangt.

De financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening wordt periodiek bijgesteld ten einde rekening te houden met wijzigingen in het beoordeelde lekkagerisico en de geraamde kosten van alle verplichtingen ingevolge de verleende opslagvergunning en ingevolge de opname van de opslaglocatie binnen de werkingssfeer van artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaams Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto.

Uit de “Impact Assessment” bij het voorstel van richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide blijkt dat de financiële zekerheden vooral dienen om de kosten ingevolge de verplichtingen inzake afsluiting en in de periode na afsluiting te dekken, evenals de kosten ingevolge corrigerende maatregelen en ingevolge de opname van de geologische opslag van koolstofdioxide binnen de werkingssfeer van de regelgeving inzake verhandelbare emissierechten voor broeikasgassen. De kosten ingevolge lokale milieuschade zouden niet door de financiële zekerheid gewaarborgd dienen te worden (vermits deze materie al door de richtlijn betreffende milieuaansprakelijkheid voor het voorkomen en herstellen van milieuschade en bijgevolg door het Vlaams Milieuschadecreet geregeld is), en evenmin de kosten voor de lokale schade aan gezondheid of eigendommen (hier biedt de objectieve aansprakelijkheidsregeling ingevolge artikel 62 van het ontwerp van decreet in elk geval een oplossing).

Indien een opslaglocatie werd afgesloten nadat alle in de opslagvergunning vervatte relevante voorwaarden waren vervuld of op verzoek van de exploitant en na instemming van de Vlaamse Regering, dan wordt de financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening pas vrijgegeven nadat de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie is overgedragen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig de artikelen 53 en 54.

Indien een opslagvergunning werd ingetrokken overeenkomstig artikel 46, eerste lid, van het ontwerp van decreet, dan wordt de financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening pas vrijgegeven nadat een nieuwe opslagvergunning is uitgereikt of, wanneer de Vlaamse Regering besloten heeft de opslaglocatie af te sluiten, totdat de overdracht van de verantwoordelijkheid heeft geacht te hebben plaatsgevonden overeenkomstig artikel 56, en op voorwaarde dat is voldaan aan de in artikel 58 bedoelde financiële verplichtingen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels met betrekking tot onderafdeling VIII, onder meer inzake de vormen van financiële zekerheden of gelijkwaardige voorzieningen die aanvaard kunnen worden.

ONDERAFDELING IX

Financiële bijdrage

Artikel 58

Het Vlaamse Gewest moet, na de overdracht van de verantwoordelijkheid, kosten dragen die verband houden met de geologische opslag van koolstofdioxide, bijvoorbeeld kosten inzake monitoring. Derhalve moet de exploitant vóór de overdracht van de verantwoordelijkheid aan de Vlaamse Regering een financiële bijdrage ter beschikking stellen. Met deze financiële bijdrage kunnen de kosten gedekt worden om ervoor te zorgen dat na de overdracht van de verantwoordelijkheid het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent in de geologische opslaglocatie ingesloten blijft. Deze financiële bijdrage moet ten minste de monitoringkosten voor een periode van 30 jaar dekken. Dit betekent dat deze financiële bijdrage ook een langere periode aan monitoringskosten kan dekken, alsook andere kosten om ervoor te zorgen dat na de overdracht van de verantwoordelijkheid het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft.

De richtlijn inzake de geologische opslag van koolstofdioxide voorziet dat de Europese Commissie in overleg met de lidstaten richtsnoeren kan vaststellen ter raming van deze kosten, teneinde voor de exploitanten transparantie en voorspelbaarheid te waarborgen.

De Vlaamse Regering krijgt de opdracht nadere regels vast te stellen met betrekking tot de financiële bijdrage. Op dat moment dient bekeken te worden in welke mate de dekking van de bijdrage ruimer moet zijn dan de monitoringskosten voor 30 jaar.

AFDELING V

Toegang van derden

ONDERAFDELING I

Toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties

Artikel 59

Om te verzekeren dat wie koolstofdioxide afvangt er ook op kan vertrouwen dat het afgevangen koolstofdioxide ook daadwerkelijk en tegen een redelijke kostprijs kan getransporteerd en opgeslagen worden, krijgen potentiële gebruikers toegang tot de transportnetwerken en opslaglocaties.

Centraal staat de doelstelling van eerlijke en open toegang. De Vlaamse Regering neemt deze doelstelling bij het bepalen van de voorwaarden waaronder potentiële gebruikers toegang krijgen tot transportnetwerken en opslaglocaties, steeds in acht, en houdt verder rekening met de beschikbare of redelijkerwijs beschikbaar te stellen opslag- en transportcapaciteit, met de eventuele noodzaak de toegang te weigeren wanneer er moeilijk te overkomen onverenigbaarheid is van technische specificaties, met het door het Vlaamse Gewest beoogde aandeel van de afvang en geologische opslag van koolstofdioxide in het geheel van haar CO₂-reductieverplichtingen, met gegronde en redelijke behoeften van de eigenaar of exploitant van de opslaglocatie of het transportnetwerk, en de belangen van alle andere gebruikers van de opslaglocatie, het transportnetwerk of de relevante behandelingsfaciliteiten.

Ook de exploitanten zelf van transportnetwerken en opslaglocaties kunnen de toegang weigeren, maar enkel op grond van een gebrek aan capaciteit, en enkel na een behoorlijke motivering van de weigering. Wanneer een exploitant beroept doet op deze weigeringsgrond om de toegang tot zijn transportnetwerk of opslaglocatie aan een potentiële gebruiker te ontzeggen, wordt hij bovendien verplicht om de nodige capaciteitsverhogende werkzaamheden uit te voeren, maar enkel voor zover dit economisch verantwoord is of de potentiële gebruiker bereid is daarvoor te betalen, en enkel op voorwaarde dat dit geen negatief effect heeft op de milieuveiligheid van het transport en van de geologische opslag van koolstofdioxide.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om nadere regels te bepalen met betrekking tot transportnetwerken en opslaglocaties.

ONDERAFDELING II

Geschillenbeslechting

Artikel 60

Om geschillen met betrekking tot de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties op een doeltreffende wijze te kunnen beslechten, krijgt de Vlaamse Regering de opdracht een geschillenbeslechtsprocedure vast te stellen, met inbegrip van een onafhankelijk van de partijen staande autoriteit die toegang heeft tot alle relevante informatie.

De onafhankelijke autoriteit dient bij het beslechten van de geschillen rekening te houden met de in artikel 59, §2, van het ontwerp van decreet bedoelde criteria en het aantal partijen dat bij de onderhandelingen over de toegang betrokken is.

Ingeval van grensoverschrijdende geschillen, bepaalt de ligging van het transportnetwerk of van de opslaglocatie waartoe de toegang is geweigerd, welke geschillenbeslechtsprocedure toegepast wordt. De Vlaamse geschillenbeslechtsprocedure wordt toegepast wanneer het transportnetwerk of de opslaglocatie in het Vlaamse Gewest gelegen is.

Wanneer, bij grensoverschrijdende geschillen, de jurisdictie over het betrokken transportnetwerk of de betrokken opslaglocatie niet uitsluitend bij het Vlaamse Gewest ligt, wordt overleg gepleegd teneinde het geschil op een samenhangende wijze te beslechten.

De term “geschillenbeslechting” dient in de normale dagdagelijkse betekenis begrepen te worden. De Europese wetgever heeft bij het opstellen van de richtlijn zeker niet de bedoeling gehad om hierbij te verwijzen naar de juridisch-technische betekenis die het begrip heeft in het Belgisch Recht. Het is dus zeker niet de bedoeling om in het kader van deze bepaling een rechtscollage op te richten. Zo valt ook een administratieve beroepsprocedure onder het begrip “geschillenbeslechting”. Zoals ook voorzien zal een en ander nog nader uitgewerkt moeten worden in een uitvoeringsbesluit. Naast de voorziene geschillenbeslechtingsprocedure, blijf de bescherming door de rechter, zowel de justitiële als de administratieve, gewoon bestaan.

AFDELING VI

Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Artikel 61

Artikel 61 van het ontwerp van decreet verklaart artikel 32 van overeenkomstige toepassing ten aanzien van opsporings- en opslagvergunningen.

Hetzelfde kan gezegd worden van de toelichting bij artikel 32. Telkens wanneer daarbij verwezen wordt naar (vergunningen voor) het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, dient dit in het kader van artikel 61 gelezen te worden als (vergunningen voor) het opsporen van potentiële opslagcomplexen of het geologisch opslaan van koolstofdioxide.

De regeling van artikel 32, en de toelichting daarbij, is perfect transposeerbaar op de bepalingen van hoofdstuk III van het ontwerp van decreet.

AFDELING VII

De vergoeding van schade

Artikel 62

Net zoals artikel 33 dit doet in het kader van vergunningen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, stelt artikel 62 van het ontwerp van decreet een systeem in van risico- of objectieve aansprakelijkheid. De houder of laatste houder van een opsporings- of opslagvergunning is van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

Zodra de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie echter aan het Vlaamse Gewest is overgedragen overeenkomstig de artikelen 53 tot en met 56 van het ontwerp van decreet,

vervalt de risico- of objectieve aansprakelijkheid in hoofde van de houder of laatste houder van een opsporings- of opslagvergunning. Vanaf dat ogenblik draait het Vlaamse Gewest op voor alle schade (tenzij ingeval van toepassing van artikel 55, tweede lid, van het ontwerp van decreet).

Voor de vergoeding van lokale milieuschade kan teruggevallen worden op de bepalingen uit het Vlaams Milieuschadedecreet. Voor de vergoeding van lokale schade aan gezondheid of eigendommen vindt artikel 62 van het ontwerp van decreet in elk geval toepassing.

Ingevolge artikel 4 van het ontwerp van decreet zijn de rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken weliswaar verplicht om opsporings- of opslagactiviteiten te gedogen, maar dit dient niet te betekenen dat zij daarmee ook de door die activiteiten veroorzaakte schade voor hun rekening moeten nemen. Evenmin dient de gemeenschap hiervoor op te draaien. Vandaar het instellen van een verregaande schadevergoedingsplicht in hoofde van degene van wie de activiteiten aanleiding zijn (geweest) voor het ontstaan van de schade en die normaal gezien eveneens economisch profijt heeft gehaald uit deze activiteiten.

In het door artikel 62 ingestelde schadevergoedingsregime zal de benadeelde naast zijn schade ook het oorzakelijk verband moeten aantonen tussen die schade en de opslagactiviteiten van de houder of laatste houder van de vergunning. Een fout of schuld in hoofde van die vergunninghouder zal hij daarentegen niet dienen te bewijzen. Ook niet-foutief handelen van de vergunninghouder kan schade en bijgevolg een schadevergoedingsplicht opwekken.

Nu door de invoering van een risico- of objectieve aansprakelijkheid de (on)rechtmatigheid van de schadeverwekkende activiteiten niet meer relevant is, is het bewijs van het causaal verband de belangrijkste bepalende factor voor het zich al dan niet voordoen van een schadevergoedingsplicht.

Ingevolge artikel 2262bis, §1, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek zal in de eerste plaats het ogenblik van het bekend worden van de schade bepalend zijn voor het zich al dan niet (nog) voordoen van aansprakelijkheid. Alle rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid verjaren in de regel immers door verloop van vijf jaar vanaf de dag volgend op die waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van de schade of van de verzwaring ervan en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon.

Bij ondergrondse activiteiten zoals de geologische opslag van koolstofdioxide gaat het doorgaans om schade die het gevolg is van een geleidelijk proces (zogeneten “sluipende schade”). Indien voor de aansprakelijkheid in de eerste plaats zou worden aangeknoopt bij het ogenblik van het schadeverwekkend feit, zou dat een schadevergoeding voor benadeelden dikwijls illusoir kunnen maken, omdat het in zulke gevallen veelal moeilijk is te bepalen wanneer de schadeverwekkende gebeurtenis zich precies heeft voorgedaan.

Toch dient ook rekening te worden gehouden met artikel 2262bis, §1, derde lid, dat rechtsvorderingen tot vergoeding van schade op grond van buitencontractuele aansprakelijkheid in ieder geval doet verjaren door verloop van twintig jaar vanaf de dag volgend op die waarop het feit waardoor de schade is veroorzaakt, zich heeft voorgedaan.

Indien een aansprakelijkheid op basis van het eerste lid van artikel 62, §1, is vastgesteld in hoofde van de houder of laatste houder van een opsporings- of opslagvergunning, maar deze kan aantonen dat de vastgestelde schade geheel dan wel gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder (dit is bijvoorbeeld mogelijk ingeval de opsporingswerkzaamheden indertijd door een andere vergunninghouder zijn verricht, of ingeval van een intrekking van een opslagvergunning ingevolge artikel 46 van het ontwerp van decreet, gevolgd door een nieuwe opslagvergunning), door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming (d.w.z. de oude steenkoolconcessies afgeleverd in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten), of door de houder van een opsporings- of winningsvergunning verleend in het kader van hoofdstuk II van het ontwerp van decreet, dan is deze van rechtswege verplicht tot het vergoeden van de schade die hij veroorzaakt heeft. Hier ligt de bewijslast bij de actuele of laatste houder van de opsporings- of opslagvergunning.

In elk geval is het de vrederechter die bevoegd is om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag. Artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek wordt in die zin aangepast.

AFDELING VIII

Informatie aan het publiek

Artikel 63

De richtlijn schrijft voor dat de lidstaten alle elementen betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide ter beschikking stellen van het publiek. Dit moet ertoe bijdragen het vertrouwen van het publiek in de geologische opslag van koolstofdioxide te versterken.

HOOFDSTUK IV

Handhaving

Artikel 64

De handhaving van het decreet betreffende de diepe ondergrond verloopt volledig via het Milieuhandhavingsdecreet (de nieuwe titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid).

Het Milieuhandhavingsdecreet beoogt een harmonisatie in de handhaving van het Vlaamse milieuhygiënerecht (in een eerste fase) en van het Vlaamse milieubeheersrecht (in een tweede fase). De materie die door dit ontwerp van decreet behandeld wordt, kan als milieubeheersrecht gekwalificeerd worden. Handhaving van het decreet betreffende de diepe ondergrond via het Milieuhandhavingsdecreet is dan ook een logische keuze.

In het ontwerp van decreet zijn dan ook geen specifieke handhabingsbepalingen opgenomen. Er wordt enkel vermeld dat de handhaving via het Milieuhandhavingsdecreet verloopt.

Het Milieuhandhavingsdecreet onderscheidt twee belangrijke delen: het deel beleid en organisatie van de milieuhandhaving enerzijds, en het deel toezicht, handhavingsinstrumenten (bestuurlijke maatregelen, bestuurlijke geldboeten, strafsancities) en veiligheidsmaatregelen anderzijds. Het decreet laat waar mogelijk bij voorkeur de bestuurlijke handhaving primeren op de strafrechtelijke. In die zin zal de aanwending van het strafrecht bij de handhaving van het decreet betreffende de diepe ondergrond bij voorkeur het *ultimum remedium* zijn. De schendingen van het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond kunnen gaan van pekelzonden tot misdadige praktijken die gepaard gaan met ernstige milieuschade, en ook met gezondheidsschade.

Studies in verband met het door de parketten gevoerde vervolgingsbeleid tonen aan dat inzake milieurecht niet alle heil van strafrechtelijk optreden kan worden verwacht: dikwijls blijven strafsancities in het milieurecht dode letter. Vandaar dat het onontbeerlijk is om, met het oog op een doelmatige en doeltreffende handhaving van het milieurecht in het algemeen en het decreet betreffende de diepe ondergrond in het bijzonder, te voorzien in een alternatief, zijnde de alternatieve bestuurlijke geldboete, of zelfs in louter bestuurlijke handhaving (de zogenaamde “milieu-inbreuken” in tegenstelling tot de strafrechtelijk gesanctioneerde “milieumisdrijven”).

In de lijn van de andere decreten die onder het toepassingsgebied van het Milieuhandhavingsdecreet vallen, zal ook voor het decreet betreffende de diepe ondergrond door de Vlaamse Regering een lijst vastgesteld worden van “milieu-inbreuken”, d.w.z. schendingen van bepalingen uit het decreet betreffende de diepe ondergrond of zijn uitvoeringsbesluit die enkel bestuursrechtelijk en niet strafrechtelijk gesanctioneerd zullen worden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de bepalingen in verband met het winningsplan, de rapportageverplichtingen, de modaliteiten van de verplichting om regelmatige metingen te verrichten om de kans op bodembeweging in te schatten, de jaarlijkse aangifte van de gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen in het kader van de vergoedingsregeling, ... Bepalingen die ernstige risico's voor het leefmilieu trachten te beheersen, zouden eerder strafrechtelijk gesanctioneerd moeten worden. In de lijn van het Milieuhandhavingsdecreet is het echter aan de Vlaamse Regering om te kiezen welke gedragingen louter bestuursrechtelijk zullen gesanctioneerd worden, en welke gedragingen strafrechtelijk.

Het Milieuhandhavingsdecreet heeft tevens een uitgebreid luik over toezicht. Essentieel aan de uitoefening van toezicht is het ontbreken van een vermoeden van strafbaar feit. Toezicht kan dus steeds en altijd worden gedaan, zelfs al is er helemaal geen sprake van een milieumisdrijf of milieu-inbreuk. Het Milieuhandhavingsdecreet voorziet dat gewestelijke toezichthouders als zodanig kunnen worden aangesteld door de Vlaamse Regering.

Belangrijk om aan te stippen is dat deze gewestelijke toezichthouders niet ingezet mogen worden in het kader van de opsporing van milieumisdrijven. Om vermenging van toezicht en opsporing te vermijden, moet men immers absoluut vermijden dat gewestelijke toezichthouders opsporingstaken zouden gaan uitoefenen. Daarom voorziet het Milieuhandhavingsdecreet dat zij niet de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie mogen bekleden. De Vlaamse Regering kan echter wel aan andere personeelsleden van het

ministerie en de agentschappen, die tot het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie behoren en die zij aanwijst, de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie toekennen.

De toezichthouders zelf zullen via het Milieuhandhavingsdecreet de beschikking krijgen over zeven welomschreven toezichtrechten: het recht op toegang, het recht op inzage en kopie van zakelijke gegevens, het recht op onderzoek van zaken (met inbegrip van het monsternemings-, metings-, beproevings- en analyserecht), het recht op onderzoek van transportmiddelen, het recht op ondersteuning, het recht op het doen van vaststellingen door middel van audiovisuele middelen en ten slotte het recht op bijstand van de politie. Deze rechten vormen een voldoende ruim arsenaal voor een adequaat toezicht op de activiteiten die door het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond geregeld worden.

Via het Milieuhandhavingsdecreet zullen tevens veiligheidsmaatregelen genomen kunnen worden. Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, en het geologisch opslaan van koolstofdioxide brengen aanzienlijke risico's voor mens en milieu met zich mee. Via het Milieuhandhavingsdecreet kunnen toezichthouders, de provinciegouverneur of de burgemeester alle handelingen stellen of opleggen die zij onder de gegeven omstandigheden nodig achten om dergelijke risico's uit te schakelen, tot een aanvaardbaar niveau in te perken of te stabiliseren.

Veiligheidsmaatregelen kunnen onder meer strekken tot de stopzetting of uitvoering van bepaalde activiteiten, het verbod op het gebruik of de verzegeling van gebouwen, installaties, machines, transportmiddelen e.d.m., de gehele of gedeeltelijke sluiting van een inrichting, het meenemen, bewaren of verwijderen van daarvoor vatbare zaken, en het niet-betreden of het verlaten van bepaalde gebieden, terreinen, gebouwen of wegen. Veiligheidsmaatregelen kunnen niet worden opgeheven als het betrokken risico niet is uitgeschakeld, ingeperkt is tot een aanvaardbaar niveau of gestabiliseerd is.

HOOFDSTUK V

Wijzigingsbepalingen

Artikel 65

In het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen worden een aantal taken aan de vrederechter toevertrouwd. Zo is de vrederechter, ongeacht het bedrag van de vordering, bevoegd om te oordelen over geschillen betreffende het herstel van de schade veroorzaakt door de opsporing of de exploitatie van de bedding in het kader van het koninklijk besluit nr. 83. Ook voor de geschillen betreffende het herstel van mijnschade, bepaald in de gecoördineerde Mijnwetten, is de vrederechter bevoegd. Deze bevoegdheden komen tot uiting in artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek.

Door de opheffing, via dit ontwerp van decreet, van het koninklijk besluit nr. 83 en van de gecoördineerde Mijnwetten, dient ook artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek aangepast te worden. Ook in het kader van het decreet betreffende de diepe ondergrond worden enkele taken aan de vrederechter toevertrouwd, namelijk het beslechten van geschillen betreffende de vergoeding van de schade veroorzaakt door het opsporen of het

winnen van koolwaterstoffen, of door het opsporen van potentiële opslagcomplexen of het geologisch opslaan van koolstofdioxide (de artikelen 33 en 62), geschillen betreffende het herstel van mijnschade veroorzaakt door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming (artikel 35), en betreffende de vergoeding van het genotsverlies ten gevolge van het bezetten van gronden (de artikelen 32 en 61).

Artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek wordt in die zin aangepast.

Artikel 66

Zoals reeds aangestipt bij de toelichting bij artikel 32, wordt een derde paragraaf in artikel 6 van de Pachtwet ingevoegd opdat een lopende pachtovereenkomst op ieder ogenblik beëindigd kan worden indien de pachtovereenkomst betrekking heeft op gronden die de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III van dit decreet, overeenkomstig de artikelen 32 of 61 van dit decreet mag bezetten. De genoemde vergunninghouder treedt met het oog op het beëindigen van de lopende pachtovereenkomst in de rechten en de plichten van de verpachter.

Via de wijziging van artikel 6 van de Pachtwet wordt vermeden dat de regeling van de artikelen 32 en 61 van het decreet betreffende de diepe ondergrond onwerkbaar blijkt wanneer het gronden betreft die het voorwerp uitmaken van een pachtovereenkomst.

Bij het opzeggen van een lopende pachtovereenkomst op basis van artikel 6, §3, van de Pachtwet, zal steeds de opzeggingstermijn vermeld in artikel 11.1 van de Pachtwet in acht genomen moeten worden.

De vraag of het in overeenstemming is met de bevoegdheidsverdelende regels uit de Grondwet en de bijzondere wetten dat de Vlaamse decreetgever wijzigingen aanbrengt aan de federale Pachtwet, kan duidelijk bevestigend beantwoord worden. In dit kader kan verwezen worden naar een soortgelijke wijziging die het decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlakedelfstoffen aan artikel 6 van de Pachtwet heeft aangebracht. In zijn arrest 87/2006 van 24 mei 2006 bevestigde het Arbitragehof, het huidige Grondwettelijk Hof, dat een dergelijke wijziging van de federale Pachtwet door de Vlaamse decreetgever de bevoegdheidsverdelende regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld, niet schendt.

Voor zover de wijzigingen aan de (federale) Pachtwet ingevolge artikel 68 van het ontwerp van decreet niet binnen de “ruime en zinvolle interpretatie” van de gewestelijke bevoegdheden inzake natuurlijke rijkdommen en leefmilieu zouden vallen, en voor zover genoemde wijzigingen niet binnen de gewestelijke bevoegdheden inzake het landbouwbeleid zouden vallen, kan in elk geval benadrukt worden dat artikel 68 van het ontwerp van decreet (evenals artikel 32, §1, derde lid) voldoet aan de voorwaarden van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Krachtens artikel 10 van de bijzondere wet kunnen de decreten rechtsbepalingen bevatten waarvoor de gewesten niet bevoegd zijn, voor zover die bepalingen noodzakelijk zijn voor de

uitoefening van hun bevoegdheid. De uitoefening van een bevoegdheid op basis van voormeld artikel vereist, volgens de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof, dat een zodanige regeling noodzakelijk is voor de uitoefening van de bevoegdheden van het gewest, dat de betrokken federale aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat de weerslag van de betrokken bepalingen op die aangelegenheden slechts marginaal is.

Om te vermijden dat de regeling van de artikelen 32 en 61 van het ontwerp onwerkbaar blijkt wanneer het gronden betreft die het voorwerp uitmaken van een pachtovereenkomst, is de regeling van artikel 68 noodzakelijk voor de uitoefening van de bevoegdheden van het gewest. Dat de betrokken federale aangelegenheid (*in casu* de Pachtwet) zich tot een gedifferentieerde regeling leent, behoeft geen verder betoog. Een grond ligt ofwel in het ene gewest, ofwel in een ander. De weerslag van artikel 68 van het voorontwerp op de Pachtwet ten slotte is slechts marginaal. Er wordt immers enkel een derde paragraaf aan artikel 6 van de Pachtwet toegevoegd, en een daarmee samenhangende wijziging aan artikel 46, eerste lid, doorgevoerd. De andere bepalingen van de Pachtwet blijven ongewijzigd.

Artikel 67

Aan pachters wier lopende pachtovereenkomst op basis van het overeenkomstig artikel 68 van dit ontwerp gewijzigde artikel 6 van de Pachtwet wordt beëindigd, wordt overeenkomstig de artikelen 45 en 46 van de Pachtwet een vergoeding betaald. Artikel 46 van de Pachtwet wordt in die zin aangepast.

Artikel 68

Via artikel 16, §1, van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas en artikel 69bis van de gecoördineerde Mijnwetten kunnen de oude mijnconcessies vervallen verklaard worden, waarna de mijn in kwestie kan gebruikt worden als ondergrondse bergruimte bestemd voor het opslaan van gas.

Via de artikelen 68 en 72 van het ontwerp van decreet worden zowel artikel 16, §1, van de wet van 18 juli 1975 als de gecoördineerde Mijnwetten opgeheven, zodat deze mogelijkheid vervalt. Via artikel 34, §1, van het ontwerp van decreet vervallen echter álle concessies, vergunningen en andersoortige toestemmingen die in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten zijn verleend, twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet.

De bevoegdheid om mijnconcessies vervallen te verklaren, is sinds de regionalisering van de bevoegdheid “natuurlijke rijkdommen” (zie artikel 6, §1, VI, 5°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen) zonder twijfel een gewestelijke bevoegdheid. Zo heeft het Waalse Gewest artikel 16, §1, van de wet van 18 juli 1975 reeds via het decreet van 7 juli 1988 opgeheven (en een soortgelijke regeling voorzien in artikel 53 van dat decreet).

Ook artikel 68 van het ontwerp van decreet voorziet in een opheffing van artikel 16, §1, van de wet van 18 juli 1975. Via artikel 34, §1, van het ontwerp van decreet vervallen echter álle concessies, vergunningen en andersoortige toestemmingen die in het kader van de

gecoördineerde Mijnwetten zijn verleend, twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet, zodat een soortgelijke regeling niet meer nodig geacht wordt.

De paragrafen 2 tot en met 4 van artikel 16 van de wet van 18 juli 1975 behandelen grotendeels federale bevoegdheden.

Door de opheffing van de gecoördineerde Mijnwetten via dit ontwerp van decreet, dient de verwijzing naar artikel 58bis van die wetten in artikel 16, §4, laatste lid, van de wet van 18 juli 1975 geschrapt te worden. De inhoud ervan wordt opgevangen door artikel 35 van het ontwerp van decreet.

Artikel 69

De richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide bevat ook een aantal wijzigingsbepalingen die de richtlijnen 85/337/EEG en 96/61/EG van de Raad, de richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG en 2006/12/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 wijzigen. Op de wijziging beoogd door dit artikel na, dienen de andere wijzigingen van de richtlijnen door middel van uitvoeringsbesluiten omgezet te worden.

Om een hoog niveau van bescherming van het milieu en de volksgezondheid tegen de risico's van geologische opslag van koolstofdioxide te waarborgen, moet artikel 4, 1°, van het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen in overeenstemming worden gebracht met de gewijzigde richtlijn 2006/12/EG van 5 april 2006 betreffende afvalstoffen, teneinde koolstofdioxide, afgevangen en getransporteerd met het oog op geologische opslag, uit te sluiten van het toepassingsgebied van het afvalstoffenacquis.

Artikel 70

Ingevolge de opheffing, via artikel 72 van het ontwerp van decreet, van artikel 58 van de gecoördineerde Mijnwetten, moeten de verwijzingen naar dat artikel in het decreet van 19 december 1997 houdende oprichting van de naamloze vennootschap "Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedebiet" vervangen worden. Voortaan zal de aansprakelijkheid voor mijnschade geregeld worden door de bepalingen van artikel 35 van dit ontwerp van decreet.

Artikel 71

Ter verduidelijking van artikel 64 en voor de rechtszekerheid wordt deze wijziging toegevoegd, waardoor het decreet betreffende de diepe ondergrond ook in de tekst van het Milieuhandhavingsdecreet zelf binnen het daar opgesomde toepassingsgebied gebracht wordt.

HOOFDSTUK VI

Slotbepalingen

Artikel 72

De gecoördineerde Mijnwetten zullen, voor zover dit sinds de stopzetting van de steenkoolontginning in de jaren '80 van de vorige eeuw nog niet het geval was, met het verval van de oude mijnconcessies (zie artikel 34,§1) en de opname van steen- en bruinkool binnen het toepassingsgebied van dit ontwerp van decreet (zie artikel 2,2°), hun relevantie volledig verloren hebben. De overige in artikel 2 van de gecoördineerde Mijnwetten opgesomde ertsen komen in het Vlaamse Gewest niet voor, althans niet in die mate dat ze op een economisch rendabele manier ontgonnen kunnen worden, en zeker niet door middel van mijnen. Het ontwerp van decreet voorziet dan ook in een opheffing van de gecoördineerde Mijnwetten, twee jaar na de datum van inwerkingtreding van het decreet. De termijn van twee jaar wordt ingesteld om het overgangsregime ingevolge artikel 34 van het ontwerp van decreet mogelijk te maken.

De enige bepalingen uit de gecoördineerde Mijnwetten die nog enige relevantie hebben, namelijk de artikelen die betrekking hebben op de aansprakelijkheid voor mijnschade en het onderhoud van de mijnen, en de artikelen inzake de vervallenverklaring van mijnconcessies, worden voortaan opgevangen door de regelingen in artikel 34 (verval van mijnconcessies), artikel 35 (aansprakelijkheid voor mijnschade) en artikel 36 van het ontwerp van decreet (onderhoudsverplichting).

Artikel 73

In hoofdstuk II van het ontwerp van decreet wordt een geheel nieuwe regeling voorzien voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest. Voordien werd deze materie geregeld door het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen.

Het koninklijk besluit nr. 83 wordt bij deze opgeheven. Het uitvoeringsbesluit van dit bijzondere machtenbesluit, namelijk het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen, zal via het uitvoeringsbesluit van het decreet betreffende de diepe ondergrond worden opgeheven, voor zover dit nog niet impliciet is gebeurd door het wegvallen van de rechtsgrond ervan.

Artikel 74

Inzake de geologische opslag van koolstofdioxide is er momenteel geen specifieke regelgeving voorhanden in het Vlaamse Gewest. In theorie zou het Vlaamse Gewest voor de opslag van het gas koolstofdioxide kunnen terugvallen op de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan

van gas, en de uitvoeringsbesluiten die in het kader van deze wet uitgevaardigd zijn (vier koninklijke besluiten van 29 december 1975), maar deze regelgeving is duidelijk gericht op de ondergrondse opslag van *energetische* gasen (in het kader van de bevoegdheid van de federale wetgever inzake de “*stockering van energie*” ingevolge artikel 6, §1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen, althans wanneer het grote opslaginfrastructuren betreft).

De wet van 18 juli 1975 is dan ook geenszins geschikt om te fungeren als regelgevend kader voor de geologische opslag van koolstofdioxide, een in wezen niet-energetisch gas. Bovendien is de opslag van gasen in het kader van de wet van 18 juli 1975 steeds van tijdelijke aard, om tijdelijke pieken in de energiebehoefte te kunnen opvangen, terwijl het bij de geologische opslag van koolstofdioxide de bedoeling is een permanente insluiting van het koolstofdioxide in de ondergrondse geologische structuur te verwezenlijken. Het opzet van beide vormen van gasopslag is dan ook volledig verschillend. Sowieso beantwoordt de wet van 18 juli 1975 natuurlijk niet aan de voorschriften opgelegd ingevolge de richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide.

De wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas wordt voor het Vlaamse Gewest dan ook opgeheven, voor zover het de geologische opslag van koolstofdioxide betreft.

Artikel 75

Voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest bestaat het huidig beleidskader voornamelijk uit het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gasen (*B.S.* 8 december 1939), dat als bijzondere machtenbesluit kracht van wet heeft, en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gasen (*B.S.* 8 oktober 1997). Voor het ontginnen van de koolwaterstof steenkool dient nog steeds teruggegrepen te worden naar de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919.

De afdeling wetgeving van de Raad van State had destijds in haar advies nr. 26.325 van 11 april 1997 enkele fundamentele bezwaren tegen het ontwerp van besluit dat later zou uitmonden in het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997. Zo wees de Raad van State er onder meer op dat een aantal bepalingen van de richtlijn 94/22/EG niet, onnauwkeurig of onvolledig waren omgezet in de nieuwe regelgeving, en dat de rechtsgronden in het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 onvoldoende ruim waren om alle bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering te schragen. De Raad concludeerde dan ook dat het ontwerp aan een grondige herwerking toe was, en daarbij een aantal bepalingen van het ontwerp van besluit, en ook een aantal bepalingen van de richtlijn die alsnog moesten worden omgezet, in een voorontwerp van decreet moesten worden ondergebracht dat enkele noodzakelijke wijzigingen aan het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 zou moeten aanbrengen.

Het uiteindelijke besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 ging echter grotendeels voorbij aan het advies en de kritiek van de Raad van State. Het gebruikte de rechtsgrond in artikel 6 van het K.B. nr. 83 van 28 november 1939, op basis waarvan de uitvoerende macht enkel gemachtigd werd om de vorm van de aanvragen voor vergunningen voor te schrijven, de bevoegde overheden aan te duiden, en de pleegvormen te bepalen die bij het onderzoek van deze vragen in acht genomen moeten worden, om de meeste bepalingen van de richtlijn om te zetten. Daarvoor is de rechtsgrond van artikel 6 van het K.B. nr. 83 echter niet ruim genoeg.

Vergunningen die worden afgeleverd op basis van het K.B. nr. 83 en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, kennen dus een onzeker juridisch statuut. De rechtsgeldigheid van dergelijke vergunningen zou wellicht met succes kunnen bestreden worden.

Daarom voorziet het ontwerp van decreet in een verval van rechtswege van alle vergunningen die verleend werden in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997.

Artikel 76

In opvolging van de evaluatiebepaling in de richtlijn betreffende de geologische opslag, werd ook een rapporteringsbepaling in het ontwerp van decreet opgenomen. Het decreet bepaalt dat driejaarlijks een evaluatierapport zal worden opgesteld dat minstens op volgende elementen zal ingaan:

- 1° informatie over het permanent register van alle afgesloten opslaglocaties en omliggende opslagcomplexen;
- 2° informatie over het feit of voldoende is aangetoond dat koolstofdioxide permanent is ingesloten op een zodanige manier dat mogelijke negatieve effecten van de opslag van koolstofdioxide op het milieu en daaruit volgende risico's voor de volksgezondheid, het milieu en de veiligheid voor de mens zoveel mogelijk worden voorkomen en beperkt;
- 3° informatie over de procedures betreffende de evaluatie door de Europese Commissie van de ontwerp-opslagvergunningen, vermeld in artikel 44, en de ontwerpbesluiten inzake overdracht van verantwoordelijkheid, vermeld in artikel 54;
- 4° de ervaring met de bepalingen inzake de aanvaardingscriteria en -procedure voor de koolstofdioxidestroom, vermeld in artikel 47;
- 5° de ervaring met de bepalingen inzake toegang van derden, vermeld in hoofdstuk III, afdeling V, en met de grensoverschrijdende samenwerking;
- 6° de vooruitzichten voor geologische opslag in andere landen;
- 7° informatie over de criteria van de bijlagen I en II bij van het decreet;
- 8° informatie over de eventuele noodzaak om bijkomende regelgeving inzake de aan het transport van koolstofdioxide verbonden milieurisico's;
- 9° informatie over het onderzoek, vermeld in artikel 39, waarbij, zo mogelijk, gegevens over de beschikbare opslagcapaciteit en de verleende opslagcapaciteit worden vermeld.

Het belang van dit rapport is dat de ontwikkelingen van deze nieuwe technologie en de resultaten van de toepassing ervan op de voet moeten worden opgevolgd.

Artikel 77

De Vlaamse Regering krijgt de opdracht de datum te bepalen waarop de bepalingen van dit decreet in werking treden.

De richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide voorziet dat de bijlagen bij de richtlijn (dit zijn tevens de bijlagen bij dit ontwerp van decreet) via de zogenaamde comitologieprocedure gewijzigd kunnen worden (“via artikel 5bis, leden 1 tot en met 4, en artikel 7 van Besluit 1999/468/EG, met inachtneming van artikel 8 van dat besluit”).

Om snel op de bal te kunnen spelen ingeval van wijzigingen van de bijlagen via de comitologieprocedure, wordt de Vlaamse Regering gemachtigd de bijlagen bij dit ontwerp van decreet te wijzigen en aan te vullen. Deze wijzigingen en aanvullingen treden slechts in werking na bekrachtiging door het Vlaams Parlement.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur,

Hilde CREVITS

Bijlage – Concordantietabellen

Richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen	Voorontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond
Artikel 1	Artikel 2, behoeft geen omzetting
Artikel 2.1	Artikel 5, §1, 1 ^e lid en 7, 4 ^o
Artikel 2.2	Artikel 5, 9 en 10
Artikel 3.1	Artikel 5 t.e.m. 8
Artikel 3.2 a)	Artikel 8
Artikel 3.2 b)	Artikel 6
Artikel 3.2, derde lid	Artikel 6, §1, 2 ^e lid
Artikel 3.2, vierde lid	Artikel 6, §1, 3 ^e lid
Artikel 3.3	Artikel 7 en 9, n.v.t.
Artikel 3.4	Artikel 7, 1 ^o
Artikel 3.5	Artikel 19, 20, 21, 22, 23, 24 & 25
Artikel 3.6	Artikel 9 en 10
Artikel 4 a)	Artikel 11, §2
Artikel 4 b)	Artikel 11, §1 en 19, §2
Artikel 4 c)	Artikel 11, §1 en 19, §2
Artikel 5.1	Artikel 10
Artikel 5.2	Artikel 11 t.e.m. 18
Artikel 5.3	Artikel 11 t.e.m. 18
Artikel 5.4	Artikel 9 en 10, artikel 11 t.e.m. 18
Artikel 5.5	Artikel 5, §2
Artikel 6.1	Artikel 11 t.e.m. 18 & 27
Artikel 6.2	Artikel 11 t.e.m. 18 & 27
Artikel 6.3	Artikel 27 en 29 t.e.m. 31
Artikel 6.4	Artikel 27 en 29 t.e.m. 31
Artikel 7	Artikel 34
Artikel 8.1	Behoeft geen omzetting
Artikel 8.2	Behoeft geen omzetting
Artikel 8.3	Behoeft geen omzetting
Artikel 8.4	Behoeft geen omzetting
Artikel 8.5	Behoeft geen omzetting
Artikel 9	Behoeft geen omzetting
Artikel 10	Behoeft geen omzetting
Artikel 11	Behoeft geen omzetting
Artikel 12	
Artikel 13	Behoeft geen omzetting
Artikel 14	n.v.t.
Artikel 15	Behoeft geen omzetting
Artikel 16	Behoeft geen omzetting

Richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide	Voorontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond
Artikel 1.1	Artikel 37, 1 ^e lid
Artikel 1.2	Artikel 37, 1 ^e lid
Artikel 2.1	Artikel 1
Artikel 2.2	Artikel 37, 2 ^e lid
Artikel 2.3	Artikel 1
Artikel 2.4	Artikel 37, 3 ^e lid
Artikel 3, 1)-20)	Artikel 2, 5°-6°, 11°-12°, 14°-31°
Artikel 4.1	Artikel 38, §1, 1e lid en Artikel 41, 2 ^e lid, 2°
Artikel 4.2	Artikel 39, §2
Artikel 4.3	Artikel 39, §1, 2 ^e lid
Artikel 4.4	Artikel 39, §1, 1 ^e lid
Artikel 5.1	Artikel 38, §1, 2 ^e lid
Artikel 5.2	Artikel 38, §1, 3 ^e lid
Artikel 5.3	Artikel 38, §2, 1 ^e lid
Artikel 5.4	Artikel 2, 11° en 38, §2, 2 ^e lid
Artikel 6.1	Artikel 40, §1
Artikel 6.2	Artikel 40, §3
Artikel 6.3	Artikel 40, §2, 3 ^e lid
Artikel 7	Artikel 40, §3 en Artikel 42
Artikel 8, 1)	Artikel 41, §1, 1 ^e lid
Artikel 8, 2)	Artikel 41, §1, 2 ^e lid
Artikel 9	Artikel 43
Artikel 10.1	Artikel 44, §1
Artikel 10.2	Artikel 44, §2
Artikel 11.1	Artikel 45, 1 ^e lid
Artikel 11.2	Artikel 45, 2 ^e lid
Artikel 11.3	Artikel 46, 1 ^e lid
Artikel 11.4	Artikel 46, 2 ^e lid
Artikel 12.1	Artikel 47, §1
Artikel 12.2	Behoeft geen omzetting en er zijn nog geen richtsnoeren
Artikel 12.3	Artikel 47, §2
Artikel 13.1	Artikel 48, §1
Artikel 13.2	Artikel 48, §2
Artikel 14	Artikel 49
Artikel 15.1	Artikel 50, §1, 1 ^e lid
Artikel 15.2	Artikel 50, §1, 2 ^e lid
Artikel 15.3	Artikel 50, §2
Artikel 15.4	Artikel 50, §3
Artikel 15.5	Artikel 50, §4
Artikel 16.1	Artikel 51, §1, 1 ^e lid
Artikel 16.2	Artikel 51, §1, 2 ^e lid
Artikel 16.3	Artikel 51, §2, 1 ^e lid
Artikel 16.4	Artikel 51, §2, 2 ^e lid

Artikel 16.5	Artikel 51, §2, 3 ^e lid
Artikel 17.1	Artikel 52, §1
Artikel 17.2	Artikel 52, §2, 1 ^e lid
Artikel 17.3	Artikel 52, §2, 2 ^e en 3 ^e lid
Artikel 17.4	Artikel 52, §3, 1 ^e en 2 ^e lid
Artikel 17.5	Artikel 52, §3, 3 ^e lid
Artikel 18.1	Artikel 53, 1 ^e lid
Artikel 18.2	Artikel 53, 2 ^e lid en er zijn nog geen richtsnoeren
Artikel 18.3	Artikel 53, 3 ^e en 4 ^e lid
Artikel 18.4	Artikel 54, §1 en §2
Artikel 18.5	Artikel 54, §3
Artikel 18.6	Artikel 55, 1 ^e lid
Artikel 18.7	Artikel 55, 2 ^e lid
Artikel 18.8	Artikel 56
Artikel 19.1	Artikel 57, §1, 1 ^e lid
Artikel 19.2	Artikel 57, §1, 2 ^e lid
Artikel 19.3	Artikel 57, §2
Artikel 20.1	Artikel 58
Artikel 20.2	Behoeft geen omzetting en er zijn nog geen richtsnoeren
Artikel 21.1	Artikel 59, §1
Artikel 21.2	Artikel 59, §2
Artikel 21.3	Artikel 59, §3, 1 ^e lid
Artikel 21.4	Artikel 59, §3, 2 ^e lid
Artikel 22.1	Artikel 60, §1
Artikel 22.2	Artikel 60, §2
Artikel 23	Behoeft geen omzetting
Artikel 24	Artikel 19bis VLAREM I
Artikel 25.1	Artikel 52, §4, 1 ^e lid
Artikel 25.2	Artikel 52, §4, 2 ^e lid
Artikel 26	Artikel 63
Artikel 27.1	Behoeft geen omzetting (verplichting LS)
Artikel 27.2	Behoeft geen omzetting (verplichting COM)
Artikel 28	Artikel 64
Artikel 29	Behoeft geen omzetting (geen verplichting LS)
Artikel 30.1	Behoeft geen omzetting (geen verplichting LS)
Artikel 30.2	Behoeft geen omzetting (geen verplichting LS)
Artikel 31	Behoeft geen omzetting via een decreetswijziging
Artikel 32	Behoeft geen omzetting via een decreetswijziging

Artikel 33	Behoeft geen omzetting via een decreetswijziging
Artikel 34	Behoeft geen omzetting via een decreetswijziging
Artikel 35	Artikel 69
Artikel 36	Behoeft geen omzetting
Artikel 37	Behoeft geen omzetting via een decreetswijziging
Artikel 38	Behoeft geen omzetting (verplichting COM)
Artikel 39.1	Behoeft geen omzetting
Artikel 39.2	Behoeft geen omzetting
Artikel 39.3	Behoeft geen omzetting
Artikel 40	Behoeft geen omzetting
Artikel 41	Behoeft geen omzetting
Bijlage I	Bijlage I bij het decreet
Bijlage II	Bijlage II bij het decreet

VOORONTWERP VAN DECREET

d.d. 19 december 2008

Vlaamse Regering

Ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk I. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder:

1° diepe ondergrond: ondergrond vanaf een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak;

2° koolwaterstof: in de diepe ondergrond aanwezige substantie van organische oorsprong, in een daar via natuurlijke weg ontstane concentratie van koolstof- en waterstofverbindingen, in vaste, vloeibare of gasvormige toestand, zoals onder meer aardgas, aardolie, steenkool en bruinkool;

3° opsporen van koolwaterstoffen: onderzoek doen naar de aanwezigheid van koolwaterstoffen of naar nadere gegevens daarover, met gebruikmaking van een boorgat;

4° winnen van koolwaterstoffen: met gebruikmaking van een boorgat, tunnel, schacht of ander ondergronds werk onttrekken van koolwaterstoffen aan de diepe ondergrond, anders dan in de vorm van monsters of formatiebeproevingen;

5° opsporen van potentiële opslagcomplexen: beoordelen van potentiële opslagcomplexen voor de geologische opslag van koolstofdioxide aan de hand van activiteiten die in de ondergrond binnendringen, zoals boorwerkzaamheden om geologische informatie te verkrijgen over geologische lagen in het potentiële opslagcomplex en, zo nodig, injectieproeven verrichten om de opslaglocatie te karakteriseren;

6° geologisch opslaan van koolstofdioxide: injecteren in combinatie met opslaan van koolstofdioxidestromen in geologische formaties in de diepe ondergrond;

7° activiteit: het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, het opsporen van potentiële opslagcomplexen of het geologisch opslaan van koolstofdioxide;

8° verkenningsonderzoek: onderzoek naar de aanwezigheid van koolwaterstoffen of naar nadere gegevens daarover, zonder gebruikmaking van een boorgat;

9° opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen: exclusieve toestemming om koolwaterstoffen op te sporen in de diepe ondergrond;

- 10° winningsvergunning: exclusieve toestemming om koolwaterstoffen te winnen in de diepe ondergrond;
- 11° opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag: exclusieve toestemming om opsporingswerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide in de diepe ondergrond, inclusief de voorwaarden waaronder die opsporingswerkzaamheden mogen plaatsvinden;
- 12° opslagvergunning: exclusieve toestemming of toestemmingen waarbij de exploitant wordt gemachtigd tot de geologische opslag van koolstofdioxide in een opslaglocatie in de diepe ondergrond, en waarin de voorwaarden daarvoor zijn gespecificeerd;
- 13° vergunning: opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen, een winningsvergunning, een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of een opslagvergunning;
- 14° opslaglocatie: een omschreven gebied binnen een geologische formatie, dat gebruikt wordt voor de geologische opslag van koolstofdioxide en bijbehorende bovengrondse voorzieningen en injectiefaciliteiten;
- 15° geologische formatie: lithostratigrafische onderverdeling waarbinnen duidelijk te onderscheiden lagen gesteente kunnen worden aangetroffen en in kaart kunnen worden gebracht;
- 16° opslagcomplex: opslaglocatie en de omringende geologische gebieden die een weerslag kunnen hebben op de algemene integriteit van de opslag en de veiligheid ervan (d.w.z. omliggende opslagformaties);
- 17° lekkage: het weglekken van koolstofdioxide uit het opslagcomplex;
- 18° waterkolom: verticale continue massa water van de oppervlakte tot de bodemafzetting van een waterlichaam;
- 19° hydraulische eenheid: hydraulisch verbonden poriënruimte waar de drukdoorgave met technische middelen kan worden gemeten, en die is afgebakend door driftbegrenzings (storingen, zoutkoepels, lithologische grenzen), wigvormige uitloop of te voorschijn tredende aardlagen van de formatie;
- 20° exploitant: particuliere of publieke natuurlijke persoon of rechtspersoon die de opslaglocatie exploiteert en beheert of die over de beslissende economische macht over de technische functionering van de opslaglocatie beschikt;
- 21° significante wijziging: iedere wijziging waarin de opslagvergunning niet voorziet, die aanzienlijke effecten op het milieu en de volksgezondheid tot gevolg kan hebben;
- 22° koolstofdioxidestroom: stroom stoffen die resulteert uit het afvangen van koolstofdioxide;
- 23° afvalstoffen: afvalstoffen als vermeld in het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen;
- 24° koolstofdioxidepluim: het zich verspreidende volume van koolstofdioxide in de geologische formatie;
- 25° migratie: beweging van koolstofdioxide binnen het opslagcomplex;
- 26° significante onregelmatigheid: onregelmatigheid bij de injectie- of opslagwerkzaamheden of in de toestand van het opslagcomplex zelf, die het risico van lekkage doet ontstaan of een risico voor het milieu of de volksgezondheid oplevert;
- 27° significant risico: combinatie van een waarschijnlijk optredende schade en een omvang van schade die niet kunnen worden genegeerd zonder het doel van de milieuveilige geologische opslag van koolstofdioxide voor de betrokken opslaglocatie te veronachtzamen;
- 28° corrigerende maatregelen: maatregelen om significante onregelmatigheden te corrigeren of lekkages te dichten om het weglekken van koolstofdioxide uit het opslagcomplex te voorkomen of te doen ophouden;
- 29° afsluiting van een opslaglocatie: definitieve stopzetting van de injectie van koolstofdioxide in een opslaglocatie;
- 30° periode na afsluiting: periode na de afsluiting van een opslaglocatie, inclusief de periode na de overdracht van de verantwoordelijkheid aan het Vlaamse Gewest;
- 31° transportnetwerk: netwerk van pijpleidingen, met inbegrip van de daarvoor benodigde pompstations, om koolstofdioxide naar de opslaglocatie te transporteren;
- 32° minister: de Vlaamse minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, als het de opsporing of de winning van koolwaterstoffen betreft, dan wel de

Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, als het de geologische opslag van koolstofdioxide betreft;

33° rechthebbende: houder van een zakelijk recht of een ander genotsrecht;

34° aangewezen vennootschap: investeringsmaatschappij als vermeld in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid;

35° gecoördineerde Mijnwetten: de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919;

36° Pachtwet: afdeling III van boek III, titel VIII, hoofdstuk II, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd door artikel 1 van de wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen.

Art. 3. De in de diepe ondergrond van nature aanwezige koolwaterstoffen zijn eigendom van het Vlaamse Gewest.

De eigendom van koolwaterstoffen die met gebruikmaking van een winningsvergunning worden gewonnen, gaat door het winnen ervan over op de vergunninghouder, op voorwaarde dat een vergoeding wordt betaald aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig hoofdstuk II, afdeling II. De eigendom van koolwaterstoffen die met gebruikmaking van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen als monsters of formatiebeproevingen aan de ondergrond worden onttrokken, gaat over op de vergunninghouder zonder dat er een vergoeding aan het Vlaamse Gewest betaald moet worden.

Art. 4. De rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken moeten toestaan dat de houder van een vergunning in de ondergrond koolwaterstoffen opspoort of wint, potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide opspoort of koolstofdioxide geologisch opslaat, overeenkomstig de regels waaraan die activiteiten onderworpen zijn, als die activiteiten plaatsvinden op een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak.

Die verplichting doet echter geen afbreuk aan het recht van de rechthebbenden op een vergoeding voor de door die activiteiten veroorzaakte schade aan het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken, en op een vergoeding van het genotsverlies ten gevolge van de bezetting van hun gronden.

Hoofdstuk II. Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen

Afdeling I. Vergunningen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen

Onderafdeling I. Aanvraagprocedure

Art. 5. §1. Het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen kan alleen met een vergunning van de Vlaamse Regering.

§2. Een winningsvergunning kan alleen verleend worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen.

De resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning kunnen door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een vergunning te verkrijgen, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Art. 6. §1. Nadat een aanvraag voor een vergunning is ingediend en volledig bevonden werd, neemt de Vlaamse Regering het initiatief om in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen een uitnodiging te publiceren om aanvragen in te dienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde gebied.

Die uitnodiging maakt melding van de aard van de vergunning, het geografische gebied waarvoor een aanvraag kan worden ingediend, de termijn waarin een aanvraag tot mededinging kan worden ingediend, de toepasselijke regelgeving, en de voorgenomen datum waarop of de termijn waarin over de vergunningsaanvraag beslist zal worden.

Als de voorkeur wordt gegeven aan aanvragen die uitgaan van individuele natuurlijke personen of rechtspersonen, moet dat in de uitnodiging worden vermeld.

§2. Andere belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen eveneens een aanvraag indienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde gebied.

Art. 7. §1. In de volgende gevallen wordt de procedure, vermeld in artikel 6, niet gevolgd:

1° als de houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen die met gebruikmaking van die vergunning de aanwezigheid van koolwaterstoffen heeft aangetoond, gedurende de geldigheidsduur van die vergunning, voor hetzelfde gebied of gedeelten daarvan een aanvraag voor een winningsvergunning indient. Als de aanwezigheid van koolwaterstoffen maar in een deel van het vergunde gebied is aangetoond, kan de winningsvergunning beperkt worden tot dat deel van het gebied. In afwijking van artikel 11, §1, blijft de opsporingsvergunning, voor zover ze betrekking heeft op het aangevraagde gebied, in elk geval gelden tot wanneer de beslissing over de aanvraag voor de winningsvergunning onherroepelijk wordt;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk of een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;

3° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen;

4° tijdens de eerste twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet, als het een aanvraag overeenkomstig artikel 34, §2, betreft.

§2. De Vlaamse Regering kan in de volgende gevallen beslissen de procedure, vermeld in artikel 6, niet te volgen:

1° als er geologische redenen of redenen in verband met de opsporing of winning zijn om de vergunning voor een gebied bij voorkeur aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend gebied toe te kennen. In dat geval worden de houders van vergunningen voor eventuele andere aangrenzende gebieden uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas is verleend.

Art. 8. De Vlaamse Regering kan ook op eigen initiatief beslissen een uitnodiging tot het indienen van aanvragen voor een vergunning in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen te publiceren. De voorschriften, vermeld in artikel 6, §1, tweede en derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging een aanvraag indienen.

Onderafdeling II. Vergunningscriteria

Art. 9. Een vergunning wordt niet verleend in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk is verleend;
- 2° als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;
- 3° als de aanvraag slaat op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen.
- 4° als de aanvraag voor een winningsvergunning gebeurt op basis van opsporingsresultaten verkregen in strijd met artikel 5, §2.

Een vergunning kan onder meer geweigerd worden in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ voor het opslaan van gas is verleend;
- 2° als de Vlaamse Regering dat opportuun acht vanuit overwegingen van nationale veiligheid, omdat een staat van buiten de Europese Economische Ruimte of een onderdaan of rechtspersoon daarvan feitelijk zeggenschap heeft over de aanvrager;
- 3° als het niet aannemelijk is dat de opsporing of de winning van de koolwaterstoffen binnen het gebied waarvoor de vergunning zal gelden, economisch of technisch haalbaar is.

Art. 10. Met behoud van de toepassing van artikel 9 worden de vergunningsaanvragen beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- 1° de technische en financiële mogelijkheden van de aanvrager;
- 2° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de activiteiten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, te verrichten;
- 3° in voorkomend geval, het eventuele gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheidszin waarvan de aanvrager in het kader van een eerdere vergunning blijk heeft gegeven;
- 4° in voorkomend geval, de activiteiten die de aanvrager in het verleden verricht heeft in het gebied waarop de aanvraag betrekking heeft, of de vroegere vergunningen waarvan de aanvrager houder was in dat gebied;
- 5° in voorkomend geval, de eventuele interferentie met andere al vergunde activiteiten in de ondergrond;
- 6° de milieu-impact van de voorgenenomen activiteiten;
- 7° als de procedure overeenkomstig artikel 8 gevolgd wordt, de vergoeding die de aanvrager bereid is te betalen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 27;
- 8° als een keuze gemaakt moet worden uit verschillende aanvragen die na een beoordeling op basis van de criteria, vermeld in punt 1° tot en met 7°, gelijkwaardig zijn gebleken, de noodzaak om de koolwaterstoffen op een rationele en efficiënte manier op te sporen of te winnen, de milieuvriendelijkheid van de voorgenenomen technieken, de tewerkstelling en het economische belang.

De criteria, vermeld in het eerste lid, kunnen eveneens een grond tot weigering van de vergunning uitmaken.

De Vlaamse Regering kan nadere regels uitwerken voor de criteria, vermeld in het eerste lid.

Onderafdeling III. Vergunningsvoorwaarden

Art. 11. §1. Een vergunning geeft de duur aan waarvoor ze geldt. Met behoud van de toepassing van artikel 19, §2, bedraagt de duur van de vergunning niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, op een behoorlijke wijze te verrichten.

§2. Een vergunning geeft aan voor welk gebied ze geldt. Het gebied wordt zo afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden. Tenzij de vergunning het anders bepaalt, wordt het gebied gevormd door het aangegeven aardoppervlak en de ondergrond daarvan vanaf een diepte van 100 meter.

Als een winningsvergunning geldt voor een gebied waarin koolwaterstoffen voorkomen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het de grens van het vergunningsgebied overschrijdt, is de vergunninghouder verplicht om zijn medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een overeenkomst met de vergunninghouder voor het aangrenzende gebied, tenzij de Vlaamse Regering ontheffing verleent van de verplichting om een overeenkomst te sluiten. De overeenkomst strekt ertoe dat de winning in onderlinge overeenstemming plaatsvindt, en kan bepalen dat de concrete realisatie van de winning maar door een van hen wordt uitgevoerd. Voor de overeenkomst en alle latere wijzigingen ervan is de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

Art. 12. §1. Een winningsvergunning geldt eveneens voor andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met de winning van koolwaterstoffen.

Een winningsvergunning geeft het tarief aan van de jaarlijkse vergoeding die de vergunninghouder overeenkomstig artikel 27 aan het Vlaamse Gewest verschuldigd is, in voorkomend geval onderverdeeld per type koolwaterstof.

§2. Een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen geeft aan binnen welke periode nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, de opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken, vermeld in de vergunning, moeten worden verricht.

Een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen geeft aan onder welke voorwaarden koolwaterstoffen als monsters of formatiebeproevingen aan de ondergrond onttrokken mogen worden.

Onderafdeling IV. Verplichtingen van de vergunninghouders

Art. 13. De houder of laatste houder van een vergunning neemt alle maatregelen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat de activiteiten waarop de vergunning slaat:

- 1° nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken;
- 2° schade door bodembeweging veroorzaken;
- 3° de openbare veiligheid schaden;
- 4° het belang van een planmatig beheer van de koolwaterstofvoorraden schaden.

Art. 14. De houder van een vergunning deelt elke substantiële wijziging in een vergunningscriterium onmiddellijk met een aangetekende brief mee aan de Vlaamse Regering.

Art. 15. §1. Koolwaterstoffen worden gewonnen overeenkomstig een winningsplan, waarvoor de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk is. Het winningsplan is gebaseerd op de resultaten die voortvloeien uit het onderzoek in het kader van een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen.

Het is verboden om koolwaterstoffen te winnen voor men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurd winningsplan beschikt, of op een wijze die substantieel afwijkt van het door de Vlaamse Regering goedgekeurde winningsplan.

Als dat noodzakelijk is voor een efficiënte winning van de koolwaterstoffen, kan het winningsplan op initiatief van de vergunninghouder gewijzigd of geactualiseerd worden. Voor het gewijzigde of geactualiseerde winningsplan is opnieuw de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de inhoud van het winningsplan.

Art. 16. De houder van een vergunning dient jaarlijks met een aangetekende brief een rapport in bij de Vlaamse Regering met een overzicht van de in het voorbije jaar verrichte activiteiten, en een overzicht van de in het eerstvolgende jaar geplande activiteiten. Als er in het voorbije jaar geen activiteiten verricht zijn, of in het eerstvolgende jaar geen activiteiten gepland zijn, is de vergunninghouder niet ontslagen van zijn verplichting om dat in een jaarlijks rapport aan de Vlaamse Regering te melden.

Het jaarlijkse rapport wordt ingediend uiterlijk voor het einde van de derde maand nadat een jaarlijkse periode verstreken is vanaf de datum van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de vergunning verleend is.

Art. 17. De houder of laatste houder van een winningsvergunning verricht voor de aanvang van het winnen van koolwaterstoffen, tijdens het winnen en tot dertig jaar na het beëindigen van het winnen metingen om de kans op bodembeweging in te schatten als gevolg van het winnen van koolwaterstoffen. De Vlaamse Regering kan, als daar aanleiding toe bestaat, de termijn van dertig jaar inkorten of verlengen, met dien verstande dat inkorting enkel mogelijk is indien uit alle beschikbare gegevens blijkt dat de kans op bodembeweging verwaarloosbaar klein is.

De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor die metingen en de rapportage over de resultaten daarvan.

Art. 18. Met behoud van de toepassing van artikel 33 en met inachtneming van de resultaten van de metingen, vermeld in artikel 17, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een winningsvergunning verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het winnen van koolwaterstoffen.

Met behoud van de toepassing van artikel 33 kan de Vlaamse Regering ook de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het opsporen van koolwaterstoffen.

Als toepassing gemaakt wordt van artikel 32, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of winningsvergunning verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de kosten die gepaard gaan met de verwijdering, overeenkomstig artikel 32, §3, van alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties.

De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag en de termijn waarvoor en het tijdstip en de wijze waarop een financiële zekerheid gesteld moet worden.

Onderafdeling V. Wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van de vergunning

Art. 19. §1. Een vergunning kan op verzoek van de houder of ambtshalve door de Vlaamse Regering gewijzigd worden.

Een vergunning kan niet in die mate worden gewijzigd dat ze voor een andere activiteit of een groter gebied geldt.

§2. Een aanvraag tot verlenging van de geldigheidsduur van een vergunning kan alleen worden ingewilligd als de duur van de oorspronkelijke vergunning onvoldoende is gebleken om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een behoorlijke wijze te verrichten, en als die activiteiten verricht zijn in overeenstemming met de vergunning en er niet substantieel is afgeweken van het winningsplan. De verlenging duurt op haar beurt niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, op een behoorlijke wijze te verrichten.

In het besluit van de Vlaamse Regering waarin de geldigheidsduur van de vergunning wordt verlengd, kan een beperking worden opgenomen van het oorspronkelijk vergunde gebied tot een deel daarvan. Artikel 11, §2, is van overeenkomstige toepassing.

§3. Een aanvraag tot verkleining van het gebied waarvoor een vergunning geldt, kan alleen worden ingewilligd met inachtneming van de voorschriften, vermeld in artikel 11, §2.

Het besluit van de Vlaamse Regering waarbij het gebied waarvoor de vergunning geldt, verkleind wordt, kan gepaard gaan met een beperking van de oorspronkelijke geldigheidsduur van de vergunning, op voorwaarde dat de nieuwe geldigheidsduur voldoende is om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een behoorlijke wijze te verrichten.

Art. 20. Een vergunning kan pas worden overgedragen, inclusief het overdragen dat volgt uit wijzigingen in de vennootschapsstructuur, na de schriftelijke toestemming van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot overdracht met inachtneming van de criteria, vermeld in artikel 9, tweede lid, en in artikel 10.

Als de Vlaamse Regering instemt met de overdracht, neemt de nieuwe vergunninghouder alle verplichtingen in het kader van dit decreet over van de oude vergunninghouder.

Art. 21. §1. Een vergunning kan alleen in de volgende gevallen door de Vlaamse Regering worden ingetrokken:

1° als de bij de aanvraag verstrekte gegevens in die mate onjuist of onvolledig blijken te zijn dat de Vlaamse Regering op basis van de juiste of volledige gegevens tot een ander besluit gekomen zou zijn bij de beoordeling van de aanvraag;

2° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;

3° als de activiteiten niet overeenkomstig de vergunning zijn uitgevoerd of als substantieel van het winningsplan is afgeweken;

4° als de activiteiten gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen;

5° als de houder van een winningsvergunning nagelaten heeft zijn jaarlijkse vergoeding aan het Vlaamse Gewest te betalen overeenkomstig artikel 27;

6° als de vergunning niet langer noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor ze is verleend.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot intrekking van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande intrekking en de vermelding van een termijn van

ten minste negentig dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning en, als het een winningsvergunning betreft, met het winningsplan.

Binnen een termijn van negentig dagen na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet intrekken van de vergunning.

Art. 22. §1. De Vlaamse Regering kan een vergunning onder meer in de volgende gevallen geheel of gedeeltelijk schorsen:

1° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;

2° als de activiteiten niet overeenkomstig de vergunning zijn uitgevoerd of als substantieel is afgeweken van het winningsplan;

3° als de houder van een winningsvergunning nagelaten heeft zijn jaarlijkse vergoeding aan het Vlaamse Gewest te betalen overeenkomstig artikel 27.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot een gehele of gedeeltelijke schorsing van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande schorsing en de vermelding van een termijn van ten minste vijf dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning en, als het een winningsvergunning betreft, met het winningsplan.

Zo spoedig mogelijk na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet schorsen van de vergunning. Een besluit tot volledige of gedeeltelijke schorsing van de vergunning vermeldt de voorwaarden waaraan de vergunninghouder moet voldoen om de schorsing ongedaan te maken.

§3. Als de vergunninghouder heeft voldaan aan alle voorwaarden om de schorsing ongedaan te maken, neemt de Vlaamse Regering een besluit waarbij de schorsing van de vergunning wordt opgeheven.

Art. 23. De Vlaamse Regering beoordeelt een aanvraag tot afstand van een vergunning.

Art. 24. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de procedure om een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning te verkrijgen, en voor de procedure van de intrekking of schorsing van een vergunning.

Art. 25. Geen van de besluiten, vermeld in deze onderafdeling, heeft invloed op de aansprakelijkheid van de houder of laatste houder van de vergunning voor de vergoeding van de schade die is veroorzaakt door de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft of had.

Van een besluit tot intrekking van de vergunning en van een besluit waarbij de afstand van een vergunning wordt goedgekeurd, wordt melding gemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Onderafdeling VI. Bijzondere bepalingen

Art. 26. Afdeling I, met uitzondering van artikel 5, is niet van toepassing op het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of in het kader van het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

Bij het nemen van een besluit over een vergunning sluit de Vlaamse Regering zo veel mogelijk aan bij de bepalingen van afdeling I, voor zover dat met het bijzondere karakter van de vergunning te verenigen is.

Afdeling II. Vergoedingen aan en deelnemingen door het Vlaamse Gewest

Onderafdeling I. Vergoedingen aan het Vlaamse Gewest

Art. 27. §1. De houder van een winningsvergunning is jaarlijks een vergoeding verschuldigd aan het Vlaamse Gewest.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt het tarief van de jaarlijkse vergoeding bij het verlenen van de winningsvergunning. Het tarief bedraagt ten minste 2 % en ten hoogste 20 % van de gemiddelde marktwaarde van de in de voorbije winningsperiode gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen. Het tarief kan binnen een winningsvergunning variëren naargelang van het type koolwaterstof dat gewonnen wordt.

Het tarief wordt in elk geval zo vastgesteld dat het onafhankelijke beheer van de vergunninghouder gewaarborgd blijft.

Een winningsperiode start op de dag van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de winningsvergunning verleend is, en nadien op elke verjaardag daarvan, en duurt telkens één jaar.

§3. Als toepassing wordt gemaakt van onderafdeling II, wordt het bedrag van de jaarlijkse vergoeding dat de vergunninghouder verschuldigd is, beperkt in verhouding tot de grootte van zijn belang in de deelneming.

§4. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de aangifte van de gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen en de inning van de vergoeding.

Art. 28. Onderafdeling I is niet van toepassing op het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of in het kader van het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

Onderafdeling II. Deelnemingen door het Vlaamse Gewest

Art. 29. §1. De Vlaamse Regering kan het verlenen van een vergunning afhankelijk maken van een deelneming door het Vlaamse Gewest in de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft, via een door de Vlaamse Regering in de vergunning aangewezen vennootschap.

Met behoud van de toepassing van artikel 30, §1, tweede lid, 1°, bepaalt de Vlaamse Regering in de vergunning de grootte van het belang van het Vlaamse Gewest in de deelneming.

§2. Als de Vlaamse Regering het verlenen van een vergunning afhankelijk heeft gemaakt van een deelneming door het Vlaamse Gewest, verlenen de vergunninghouder en de in de vergunning aangewezen vennootschap hun medewerking aan de totstandkoming van een overeenkomst, krachtens welke de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap de activiteit waarop de deelneming betrekking heeft, voor hun gezamenlijke rekening zullen verrichten.

De overeenkomst komt tot stand binnen een termijn van zes maanden nadat de vergunning is verleend. De Vlaamse Regering kan die termijn eenmalig met een periode van ten hoogste zes maanden verlengen.

Voor de overeenkomst, en ook voor de wijziging of de ontbinding ervan, is de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§3. Voor men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurde overeenkomst beschikt, wordt er geen activiteit verricht waarop de deelneming betrekking heeft.

Art. 30. §1. De overeenkomst wordt zo opgesteld dat het onafhankelijke beheer van de vergunninghouder gewaarborgd blijft.

Daartoe worden in de overeenkomst bepalingen opgenomen die ertoe strekken dat voor de activiteiten waarop de deelneming betrekking heeft, wordt samengewerkt, en waarbij:

- 1° de vergunninghouder een belang van ten minste 60% in de deelneming neemt;
- 2° de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap, elk in verhouding tot de grootte van ieders belang in de deelneming, bijdragen in de uitgaven en investeringen, en delen in de opbrengsten, in de eigendom van de infrastructuur en in de rechten die het gevolg zijn van de gedane uitgaven en investeringen;
- 3° als de deelneming betrekking heeft op de winning van koolwaterstoffen, zowel de vergunninghouder als de aangewezen vennootschap ervoor kunnen kiezen hun aandeel in de gewonnen en beschikbare hoeveelheden koolwaterstoffen in natura op te nemen, met dien verstande dat ze ernaar streven zo veel mogelijk samen te werken bij de verkoop van de gewonnen en beschikbare hoeveelheden koolwaterstoffen;
- 4° voor besluiten over de vraag bij wie opdrachten worden geplaatst voor leveringen, voor de uitvoering van werkzaamheden of voor het verrichten van diensten, de vergunninghouder niet verplicht is vooraf aan de aangewezen vennootschap informatie te verschaffen over het te nemen besluit, en de aangewezen vennootschap geen stem uitbrengt bij het nemen van het besluit;
- 5° voor andere besluiten dan de besluiten, vermeld in punt 4°, de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap ieder een stemgewicht bezitten in verhouding tot de grootte van hun belang in de deelneming, en de aangewezen vennootschap haar stem uitsluitend op grond van transparante, objectieve en niet-discriminerende beginselen uitbrengt en niet belet dat die besluiten gebaseerd worden op normale commerciële overwegingen;
- 6° op de overeenkomst het Belgische recht van toepassing is, en de Belgische hoven en rechtbanken bevoegd zijn om kennis te nemen van alle geschillen over de toepassing van de overeenkomst.

§2. Met behoud van de toepassing van §1 kan de aangewezen vennootschap, ongeacht haar stemgewicht, zich steeds verzetten tegen elk besluit van de vergunninghouder dat niet voldoet aan de voorwaarden, vermeld in de vergunning, afbreuk doet aan zijn verplichtingen in het kader van de vergunning, of afbreuk doet aan de bescherming van de financiële belangen van de aangewezen vennootschap of het Vlaamse Gewest.

De aangewezen vennootschap maakt van de mogelijkheid om zich tegen besluiten van de vergunninghouder te verzetten, inzonderheid met betrekking tot besluiten als vermeld in §1, tweede lid, 4°, en besluiten over investeringen, slechts op niet-discriminerende wijze gebruik.

Art. 31. In de overeenkomst worden bepalingen opgenomen die de vergunninghouder ertoe verplichten:

- 1° de rechten die voor hem uit de vergunning voortvloeien, uit te oefenen voor de samenwerking met de aangewezen vennootschap;
- 2° het door hem aangaan, wijzigen of beëindigen van een duurzame samenwerking met derden voor de activiteiten waarop de deelneming betrekking heeft, te onderwerpen aan de goedkeuring van de aangewezen vennootschap;
- 3° zijn kennis en ervaring op het gebied van de verkenning, opsporing, winning en afzet van koolwaterstoffen en de daarmee samenhangende gebieden, zoals het transport, de opslag en de behandeling ervan, ten goede te doen komen aan de samenwerking met de aangewezen vennootschap;
- 4° als de deelneming betrekking heeft op de winning van koolwaterstoffen, de aangewezen vennootschap tijdig in te lichten en in staat te stellen om een vergelijkbaar belang te nemen in te treffen regelingen die verband houden met de winning en de afzet van de koolwaterstoffen, zoals het transport, de opslag en de behandeling ervan.

Afdeling III. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Art. 32. §1. De vergunninghouder kan onder de onderstaande voorwaarden, binnen het door de vergunning aangegeven gebied op het aardoppervlak, gronden bezetten om alle gebouwen en bovengrondse installaties op te richten en alle werkzaamheden uit te voeren die noodzakelijk zijn om de activiteiten te verrichten waarop de vergunning betrekking heeft.

Het bezetten van gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, is alleen mogelijk met de toestemming van alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken.

Het bezetten van andere gronden is alleen mogelijk na het betalen van een jaarlijkse vergoeding aan alle houders van een zakelijk recht op het aardoppervlak. Aan pachters van wie de lopende pachtovereenkomst wordt beëindigd op basis van artikel 6, §3, van de Pachtwet, wordt overeenkomstig de artikel 45 en 46 van de Pachtwet een vergoeding betaald.

Bij gebrek aan overeenstemming wordt het bedrag van de vergoeding voor de houders van een zakelijk recht op verzoek van de meest gerede partij door de vrederechter bepaald, die daarvoor zo nodig een beroep op deskundigen kan doen. De vergoeding bedraagt in elk geval ten minste anderhalve keer de opbrengst die de gronden voor de houder van het zakelijk recht zouden hebben opgeleverd als ze niet bezet waren geweest.

§2. De eigendom van de door toedoen van de vergunninghouder opgetrokken gebouwen en installaties blijft, in afwijking van artikel 546 van het Burgerlijk Wetboek, bij de oorspronkelijke eigenaar liggen. Artikel 555 van het Burgerlijk Wetboek is voor hem of voor de vergunninghouder niet van toepassing.

§3. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder is altijd tijdelijk en eindigt in elk geval uiterlijk op het ogenblik dat de vergunning niet meer geldt. De vergunninghouder verwijdt alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties binnen zes maanden nadat de vergunning niet meer geldt of nadat de vergunde activiteit stopgezet werd.

§4. Als de gronden of de daarop opgerichte bouwwerken na de beëindiging van de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft, volgens het oordeel van de vrederechter niet meer geschikt zijn of zullen zijn voor het gebruik dat er voor de bezetting aan gegeven werd, kan de eigenaar van de gronden of van de bouwwerken eisen dat ze worden aangekocht door de vergunninghouder.

Bij gebrek aan overeenstemming wordt de verkoopprijs op verzoek van de meest gerede partij door de vrederechter bepaald, die daarvoor zo nodig een beroep op deskundigen kan doen. De verkoopprijs bedraagt in elk geval ten minste anderhalve keer de waarde die de gronden of de bouwwerken hadden voor ze bezet werden. De vergoedingen die al in het kader van §1 aan de eigenaar betaald werden, worden bij de bepaling van de verkoopprijs in rekening gebracht.

Afdeling IV. De vergoeding van schade

Art. 33. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 35 is de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

Als de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning kan aantonen dat de

vastgestelde schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder, door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of door de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of opslagvergunning, verleend in het kader van hoofdstuk III, is die laatste van rechtswege verplicht om de schade te vergoeden die hij veroorzaakt heeft.

§2. De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag.

Afdeling V. Verhouding met oude concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen, en die verleend zijn in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten

Art. 34. §1. Alle concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten zijn verleend, vervallen van rechtswege twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet, voor zover ze betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen.

Indien een vergunningsaanvraag wordt ingediend overeenkomstig §2, eerste of tweede lid, en de Vlaamse Regering heeft binnen de periode, vermeld in §1, eerste lid, over deze vergunningsaanvraag nog geen beslissing genomen, dan treedt het verval pas in op de dag van de beslissing van de Vlaamse Regering over de vergunningsaanvraag.

§2. Tijdens de periode van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet kan de houder van een in de eerste paragraaf vermelde concessie, vergunning of andersoortige toestemming echter, voor het gebied waarop zijn concessie, vergunning of andersoortige toestemming betrekking heeft of voor een gedeelte daarvan, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet een aanvraag voor een opsporingsvergunning indienen, zonder dat de procedure, vermeld in artikel 6, gevolgd wordt.

In afwijking van artikel 5, §2, eerste lid, kan de houder van een in de eerste paragraaf vermelde concessie, vergunning of andersoortige toestemming tijdens de in het eerste lid vermelde periode en voor het in het eerste lid vermelde gebied, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet onmiddellijk een aanvraag voor een winningsvergunning indienen, zonder dat de procedure, vermeld in artikel 6, gevolgd wordt, op voorwaarde dat hij kan aantonen dat alle voor de winning vereiste informatie reeds voldoende gekend is.

De bepalingen van het eerste lid van deze paragraaf zijn van overeenkomstige toepassing op eenieder die in de periode voor de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad een vergunningsaanvraag heeft ingediend in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen en van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen.

§3. Tijdens de periode van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet kunnen, buiten de gevallen opgesomd in §2, voor de gebieden die het voorwerp uitmaken van in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen, voor zover ze betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen, geen aanvragen voor vergunningen in het kader van dit decreet worden ingediend.

Art. 35. Met behoud van de toepassing van artikel 33 en 62 blijft de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of, in voorkomend geval, de nv Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedied als die de aansprakelijkheid voor mijnschade heeft overgenomen in het kader van het decreet van 19 december 1997, overeenkomstig artikel 58 tot en met 59bis van de gecoördineerde Mijnwetten, van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteiten waarop de vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming betrekking had.

Art. 36. De door artikel 73 van de gecoördineerde Mijnwetten opgelegde verplichting om in het onderhoud van de mijn te voorzien, blijft bestaan voor de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of, in voorkomend geval, voor de nv Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijngedied als die de verplichting heeft overgenomen in het kader van het decreet van 19 december 1997, tenzij in een besluit van de Vlaamse Regering waarbij in het kader van dit decreet voor hetzelfde gebied een vergunning wordt verleend, daarover andere bepalingen worden opgenomen.

Hoofdstuk III. De geologische opslag van koolstofdioxide

Afdeling I. Doelstelling en toepassingsgebied

Art. 37. De milieuveilige geologische opslag van koolstofdioxide heeft als doel bij te dragen tot de bestrijding van klimaatverandering door de permanente insluiting van koolstofdioxide op een zodanige manier te verzekeren dat negatieve effecten op en risico's voor het milieu en de volksgezondheid zoveel mogelijk worden voorkomen of, indien dit niet mogelijk is, worden weggenomen.

Dit hoofdstuk is niet van toepassing op de geologische opslag van koolstofdioxide voor onderzoeks- of ontwikkelingsdoeleinden of het beproeven van nieuwe producten en procedés, voor zover die activiteiten in opdracht van het Vlaamse Gewest verricht worden en de totale geplande opslagcapaciteit lager ligt dan 100 kiloton.

Het is niet toegestaan koolstofdioxide op te slaan in de waterkolom.

Afdeling II. Selectie van opslaglocaties en opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag

Art. 38. §1. Een geologische formatie kan enkel als opslaglocatie worden geselecteerd nadat er opsporingswerkzaamheden uitgevoerd zijn om het potentieel van de geologische formatie te beoordelen als opslaglocatie voor koolstofdioxide.

Potentiële opslaglocaties kunnen alleen opgespoord worden met een vergunning van de Vlaamse Regering. Zo nodig kan de monitoring van de injectietests in de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag worden opgenomen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag te verkrijgen, en de formele en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

§2. Een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag wordt verleend voor een in de ruimte beperkt gebied en voor een duur die de periode die nodig is voor het verrichten van de opsporingswerkzaamheden waarvoor de vergunning verleend wordt, niet mag overschrijden. De duur van de

vergunning mag wel verlengd worden indien de oorspronkelijke duur onvoldoende bleek om de betrokken opsporingswerkzaamheden te voltooien en indien de opsporingswerkzaamheden in overeenstemming met de vergunning zijn uitgevoerd.

De houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag beschikt over het exclusieve recht om opsporingswerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het potentiële opslagcomplex. Tijdens de geldigheidsduur van de opsporingsvergunning is geen conflicterend gebruik van het potentiële opslagcomplex toegestaan.

Art. 39. §1. Een geologische formatie kan enkel als opslaglocatie worden geselecteerd als er onder de voorgestelde opslagvergunningsvoorwaarden geen significant risico op lekkage bestaat en er geen significante milieu- of gezondheid risico's bestaan.

De geschiktheid van een geologische formatie voor gebruik als opslaglocatie wordt bepaald door een karakterisering en evaluatie van het potentiële opslagcomplex en het omliggende gebied overeenkomstig de in bijlage I bij dit decreet gespecificeerde criteria.

§2. Alvorens geologische opslag van koolstofdioxide toe te staan op het grondgebied van het Vlaamse Gewest, stelt de Vlaamse Regering een onderzoek in naar de opslagcapaciteit op het grondgebied of delen daarvan, onder meer via het verlenen van opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag.

Afdeling III. Vergunningen voor de geologische opslag van koolstofdioxide

Onderafdeling I. Aanvraagprocedure

Art. 40. §1. Het geologisch opslaan van koolstofdioxide kan enkel met een vergunning van de Vlaamse Regering.

Per opslaglocatie is slechts een exploitant toegelaten en is er geen conflicterend gebruik van de opslaglocatie toegestaan.

§2. Een opslagvergunning kan alleen verleend worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag.

De resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning kunnen door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

Een opslagvergunning wordt bij voorrang verleend aan de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag voor de betrokken opslaglocatie, mits de opsporingswerkzaamheden voor die locatie voltooid zijn, aan alle voorwaarden van de opsporingsvergunning voldaan is en de aanvraag voor een opslagvergunning is ingediend tijdens de geldigheidsduur van de opsporingsvergunning. Tijdens deze vergunningsprocedure is geen conflicterend gebruik van het opslagcomplex toegestaan.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een opslagvergunning te verkrijgen, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Onderafdeling II. Vergunningscriteria

Art. 41. §1. Een opslagvergunning wordt uitsluitend verleend als uit de ingediende aanvraag en uit alle andere relevante informatie blijkt dat aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de aanvraag voldoet aan alle vereisten, vermeld in dit hoofdstuk en in alle andere toepasselijke regelgeving;
- 2° de exploitant is financieel solide en technisch bekwaam en betrouwbaar om de locatie te exploiteren en te controleren, en er is gezorgd voor professionele en technische ontwikkeling en training van de exploitant en van alle personeel;
- 3° indien zich in dezelfde hydraulische eenheid meer dan één opslaglocatie bevindt, zijn de potentiële drukinteracties van dien aard dat alle locaties tegelijk aan de vereisten van dit hoofdstuk kunnen voldoen.

Een opslagvergunning wordt uitsluitend verleend indien de Vlaamse Regering het in artikel 44 bedoelde advies van de Europese Commissie over de ontwerp-vergunning in overweging heeft genomen, indien dit advies is verstrekt.

§2. Een opslagvergunning wordt niet verleend in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor een ander nog over een geldige opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of opslagvergunning in het kader van dit hoofdstuk beschikt;
- 2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de geologische opslag van koolstofdioxide.

Een opslagvergunning kan onder meer geweigerd worden in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor al een vergunning is verleend in het kader van hoofdstuk II of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas;
- 2° als het niet aannemelijk is dat de geologische opslag van koolstofdioxide binnen het gebied waarvoor de opslagvergunning zal gelden, economisch of technisch haalbaar is.

Art. 42. Met behoud van de toepassing van artikel 41 worden de vergunningsaanvragen beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- 1° de technische bekwaamheid en financiële mogelijkheden van de potentiële exploitant;
- 2° de resultaten die voortvloeien uit de voorafgaande opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag;
- 3° de overeenkomstig artikel 39 verkregen resultaten uit de karakterisering van de opslaglocatie en het opslagcomplex en uit de evaluatie van de verwachte veiligheid van opslag;
- 4° de totale hoeveelheid koolstofdioxide die zal worden geïnjecteerd en opgeslagen, alsmede de toekomstige bronnen en wijzen van vervoer, de samenstelling van de koolstofdioxidestromen, de injectiesnelheden, de injectiedruk en de locatie van de injectiefaciliteiten;
- 5° de beschrijving van maatregelen om significante onregelmatigheden te voorkomen;
- 6° het voorgestelde monitoringsplan overeenkomstig artikel 48, §2;
- 7° het voorgestelde plan met corrigerende maatregelen overeenkomstig artikel 51, §1;
- 8° het voorlopige plan voor de periode na afsluiting overeenkomstig artikel 52, §3;
- 9° de overeenkomstig [artikel 5 van richtlijn 85/337/EEG] verstrekte informatie;
- 10° het bewijs dat de financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening, zoals vereist overeenkomstig artikel 57, rechtsgeldig en effectief gesteld is voordat de injectie aanvangt;
- 11° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de geologische opslag van koolstofdioxide te verrichten;

12° in voorkomend geval, het eventuele gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheidszin waarvan de aanvrager in het kader van een andere vergunning blijkt heeft gegeven;
13° in voorkomend geval, de eventuele interferentie met andere reeds vergunde activiteiten in de ondergrond.

Deze criteria kunnen eveneens een grond tot weigering van de opslagvergunning uitmaken.

De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de vergunningscriteria.

Onderafdeling III. Vergunningsvoorwaarden

Art. 43. Een opslagvergunning bevat ten minste de volgende elementen:

- 1° naam en adres van de exploitant;
- 2° de nauwkeurige ligging en begrenzing van de opslaglocatie en het opslagcomplex, en gegevens betreffende de hydraulische eenheid;
- 3° voorschriften voor het opslagproces, de totale hoeveelheid koolstofdioxide die overeenkomstig de vergunning in de geologische formatie mag worden opgeslagen, de grenswaarden inzake reservoirdruk en de maximuminjectiesnelheden en -injectiedruk;
- 4° eisen inzake de samenstelling van de koolstofdioxidestroom en de aanvaardingsprocedure overeenkomstig artikel 47, en, wanneer nodig, verdere eisen inzake injectie en opslag, met name om significante onregelmatigheden te voorkomen;
- 5° het goedgekeurde monitoringsplan, de verplichting om het uit te voeren en eisen inzake de actualisering ervan overeenkomstig artikel 48, alsmede de rapporteringsverplichtingen overeenkomstig artikel 49;
- 6° de eis om de Vlaamse Regering in kennis te stellen van significante onregelmatigheden of lekkages, het goedgekeurde plan met corrigerende maatregelen en de verplichting om dit plan overeenkomstig artikel 51 uit te voeren als zich significante onregelmatigheden of lekkages voordoen;
- 7° de voorwaarden voor afsluiting en het goedgekeurde voorlopige plan voor de periode na afsluiting als bedoeld in artikel 52;
- 8° bepalingen over de wijziging, evaluatie, actualisering en intrekking van de opslagvergunning overeenkomstig artikel 45 en 46;
- 9° de eis om de financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening te stellen en aan te houden overeenkomstig artikel 57.

Onderafdeling IV. Evaluatie van ontwerp-opslagvergunningen door de Europese Commissie

Art. 44. §1. De Vlaamse Regering stelt een vergunningsaanvraag voor een opslagvergunning binnen een maand na ontvangst ter beschikking van de Europese Commissie. Ook alle andere relevante gegevens die in aanmerking worden genomen bij het nemen van een beslissing over de vergunningsaanvraag worden ter beschikking van de Europese Commissie gesteld.

De Vlaamse Regering stelt de Europese Commissie in kennis van de ontwerp-opslagvergunning en van alle andere gegevens die in aanmerking werden genomen bij het vaststellen van de ontwerp-opslagvergunning.

§2. De Vlaamse Regering wacht het niet-bindend advies van de Europese Commissie over de ontwerp-opslagvergunning af of wacht de kennisgeving waaruit blijkt dat de Europese Commissie geen advies zal uitbrengen af.

Na het nemen van de definitieve beslissing over de vergunningsaanvraag voor een opslagvergunning stelt de Vlaamse Regering de Europese Commissie hiervan in kennis, waarbij zij een eventuele afwijking van het advies van de Europese Commissie met redenen omkleedt.

Onderafdeling V. Wijziging, evaluatie, actualisering en intrekking van opslagvergunningen

Art. 45. De exploitant informeert de Vlaamse Regering over alle geplande wijzigingen in de exploitatie van een opslaglocatie, met inbegrip van wijzigingen in verband met de exploitant. Indien nodig actualiseert de Vlaamse Regering de opslagvergunning of de vergunningsvoorwaarden.

Significante wijzigingen in de exploitatie van een opslaglocatie kunnen alleen uitgevoerd worden nadat een nieuwe of geactualiseerde opslagvergunning werd verleend overeenkomstig de bepalingen van deze afdeling. [In dergelijke gevallen is het bepaalde in richtlijn 85/337/EEG van toepassing, overeenkomstig bijlage II, punt 13, eerste streepje van die richtlijn.]

Art. 46. De Vlaamse Regering evalueert en actualiseert waar nodig de opslagvergunning, of, in laatste instantie, trekt zij deze in:

1° als ze overeenkomstig artikel 51, §1, in kennis is gesteld, of op een andere manier op de hoogte is gebracht van significante onregelmatigheden of enigerlei lekkages;

2° als uit de overeenkomstig artikel 49 ingediende verslagen of de overeenkomstig artikel 50 uitgevoerde inspecties blijkt dat de vergunningsvoorwaarden niet worden nageleefd of dat er risico is op significante onregelmatigheden of lekkage;

3° als ze op de hoogte is van andere inbreuken van de exploitant op de vergunningsvoorwaarden;

4° als dit noodzakelijk blijkt op basis van de recentste wetenschappelijke bevindingen en technologische vooruitgang;

5° met behoud van de toepassing van de bepalingen in 1° tot en met 4°, vijf jaar na het verlenen van de vergunning en vervolgens om de tien jaar.

Nadat een vergunning is ingetrokken overeenkomstig het eerste lid, verleent de Vlaamse Regering een nieuwe opslagvergunning of sluit ze de opslaglocatie af overeenkomstig artikel 52, §1, 3°. Indien de Vlaamse Regering besluit de koolstofdioxide-injecties voort te zetten, neemt ze, totdat een nieuwe opslagvergunning is verleend, tijdelijk alle wettelijke verplichtingen op zich betreffende de aanvaardingscriteria, de monitoring en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de voorschriften van dit hoofdstuk, het inleveren van rechten in geval van lekkage [overeenkomstig Richtlijn 2003/87/EG] en preventieve en herstelmaatregelen [overeenkomstig artikel 5, lid 1, en artikel 6, lid 1, van Richtlijn 2004/35/EG]. De Vlaamse Regering verhaalt alle kosten op de vorige exploitant, onder meer door de financiële zekerheid van artikel 57 aan te spreken. Indien de opslaglocatie wordt afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 3°, is artikel 52, §3, van toepassing.

Afdeling IV. Verplichtingen inzake exploitatie, afsluiting en de periode na afsluiting

Onderafdeling I. Aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en aanvaardingsprocedure

Art. 47. §1. Een koolstofdioxidestroom moet voor het overgrote gedeelte bestaan uit koolstofdioxide. Om dat te waarborgen, mag geen afval of ander materiaal aan de koolstofdioxidestroom worden toegevoegd met het doel dat afval of ander materiaal te verwijderen.

Een koolstofdioxidestroom kan evenwel incidentele aanverwante stoffen uit het bron-, afvang- of injectieproces bevatten, alsmede in sporenhoeveelheden aanwezige stoffen die zijn toegevoegd als hulpmiddel bij de monitoring en het controleren van migratie. De concentraties van alle incidentele en toegevoegde stoffen mogen geen niveaus overschrijden die de integriteit van de opslaglocatie of van de relevante

transportinfrastructuur in het gedrang brengen, een significant risico voor het milieu of de menselijke gezondheid vormen, of in strijd zijn met de voorschriften van de toepasselijke regelgeving.

§2. De exploitant mag koolstofdioxidestromen enkel aanvaarden en injecteren indien een analyse van de samenstelling van de stromen, inclusief corrosieve stoffen, en een risicobeoordeling zijn verricht, en indien de risicobeoordeling heeft aangetoond dat de verontreinigingsniveaus overeenstemmen met de in §1 gestelde voorwaarden.

De exploitant houdt een register bij van de hoeveelheden en kenmerken van de geleverde en geïnjecteerde koolstofdioxidestromen, met inbegrip van hun samenstelling.

§3.

[De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en de aanvaardingsprocedure.]

OF

[De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en de aanvaardingsprocedure.]

Onderafdeling II. Monitoring

Art. 48. §1. De exploitant moet zorgen voor monitoring van de injectiefaciliteiten, het opslagcomplex (inclusief waar mogelijk de koolstofdioxidepluim) en het omliggende milieu, met als doel:

- 1° het vergelijken van het feitelijke en het gemodelleerde gedrag van het koolstofdioxide en het formatiewater in de opslaglocatie;
- 2° het detecteren van significante onregelmatigheden;
- 3° het detecteren van migratie van koolstofdioxide;
- 4° het detecteren van lekkage van koolstofdioxide;
- 5° het detecteren van significante negatieve effecten voor het omliggende milieu, in het bijzonder voor het drinkwater, voor de omwonende bevolking en voor de gebruikers van de biosfeer in de omgeving;
- 6° het evalueren van de doeltreffendheid van eventuele overeenkomstig artikel 51 getroffen corrigerende maatregelen;
- 7° het actualiseren van de veiligheids- en integriteitsbeoordeling van het opslagcomplex op korte en lange termijn, met inbegrip van de beoordeling van de vraag of het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent is ingesloten.

§2. De exploitant verzekert de monitoring op basis van een monitoringsplan dat door hem is uitgewerkt overeenkomstig de in bijlage II van dit decreet vermelde eisen, met inbegrip van monitoringspecificaties conform de richtsnoeren die zijn vastgesteld overeenkomstig [de artikelen 14 en 23, lid 2, van Richtlijn 2003/87/EG]. Het monitoringsplan wordt ingediend bij de minister en behoeft de goedkeuring van de Vlaamse Regering.

Het monitoringsplan wordt geactualiseerd overeenkomstig het bepaalde in bijlage II bij dit decreet en zulks in ieder geval om de vijf jaar, teneinde rekening te houden met de wijzigingen in het beoordeelde lekkagerisico, de wijzigingen in de beoordeelde risico's voor het milieu en de volksgezondheid, nieuwe wetenschappelijke kennis en verbeteringen inzake de best beschikbare technieken. Een geactualiseerd monitoringsplan wordt ingediend bij de minister en behoeft opnieuw de goedkeuring van de Vlaamse Regering.

Onderafdeling III. Rapportering door de exploitant

Art. 49. Elk jaar, of, als de Vlaamse Regering dat in het kader van een bepaalde opslagvergunning nodig acht, met een hogere frequentie, dient de exploitant de volgende gegevens in bij de minister:

1° alle resultaten van de monitoring overeenkomstig artikel 48 tijdens de verslagperiode, met inbegrip van de informatie over de gebruikte monitoringstechnologie;

2° de hoeveelheden en kenmerken van de tijdens de verslagperiode geleverde en geïnjecteerde koolstofdioxidestromen, met inbegrip van de samenstelling van deze stromen, zoals geregistreerd overeenkomstig artikel 46, §2, tweede lid;

3° het bewijs dat een financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening is gesteld en aangehouden wordt overeenkomstig artikel 57 en artikel 43, eerste lid, 9°;

4° alle andere informatie die de minister als relevant beschouwt om de naleving van de vergunningsvoorwaarden te evalueren en om de kennis te vergroten over het gedrag van het koolstofdioxide in de opslaglocatie.

Onderafdeling IV. Inspecties

Art. 50. §1. De opslagcomplexen worden via een systeem van routine- en onregelmatige inspecties gecontroleerd, met als doel de naleving van de eisen, vermeld dit hoofdstuk, te controleren en te bevorderen, en de effecten op het milieu en de volksgezondheid te monitoren.

Die inspecties kunnen onder meer bezoeken aan de bovengrondse installaties, inclusief de injectiefaciliteiten, inhouden, evenals een beoordeling van de injectie- en monitoringswerkzaamheden van de exploitant en verificaties van alle relevante door de exploitant bijgehouden gegevens.

§2. Routine-inspecties worden ten minste jaarlijks uitgevoerd, tot drie jaar na de afsluiting, en vijfjaarlijks totdat de verantwoordelijkheid aan het Vlaamse Gewest is overgedragen. Daarbij worden de relevante injectie- en monitoringsfaciliteiten geëvalueerd, alsook alle relevante gevolgen voor het milieu en de volksgezondheid van het opslagcomplex.

§3. Bijkomende inspecties worden uitgevoerd in de volgende gevallen:

1° als de Vlaamse Regering overeenkomstig artikel 51, §1, in kennis is gesteld, of op een andere manier op de hoogte is gebracht van significante onregelmatigheden of enigerlei lekkages;

2° als uit de overeenkomstig artikel 49 ingediende verslagen blijkt dat de vergunningsvoorwaarden niet voldoende in acht worden genomen;

3° om ernstige klachten betreffende het milieu of de volksgezondheid te onderzoeken;

4° in andere situaties waarin de Vlaamse Regering dergelijke inspecties passend acht.

§4. Na elke inspectie wordt een verslag met de inspectieresultaten opgesteld. In dat verslag wordt de naleving van de eisen van de bepalingen van dit hoofdstuk geëvalueerd, en wordt aangegeven of verdere actie vereist is.

Het verslag wordt ter kennis gebracht van de betrokken exploitant, en wordt binnen een termijn van twee maanden na de inspectie voor het publiek beschikbaar gemaakt overeenkomstig de daarop toepasselijke regelgeving.

§5. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de inspecties.

Onderafdeling V. Maatregelen bij significante onregelmatigheden of lekkage

Art. 51. §1. Bij significante onregelmatigheden of lekkages stelt de exploitant de minister onmiddellijk met een aangetekende brief in kennis, en treft hij de nodige corrigerende maatregelen, waaronder maatregelen betreffende de bescherming van de volksgezondheid. In geval van lekkages en significante onregelmatigheden die een lekkagerisico inhouden, stelt de exploitant ook [de overeenkomstig Richtlijn 2003/87/EG bevoegde autoriteit] daarvan in kennis.

De nodige corrigerende maatregelen worden getroffen met als minimumbasis het plan met corrigerende maatregelen dat is ingediend bij de minister en door de Vlaamse Regering is goedgekeurd.

§2. De Vlaamse Regering kan de exploitant op elk moment verzoeken de nodige corrigerende maatregelen te treffen, alsmede maatregelen betreffende de bescherming van de volksgezondheid. Deze kunnen een aanvulling zijn op of verschillen van die welke in het plan met corrigerende maatregelen zijn opgenomen. Ze kan ook altijd zelf corrigerende maatregelen treffen.

Als de exploitant nalaat de nodige corrigerende maatregelen te treffen, neemt de Vlaamse Regering de vereiste corrigerende maatregelen zelf.

De Vlaamse Regering verhaalt op de exploitant de kosten die in verband met de in het eerste en het tweede lid bedoelde maatregelen zijn gemaakt, onder meer door de in artikel 57 bedoelde financiële zekerheid aan te spreken.

Onderafdeling VI. Verplichtingen bij afsluiting en in de periode na afsluiting

Art. 52. §1. Een opslaglocatie wordt in de volgende gevallen afgesloten:
1° als de in de opslagvergunning vervatte relevante voorwaarden zijn vervuld;
2° op met bewijsmateriaal gestaafd verzoek van de exploitant, na instemming van de Vlaamse Regering;
3° als de Vlaamse Regering daartoe besluit na intrekking van een opslagvergunning overeenkomstig artikel 46, eerste lid.

§2. Nadat een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig §1, 1° of 2°, blijft de exploitant verantwoordelijk voor de monitoring, de rapportering en de corrigerende maatregelen overeenkomstig dit hoofdstuk, alsook voor alle verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig [Richtlijn 2003/87/EG] en preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig [artikel 5 tot en met 8 van Richtlijn 2004/35/EG], totdat de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie is overgedragen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 53 en 54. De exploitant is ook verantwoordelijk voor de afdichting van de opslaglocatie en de verwijdering van de injectiefaciliteiten.

Aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, wordt voldaan op basis van een door de exploitant uitgewerkt plan voor de periode na afsluiting, gebaseerd op de beste praktijken en in overeenstemming met de in bijlage II bij dit decreet bedoelde eisen. Een voorlopig plan voor de periode na afsluiting wordt ingediend bij de minister en behoeft de goedkeuring van de Vlaamse Regering.

Voordat een opslaglocatie wordt afgesloten overeenkomstig §1, 1° of 2°, wordt het voorlopige plan voor de periode na afsluiting indien nodig geactualiseerd op basis van de uit te voeren risicoanalyse, van de beste praktijken en technologische verbeteringen, vervolgens ingediend bij de minister, en door de Vlaamse Regering goedgekeurd als het definitieve plan voor de periode na afsluiting.

§3. Nadat een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig §1, 3°, is het Vlaamse Gewest verantwoordelijk voor de monitoring en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de voorschriften van dit hoofdstuk, alsook voor alle verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig [Richtlijn 2003/87/EG] en de preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig [artikel 5, lid 1 en artikel 6, lid 1 van Richtlijn 2004/35/EG].

Aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, wordt voldaan op basis van het voorlopige en eventueel geactualiseerde plan voor de periode na afsluiting, zoals bedoeld in artikel 52, §2.

De Vlaamse Regering verhaalt op de exploitant de kosten die in verband met de in het eerste en het tweede lid bedoelde maatregelen zijn gemaakt, onder meer door de in artikel 57 bedoelde financiële zekerheid aan te spreken.

§4. De minister legt de volgende registers aan en houdt ze up-to-date:

- 1° een register van de verleende opslagvergunningen;
- 2° een permanent register van alle afgesloten opslaglocaties en de omliggende opslagcomplexen, met inbegrip van kaarten en dwarsdoorsneden van hun ruimtelijke omvang en de beschikbare informatie om te beoordelen of het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten zal blijven.

Bij relevante planningsprocedures en bij het vergunnen van activiteiten die de geologische opslag van koolstofdioxide in de geregistreerde opslaglocaties kunnen beïnvloeden of daardoor beïnvloed kunnen worden, wordt rekening gehouden met dat register.

Onderafdeling VII. Overdracht van de verantwoordelijkheid

Art. 53. Als een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 1° of 2°, worden alle wettelijke verplichtingen betreffende de monitoring en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de voorschriften van dit hoofdstuk, het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig [Richtlijn 2003/87/EG] en de preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig [artikel 5, lid 1 en artikel 6, lid 1 van Richtlijn 2004/35/EG] op eigen initiatief of op verzoek van de exploitant overgedragen aan het Vlaamse Gewest, als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de beschikbare gegevens tonen aan dat het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft;
- 2° een bepaalde minimumperiode is verstreken, te bepalen door de Vlaamse Regering. Deze minimumperiode bedraagt ten minste twintig jaar na de afsluiting, tenzij de Vlaamse Regering ervan overtuigd is dat vóór het verstrijken van de periode van 20 jaar, aan de in 1° bedoelde voorwaarde is voldaan;
- 3° de financiële verplichtingen ingevolge artikel 58 zijn nagekomen;
- 4° de opslaglocatie is met zorg afgedicht en de injectiefaciliteiten zijn verwijderd.

De exploitant maakt in dat verband een verslag op waarin wordt aangetoond dat aan de voorwaarde van het eerste lid, 1°, is voldaan en dient dit bij de minister in opdat de Vlaamse Regering de overdracht van verantwoordelijkheid kan goedkeuren. Dit verslag staat ten minste:

- 1° dat het feitelijke gedrag van het geïnjecteerde koolstofdioxide in overeenstemming is met het gemodelleerde gedrag;
- 2° dat er geen detecteerbare lekken zijn;
- 3° dat de opslaglocatie evolueert naar een toestand van stabiliteit op lange termijn.

Als de Vlaamse Regering van oordeel is dat de voorwaarden in het eerste lid, onder 1° en 2°, zijn vervuld, stelt zij een ontwerpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid op. Het ontwerpbesluit legt vast hoe wordt bepaald dat de voorwaarde in het eerste

lid, onder 4°, is vervuld, en bevat ook geactualiseerde voorschriften voor het afdichten van de opslaglocatie en het verwijderen van de injectiefaciliteiten.

Als de Vlaamse Regering van oordeel is dat de voorwaarden in het eerste lid, onder 1° en 2°, niet zijn vervuld, brengt zij de exploitant van haar motieven op de hoogte.

Art. 54. §1. De Vlaamse Regering stelt de in artikel 53, tweede lid, bedoelde verslagen binnen een maand na ontvangst ter beschikking van de Europese Commissie. Ook alle andere relevante gegevens die in aanmerking worden genomen bij het nemen van het besluit over de overdracht van de verantwoordelijkheid worden ter beschikking van de Europese Commissie gesteld.

De Vlaamse Regering stelt de Europese Commissie in kennis van het overeenkomstig artikel 53, derde lid, genomen ontwerpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid, en van alle andere gegevens die in aanmerking werden genomen bij het nemen van het ontwerpbesluit.

§2. De Vlaamse Regering wacht in voorkomend geval het advies van de Europese Commissie over het ontwerpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid af.

§3. Als de Vlaamse Regering van oordeel is dat de voorwaarden in artikel 53, eerste lid, onder 1° tot en met 4°, vervuld zijn, neemt ze een definitief besluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid, en stelt ze de exploitant van dat besluit in kennis. Ze stelt ook de Europese Commissie in kennis van haar definitief besluit, waarbij zij een eventuele afwijking van het advies van de Europese Commissie met redenen omkleedt.

Art. 55. Na de overdracht van de verantwoordelijkheid worden de routine-inspecties van artikel 50, §2, stopgezet en kan de monitoring worden beperkt tot het niveau waarop lekkage of significante onregelmatigheden kunnen worden vastgesteld. Wanneer echter lekkages of significante onregelmatigheden worden vastgesteld, wordt de monitoring geïntensiveerd teneinde vast te stellen wat de omvang is van het probleem en hoe doeltreffend de corrigerende maatregelen zijn.

Ingeval er sprake is van een fout in hoofde van de exploitant, met inbegrip van het verstrekken van onvolledige gegevens, het verbergen van relevante informatie, nalatigheid, moedwillige misleiding of misbruiken, verhaalt de Vlaamse Regering de kosten op de voormalige exploitant na de overdracht van de verantwoordelijkheid. Met behoud van toepassing van artikel 58 worden voor het overige geen kosten verhaald op de voormalige exploitant na de overdracht van de verantwoordelijkheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de monitoring in de periode na de overdracht van de verantwoordelijkheid.

Art. 56. Als een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 3°, wordt de overdracht van de verantwoordelijkheid geacht plaats te vinden wanneer en op voorwaarde dat uit alle beschikbare gegevens blijkt dat het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft en nadat de opslaglocatie met zorg is afgedicht en de injectiefaciliteiten zijn verwijderd.

Onderafdeling VIII. Financiële zekerheden

Art. 57. §1. In het kader van een aanvraag voor een opslagvergunning moet de potentiële exploitant aantonen dat er afdoende maatregelen kunnen worden getroffen, via een financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening ten voordele van de Vlaamse Regering, om te waarborgen dat aan alle verplichtingen ingevolge een opslagvergunning kan worden voldaan, inclusief de afsluitingsprocedures en de bepalingen voor de periode na afsluiting, alsook aan alle verplichtingen ingevolge de opname van de opslaglocaties binnen de werkingssfeer van de toepasselijke regelgeving inzake de handel in broeikasgasemissierechten. Deze financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening moet rechtsgeldig en effectief gesteld zijn voordat de injectie aanvangt.

De financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening wordt periodiek bijgesteld ten einde rekening te houden met wijzigingen in het beoordeelde lekkagerisico en de geraamde kosten.

§2. De financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening, vermeld in §1, blijft van kracht en effectief gesteld:

1° nadat een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 1° of 2°, totdat de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie is overgedragen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 53 en 54;

2° na de intrekking van een opslagvergunning overeenkomstig artikel 46, eerste lid, totdat een nieuwe opslagvergunning is uitgereikt of, als de opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 3°, totdat de overdracht van de verantwoordelijkheid heeft plaatsgevonden overeenkomstig artikel 56, en op voorwaarde dat is voldaan aan de in artikel 58 bedoelde financiële verplichtingen.

§3. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de financiële zekerheden.

Onderafdeling IX. Financiële bijdrage

Art. 58. §1. Voordat de overdracht van verantwoordelijkheid overeenkomstig artikel 53 tot en met 56 kan plaatsvinden, moet de exploitant een financiële bijdrage ter beschikking stellen aan de Vlaamse Regering. Met deze financiële bijdrage kunnen de kosten in hoofde van het Vlaamse Gewest gedekt worden om ervoor te zorgen dat na de overdracht van de verantwoordelijkheid het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent in de geologische opslaglocatie ingesloten blijft.

Voor het bedrag van de financiële bijdrage wordt rekening gehouden met de in bijlage I bij dit decreet vermelde parameters inzake de voorgeschiedenis van koolstofdioxideopslag die relevant zijn voor het bepalen van de verplichtingen die na de overdracht van de verantwoordelijkheid gelden. De financiële bijdrage moet ten minste de geraamde monitoringskosten voor een periode van dertig jaar dekken.

§2. De Vlaamse Regering stelt nadere regels vast met betrekking tot de financiële bijdrage.

Afdeling V. Toegang van derden

Onderafdeling I. Toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties

Art. 59. §1. Potentiële gebruikers krijgen onder de voorwaarden, vermeld in §2 tot en met §4, toegang tot de transportnetwerken van koolstofdioxide en tot de opslaglocaties, met het oog op de geologische opslag van geproduceerd en afgevangen koolstofdioxide.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden waaronder potentiële gebruikers op een transparante en niet-discriminerende manier toegang krijgen tot de transportnetwerken en opslaglocaties, en neemt daarbij de doelstellingen van eerlijke en open toegang in acht, rekening houdend met:

1° de opslagcapaciteit die beschikbaar is of redelijkerwijs beschikbaar kan worden gesteld binnen de zones die in aanmerking komen voor de geologische opslag van koolstofdioxide, alsmede de transportcapaciteit die beschikbaar is of redelijkerwijs beschikbaar kan worden gesteld;

2° het door het Vlaamse Gewest beoogde aandeel van de afvang en geologische opslag van koolstofdioxide in het geheel van de reductieverplichtingen voor koolstofdioxide wat betreft het Vlaamse Gewest;

3° de noodzaak om de toegang te weigeren als er moeilijk te overbruggen onverenigbaarheid is van technische specificaties;

4° de noodzaak om de gegronde en redelijke behoeften van de eigenaar of exploitant van de opslaglocatie of het transportnetwerk, en de belangen van alle andere gebruikers van de opslaglocatie, het transportnetwerk of de relevante behandelingsfaciliteiten in acht te nemen.

§3. Exploitanten van transportnetwerken en opslaglocaties van koolstofdioxide kunnen de toegang weigeren op grond van een gebrek aan capaciteit. Dergelijke weigeringen worden altijd naar behoren gemotiveerd.

Een exploitant die de toegang tot zijn transportnetwerk of opslaglocatie weigert op grond van een gebrek aan capaciteit of verbindingsmogelijkheden, voert de nodige capaciteitsverhogende werkzaamheden uit voor zover dat economisch verantwoord is of de potentiële gebruiker bereid is daarvoor te betalen, op voorwaarde dat het geen negatief effect heeft op de milieuveiligheid van het transport en van de geologische opslag van koolstofdioxide.

§4. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties.

Onderafdeling II. Geschillenbeslechting

Art. 60. §1. De Vlaamse Regering stelt een geschillenbeslechtingsprocedure vast, met inbegrip van een onafhankelijk van de partijen staande autoriteit die toegang heeft tot alle relevante informatie, om geschillen over de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties op een doeltreffende wijze te beslechten, rekening houdend met de criteria, vermeld in artikel 59, §2, en het aantal partijen dat bij de onderhandelingen over dergelijke toegang betrokken is.

§2. Bij een geschil dat de grenzen van het Vlaamse Gewest overschrijdt, wordt de door de Vlaamse Regering vastgestelde geschillenbeslechtingsprocedure toegepast als het transportnetwerk of de opslaglocatie waartoe de toegang is geweigerd, in het Vlaamse Gewest ligt.

Als, bij grensoverschrijdende geschillen, de jurisdictie over het transportnetwerk of de opslaglocatie in kwestie niet uitsluitend bij het Vlaamse Gewest ligt, wordt overleg gepleegd om het geschil op een samenhangende wijze te beslechten.

Afdeling VI. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Art. 61. Voor een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of voor een opslagvergunning is artikel 32 van overeenkomstige toepassing.

Afdeling VII. De vergoeding van schade

Art. 62. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 35 is de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of van een opslagvergunning van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft, tot wanneer de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie overeenkomstig artikel 53 tot en met 56 aan het Vlaamse Gewest is overgedragen.

Als de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of van een opslagvergunning kan aantonen dat de vastgestelde schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder, door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of door de houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning verleend in het kader van hoofdstuk II, is die laatste van rechtswege verplicht om de schade te vergoeden die hij veroorzaakt heeft.

§2. De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag.

Afdeling VIII. Informatie aan het publiek

Art. 63. De Vlaamse Regering stelt alle elementen die betrekking hebben op de geologische opslag van koolstofdioxide ter beschikking van het publiek, overeenkomstig de daarop toepasselijke regelgeving.

Hoofdstuk IV. Handhaving

Art. 64. Voor dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan worden de milieu-inbreuken en milieumisdrijven onderzocht, vastgesteld en bestraft, wordt het toezicht uitgeoefend, en worden de veiligheidsmaatregelen genomen volgens de regels, vermeld in titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

Hoofdstuk V. Wijzigingsbepalingen

Art. 65. In artikel 2 van de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919, worden de woorden "steenkool" en "bruinkool" geschrapt.

Art. 66. In dezelfde wetten wordt een artikel 69ter ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 69ter. Onverminderd de oorzaken van vervallenverklaring waarin artikel 69 en 69bis voorzien, vervallen alle concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die in het kader van deze wetten zijn verleend, van rechtswege twee jaar na de datum van inwerkingtreding van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond, voor zover ze betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen.

Het besluit van de Vlaamse Regering dat in het kader van het decreet, vermeld in het eerste lid, een vergunning voor de geologische opslag van koolstofdioxide verleent, kan bepalen dat de voormalige houder van een vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming niet meer verplicht zal zijn in het onderhoud van de mijn te voorzien overeenkomstig artikel 73, tweede lid, en dat die verplichting overgenomen wordt door de houder van een in het kader van het decreet, vermeld in het eerste lid, verleende opslagvergunning.

Als het eerste lid van toepassing is, zijn artikel 70 en 71 niet van toepassing."

Art. 67. In artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967 worden de woorden "en van de geschillen betreffende het herstel van de schade veroorzaakt door de opsporing of de exploitatie van de bedding bedoeld bij het koninklijk besluit van 28 november 1939 betreffende de opsporing en de exploitatie van bitumineuze gesteenten, petroleum en brandbare gassen" vervangen door de woorden "en van de geschillen betreffende de vergoeding van de schade, veroorzaakt door het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of door de geologische opslag van koolstofdioxide en betreffende de vergoeding van het genotsverlies ten gevolge van het bezetten van gronden in het kader van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond".

Art. 68. Aan artikel 6 van boek III, titel VIII, hoofdstuk II, afdeling III, van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 7 november 1988 en het decreet van 4 april 2003, wordt een §3 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§3. In afwijking van artikel 4 kan op ieder ogenblik eveneens een einde gemaakt worden aan de lopende pacht als de pachtovereenkomst betrekking heeft op gronden die de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide overeenkomstig artikel 32 of 61 van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond mag bezetten. De genoemde vergunninghouder treedt met het oog op de beëindiging van de lopende pachtovereenkomst in de rechten en de plichten van de verpachter."

Art. 69. In artikel 46, eerste lid, van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 7 november 1988, worden de woorden "artikel 6, §1, 2°, 3°, 4° en 6°, en §2" vervangen door de woorden "artikel 6, §1, 2°, 3°, 4° en 6°, §2 en §3".

Art. 70. In artikel 16.1.1, eerste lid, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, ingevoegd bij het decreet van 21 december 2007 en volledig vervangen bij het decreet van [...], wordt een punt 19bis° ingevoegd, dat luidt als volgt:

"19bis° het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond;"

Hoofdstuk VI. Slotbepalingen

Art. 71. Het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen wordt opgeheven.

Art. 72. De wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas wordt opgeheven, als het de geologische opslag van koolstofdioxide betreft.

Art. 73. Alle vergunningen die werden verleend in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen en van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen, vervallen van rechtswege op de datum van inwerkingtreding van dit decreet.

Art. 74. De Vlaamse Regering bepaalt de datum waarop de bepalingen van dit decreet in werking treden.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd de bijlagen bij dit decreet te wijzigen en aan te vullen.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur,

Hilde CREVITS

ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD VAN VLAANDEREN

Sterk door overleg

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

Brussel, 21 januari 2009

090121 advies decreet diepe ondergrond

Advies

Voorontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond

Inhoud

1. Samenvatting van het advies	119
2. Inleiding	120
3. Algemene bemerkingen	121
3.1. Transparantie, onderbouwing en consultatie	121
3.2. Doelstellingen van het voorontwerp	122
3.3. Scope	124
3.4. Juridisch-technische uitwerking	124
3.5. Administratieve lasten	126
3.6. Invloed op het eigendomsrecht	127
3.7. Evaluatie	128
4. Specifieke bemerkingen bij hoofdstuk II	129
4.1. Afdeling I. Vergunningen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen	129
4.2. Afdeling II. Vergoedingen aan en deelnemingen door het Vlaamse Gewest	132
4.3. Afdeling III. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder	132
4.4. Afdeling IV. De vergoeding van schade	133
4.5. Afdeling V. Verhouding met oude concessies, vergunningen of toestemmingen	133
5. Specifieke bemerkingen bij hoofdstuk III	133
5.1. Afdeling II. Selectie van opslaglocaties en opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag	133
5.2. Afdeling III. Vergunningen voor de geologische opslag van koolstofdioxide	134
5.3. Afdeling IV. Verplichtingen inzake exploitatie, afsluiting en de periode na afsluiting	135
5.4. Afdeling V. Toegang van derden	137
5.5. Afdeling VI. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder	137
5.6. Afdeling VII. De vergoeding van schade	137

1. Samenvatting van het advies

Het voorontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond regelt enerzijds het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond en anderzijds het geologisch opslaan voor onbeperkte duur van koolstofdioxide in de ondergrond.

De SERV waardeert de geleverde inspanningen om een voorontwerp van decreet van goede kwaliteit af te leveren. Hij ondersteunt tevens de doelstellingen van het voorontwerp en vele van de gemaakte keuzes.

Deze waardering belet echter niet dat er nog belangrijke inhoudelijke opmerkingen te maken zijn bij het voorontwerp.

- Ten eerste wenst de SERV toch enige bezorgdheid te uiten over de opslag van koolstofdioxide in de ondergrond. De SERV vindt het belangrijk dat er via het voorontwerp wordt gestreefd naar een duidelijk regelgevend kader, maar afvang en opslag van kooldioxide (CCS) heeft ook risico's en potentiële nadelen. Gelet op de onzekerheden die er nog zijn, lijkt het gepast om een evaluatiebepaling in het decreet op te nemen.
- Ten tweede zijn er in het voorontwerp volgens de SERV belangrijke interferenties met het eigendomsrecht (art. 3, 4, 32 en 61). Het komt erop neer dat eigenaars en grondgebruikers moeten toestaan dat op hun eigendom of grond de vergunninghouder – tegen een vergoeding – opsporings-, winnings- en opslagactiviteiten uitvoert, en daartoe tijdelijk gronden bezet en er gebouwen en bovengrondse installaties opricht. De Raad vraagt om de mogelijke alternatieven voor deze regeling nog eens nader te bekijken, en te differentiëren in functie van het type vergunning. Minstens is een nadere concretisering van de te volgens procedures noodzakelijk, waarin de belangen van de eigenaars, vruchtgebruikers, opstalhouders en erfpachters volwaardig aan bod kunnen komen.
- Ten derde vergt het voorontwerp verdere juridische en juridisch-technische uitwerking, onder meer wat betreft de bevoegdheid van het Vlaamse gewest om een regeling uit te werken voor de (toegang tot) transportnetwerken van koolstofdioxide en de interferentie met de afvalwetgeving. Het voorontwerp is op verschillende plaatsen bovendien nog onaf, doordat in de tekst van sommige artikels tussen vierkante haken louter wordt verwezen naar bepalingen van Europese diverse richtlijnen. Het is duidelijk dat dit in de uiteindelijke versie moet vervangen worden door de relevante artikels in de overeenstemmende Vlaamse regelgeving. Er lijkt dan ook nog wel wat werk te verrichten om het voorontwerp van decreet te vervolledigen.

Naast deze bemerkingen, bevat het advies ook een reeks meer specifieke en artikelsgewijze bemerkingen die beogen de rechtszekerheid en toepasbaarheid te vergroten en de risico's te beperken.

2. Inleiding

De SERV werd op 22 december 2008 door de Vlaamse Minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur om advies gevraagd over een voorontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond.

Het voorontwerp is vrij omvangrijk (74 artikelen) en inhoudelijk belangrijk aangezien het gaat om de regulering van een nieuwe economische activiteit en markt. Het voorontwerp van decreet bevat concreet twee grote delen. Een eerste deel (hoofdstuk II) betreft het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond. In een tweede deel (hoofdstuk III) wordt een regeling uitgewerkt voor het geologisch opslaan voor onbeperkte duur van koolstofdioxide in de ondergrond.

De beide delen betreffen de omzetting van een Europese Richtlijn. Het eerste deel van het voorontwerp van decreet beoogt een meer correcte omzetting van de richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen. De bestaande regelgeving (koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen – dat kracht van wet heeft -, besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen, wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919) blijkt immers niet te volstaan. Recent (31 januari 2008) heeft de Europese Commissie België gewezen op de inbreuk op de artikelen 5, 9, 10 en 14 van deze richtlijn. Ook het Vlaamse Gewest wordt hierbij op de vingers getikt, onder meer omwille van het feit dat verschillende criteria uit het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, op basis waarvan vergunningsaanvragen voor het opsporen of het winnen van petroleum en brandbare gassen beoordeeld worden, in strijd zijn met de richtlijn. Vervolgens heeft de Europese Commissie op 19 september 2008 een met redenen omkleed advies uitgebracht. Indien een lidstaat een dergelijk advies niet binnen de door de Commissie vastgestelde termijn opvolgt, kan de Commissie de zaak aanhangig maken bij het Hof van Justitie. Inzake de opsporing en winning van koolwaterstoffen is een decretaal initiatief dus dringend.

Voor de geologische opslag van koolstofdioxide is er momenteel geen specifieke regelgeving in het Vlaamse Gewest. Wel presenteerde de Europese Commissie op 23 januari 2008 voorstel van richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide. Het voorstel werd op 17 december 2008 door het Europese Parlement geamendeerd. De tekst van het voorontwerp van decreet is gebaseerd op deze geamendeerde versie van de tekst van de nieuwe richtlijn.

In dit advies worden eerst algemene bemerkingen geformuleerd bij de belangrijkste keuzes en bepalingen van het voorontwerp van decreet. In de volgende delen geeft de SERV meer specifieke en artikelsgewijze bemerkingen.

3. Algemene bemerkingen

3.1. Transparantie, onderbouwing en consultatie

Zoals bekend, hecht de SERV veel belang aan transparantie, onderbouwing en consultatie tijdens het ganse besluitvormingsproces rond voorgenomen regelgeving. In dat verband wenst de SERV de minister en haar administratie te feliciteren met de legistiek zorgvuldig uitgewerkte regelgeving en de uitgebreide memorie van toelichting. De raad waardeert tevens dat er aan het dossier een condordantietabel is toegevoegd die het verband weergeeft tussen de Europese richtlijnen en het voorontwerp van decreet. Ook de RIA bevat nuttige informatie bovenop de informatie die is opgenomen in de nota aan de Vlaamse regering en in de memorie van toelichting, en is van behoorlijke kwaliteit, al bevat ook deze RIA nog enkele tekortkomingen.

Een van die minpunten in het RIA-proces betreft de consultatie rond dit dossier. Buiten de advisering door SERV en Minaraad in een late fase en - mede gelet op het feit dat de adviesperiode deels de kerstvakantie omvat - binnen een beperkt tijdsbestek, is er blijkbaar geen consultatie van doelgroepen en experts overwogen. Blijkbaar is ervoor gekozen om dit voorontwerp van decreet snel uit te werken en af te handelen, en bijgevolg minder tijd uit te trekken voor consultatie en advies.

Een ander minpunt van de RIA is dat niet alle belangrijke genomen inhoudelijke opties ter sprake komen. De RIA gaat weliswaar in op de keuze om in het voorontwerp van decreet naast een regeling voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond ook een regeling op te nemen voor het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond. Maar alternatieven voor belangrijke artikels zoals art. 4 en art. 32 (zie verder) worden niet besproken in de RIA en werden dus blijkbaar niet bekeken¹.

¹ En ander minpuntje is het deel 5.4 Evaluatie van de RIA dat een samenvattende evaluatie geeft van de vergeleken opties, terwijl dit onderdeel van een RIA bedoeld is om aan te geven hoe het decreet zelf in de toekomst zal worden opgevolgd en geëvalueerd nadat het in werking is getreden.

Dat de SERV de geleverde inspanningen waardeert om een decreet van goede kwaliteit af te leveren, belet tot slot niet dat er nog een reeks inhoudelijke opmerkingen te maken zijn bij het voorontwerp. Dat gebeurt in de rest van dit advies.

3.2. Doelstellingen van het voorontwerp

De SERV ondersteunt de doelstellingen van het voorontwerp. Deze zijn wat het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond betreft:

- De correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG;
- De juridische knelpunten aanpakken die vandaag het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de weg staan en daardoor meer rechtszekerheid bieden;
- Het vereenvoudigen van de omslachtige en archaïsche vergunningsprocedure in de bestaande regelgeving;
- Geïnteresseerde bedrijven stimuleren tot het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest (vnl. koollaagmethaangaswinning en koolmijnmethaangaswinning);
- Verzekeren dat de aanwezige koolwaterstofvoorraden op een veilige en milieuvriendelijke manier worden ontgind;
- Waarborgen dat een niet-discriminerende toegang tot de opsporing en de winning van koolwaterstoffen wordt verzekerd, onder voorwaarden die een grotere concurrentie in deze sector bevorderen.
- Een kleinere energieafhankelijkheid ten opzichte van het buitenland realiseren.

Wat het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond betreft zijn de doelstellingen van het voorontwerp:

- Een adequaat regulerend kader bieden om de ondergrondse opslag van koolstofdioxide mogelijk te maken;
- Geïnteresseerde bedrijven zo stimuleren om de mogelijkheden in het Vlaamse Gewest inzake ondergrondse opslag te verkennen;
- De omzetting van richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide;
- Via de ondergrondse opslag van koolstofdioxide bijdragen tot het behalen van de Kyoto-doelstellingen en de doelstellingen van het Vlaams Klimaatsbeleidsplan;
- De risico's voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide beheersen.

Dat de SERV deze doelstellingen ondersteunt, betekent niet dat er geen kanttekeningen te maken zijn bij de wijze waarop het voorontwerp deze doelstellingen wil realiseren (zie verder in dit advies). Bovendien wenst de SERV tegenover deze doelstellingen toch enige randvoorwaarden en bezorgdheden te uiten, met name over de opslag van koolstofdioxide in de ondergrond.

- De SERV vindt het belangrijk dat er via het voorontwerp wordt gestreefd naar een duidelijk regelgevend kader voor de opslag van koolstofdioxide in de ondergrond. Dit kan inderdaad een stimulans zijn voor nieuwe investeringen in onderzoek en ontwikkeling, demonstratieprojecten en schaalvergroting en dus leiden tot nieuwe economische activiteiten. Afvang en opslag van koolstofdioxide kan bovendien zorgen voor een innovatie- en leeromgeving met spinoffs naar andere toepassingen. Het kan uiteraard ook bijdragen tot de vermindering van de klimaatimpact van bestaande en nieuwe installaties.
- Aan de andere kant mag voor de SERV worden beklemtoond - sterker dan nu in de memorie van toelichting het geval is - dat afvang en opslag van kooldioxide (CCS) slechts kan worden beschouwd als een overbruggingstechnologie die mee kan helpen om de gevolgen van broeikasgasemissies te beperken. Energiebesparing, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie moeten in de huidige context (beleid, kennis, technologie...) de beleidsprioriteit blijven. Het voorontwerp mag er geenszins toe leiden dat de aandacht en inspanningen op het vlak van energiebesparing, hernieuwbare energie en andere veilige en duurzame uitstootbeperkende technologieën zouden verminderen. Dat geldt zowel voor de stimulering en de uitvoering van onderzoek en technologische innovatie als voor de uitvoering en de evaluatie van het Vlaamse energie- en klimaatbeleid.
- Ten tweede moet inderdaad worden gewezen op het verlies aan energie-efficiëntie in de energiecentrales waar de koolstofdioxide met het oog op de ondergrondse opslag wordt opgevangen. De Europese Commissie schat de rendementsdaling op 5 tot 15 %, in hoofdzaak te wijten aan de opvang en de compressie van de gassen. Dit leidt tot een toename in het gebruik van fossiele brandstoffen. Daarnaast is er nog een mogelijke negatieve impact op SO₂- en NO_x-emissies, te wijten aan het vermelde verlies aan energie-efficiëntie en aan een mogelijke verschuiving naar meer steenkoolgebruik.
- Ten derde is er nog heel wat maatschappelijke onrust over de potentiële risico's van opslag van koolstofdioxide. Die risico's zijn er zowel voor het klimaat (lekkage) als voor de lokale omgeving (veiligheid, milieu en gezondheid in de nabije omgeving).
- Tot slot wijst de SERV erop dat er ook opportuniteitskosten zijn aan het gebruik van de ondergrond voor de opslag van koolstofdioxide. Er zijn namelijk andere vormen van gebruik van de ondergrond (en de bovengrond) mogelijk, nu en in de toekomst, zoals het aanleggen van strategische voorraden (bv. opslag van aardgas) of de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen (bv. geothermisch gebruik van waterhoudende grondlagen). Vlaanderen moet zich derhalve terdege beraden over de wenselijkheid van ondergrondse opslag van koolstofdioxide in vergelijking met andere mogelijkheden

De Raad vraagt daarom dat hierover in de memorie van toelichting meer duiding zou worden verstrekt. Gelet op de onzekerheden die er nog zijn, lijkt het bovendien gepast om een evaluatiebepaling in het decreet op te nemen (zie ook verder).

3.3. Scope

Bij de opmaak van het voorontwerp is er blijkbaar enige discussie geweest over de scope ervan, en met name over de vraag of het voorontwerp niet beter werd beperkt tot het huidige hoofdstuk II (opsporen en winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond).

In het licht van de reeds gemaakte bemerkingen is dat niet onlogisch. Toch ondersteunt de SERV de gemaakte keuze om in het decreet ook de ondergrondse opslag van koolstofdioxide te regelen.

Er is niet alleen de sterke juridische samenhang die mogelijk is tussen een regeling voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen en een regeling voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide. Ook de activiteiten zijn in zekere zin gelijkaardig waardoor vergunningen voor de ene activiteit een impact kunnen hebben op vergunningen voor de andere activiteit. Bovendien is er in de praktijk ook sprake van linken op technologisch vlak, doordat sommige technieken voor de winning van koolwaterstoffen gebruik maken van niet-energetische gassen zoals koolstofdioxide als drijfgas. Nadat deze gassen hun functie van drijfgas hebben vervuld en de koolwaterstoffen naar de oppervlakte hebben gedreven, blijven zij zelf achter in de ondergrond zodat het inderdaad aangewezen lijkt om de mogelijkheid te voorzien dat er in eenzelfde gebied tegelijkertijd een vergunning voor de winning van koolwaterstoffen en een vergunning voor de opslag van koolstofdioxide geldt.

Wel is het niet duidelijk waarom dit voorontwerp van decreet, en specifiek hoofdstuk III, nu zo dringend moet worden goedgekeurd.

3.4. Juridisch-technische uitwerking

Bij het streven naar een correcte omzetting van de richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen, werden diverse juridisch-technische opties onderzocht, gaande van de wijziging van bestaande regelgeving tot de uitwerking van een volledig nieuw decreet. Inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide was een mogelijkheid om het nieuwe regelgevend kader te integreren in de bestaande wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas.

Ook hier heeft de Vlaamse regering volgens de SERV de juiste keuze gemaakt. De “tabula rasa”-aanpak van het voorliggende voorontwerp heeft immers – gelet op de aard en inhoud van de bestaande regelgeving – de meeste kans op een actuele, transparante en coherente Vlaamse regeling. Dit belet niet dat vanzelfsprekend moet rekening gehouden worden met de vergunningen voor ondergrondse opslag van gas die toegekend zijn in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas (zie verder bij de artikelsgewijze opmerkingen).

De SERV waardeert in dat verband tevens dat in het voorontwerp van decreet geen specifieke handhabingsbepalingen zijn opgenomen. De handhaving zal volledig via het Milieuhandhavingsdecreet verlopen (titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid – cf. de uitbreiding van dat decreet tot het Vlaamse milieubeheersrecht).

Toch heeft de SERV ook vragen bij sommige meer juridische en juridisch-technische aspecten van het voorontwerp:

- De memorie van toelichting gaat in op de bevoegdheid van het Vlaamse gewest om een regeling uit te werken voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de ondergrond en voor het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond. Het voorontwerp bevat evenwel ook een regeling voor de (toegang tot) transportnetwerken van koolstofdioxide. Het is volgens de raad aangewezen om ook de bevoegdheid van het Vlaamse gewest op dat vlak te onderbouwen in de memorie van toelichting.
- Volgens de huidige Vlaamse en Europese regelgeving, lijkt koolstofdioxide in de context van het voorliggende decreet tevens te vallen onder de definitie van een afvalstof. Om die reden is in de Europese richtlijn voorzien dat de Europese afvalwetgeving wordt gewijzigd zodat koolstofdioxide, afgevangen en getransporteerd met het oog op geologische opslag, wordt uitgesloten uit het toepassingsgebied van Richtlijn 2006/12/EG. De SERV vraagt dat op deze problematiek expliciet zou worden ingegaan in de memorie van toelichting.
- De Europese richtlijn bevat ook andere wijzigingen aan bestaande Europese regelgeving, waaronder de Richtlijn 2000/60/EG (kaderrichtlijn water), die niet in de memorie van toelichting ter sprake komen. Ook hier is meer uitleg wenselijk.
- Het voorontwerp is op verschillende plaatsen nog onaf, doordat in de tekst van sommige artikels tussen vierkante haken nog wordt verwezen naar bepalingen van andere Europese richtlijnen zoals Richtlijn 2003/87/EG tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten, Richtlijn 2004/35/EG betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade en Richtlijn 85/337/EEG

(MER). Het is duidelijk dat dit in de uiteindelijke versie moet vervangen worden door de relevante artikels in de overeenstemmende Vlaamse regelgeving. Er lijkt dan ook nog wel wat werk te verrichten om het voorontwerp van decreet te vervolledigen.

- Ook in sommige andere artikels zijn er interferenties met bestaande regelgeving. Zo bepaalt art. 52 §4 dat “bij relevante planningsprocedures en bij het vergunnen van activiteiten die de geologische opslag van koolstofdioxide in de geregistreerde opslaglocaties kunnen beïnvloeden of daardoor beïnvloed kunnen worden, wordt rekening gehouden met dat register” (bedoeld worden: het register van de verleende opslagvergunningen voor koolstofdioxide en het register van afgesloten opslaglocaties en omliggende opslagcomplexen”. Deze bepaling lijkt enkel goed te kunnen werken mits nadere concretisering over welke relevante procedures en activiteiten het gaat en aanpassing van de betreffende sectorwetgeving.

3.5. Administratieve lasten

Het voorontwerp van decreet voert een hele reeks nieuwe vergunningen en administratieve verplichtingen in (winnings- of opslagplan, regelmatige metingen en inspecties, jaarlijkse rapporten, overmaken van gegevens...).

Volgens de SERV zijn deze administratieve verplichtingen in globo nuttig en noodzakelijk gelet op de aard en risico's verbonden aan de activiteiten in kwestie. Bovendien komen de administratieve verplichtingen deels in de plaats van de omslachtige en archaïsche vergunningsprocedures van bestaande regelgevend kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen.

Toch vraagt de raad om te onderzoeken of sommige administratieve voorschriften niet kunnen worden vereenvoudigd. Zo bevat het voorontwerp van decreet op een zestal plaatsen de verplichting om een aangetekende brief te gebruiken. Wellicht is dat niet steeds even nodig of zinvol.

Verder merkt de raad op dat naast de vergunningen van het voorontwerp van decreet, nog andere vergunningen nodig zijn en procedures moeten worden gevolgd vooraleer men kan overgaan tot opsporing/winning/opslag. Zo zijn winningsactiviteiten ook milieuvergunningplichtige activiteiten, zal vaak een MER nodig zijn en zal voor sommige installaties ook een stedenbouwkundige vergunning nodig zijn. Ook hier is wellicht een verdere administratieve vereenvoudiging mogelijk. Ter inspiratie kan worden verwezen naar het voorbeeld van het decreet van 30 maart 2007 betreffende de Brownfieldconvenanten. Daarin heeft de Vlaamse Regering een éénloketfunctie voorzien ten behoeve van de aanvragen voor en de informatie-

uitwisseling over goedkeuringen, machtigingen, vergunningen en subsidies voor werken en handelingen in het kader van een Brownfieldproject dat het voorwerp uitmaakt van een Brownfieldconvenant (art. 12). Verder is in art. 13 van dat decreet voorzien in de mogelijkheid van onderlinge afstemming van de goedkeuringsprocedures.

3.6. Invloed op het eigendomsrecht

Het voorontwerp bevat meerdere artikels (art. 3 / 4 en art. 32 / 61) die een grote invloed hebben op het eigendomsrecht. Ze worden hierna kort samengevat.

Art. 3 stelt dat de koolwaterstoffen die van nature in de diepe ondergrond aanwezig zijn (vanaf een diepte van 100 meter onder het aardoppervlak), eigendom zijn van het Vlaamse Gewest. Die eigendom gaat over naar de vergunninghouder op het moment dat door de vergunninghouder ze worden onttrokken aan de ondergrond. De houder van een winningsvergunning moet hiervoor een vergoeding betalen aan het Vlaamse Gewest, de houder van een opsporingsvergunning niet.

Art. 4 bepaalt dat de houders van een zakelijk recht of een ander genotsrecht ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken (naast de bovengrondeigenaars dus ook de vruchtgebruikers, huurders, pachters, ...) moeten toestaan dat de houder van een vergunning in de ondergrond koolwaterstoffen opspoort of wint, potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide opspoort of koolstofdioxide geologisch opslaat, voor zover deze activiteiten plaatsvinden op een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak. Deze beperking in hoofde van de rechthebbenden ten aanzien van de bovengrond doet geen afbreuk aan hun recht op vergoeding van de door deze activiteiten veroorzaakte schade aan het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken.

Art. 32 en art. 61 bepalen dat de vergunninghouders onder bepaalde voorwaarden binnen het door de vergunning aangegeven gebied op het aardoppervlak, tijdelijk gronden van de bovengrondeigenaars kunnen bezetten om gebouwen en bovengrondse installaties op te richten die noodzakelijk zijn voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen, voor het opsporen van potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide of voor het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond. Het bezetten van gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, is alleen mogelijk met de toestemming van alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken. Deze verplichting doet geen afbreuk aan het recht in hoofde van de houders van een zakelijk recht of een ander genotsrecht op vergoeding van het genotsverlies dat zij lijden ingevolge de bezetting van hun gronden. Concreet is voorzien dat bij gebrek aan overeenstemming het bedrag van de vergoeding door de vrederechter wordt bepaald, en ten minste anderhalve keer de opbrengst bedraagt die de gronden voor de

houder van het zakelijk recht zouden hebben opgeleverd als ze niet bezet waren geweest. Als de gronden of de daarop opgerichte bouwwerken na de beëindiging van de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft, volgens het oordeel van de vrederechter niet meer geschikt zijn of zullen zijn voor het gebruik dat er voor de bezetting aan gegeven werd, kan de eigenaar van de gronden of van de bouwwerken eisen dat ze worden aangekocht door de vergunninghouder. Ook hier geldt dat bij gebrek aan overeenstemming de verkoopprijs door de vrederechter wordt bepaald, en ten minste anderhalve keer de waarde vertegenwoordigd die de gronden of de bouwwerken hadden voor ze bezet werden.

Volgens de SERV gaat het hier om een regeling met belangrijke interferenties met het eigendomsrecht, die door geen van beide Europese richtlijnen wordt gevraagd en die weinig wordt onderbouwd in de RIA. Ook de memorie van toelichting is terzake summier.

De opgenomen regeling voor de pachters is volgens de SERV voldoende en voorziet een vergoeding die identiek is aan een onteigening.

Voor eigenaars en andere houders van zakelijke rechten vraagt de SERV om de mogelijke alternatieven voor de uitgewerkte regeling, zoals aankoop en onteigening, nog eens nader te bekijken. Ook lijkt het aangewezen om de regeling verder te differentiëren in functie van het type vergunning. De impact van een opsporingsvergunning verschilt immers van de impact van een winnings- of opslagvergunning..

Minstens is een nadere concretisering van de te volgens procedures noodzakelijk², waarin de belangen van de eigenaars, vruchtgebruikers, opstalhouders en erfpachters volwaardig aan bod kunnen komen en waarin een afwegingskader is opgenomen om beslissingen te nemen over de precieze locatie van de winningen. Ook daarvoor zullen in de praktijk immers vaak meerdere alternatieve percelen (opties) in aanmerking komen.

3.7. Evaluatie

Zoals reeds opgemerkt (zie voetnoot 1), geeft het deel 5.4 Evaluatie van de RIA een samenvattende evaluatie van de vergeleken opties, terwijl dit onderdeel van een RIA bedoeld is om aan te geven hoe het decreet zelf in de toekomst zal worden opgevolgd en geëvalueerd nadat het in werking is getreden. Ook in de nota aan de Vlaamse regering, de memorie van toelichting of het decreet zelf wordt nergens ingegaan op de wenselijkheid en organisatie van een evaluatie van het decreet na verloop van tijd.

² Vergelijk met de regeling opgenomen in het decreet van 30 maart 2007 betreffende de Brownfieldconvenanten.

In de Europese richtlijn is er daarover nochtans wel een evaluatiebepaling opgenomen (art. 35bis). De SERV vraagt – gelet op de onzekerheden en onbekendheden die nog bestaan rond koolstofopslag in de bodem – dat de evaluatie van het decreet via een evaluatiebepaling in het decreet zelf wordt geregeld. Inspiratie daarvoor kan worden gevonden in het vermelde art. 35 bis van de richtlijn.

4. Specifieke bemerkingen bij hoofdstuk II

Hoofdstuk II van het voorontwerp betreft het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen.

4.1. Afdeling I. Vergunningen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen

Art. 2, 32° definieert minister als: “de Vlaamse minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, als het de opsporing of de winning van koolwaterstoffen betreft, dan wel de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, als het de geologische opslag van koolstofdioxide betreft”. De raad merkt op dat het woord minister enkel in hoofdstuk III van het voorontwerp wordt gebruikt en niet in hoofdstuk II. De bepalingen waarbij sommige zaken worden gedelegeerd aan de Vlaamse regering en andere aan de minister worden dus best nagekeken.

Art. 6. §1 in fine stelt: “Als de voorkeur wordt gegeven aan aanvragen die uitgaan van individuele natuurlijke personen of rechtspersonen, moet dat in de uitnodiging worden vermeld”. Deze zin is een letterlijke overname van art. 3, punt 2 in fine van de Richtlijn. De raad merkt echter op dat dit aspect in de verdere procedure op geen enkel moment een criterium is om een vergunning aan de ene of andere partij toe te kennen. Bijgevolg heeft art. 6. §1 in fine weinig zin, tenzij in art. 9 of art. 10 van het voorontwerp het onderscheid tussen aanvragen van individuele natuurlijke personen of rechtspersonen en aanvragen van een groep van natuurlijke personen of rechtspersonen wordt toegevoegd als een van de criteria voor de beoordeling van meerdere vergunningsaanvragen.

Art. 7. §1, 1° bepaalt dat de mededingingsprocedure van art. 6 niet moet worden gevolgd als de houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen gedurende de geldigheidsduur van die vergunning, voor hetzelfde gebied of gedeelten daarvan een aanvraag voor een winningsvergunning indient. Volgens de memorie van toelichting werd voor deze regeling gekozen om ervoor te zorgen dat de aanvragers van opsporingsvergunningen een zeker vooruitzicht hebben op een latere return van die investeringen in de vorm van effectieve winning van

de opgespoorde koolwaterstoffen. De raad begrijpt echter niet waarom deze inperking van de potentiële voordelen van mededinging nodig is, omdat art. 4 §2 van het voorontwerp reeds bepaalt dat een winningsvergunning alleen verleend kan worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen, en dat de resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning enkel door een andere persoon dan de houder van de vergunning worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven en de houder van de opsporingsvergunning daarvoor passend te hebben vergoed. De SERV stelt dan ook voor om art. 7. §1, 1° te schrappen.

Art. 7. §1, 3° stelt dat de mededingingsprocedure van art. 6 niet moet worden gevolgd “als de aanvraag betrekking heeft op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen”. Art. 9 3° bevat een soortgelijke formulering: een vergunning wordt niet verleend als de aanvraag slaat op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen. Volgens de raad is deze bepaling onvoldoende uitgewerkt. Er moet worden verzekerd dat willekeur uitgesloten wordt, en de Vlaamse Regering niet een vergunning voor een dergelijk gebied aan een ander kan verlenen nadat zij eerder op basis van deze weigeringsgrond een vergunningsaanvraag voor hetzelfde gebied afgewezen had. Bovendien moet er zoveel mogelijk vooraf aan de (potentiële) vergunninghouders duidelijkheid worden gegeven over de gebieden in kwestie of over criteria op basis waarvan de Vlaamse regering kan oordelen dat een gebied niet zal worden open gesteld voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen.

Verder stelt de SERV voor dat in de gevallen van toepassing in art. 7 de houders van bestaande vergunningen geconsulteerd worden met het oog op minstens een voorafgaand overleg. In art. 7 §2 stelt de SERV bijgevolg voor om punt 1° aan te vullen als volgt” als er geologische redenen of redenen in verband met de opsporing of winning zijn om de vergunning voor een gebied bij voorkeur aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend gebied toe te kennen. In dat geval worden de houders van vergunningen voor eventuele andere aangrenzende gebieden uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen *of hun opmerkingen mee te delen*”. Punt 2° kan dan aangevuld worden als volgt: “2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas is verleend. *In dat geval wordt de houder van deze uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen of zijn opmerkingen mee te delen*”. Ook vraagt de SERV om te verduidelijken waarom punt 2° van art. 7 §2 niet werd opgenomen als een punt 5° in art. 7 §1.

Art. 10 omschrijft de criteria op basis waarvan de vergunningsaanvragen worden beoordeeld door de Vlaamse regering. De raad meent dat het aangewezen kan zijn om bij de vergelijking

van aanvragen ook rekening te houden met de wenselijkheid van spreiding van de winningsvergunningen over meerdere marktpartijen. De SERV stelt daarom voor om punt aan te vullen als volgt: “8° als een keuze gemaakt moet worden uit verschillende aanvragen die na een beoordeling op basis van de criteria, vermeld in punt 1° tot en met 7°, gelijkwaardig zijn gebleken, de noodzaak om de koolwaterstoffen op een rationele en efficiënte manier op te sporen of te winnen, de milieuvriendelijkheid van de voorgenomen technieken, *de mate van marktconcentratie*, de tewerkstelling en het economische belang.

Art. 11 en art. 12 zouden in algemene termen de vergunningsvoorwaarden moeten omschrijven, maar doen dat slechts zeer beperkt. De raad is voorstander van een meer omstandige beschrijving van de vergunningsvoorwaarden, vergelijkbaar met wat in art. 43 is opgenomen voor de vergunning voor het opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond.

Art. 14 bepaalt dat de houder van een vergunning elke substantiële wijziging in een vergunningscriterium onmiddellijk moet meedelen aan de Vlaamse Regering. Voor de duidelijkheid en om onnodige administratieve lasten te vermijden, kan best expliciet worden verwezen naar de vergunningscriteria van art. 9 en art. 10 die precies worden bedoeld (bv. art. 9, tweede lid, 2°, maar niet de andere criteria van art. 9...).

Art. 15. bevat enkele bepalingen over het winningsplan. §2 stelt dat de Vlaamse Regering nadere regels bepaalt voor de inhoud van het winningsplan. Volgens de SERV is het wenselijk dat de Vlaamse regering ook nadere regels zou bepalen voor de goedkeuringsprocedure (bv. goedkeuringstermijn).

Art. 19 stelt dat een vergunning kan op verzoek van de houder of ambtshalve door de Vlaamse Regering gewijzigd worden. Art. 24 stelt dat de Vlaamse Regering nadere regels kan bepalen voor de procedure om een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning te verkrijgen, en voor de procedure van de intrekking of schorsing van een vergunning. Volgens de SERV is het wenselijk dat het decreet de nadere regels omschrijft (en desnoods delegeert aan de Vlaamse regering) voor ambtshalve wijzigingen door de Vlaamse regering teneinde de rechtszekerheid van de vergunninghouder zoveel mogelijk te waarborgen.

Art. 21 §1 bepaalt de voorwaarden waaronder een vergunning kan worden ingetrokken. De raad suggereert om een punt 7° toe te voegen dat luidt als volgt: “7° als blijkt dat de uitvoering van de vergunning interfereert met andere vergunde winningen of activiteiten of met een vergunning die in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas is verleend”.

4.2. Afdeling II. Vergoedingen aan en deelnemingen door het Vlaamse Gewest

Art. 27 stelt dat de houder van een winningsvergunning jaarlijks een vergoeding is verschuldigd aan het Vlaamse Gewest. De Vlaamse Regering bepaalt het tarief van de jaarlijkse vergoeding bij het verlenen van de winningsvergunning. Het bedraagt ten minste 2% en ten hoogste 20% van de gemiddelde marktwaarde van de in de voorbije winningsperiode gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen. De vergoeding moet worden gezien als een soort belasting (retributie) voor de winning van koolwaterstoffen die eigendom zijn van het Vlaamse Gewest (cf. art 3). De Raad waardeert dat wordt gekozen voor een eenvoudige regeling in vergelijking met bijvoorbeeld de situatie in Nederland waar meerdere vormen van “afdrachten in verband met het opsporen en winnen van koolwaterstoffen” bestaan. Wel is de vork tussen 2% en 20% zeer groot. Bijgevolg stelt zich de vraag op basis waarvan het concrete percentage zal worden bepaald en welke garanties er zijn dat er geen discriminatie tussen vergunninghouders kan plaatsvinden. De Raad vraagt dat hierover in de memorie van toelichting meer duidelijkheid wordt verschaft en het voorontwerp desnoods wordt aangepast.

Art. 30 §2 bepaalt dat de aangewezen vennootschap die een deelneming heeft zich steeds kan verzetten tegen elk besluit van de vergunninghouder dat niet voldoet aan de voorwaarden vermeld in de vergunning, afbreuk doet aan zijn verplichtingen in het kader van de vergunning, of afbreuk doet aan de bescherming van de financiële belangen van de aangewezen vennootschap of het Vlaamse Gewest. Voor de SERV is het wenselijk dat in de memorie van toelichting de rechtsgevolgen van zo'n verzet duidelijker worden uiteengezet.

Art. 31 bepaalt dat in de overeenkomst tussen de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap “bepalingen moeten worden opgenomen die de vergunninghouder ertoe verplichten (...) 4° de aangewezen vennootschap tijdig in te lichten en in staat te stellen om een vergelijkbaar belang te nemen in te treffen regelingen die verband houden met de winning en de afzet van de koolwaterstoffen, zoals het transport, de opslag en de behandeling ervan”. Voor de raad is het onduidelijk of hiermee wordt bedoeld dat niet enkel voor de winning maar ook voor het transport, de opslag en de behandeling van de koolwaterstoffen de vergunninghouder tot een deelneming vanwege de Vlaamse overheid kan worden verplicht.

4.3. Afdeling III. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Cf. supra onder algemene bemerkingen.

4.4. Afdeling IV. De vergoeding van schade

Cf. supra onder algemene bemerkingen.

4.5. Afdeling V. Verhouding met oude concessies, vergunningen of toestemmingen

Art. 34. §2, derde lid bepaalt dat de bepalingen van het eerste lid van dezelfde paragraaf (uitzondering op de mededingingsprocedure van art. 6) van overeenkomstige toepassing zijn op eenieder die in de periode voor de bekendmaking van het decreet in het Belgisch Staatsblad een vergunningsaanvraag heeft ingediend in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen en van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen. Volgens de SERV kan beter worden verwezen naar een vaste datum, bijvoorbeeld 1 januari 2009, in plaats van naar de datum van bekendmaking van het decreet betreffende de diepe ondergrond in het Belgisch Staatsblad.

5. Specifieke bemerkingen bij hoofdstuk III

Hoofdstuk III van het voorontwerp van decreet betreft de geologische opslag van koolstofdioxide.

5.1. Afdeling II. Selectie van opslaglocaties en opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag

Art. 38 §1 spreekt over de selectie van gebieden als opslaglocatie voor koolstofdioxide. De SERV vraagt dat deze selectie gebeurt na afweging van de risico's en ten opzichte van andere vormen van gebruik van de ondergrond en de bovengrond (cf. deel 3.2. van dit advies), en dit op transparante wijze en na inspraak.

Art. 38 §1 stelt dat "potentiële opslaglocaties kunnen alleen opgespoord worden met een vergunning van de Vlaamse Regering". Gelet op de definitie van "vergunning" in art. 2 13° van het voorontwerp van decreet ("vergunning: opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen, een winningsvergunning, een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of een opslagver-

gunning”) is het onduidelijk of hier met de term vergunning de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag wordt bedoeld of ook andere vergunningen.

Art. 39 §2 stelt: “Alvorens geologische opslag van koolstofdioxide toe te staan op het grondgebied van het Vlaamse Gewest, stelt de Vlaamse Regering een onderzoek in naar de opslagcapaciteit op het grondgebied of delen daarvan, onder meer via het verlenen van opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag”. Wellicht wordt bedoeld: “Alvorens geologische opslag van koolstofdioxide toe te staan op het *grondgebied* van het Vlaamse Gewest, stelt de Vlaamse Regering een onderzoek in naar de opslagcapaciteit op het grondgebied of delen daarvan, *op basis van de verleende* opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag”.

5.2. Afdeling III. Vergunningen voor de geologische opslag van koolstofdioxide

De bepaling in art. 40 §2 derde lid dat een opslagvergunning bij voorrang wordt verleend aan de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag voor de betrokken opslaglocatie, is volgens de SERV overbodig en kan beter worden geschrapt. Immers Art. 40 § 1 stelt reeds dat een opslagvergunning alleen verleend kan worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag, en dat die resultaten alleen door een andere persoon dan de houder van de vergunning kunnen worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

Art. 41 §1 stelt dat een opslagvergunning uitsluitend wordt verleend als uit de ingediende aanvraag en uit alle andere relevante informatie blijkt dat aan de volgende voorwaarden is voldaan: “1° de aanvraag voldoet aan alle vereisten, vermeld in dit hoofdstuk en in alle andere toepasselijke regelgeving” (...). Deze formulering is foutief overgenomen uit art. 8 van de Europese Richtlijn. In de Richtlijn slaat de vereiste om aan “alle relevante eisen van deze Richtlijn en van andere toepasselijke Gemeenschapswetgeving” te voldoen namelijk niet op de *aanvraag* maar op het *verlenen* van de vergunning. Het is in het voorontwerp inderdaad onduidelijk aan welke “andere toepasselijke regelgeving” de aanvraag zou moeten voldoen buiten de voorwaarden gesteld in het decreet.

Art 41 §2 stelt dat een opslagvergunning niet verleend (...) 2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de geologische opslag van koolstofdioxide. Volgens de raad is deze bepaling onvoldoende uitgewerkt (vergelijk met de opmerkingen bij art. 7. §1, 3° en art. 9 3°). Er moet worden verzekerd dat willekeur uitgesloten wordt, en de Vlaamse Regering niet een vergunning voor een dergelijk gebied aan een

ander kan verlenen nadat zij eerder op basis van deze weigeringsgrond een vergunningsaanvraag voor hetzelfde gebied afgewezen had. Bovendien moet er zoveel mogelijk vooraf aan de (potentiële) vergunninghouders duidelijkheid worden gegeven over de gebieden in kwestie of over criteria op basis waarvan de Vlaamse regering kan oordelen dat een gebied niet zal worden open gesteld voor geologische opslag van koolstofdioxide.

Art. 41 §2 stelt tevens dat een opslagvergunning onder meer geweigerd kan worden in de volgende gevallen (...). De raad vindt het niet wenselijk dat hier een niet-limitatieve lijst wordt gebruikt. Omwille van de rechtszekerheid lijkt het aangewezen dat de weigeringsgronden duidelijk worden aangegeven.

Art. 42 stelt dat de vergunningsaanvragen beoordeeld worden op basis van de volgende criteria (...) "10° het bewijs dat de financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening, zoals vereist overeenkomstig artikel 57, rechtsgeldig en effectief gesteld is voordat de injectie aanvangt" (...). Wellicht wordt bedoeld "...rechtsgeldig en effectief gesteld zal worden voordat...".

De raad vraagt waarom – verwijzend naar art. 59. §2 2° - het door het Vlaamse Gewest beoogde aandeel van de afvang en geologische opslag van koolstofdioxide in het geheel van de reductieverplichtingen voor koolstofdioxide wat betreft het Vlaamse Gewest, geen onderdeel uitmaakt van de vergunningscriteria van art. 41 en/of 42. Een reden kan zijn dat het vandaag nog te vroeg is om dat aandeel te bepalen aangezien de mogelijkheden van afvang en geologische opslag van koolstofdioxide nog onbekend zijn. Op termijn zou dit echter wel een criterium kunnen worden om opslagvergunningen te weigeren of slechts voor een bepaalde hoeveelheid toe te kennen.

5.3. Afdeling IV. Verplichtingen inzake exploitatie, afsluiting en de periode na afsluiting

Art. 47 §1 stelt dat een koolstofdioxidestroom voor het overgrote gedeelte moet bestaan uit koolstofdioxide. In het IPCC speciaal rapport over CCS wordt gesteld dat de zuiverheid van de stroom een belangrijke impact heeft op het ontwerp van de afvang, transport en injectie-installaties, en op de opslagcapaciteit van de geselecteerde sites (sectie 5.3.6). Onzuiverheden kunnen ook leiden tot snellere contaminatie van ondergrondse drinkwaterreservoirs. De Richtlijn biedt de mogelijkheid dat de Europese Commissie richtsnoeren uitvaardigt waarmee de voorwaarden voor het vervullen van de aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom kunnen worden vastgesteld. Met betrekking tot artikel 47, §3, stelt de raad dan ook volgende formulering voor "De Vlaamse Regering zal de nadere regels bepalen voor de aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en de aanvaardingsprocedure."

Art. 50 betreft inspecties. Het is voor de Raad onduidelijk wie de bedoelde inspecties zal uitvoeren (de overheid of de vergunninghouder zelf?). §5 stelt dat de Vlaamse Regering nadere regels kan bepalen voor de inspecties, maar de raad vindt het aangewezen dat in de memorie van toelichting hierover wat meer uitleg geeft.

Art. 51 regelt de maatregelen bij significante onregelmatigheden of lekkage. Volgens de raad ontbreekt hier een expliciete regeling van de verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig Richtlijn 2003/87/EG. Deze problematiek moet enkel geregeld worden bij afsluiting of in de periode na afsluiting (art. 52), maar ook tijdens de periode waarin de opslag gebeurt.

Art. 52 §4 in fine stelt: "Bij relevante planningsprocedures en bij het vergunnen van activiteiten die de geologische opslag van koolstofdioxide in de geregistreerde opslaglocaties kunnen beïnvloeden of daardoor beïnvloed kunnen worden, wordt rekening gehouden met dat register". Deze bepaling is enkel goed uitvoerbaar als er wordt verduidelijkt welke die relevante plannings- en vergunningsprocedures precies zijn en als er in die wetgeving wordt verwezen naar dat register.

Art. 53 regelt de overdracht van de verantwoordelijkheid bij het afsluiten van een opslaglocatie voor koolstofdioxide. Het komt er min of meer op neer dat als wordt aangetoond dat er geen lekken zijn, de overdracht kan gebeuren. Het voorontwerp laat echter in het midden hoe dat aantonen dient te gebeuren. In de literatuur gaat men uit van aanvaardbare lekkingspercentages, niet van absoluut lekloze opslagplaatsen. De vraag is dan welk lekkingspercentage de Vlaamse regering als een voldoende laag lekkingspercentage beschouwt. Bovendien moet het ontbreken van lekken voor onbepaalde tijd gegarandeerd worden. De vraag is ook hier hoe dat moet worden aangetoond.

Art. 58 regelt de financiële bijdrage die de exploitant aan de Vlaamse Regering moet betalen voordat de overdracht van verantwoordelijkheid overeenkomstig artikel 53 tot en met 56 kan plaatsvinden. Die financiële bijdrage moet ten minste de geraamde monitoringskosten voor een periode van dertig jaar dekken. De verplichting tot het stellen van een financiële zekerheid - die moet waarborgen dat aan alle verplichtingen ingevolge een opslagvergunning kan worden voldaan, inclusief de afsluitingsprocedures en de bepalingen voor de periode na afsluiting, alsook aan alle verplichtingen ingevolge de opname van de opslaglocaties binnen de werkingssfeer van de toepasselijke regelgeving inzake de handel in broeikasgasemissierechten - vervalt nadat een opslaglocatie is afgesloten en de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie is overgedragen aan het Vlaamse Gewest. De vraag is dan ook wie de kosten zal betalen bij ongevallen of disfuncties die optreden na overdracht van de verantwoordelijkheid. Met de voorgestelde regeling lijkt de kans groot de belastingbetaler daarvoor zal moeten opdraaien.

Om dit te vermijden, zou er bijvoorbeeld kunnen worden gedacht aan de aanleg van een fonds dat wordt gespijsd door de vergunninghouders.

5.4. Afdeling V. Toegang van derden

Art. 59 regelt de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties. Deze bepalingen zijn voor de Raad belangrijk omdat ze willen verzekeren dat de potentiële gebruikers op een transparante en niet-discriminerende manier toegang krijgen tot de transportnetwerken van koolstofdioxide en tot de opslaglocaties

Volgens de raad kunnen deze bepalingen enkel goed functioneren als er een deskundige en onafhankelijke toezichthouder is die de verzekerde en eerlijke toegang in de praktijk kan controleren en zo nodig afdwingen. Er kan aan gedacht worden om deze taak toe te vertrouwen aan de VREG. Het is voor de SERV onduidelijk of inderdaad de VREG wordt bedoeld met de “onafhankelijk van de partijen staande autoriteit die toegang heeft tot alle relevante informatie, om geschillen over de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties op een doeltreffende wijze te beslechten” in art. 60 §1.

5.5. Afdeling VI. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Cf. supra onder algemene bemerkingen.

5.6. Afdeling VII. De vergoeding van schade

Cf. supra onder algemene bemerkingen.

ADVIES VAN DE MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

ADVIES

23 januari '09

ADVIES OVER HET VOORONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE DE DIEPE ONDERGROND

Inhoud

Inleiding	143
Krachtlijnen.....	144
Adviestekst.....	145
1. Beschrijving.....	145
1.1. Tweeluik.....	145
1.2. Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond	145
1.3. Het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond	146
1.3.1. Voorstel van richtlijn	146
1.3.2. Mededeling van de Commissie.....	147
1.3.3. Europees Parlement	147
1.3.4. Voorontwerp van decreet.....	147
2. Advies	149
2.1. Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond	149
2.2. Het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de Vlaamse ondergrond	150

Inleiding

De Minaraad ontving op 22 december 2008 een adviesvraag over het voorontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond. De adviestermijn is vastgesteld op 30 kalenderdagen na ontvangst van de adviesvraag.

Het ABVV, het ACV, de ACLVB, de Boerenbond, de UNIZO en het VOKA-Vlaams Economisch Verbond onthouden zich bij dit briefadvies aangezien ze hierover binnen de SERV zullen adviseren.

Hubert David,
voorzitter Minaraad

Krachtlijnen

Het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond bevat twee grote luiken, enerzijds het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen en anderzijds het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond. Het eerste luik van het ontwerp van decreet beoogt een correcte omzetting van de Richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994. Het tweede luik betreft de omzetting van de nog maar net afgeronde Europese CCS-richtlijn.

De Minaraad heeft vooral bedenkingen bij het tweede luik van het decreet. De Raad stelt zich vragen bij de hoogdringendheid van dit ontwerpdecreet. De Vlaamse Regering laat zo de kans voorbijgaan om dit decreet af te stemmen op andere gewesten. Bovendien zijn de onzekerheden over de technische / economische haalbaarheid van CCS nog zeer groot. De volledige keten afvang, transport en opslag is nog nergens ter wereld op voldoende grote schaal aangetoond. Voor België is het potentieel voor geologische opslag nog onvoldoende gekend waardoor ons land hiervoor sterk afhankelijk zal worden van het buitenland.

De Raad benadrukt dat de opslag van CO₂ ten hoogste een minderwaardige klimaatoplossing kan worden omdat het inherent onduurzame energieproductiemethoden en grondstoffen langer in gebruik helpt te houden. Het efficiëntieverlies als gevolg van CCS leidt tot een verhoogde uitstoot van onder meer PM₁₀, NH₃ en kwik. Daarboven hypothekeert CCS andere mogelijke (opslag)toepassingen van de ondergrond.

Het ontwerp van decreet verwijst uitdrukkelijk naar technieken waarbij de winning van koolwaterstoffen (methaangas/mijngas) gecombineerd kan worden met CO₂-opslag. De Raad wijst erop dat bij deze techniek nog grote vragen bestaan, zeker omdat uitgeputte steenkoollagen in het algemeen weinig geschikt zijn om CO₂ op te slaan. De Raad vraagt zich bovendien af of de twee luiken van het ontwerpdecreet afzonderlijk de verschillende aspecten van de gecombineerde toepassing van winning en opslag dekken.

Het decreet stelt dat de CO₂-stroom voor het 'overgrote deel' uit CO₂ moet bestaan. De Raad vindt deze bepaling te vaag en is voorstander om 99,9% als norm voor de zuiverheid van de CO₂-stroom vast te leggen in het decreet. Ook voor wat betreft lekken gaat het decreet uit van vage, weinig onderbouwde begrippen. De Minaraad vraagt om in dit verband de termen 'aanvaardbaar' en 'permanent' verder te concretiseren en af te bakenen.

Zowel de vergunningen als de goedkeuring van de overdracht moeten in de conceptfase aan de Commissie worden voorgelegd. De Raad suggereert om ook de relevante buurregio's en buurlanden te betrekken in de fase van de conceptvergunning. Daarnaast vraagt de Raad dat de selectie als opslaglocatie voor koolstofdioxide en de toekenning van een opslagvergunning zou worden gekoppeld aan een vetorecht van het Vlaams Parlement.

Met betrekking tot de financiële aspecten is de Raad voorstander van de oprichting van een onafhankelijk fonds dat naast de monitoring de eventuele schade die optreedt na de overdracht moet dekken voor een voldoende lange periode na het afsluiten en het overdragen van de site.

De Minaraad wenst tot slot te benadrukken dat energiebesparing en hernieuwbare energie een beleidsprioriteit moeten blijven, en dit zowel wat betreft onderzoeks- en ontwikkelingsinspanningen, als wat betreft de steun voor investeringen op het terrein.

Adviestekst

1. Beschrijving

1.1. Tweeluik

- [1] **Winning en opslag.** Het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond bevat twee grote luiken. Een eerste luik betreft het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond. Een tweede luik regelt het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond. De twee onderwerpen combineren in één ontwerp van decreet lijkt logisch, omdat het twee activiteiten betreft die in dezelfde sfeer plaatsvinden. Bovendien is het in principe mogelijk om de twee onderwerpen te combineren: koolwaterstoffen winnen met CO₂ als drijfgas, in de hoop dat het CO₂ gestockeerd blijft in de ondergrond.
- [2] **Afvang en transport CO₂.** Het afvangen en opslaan van CO₂ (*carbon capture and storage – CCS*) is een keten van technieken die het voorliggende ontwerpdecreet niet volledig vat. Het decreet behandelt enkel het einde van de keten: de ondergrondse opslag en enkele aspecten van het transport - indien dit via pijpleiding zou verlopen. Het afvangen van CO₂ wordt niet behandeld.

1.2. Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond

- [3] **Huidig beleidskader.** Voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest bestaat het huidige beleidskader voornamelijk uit het koninklijk besluit van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende de regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen (B.S. 8 oktober 1997). Dit laatste besluit kwam er naar aanleiding van de Richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen. Voor het ontginnen van steenkool moet nog steeds teruggegrepen worden naar de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919.
- [4] **Aanpassingen noodzakelijk.** Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 werd echter genomen zonder de nodige rechtsgrond, zodat de rechtsgeldigheid van vergunningen op basis van dit besluit eenvoudig voor de vrederechter kan worden aangevochten. Bovendien begon de Europese Commissie begin dit jaar met een onderzoek tegen België wegens een niet-correcte omzetting van deze richtlijn. Op 19 september 2008 werd hierover een met redenen omkleed advies aan België overgemaakt. Ook het Vlaamse Gewest wordt hierbij expliciet op de vingers getikt voor het verkeerdelijk omzetten van bepaalde bepalingen van de richtlijn en dit los van de rechtsgrondproblematiek. Het eerste luik van het ontwerp

van decreet beoogt een correcte omzetting van de Richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 en verder werden mijnbouwtechnisch een aantal bepalingen aangevuld en geactualiseerd omdat de oude Mijnwetten niet voldeden als kader voor alle soorten koolwaterstoffen (enkel voor steen- en bruinkool).

- [5] **Bestaande vergunningsplicht blijft behouden.** Dit luik van het decreet bevat geen 'milieurechtelijke bepalingen', omdat het winnen van koolwaterstoffen al geregeld is in de bestaande wetgeving (Vlarem). De vergunning die in het kader van dit luik van het ontwerp van decreet verkregen wordt, staat dan ook naast de andere vereiste milieu- en stedenbouwkundige vergunningen. Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen is bovendien onderworpen aan de MER-regelgeving.

1.3. Het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond

1.3.1. Voorstel van richtlijn

- [6] **Voorstel van richtlijn.** Op 23 januari 2008 stelde de Europese Commissie een voorstel van richtlijn vast betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide¹. Het richtlijnvoorstel komt met een regelgevend kader ten aanzien van afvang, transport en (permanente) opslag van CO₂. Dit voorstel bevat harmoniserende regels voor CO₂-opslag. Afvang valt onder het al bestaande regime van Richtlijn 96/61/EG (Richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging; kortweg de IPPC-richtlijn). Transport, opslag en afvang vallen onder Richtlijn 85/337/EG (MER-richtlijn). Beide richtlijnen worden met de voorliggende richtlijn geamendeerd met het oog op CO₂-opslag.
- [7] **Inhoud.** Het voorstel bepaalt dat lidstaten er moeten op toezien dat er eerlijke en open toegang is tot transportfaciliteiten en opslaglocaties voor CO₂. Zowel voor de exploratie naar potentiële opslaglocaties als voor het opslaan van CO₂ gaat de richtlijn uit van een vergunningensysteem waaraan een aantal vereisten wordt gesteld zoals non-discriminatoire vergunningverlening. Daarnaast stelt de richtlijn gedetailleerde vereisten aan de opslagvergunning, de monitoring van het opgeslagen CO₂, inspecties, maatregelen in geval van lekkages, het stellen van financiële zekerheid voorafgaand aan de vergunningverlening en vereisten voor de sluiting van opslaglocaties. Het voorstel legt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de opslag bij de staat. Zo wordt de staat verplicht een bevoegde autoriteit aan te wijzen die de verantwoordelijkheid, inclusief alle juridische verplichtingen, over de opgeslagen CO₂ moet overnemen als deze definitief gesloten zijn en ook als er sprake is van grote onregelmatigheden bij de opslagactiviteiten (zoals bijvoorbeeld aanzienlijke lekkages).
- [8] **Wijzigingen bestaande richtlijnen.** Voor de al bestaande richtlijnen zijn de belangrijkste wijzigingen onder meer dat alle nieuwe (grote) verbrandingscentrales beschikbare ruimte moeten voorzien voor een CO₂-afvanginstallatie alsook dat er nader onderzoek verricht werd naar de beschikbaarheid van CO₂-opslaglocaties en CO₂-transportfaciliteiten en naar de technische haalbaarheid van retrofit (latere

¹ Voorstel voor een richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide en tot wijziging van de Richtlijnen 85/337/EEG en 96/61/EG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG en 2006/12/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006.

inpassing van CO₂-afvanginstallaties bij centrales) van de installatie voor de afvang van CO₂.

- [9] **Rol van de Commissie.** Zowel de conceptvergunningen voor de opslag als de conceptgoedkeuring door de staat van de definitieve overdracht van opslaglocaties aan de staat, moeten aan de Commissie worden voorgelegd.

1.3.2. Mededeling van de Commissie

- [10] **Mededeling van de Commissie.** De techniek voor CCS is nog niet afdoende ontwikkeld om CCS door de markt tot stand te laten komen. Daarom beschreef de Commissie in een mededeling op welke wijze ze grootschalige CCS-demonstratieprojecten wil ondersteund zien². Doel van deze projecten is de techniek van CCS op gang te brengen zodat deze vanaf 2020 een financieel aantrekkelijke klimaatmaatregel kan zijn.

1.3.3. Europees Parlement

- [11] **Amendementen van het Europees Parlement.** Op 17 december 2008 amendeerde het Europees Parlement het voorstel van de Commissie waardoor de tekst van de richtlijn nagenoeg definitief werd. Het belangrijkste discussiepunt was de financiële steun die CCS-demonstratieprojecten zullen krijgen. Uiteindelijk besliste men om een deel van de reserve van CO₂-emissierechten voor nieuwkomers te gebruiken ten voordele van CCS-demonstratieprojecten. Daarnaast amendeerde men ook de rol van de Commissie bij de evaluatie ('review') van de ontwerpopslagvergunningen en de overdracht van aansprakelijkheid, de samenstelling van de CO₂-stroom, de overdracht van aansprakelijkheid naar de overheid en de verplichting van Capture Readiness voor nieuwe stookinstallaties.

1.3.4. Voorontwerp van decreet

- [12] **Uitgangspunt: milieurisico's tot een minimum beperken.** Het luik inzake de geologische opslag van koolstofdioxide sluit aan bij de definitieve tekst van de richtlijn, zoals die door de Europese Commissie op 23 januari 2008 gepresenteerd werd en vervolgens geamendeerd werd op 17 december 2008. Mede doordat de geologische opslag van koolstofdioxide nog een relatief nieuwe techniek is en er nog veel onduidelijkheid bestaat over de mogelijke milieurisico's, voorziet de tekst van de richtlijn, en bijgevolg ook het ontwerp van decreet, in maatregelen die de milieurisico's moeten beperken.

- [13] **Vergunningsstelsel.** Via een verplicht systeem van voorafgaande opsporingsvergunningen worden potentiële opslagcomplexen in Vlaanderen nauwkeurig in kaart gebracht. Potentiële opslagcomplexen zullen aan een selectie worden onderworpen alvorens ze daadwerkelijk in aanmerking kunnen komen om te fungeren als opslaglocatie. De geologische opslag van koolstofdioxide zal

² [1] Mededeling van de Commissie over de steun voor demonstratie in een vroeg stadium van duurzame elektriciteitsproductie met behulp van fossiele brandstoffen. COM(2008) 13 definitief.

uiteraard ook onderworpen zijn aan de MER-regelgeving.

[14] Voorwaarden. Daarnaast worden voorwaarden gesteld inzake de samenstelling van de koolstofdioxidestroom en wordt een aanvaardingsprocedure uitgewerkt. Het ontwerp van decreet voorziet uitgebreide monitorings- en rapportageverplichtingen in hoofde van de exploitant. Via een systeem van routine- en bijkomende inspecties worden de opslaglocaties grondig gecontroleerd. Bij significante onregelmatigheden of lekkages worden onmiddellijk corrigerende maatregelen getroffen op basis van een vooraf goedgekeurd plan.

[15] Financiële zekerheid. Alvorens een aanvraag voor een opslagvergunning wordt ingediend, dient de potentiële exploitant via een financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening te waarborgen dat in principe kan worden voldaan aan alle verplichtingen die voortvloeien uit de geologische opslag van koolstofdioxide.

[16] Overdracht van de aansprakelijkheid. De verplichtingen van de exploitant bij afsluiting van de opslaglocatie en in de periode na de afsluiting, worden duidelijk omschreven in het ontwerp van decreet. Nadat een opslaglocatie is afgesloten, blijft de exploitant verantwoordelijk voor het onderhoud, de monitoring, het toezicht, de rapportering en de corrigerende maatregelen. Uiteindelijk wordt de verantwoordelijkheid voor een afgesloten opslaglocatie overgedragen aan het Vlaamse Gewest, maar enkel op voorwaarde dat uit alle beschikbare gegevens blijkt dat het opgeslagen koolstofdioxide voor onbeperkte tijd volledig ingesloten blijft.

[17] Voorwaarden voor toegang. Ten slotte wordt een kader uitgewerkt waarbinnen potentiële gebruikers onder welbepaalde voorwaarden toegang kunnen krijgen tot de transportnetwerken van koolstofdioxide en tot de opslaglocaties, met het oog op de geologische opslag van door hen geproduceerd of afgevangen koolstofdioxide.

2. Advies

[18]Hoogdringendheid. Het is niet duidelijk waarom het ontwerpdecreet zo hoogdringend moet worden goedgekeurd. De Raad begrijpt dat het luik over gaswinning prioriteit verdient. De Europese Commissie heeft immers bezwaren bij de omzetting van Richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen. Maar dit kan moeilijk de hoogdringendheid verantwoorden. Het tweede luik betreft de omzetting van de nog maar net afgeronde Europese CCS-richtlijn. De ijver van de Vlaamse Regering maakt dat de tekst van het ontwerpdecreet op verschillende plaatsen nog leemtes bevat die later zullen moeten worden ingevuld. Deze haast is vreemd, omdat, zoals eerder vermeld, de technologie die het ontwerpdecreet wil reguleren nog volop in ontwikkeling is en niet op korte termijn verwacht wordt.

De Raad vraagt zich dan ook af of er een link is met de bouw van aangekondigde steenkoolcentrales, onder meer in de haven van Antwerpen. Deze centrales worden verwacht CCS te willen gebruiken. We moeten echter opmerken dat EON, de projectontwikkelaar in de haven van Antwerpen, al aangaf eerder richting Rotterdam te kijken om de eventuele afgevangen CO₂ voor opslag naartoe te transporteren.

[19]Afstemming met andere gewesten. Door de hoogdringende behandeling van het decreet laat de Vlaamse Regering de kans voorbijgaan om dit decreet eventueel af te stemmen op de andere gewesten. De Raad vraagt dat de regering alsnog nagaat welke plannen de andere gewesten hebben. Het zou geen blijk van verstandig bestuur zijn als door nalatigheid op het vlak van onderling overleg, de Europese richtlijn significant verschillend zou worden omgezet.

2.1. Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond

[20]Ruimtelijke afbakening. Volgens Richtlijn 94/22/EG behoudt elke lidstaat het recht om te bepalen welke gebieden binnen haar grondgebied worden opengesteld voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen. Deze bepaling wordt in het ontwerpdecreet vertaald in artikel 9. Daarin wordt onder andere gesteld dat een vergunning niet wordt verleend als de aanvraag slaat op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen. Op welke manier en op basis van welke criteria de Vlaamse Regering deze gebieden zal afbakenen, wordt niet geëxpliciteerd in het ontwerpdecreet. De Minaraad benadrukt dat bij deze afbakening de doelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de bindende bepalingen van de ruimtebalans moeten bewaakt worden.

[21]Planmatige aanpak. Artikel 15, §1, bepaalt dat het winnen van koolstoffen enkel toegelaten is overeenkomstig een, door de Vlaamse Regering goedgekeurd, winningsplan. De Raad betreurt echter dat het decreet niet aanstuurt op een overkoepelende, planmatige aanpak van het beleid inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, naar analogie met het Oppervlakedelfstoffendecreet.

Dit decreet schrijft voor dat naast een set van bijzondere oppervlaktedelfstoffenplannen een algemeen plan wordt opgemaakt dat betrekking heeft op het gehele grondgebied van het Vlaamse Gewest. De plannen zijn gebaseerd op ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en ze bevatten acties voor de komende 5 jaar. De Raad vraagt daarom om in het ontwerpdecreet ook een bepaling op te nemen die de uitwerking van een algemeen plan inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen en de opslag van CO₂ verplicht. Dit plan kan een kader bieden voor een duurzaam beleid inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen en het biedt meteen ook een beoordelingsgrond voor de goedkeuring van de projectgebonden winningsplannen.

[22] Specificeer ‘nadelige gevolgen voor het milieu’. Artikel 13, 1°, van het ontwerpdecreet schrijft voor dat de houder of de laatste houder van een vergunning alle maatregelen neemt die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden en dit om te voorkomen dat de activiteiten waarop de vergunning slaat nadelige gevolgen voor het milieu zouden veroorzaken. De Raad vindt deze bepaling te vaag en pleit ervoor dat in het kader van een betere afstemming op de sectorale wetgeving hier de terminologie van het DABM wordt overgenomen. Er wordt in het DABM niet gesproken over ‘nadelige gevolgen voor het milieu’ maar over milieuverstoring als koepelbegrip voor verontreiniging, onttrekking en aantasting.³ Daarnaast zou dit voorschrift verder moeten gaan dan het ‘voorkomen’ van milieuverstoring. Het DABM spreekt niet enkel over het voorkomen, maar ook over het beperken en, in voorkomend geval, zelfs over het ongedaan maken van milieuverstoring.⁴

2.2. Het geologisch opslaan van koolstofdioxide in de Vlaamse ondergrond

[23] Minderwaardige oplossing. De Minaraad wenst eerst en vooral te benadrukken dat de opslag van CO₂ (carbon capture and storage - CCS) ten hoogste een minderwaardige klimaatoplossing kan worden. Het helpt inherent onduurzame energieproductiemethoden en grondstoffen langer in gebruik te houden. Met name het gebruik van steenkool veroorzaakt, zowel op sociaal als op ecologisch vlak, onaanvaardbare negatieve effecten. En dit bovenop de grote klimaatimpact die het gebruik van steenkool met zich meebrengt. Dit alles wordt niet opgelost door de CO₂ op te vangen en onder de grond op te slaan. Energiebesparing en hernieuwbare energie moeten bijgevolg een beleidsprioriteit blijven. En dit zowel wat betreft onderzoeks- en ontwikkelingsinspanningen, als wat betreft de steun voor investeringen op het terrein.

Bovendien veroorzaakt de toepassing van CCS in de betrokken energiecentrales een niet te verwaarlozen efficiëntieverlies. De Europese Commissie schat de rendementsdaling op 5 tot 15 %, in hoofdzaak te wijten aan de opvang en de compressie van de gassen. Dit leidt tot een toename in het gebruik van fossiele brandstoffen. CCS leidt met andere woorden tot een verhoogd gebruik van steenkool, als het wordt toegepast op steenkoolcentrales. Dit leidt op zijn beurt tot

³ Art.1.1.2, §1, van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (05.04.1995).

⁴ Art.5.1.2, §2, van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (05.04.1995).

hogere emissies van onder andere PM₁₀, NH₃ en kwik⁵. In een regio als Vlaanderen waar de luchtkwaliteit vandaag niet aan de kwaliteitsdoelstellingen voldoet, zijn dit belangrijke vaststellingen.

Deze negatieve aspecten van de techniek komen onvoldoende naar voor in de memorie van toelichting.

[24] CCS hoogst onzeker. De Minaraad drukt er verder op dat - in tegenstelling tot wat de nota aan de regering laat uitschijnen - de onzekerheden over de technische / economische haalbaarheid van CCS nog zeer groot zijn. CCS werd nog nergens op industriële schaal aangetoond. Alle proefprojecten, inclusief het Vattenfallproject, zijn kleinschalig en focussen op slechts een aspect in de keten. De volledige keten afvang, transport en opslag is nog nergens ter wereld op voldoende grote schaal aangetoond. Een van de grote onzekerheden bij CCS is de kost van het afvangen van de CO₂ van elektriciteitscentrales. De voorziene EU financiering van 6-9 miljard euro voor grootschalige CCS projecten heeft als bedoeling de eerste elektriciteitscentrales met CCS te laten beginnen werken vanaf ongeveer 2015. Dit maakt dat de technologie niet meer significant zal bij kunnen dragen tot het ombuigen van de globale emissies van broeikasgassen voor 2020. Dit is echter nodig om de klimaatverandering te beperken tot een gemiddelde opwarming van minder dan 2°C in vergelijking met pre-industriële niveaus.

Uit recent gepubliceerd onderzoeksmateriaal⁶ blijkt bovendien dat het meest langlopende en grootschalige opslagexperiment tot nu toe – het Sleipnerveld – ernstige gebreken vertoont. Dit is significant omdat het Sleipnerproject gebruikt wordt om aan te tonen dat de techniek klaar is voor grootschalige implementatie.

Het Sleipner-CO₂-project is het langst lopende project. Het heeft van 1996 tot nu ongeveer 1 miljoen ton CO₂ geïnjecteerd in een zoutwaterlaag onder de zeebodem in de Noordzee. De Utsiraformatie, waar het Sleipnerveld deel van uitmaakt, wordt door de trekkers van het project beschreven als potentiële opslagplaats van de totale Europese uitstoot voor vele jaren.

In de lente van 2008 verliet StatoilHydro een deel van het project toen door lekkend proceswater van de Utsiraformatie, duidelijk werd dat na al die jaren de geologie van de site nog altijd onvoldoende gekend was. Een studie van het Noorse Petroleumdirectoraat keerde de inschatting van het opslagpotentieel van de Utsiraformatie om van 'able to store all European emissions in hundreds of years' naar 'not very suitable'.

[25] Emissiestandaard voor geplande centrales. Momenteel bouwen of plannen projectontwikkelaars in Europa voor ongeveer 66 GW nieuwe capaciteit aan steenkoolcentrales⁷. Deze centrales hebben normaal gezien een levensduur van

⁵ Koornneef, J. , van Keulen, T. , Faaij, A. & Turkenburg, W. (2008). Life cycle assessment of a pulverized coal power plant with post-combustion capture, transport and storage of CO₂. International journal of greenhouse gas control, Elsevier.

⁶ Leakages in the Utsira formation and their consequences for CCS policy, Greenpeace briefing, 1/12/2008.

⁷ Graus et al. 2008.

ongeveer 40 jaar, en dreigen een zeer grote verhoging van de uitstoot van broeikasgassen te veroorzaken. Het Europese Emissiehandelssysteem zorgt er tot nog toe onvoldoende voor dat koolstofintensieve infrastructuur in Vlaanderen en Europa ontmoedigd wordt.

De Raad steunt daarom het principe van een technologie-neutrale CO₂ emissiestandaard van 350g CO₂/kWh voor elektriciteitscentrales met een vermogen groter dan 300 MW. Vanaf 2010 moeten alle vergunningen voor nieuwe centrales een datum voorzien tussen 2015 en 2020, waarop ze aan deze emissiestandaard moeten voldoen. Bestaande centrales moeten een paar jaar later volgen.

[26] Onzeker potentieel in België, dus grotere afhankelijkheid van buitenland.

Verder is nog zeer veel onzeker over de mogelijkheden voor CO₂-opslag in België. Er werd nog maar recent gestart om de geschiktheid van de verschillende geologische lagen in België in kaart te brengen. Het potentieel van deze lagen is nog onvoldoende ingeschat. Onderzoekers van onder meer Vito, ULg en Ecofys kwamen in een recent onderzoek⁸, uitgevoerd in opdracht van het federaal wetenschapsbeleid, tot de conclusie dat vooral nog heel veel bijkomend onderzoek nodig is.

Het wordt al wel duidelijk dat we opnieuw afhankelijker worden van het buitenland om onze CO₂ naartoe te transporteren, omdat het potentieel dat men eerst vermoedde, nooit aanzienlijk zal zijn. Dit wordt overigens bevestigd door de stelling van EON dat het transport overweegt van Antwerpen naar Rotterdam van de eventueel in de toekomst afgevangen CO₂.

Vlaanderen dreigt dan ook bij toepassing van CCS een afhankelijkheid van import van fossiele brandstoffen aan te vullen met een nieuwe afhankelijkheid van export van de erdoor veroorzaakte CO₂-stromen. Dit is duidelijk volledig in tegenstrijd met het streven naar grotere energieonafhankelijkheid.

[27] Andere mogelijke opslagtoepassingen. Ook zijn er opportuniteitskosten verbonden aan het gebruik van de ondergrond voor de opslag van koolstofdioxide. Er zijn namelijk nu en in de toekomst andere vormen van het gebruik van de ondergrond mogelijk, zoals het aanleggen van strategische voorraden (bv. opslag van aardgas) of de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen (bv. geothermisch gebruik van waterhoudende grondlagen). Vlaanderen moet zich daarom ernstig beraden over de wenselijkheid van ondergrondse opslag van koolstofdioxide in vergelijking met andere mogelijkheden.

Op deze afweging gaat de memorie van toelichting niet in.

[28] Versterking rol Vlaams Parlement. De Minaraad vraagt om de rol van het Vlaams Parlement in het voorliggende decreet te versterken. Concreet suggereert de Raad – naar analogie met de regeling in het decreet van 15 juni 1994 betreffende de milieubeleidsovereenkomsten – dat het ontwerp algemeen plan

⁸ <http://www.pss-ccs.be>

inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen en de opslag van CO₂ (zie paragraaf 21) meegedeeld wordt aan de voorzitter van het Vlaams Parlement. Het Vlaams Parlement heeft vervolgens een termijn van vijfenveertig dagen na ontvangst van het ontwerpplan om zich via een resolutie of bij een met redenen omklede motie te verzetten tegen het ontwerpplan.

Beslissingen op projectniveau (bv. het verlenen van vergunningen) moeten toevertrouwd worden aan de Vlaamse Regering en niet aan één enkele minister, gezien de langetermijnpact. Bij het begin van elke legislatuur wordt een delegatiebesluit opgemaakt. De Minaraad vraagt dan ook dat in het decreet wordt opgenomen dat deze bevoegdheden niet gedelegeerd kunnen worden.

[29] Combinatie CCS en gaswinning. Het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond behandelt zowel het winnen van koolwaterstoffen als de geologische opslag van koolstofdioxide in de ondergrond, mede omdat er technieken onderzocht worden waarbij de winning van koolwaterstoffen (methaangas/mijngas) gecombineerd kan worden met CO₂-opslag (ECBM – Enhanced Coal Bed Methane Recovery). De Raad wijst erop dat bij deze techniek nog grote vragen bestaan, zeker omdat uitgeputte steenkoollagen in het algemeen weinig geschikt zijn om CO₂ op te slaan.

Een belangrijke zorg is dat steenkool opzwellt in de aanwezigheid van CO₂, waardoor zijn permeabiliteit (doordringbaarheid) en injecteerbaarheid verminderen. CO₂ maakt steenkool bovendien zachter, wat ook de opslagcapaciteit op lange termijn onzeker maakt. Steenkoollagen bevinden zich in veel gevallen (ook in Limburg) onder belangrijke waterdragende lagen. Deze kunnen kwetsbaar zijn voor verontreiniging indien er lekken zouden ontstaan in de opgeslagen CO₂-stromen.

De Raad vraagt zich bovendien af of de twee luiken van het ontwerpdecreet afzonderlijk de verschillende aspecten van de gecombineerde toepassing van winning en opslag dekken, indien men toch zou overgaan tot ECBM.

[30] Zuiverheid CO₂-stromen. Het decreet neemt de terminologie van het voorstel van richtlijn over, in die zin dat artikel 47 stelt dat de CO₂-stroom voor het 'overgrote deel' uit CO₂ moet bestaan. Dit is een veel te vage bepaling. Het speciaal IPCC-rapport over CCS stelt dat de zuiverheid van de stroom een belangrijke invloed heeft op het ontwerp van de afvang, transport en injectie-installaties, en op de opslagcapaciteit van de geselecteerde sites (sectie 5.3.6)⁹. Onzuiverheden kunnen ook leiden tot snellere contaminatie van ondergrondse drinkwaterreservoirs. Volgens dit rapport is met de huidige technologie een zuiverheid van 99,9% haalbaar. In Japan is deze zuiverheidsgraad ondertussen als standaard opgenomen.

Het alternatief, namelijk het vaststellen van concentratiegrenzen voor afzonderlijke pollutanten, is onrealistisch omdat niet duidelijk is wat veilige bovengrenzen zouden zijn. Alles hangt bovendien af van de eventuele interactie tussen de verschillende elementen van onzuiverheden en van de minerale

⁹ <http://www.ipcc.ch/ipccreports/srccs.htm>

samenstelling van de specifieke opslagplaats. Een locatiespecifieke definiëring van concentratiegrenzen vergt een grondige karakterisatie van de site.

Het ontwerpdecreet voorziet beide opties (artikel 47) en geeft de regering de bevoegdheid om nadere regels te bepalen over de stroom en de aanvaardingsprocedure. Alinea 3 van artikel 47 laat echter onbeslist of de regering nadere regels kan of zal bepalen.

De Raad is voorstander om 99,9% als norm voor de zuiverheid van de CO₂-stroom vast te leggen in het decreet. Ze dringt er dan ook op aan om in artikel 47, §3, de tweede optie te weerhouden, waarbij de regering nadere regels vastlegt.

[31] Permanent en lekloos ontbereren definitie. Omdat CO₂ over lange periodes opgeslagen moet worden is de overdracht van de verantwoordelijkheid van de opslagsite aan de overheid van groot belang. Het ontwerp van decreet gaat hier zeer licht over. Artikel 53 bepaalt min of meer dat de overdracht kan gebeuren als wordt aangetoond dat er geen lekken meer zijn. Het decreet laat in het midden hoe men dit moet aantonen. Het lijkt überhaupt bijzonder moeilijk. Het decreet laat verder na om te definiëren wat men bedoelt met de afwezigheid van lekken. In de literatuur gaat men uit van aanvaardbare lekkingspercentages, niet van absoluut lekloze opslagplaatsen. Het decreet laat meer in het bijzonder dus na om te definiëren welke hoeveelheid CO₂ jaarlijks aanvaardbaar wordt geacht om te ontsnappen.

Dit aanvaardbaar lekkingspercentage hangt nauw samen met de klimaatdoelstelling die men nastreeft.¹⁰ Haugan en Joos toonden aan dat de globale gemiddelde lekkingspercentages niet meer dan *0,001 percent per jaar* mogen bedragen als men de opwarming van de aarde lager wil houden dan 2°C. Dit betekent uiteraard dat de sites over *lange periodes* (honderden tot duizenden jaren) moeten worden opgevolgd en gemeten om de effectiviteit van de opslag te controleren.

Maar ook dit neemt de bezorgdheid niet weg. Er is immers geen sluitende manier om aan te tonen dat CCS veilig kan worden toegepast. Ondanks alle controles kan er altijd een onverwacht lek optreden. Dit heeft uiteraard belangrijke consequenties voor de financiële aansprakelijkheid van de opslag.

In ieder geval is het in de visie van de Raad noodzakelijk dat de decreetgever aangeeft welke percentages aanvaardbaar zijn en wat verstaan wordt onder 'permanent'.

[32] Financiële zekerheid. Artikel 58 lijkt te suggereren dat de financiële bijdrage enkel de monitoring na overdracht moet dekken: *"De financiële bijdrage moet ten minste de geraamde monitoringskosten voor een periode van dertig jaar dekken."* Het is onduidelijk of de projectontwikkelaar een provisie moet aanleggen om schade te herstellen van ongevallen die plaatsvinden na het overdragen van de verantwoordelijkheid. Hoe wordt de grootte van zo'n eventuele provisie ingeschat?

¹⁰ Last Gasp of the Coal Industry. By Gabriela von Goerne and Fredrik Lundberg.
<http://www.climnet.org/resources/APC21.pdf>

Naar analogie van de nucleaire sector (provisies afvalberging) is een dergelijke provisie meer dan noodzakelijk.

De Raad vraagt dat het decreet bepaalt dat een afzonderlijk en onafhankelijk beheerd fonds moet worden opgericht. Het is immers belangrijk te vermijden dat de maatschappij moet opdraaien voor de kosten indien er na verloop van tijd iets misloopt. Dit fonds moet de monitoring dekken voor een voldoende lange periode na het afsluiten en het overdragen van de site, met name een periode van minstens 100 jaar. Verder moet het fonds de kosten dekken van de eventuele schade die optreedt na de overdracht, en zeker ook van de eventuele noodzaak om bijkomende nieuwe klimaatinvesteringen te doen als de opgeslagen CO₂ zou vrijkomen.

[33] Inleveren van CO₂-rechten bij lekken. De Raad meent dat in artikel 51, dat de maatregelen bij significante onregelmatigheden of lekkage regelt, een expliciete regeling van de verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig Richtlijn 2003/87/EG ontbreekt. Dit is niet enkel van belang in de periode van afsluiting of na afsluiting (artikel 52), maar ook tijdens de periode waarin de opslag gebeurt.

[34] Gebruik van registers. Artikel 52, §4, stelt dat de minister een register van verleende opslagvergunningen en van alle afgesloten opslaglocaties en omliggende opslagcomplexen aanlegt en up-to-date houdt. Hierbij staat vermeld dat *“Bij relevante planningsprocedures en bij het vergunnen van activiteiten die de geologische opslag van koolstofdioxide in de geregistreerde opslaglocaties kunnen beïnvloeden of daardoor beïnvloed kunnen worden, wordt rekening gehouden met dat register”*. Deze bepaling is enkel goed uitvoerbaar als er wordt verduidelijkt welke die relevante plannings- en vergunningsprocedures precies zijn en als er in die wetgeving wordt verwezen naar dat register.

[35] CO₂ als afvalstof. Volgens de huidige Vlaamse en Europese regelgeving lijkt het alsof koolstofdioxide in de context van het ontwerpdecreet ook valt onder de definitie van een afvalstof. Om die reden is in de Europese Richtlijn voorzien dat de Europese afvalwetgeving wordt gewijzigd zodat koolstofdioxide, afgevangen en getransporteerd met het oog op geologische opslag, wordt uitgesloten uit het toepassingsgebied van Richtlijn 2006/12/EG. Dit is van belang voor eventueel grensoverschrijdend transport van CO₂. De Minaraad wijst erop dat een uitzondering voor CO₂-stromen op de definitie van afvalstof alleen kan op voorwaarde dat er geen onzuiverheden in zitten. Het Afvaldecreet moet dan ook vastleggen dat enkel CO₂-stromen met een voldoende hoge zuiverheid (paragraaf 30) uit de definitie van afvalstof kunnen worden gehouden.

[36] Inspectie beter regelen. Het ontwerpdecreet laat na duidelijk te regelen wie verantwoordelijk is voor de inspectie van de opslag en het transport en hoe deze inspectie moet worden uitgevoerd. De Raad vraagt dat het decreet bepaalt dat hier nadere regels worden over opgesteld door de regering (art. 50, §5).

[37] Rol buurlanden in vergunningsprocedure. Zowel de vergunningen als de goedkeuring van de overdracht moeten in de conceptfase aan de Commissie worden voorgelegd. De Raad suggereert om ook de relevante buurregio's en buurlanden te betrekken in de fase van de conceptvergunning. Zeker als er een risico bestaat dat de CO₂-pluim migreert voorbij de landsgrens. Gezien de mogelijke opslaglocaties in Antwerpen en Limburg lijkt dit geen onrealistisch scenario.

VOORONTWERP VAN DECREET

d.d. 30 januari 2009

Vlaamse Regering

Ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk I. Algemene bepalingen

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° diepe ondergrond: ondergrond vanaf een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak;
- 2° koolwaterstof: elke in de diepe ondergrond aanwezige substantie van organische oorsprong, in een daar via natuurlijke weg ontstane concentratie van hoofdzakelijk koolstof- en waterstofverbindingen of koolstof, in vaste, vloeibare of gasvormige toestand, zoals onder meer bruinkool, steenkool, aardolie en aardgas, of mijngas, zijnde eender welk gas dat onttrokken kan worden uit een mijn;
- 3° opsporen van koolwaterstoffen: onderzoek doen naar de aanwezigheid van koolwaterstoffen of naar nadere gegevens daarover, met gebruikmaking van een boorgat;
- 4° winnen van koolwaterstoffen: met gebruikmaking van een boorgat, tunnel, schacht of ander ondergronds werk onttrekken van koolwaterstoffen aan de diepe ondergrond, anders dan in de vorm van monsters of formatiebeproevingen;
- 5° opsporen van potentiële opslagcomplexen: beoordelen van potentiële opslagcomplexen voor de geologische opslag van koolstofdioxide aan de hand van activiteiten die in de ondergrond binnendringen, zoals boorwerkzaamheden om geologische informatie te verkrijgen over geologische lagen in het potentiële opslagcomplex en, zo nodig, injectieproeven verrichten om de opslaglocatie te karakteriseren;
- 6° geologisch opslaan van koolstofdioxide: injecteren in combinatie met opslaan van koolstofdioxidestromen in geologische formaties in de diepe ondergrond;
- 7° activiteit: het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, het opsporen van potentiële opslagcomplexen of het geologisch opslaan van koolstofdioxide;
- 8° verkenningsonderzoek: onderzoek naar de aanwezigheid van koolwaterstoffen of naar nadere gegevens daarover, zonder gebruikmaking van een boorgat;

- 9° opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen: exclusieve schriftelijke toestemming om koolwaterstoffen op te sporen in de diepe ondergrond;
- 10° winningsvergunning: exclusieve schriftelijke toestemming om koolwaterstoffen te winnen in de diepe ondergrond;
- 11° opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag: exclusieve schriftelijke toestemming om opsporingswerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide in de diepe ondergrond, inclusief de voorwaarden waaronder die opsporingswerkzaamheden mogen plaatsvinden;
- 12° opslagvergunning: exclusieve schriftelijke toestemming of toestemmingen waarbij de exploitant wordt gemachtigd tot de geologische opslag van koolstofdioxide in een opslaglocatie in de diepe ondergrond, en waarin de voorwaarden daarvoor zijn gespecificeerd;
- 13° opslaglocatie: een omschreven gebied binnen een geologische formatie, dat gebruikt wordt voor de geologische opslag van koolstofdioxide en bijbehorende bovengrondse voorzieningen en injectiefaciliteiten;
- 14° geologische formatie: lithostratigrafische onderverdeling waarbinnen duidelijk te onderscheiden lagen gesteente kunnen worden aangetroffen en in kaart kunnen worden gebracht;
- 15° opslagcomplex: opslaglocatie en de omringende geologische gebieden die een weerslag kunnen hebben op de algemene integriteit van de opslag en de veiligheid ervan (d.w.z. omliggende opslagformaties);
- 16° lekkage: het weglekken van koolstofdioxide uit het opslagcomplex;
- 17° waterkolom: verticale continue massa water van de oppervlakte tot de bodemafzetting van een waterlichaam;
- 18° hydraulische eenheid: hydraulisch verbonden poriënruimte waar de drukdoorgave met technische middelen kan worden gemeten, en die is afgebakend door driftbegrenzings (storingen, zoutkoepels, lithologische grenzen), wigvormige uitloop of te voorschijn tredende aardlagen van de formatie;
- 19° exploitant: particuliere of publieke natuurlijke persoon of rechtspersoon die de opslaglocatie exploiteert en beheert of die over de beslissende economische macht over de technische functionering van de opslaglocatie beschikt;
- 20° significante wijziging: iedere wijziging waarin de opslagvergunning niet voorziet, die aanzienlijke effecten op het milieu en de volksgezondheid tot gevolg kan hebben;
- 21° koolstofdioxidestroom: stroom stoffen die resulteert uit het afvangen van koolstofdioxide;
- 22° afvalstoffen: afvalstoffen als vermeld in het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen;
- 23° koolstofdioxidepluim: het zich verspreidende volume van koolstofdioxide in de geologische formatie;
- 24° migratie: beweging van koolstofdioxide binnen het opslagcomplex;
- 25° significante onregelmatigheid: onregelmatigheid bij de injectie- of opslagwerkzaamheden of in de toestand van het opslagcomplex zelf, die het risico van lekkage doet ontstaan of een risico voor het milieu of de volksgezondheid oplevert;
- 26° significant risico: combinatie van een waarschijnlijk optredende schade en een omvang van schade die niet kunnen worden genegeerd zonder het doel van de milieuveilige geologische opslag van koolstofdioxide voor de betrokken opslaglocatie te veronachtzamen;
- 27° corrigerende maatregelen: maatregelen om significante onregelmatigheden te corrigeren of lekkages te dichten om het weglekken van koolstofdioxide uit het opslagcomplex te voorkomen of te doen ophouden;
- 28° afsluiting van een opslaglocatie: definitieve stopzetting van de injectie van koolstofdioxide in een opslaglocatie;
- 29° periode na afsluiting: periode na de afsluiting van een opslaglocatie, inclusief de periode na de overdracht van de verantwoordelijkheid aan het Vlaamse Gewest;
- 30° transportnetwerk: netwerk van pijpleidingen, met inbegrip van de daarvoor benodigde pompstations, om koolstofdioxide naar de opslaglocatie te transporteren;
- 31° minister: Vlaamse minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, als het de opsporing of de winning van koolwaterstoffen betreft, dan wel de

Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, als het de geologische opslag van koolstofdioxide betreft;

32° rechthebbende: houder van een zakelijk recht of een ander genotsrecht;

33° aangewezen vennootschap: investeringsmaatschappij als vermeld in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid;

34° gecoördineerde Mijnwetten: de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919;

35° Pachtwet: afdeling III van boek III, titel VIII, hoofdstuk II, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd door artikel 1 van de wet van 4 november 1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen.

Art. 3. De in de diepe ondergrond van nature aanwezige koolwaterstoffen zijn eigendom van het Vlaamse Gewest.

De eigendom van koolwaterstoffen die met gebruikmaking van een winningsvergunning worden gewonnen, gaat door het winnen ervan over op de vergunninghouder, op voorwaarde dat een vergoeding wordt betaald aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig hoofdstuk II, afdeling II. De eigendom van koolwaterstoffen die met gebruikmaking van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen als monsters of formatiebeproevingen aan de ondergrond worden onttrokken, gaat over op de vergunninghouder zonder dat er een vergoeding aan het Vlaamse Gewest betaald moet worden.

Art. 4. De rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken moeten toestaan dat de houder van een vergunning in de ondergrond koolwaterstoffen opspoort of wint, potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide opspoort of koolstofdioxide geologisch opslaat, overeenkomstig de regels waaraan die activiteiten onderworpen zijn, als die activiteiten plaatsvinden op een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak.

Die verplichting doet echter geen afbreuk aan het recht van de rechthebbenden op een vergoeding voor de door die activiteiten veroorzaakte schade aan het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken, en op een vergoeding van het genotsverlies ten gevolge van de bezetting van hun gronden.

Hoofdstuk II. Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen

Afdeling I. Vergunningen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen

Onderafdeling I. Aanvraagprocedure

Art. 5. §1. Het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen kan alleen met een vergunning van de Vlaamse Regering.

§2. Een winningsvergunning kan alleen verleend worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen.

De resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning kunnen door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een vergunning te verkrijgen, en de formele en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Art. 6. §1. Nadat een aanvraag voor een vergunning is ingediend en volledig bevonden werd, neemt de Vlaamse Regering het initiatief om in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen een uitnodiging te publiceren om aanvragen in te dienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde gebied.

Die uitnodiging maakt melding van de aard van de vergunning, het geografische gebied waarvoor een aanvraag kan worden ingediend, de termijn waarin een aanvraag tot mededinging kan worden ingediend, de toepasselijke regelgeving, en de voorgenomen datum waarop of de termijn waarin over de vergunningsaanvraag beslist zal worden.

Als de voorkeur wordt gegeven aan aanvragen die uitgaan van individuele natuurlijke personen of rechtspersonen, moet dat in de uitnodiging worden vermeld.

§2. Andere belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen eveneens een aanvraag indienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde gebied.

Art. 7. §1. In de volgende gevallen wordt de procedure, vermeld in artikel 6, niet gevolgd:

1° als de houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen die met gebruikmaking van die vergunning de aanwezigheid van koolwaterstoffen heeft aangetoond, gedurende de geldigheidsduur van die vergunning, voor hetzelfde gebied of gedeelten daarvan een aanvraag voor een winningsvergunning indient. Als de aanwezigheid van koolwaterstoffen maar in een deel van het vergunde gebied is aangetoond, kan de winningsvergunning beperkt worden tot dat deel van het gebied. In afwijking van artikel 11, §1, blijft de opsporingsvergunning, voor zover ze betrekking heeft op het aangevraagde gebied, in elk geval gelden tot wanneer de beslissing over de aanvraag voor de winningsvergunning onherroepelijk wordt;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk of een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;

3° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen;

4° tijdens de eerste twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet, als het een aanvraag overeenkomstig artikel 34, §2, betreft.

§2. De Vlaamse Regering kan in de volgende gevallen beslissen de procedure, vermeld in artikel 6, niet te volgen:

1° als er geologische redenen of redenen in verband met de opsporing of winning zijn om de vergunning voor een gebied bij voorkeur aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend gebied toe te kennen. In dat geval worden de houders van vergunningen voor eventuele andere aangrenzende gebieden uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen of hun opmerkingen mee te delen;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas is verleend.

Art. 8. De Vlaamse Regering kan ook op eigen initiatief beslissen een uitnodiging tot het indienen van aanvragen voor een vergunning in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen te publiceren. De voorschriften, vermeld in artikel 6, §1, tweede en derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging een aanvraag indienen.

Onderafdeling II. Vergunningscriteria

Art. 9. Een vergunning wordt niet verleend in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk is verleend;
- 2° als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;
- 3° als de aanvraag slaat op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen.
- 4° als de aanvraag voor een winningsvergunning gebeurt op basis van opsporingsresultaten verkregen in strijd met artikel 5, §2.

Een vergunning kan onder meer geweigerd worden in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas is verleend;
- 2° als de Vlaamse Regering dat opportuun acht vanuit overwegingen van nationale veiligheid, omdat een staat van buiten de Europese Economische Ruimte of een onderdaan of rechtspersoon daarvan feitelijk zeggenschap heeft over de aanvrager;
- 3° als het niet aannemelijk is dat de opsporing of de winning van de koolwaterstoffen binnen het gebied waarvoor de vergunning zal gelden, economisch of technisch haalbaar is.

Art. 10. Met behoud van de toepassing van artikel 9 worden de vergunningsaanvragen beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- 1° de technische en financiële mogelijkheden van de aanvrager;
- 2° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de activiteiten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, te verrichten;
- 3° in voorkomend geval, het eventuele gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheidszin waarvan de aanvrager in het kader van een eerdere vergunning blijkt heeft gegeven;
- 4° in voorkomend geval, de activiteiten die de aanvrager in het verleden verricht heeft in het gebied waarop de aanvraag betrekking heeft, of de vroegere vergunningen waarvan de aanvrager houder was in dat gebied;
- 5° in voorkomend geval, de eventuele interferentie met andere al vergunde activiteiten in de ondergrond;
- 6° de milieu-impact van de voorgenomen activiteiten;
- 7° als toepassing gemaakt werd van artikel 6, §1, derde lid, de voorkeur voor individuele natuurlijke personen of rechtspersonen;
- 8° als de procedure overeenkomstig artikel 8 gevolgd wordt, de vergoeding die de aanvrager bereid is te betalen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 27;
- 9° als een keuze gemaakt moet worden uit verschillende aanvragen die na een beoordeling op basis van de criteria, vermeld in punt 1° tot en met 8°, gelijkwaardig zijn gebleken, de noodzaak om de koolwaterstoffen op een rationele en efficiënte manier op te sporen of te winnen, de milieuvriendelijkheid van de voorgenomen technieken, de mate van marktconcentratie, de tewerkstelling en het economische belang.

De criteria, vermeld in het eerste lid, kunnen eveneens een grond tot weigering van de vergunning uitmaken.

De Vlaamse Regering kan nadere regels uitwerken voor de criteria, vermeld in het eerste lid.

Onderafdeling III. Vergunningsvoorwaarden

Art. 11. §1. Een vergunning geeft de duur aan waarvoor ze geldt. Met behoud van de toepassing van artikel 19, §2, bedraagt de duur van de vergunning

niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, op een behoorlijke wijze te verrichten.

§2. Een vergunning geeft aan voor welk gebied ze geldt. Het gebied wordt zo afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden. Tenzij de vergunning het anders bepaalt, wordt het gebied gevormd door het aangegeven aardoppervlak en de ondergrond daarvan vanaf een diepte van 100 meter.

Als een winningsvergunning geldt voor een gebied waarin koolwaterstoffen voorkomen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het de grens van het vergunningsgebied overschrijdt, is de vergunninghouder verplicht om zijn medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een overeenkomst met de vergunninghouder voor het aangrenzende gebied, tenzij de Vlaamse Regering ontheffing verleent van de verplichting om een overeenkomst te sluiten. De overeenkomst strekt ertoe dat de winning in onderlinge overeenstemming plaatsvindt, en kan bepalen dat de concrete realisatie van de winning maar door een van hen wordt uitgevoerd. Voor de overeenkomst en alle latere wijzigingen ervan is de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

Art. 12. §1. Een winningsvergunning geldt eveneens voor andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met de winning van koolwaterstoffen.

Een winningsvergunning geeft het tarief aan van de jaarlijkse vergoeding die de vergunninghouder overeenkomstig artikel 27 aan het Vlaamse Gewest verschuldigd is, in voorkomend geval onderverdeeld per type koolwaterstof.

§2. Een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen geeft aan binnen welke periode nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, de opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken, vermeld in de vergunning, moeten worden verricht.

Een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen geeft aan onder welke voorwaarden koolwaterstoffen als monsters of formatiebeproevingen aan de ondergrond onttrokken mogen worden.

Onderafdeling IV. Verplichtingen van de vergunninghouders

Art. 13. De houder of laatste houder van een vergunning neemt alle maatregelen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat de activiteiten waarop de vergunning slaat:

- 1° milieuverstoring veroorzaken;
- 2° schade door bodembeweging veroorzaken;
- 3° de openbare veiligheid schaden;
- 4° het belang van een planmatig beheer van de koolwaterstofvoorraden schaden.

Art. 14. De houder van een vergunning deelt elke substantiële wijziging in een vergunningscriterium, vermeld in artikel 9 en 10, onmiddellijk met een aangetekende brief mee aan de Vlaamse Regering.

Art. 15. §1. Koolwaterstoffen worden gewonnen overeenkomstig een winningsplan, waarvoor de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk is. Het winningsplan is gebaseerd op de resultaten die voortvloeien uit het onderzoek in het kader van een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen.

Het is verboden om koolwaterstoffen te winnen voor men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurd winningsplan beschikt, of op een wijze die substantieel afwijkt van het door de Vlaamse Regering goedgekeurde winningsplan.

Als dat noodzakelijk is voor een efficiënte winning van de koolwaterstoffen, kan het winningsplan op initiatief van de vergunninghouder gewijzigd of geactualiseerd worden. Voor het gewijzigde of geactualiseerde winningsplan is opnieuw de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de inhoud en de goedkeuringsprocedure van het winningsplan.

Art. 16. De houder van een vergunning dient jaarlijks met een aangetekende brief een rapport in bij de Vlaamse Regering met een overzicht van de in het voorbije jaar verrichte activiteiten, en een overzicht van de in het eerstvolgende jaar geplande activiteiten. Als er in het voorbije jaar geen activiteiten verricht zijn, of in het eerstvolgende jaar geen activiteiten gepland zijn, is de vergunninghouder niet ontslagen van zijn verplichting om dat in een jaarlijks rapport aan de Vlaamse Regering te melden.

Het jaarlijkse rapport wordt ingediend uiterlijk voor het einde van de derde maand nadat een jaarlijkse periode verstreken is vanaf de datum van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de vergunning verleend is.

Art. 17. De houder of laatste houder van een winningsvergunning verricht voor de aanvang van het winnen van koolwaterstoffen, tijdens het winnen en tot dertig jaar na het beëindigen van het winnen metingen om de kans op bodembeweging in te schatten als gevolg van het winnen van koolwaterstoffen. De Vlaamse Regering kan, als daar aanleiding toe bestaat, de termijn van dertig jaar inkorten of verlengen, met dien verstande dat inkorting enkel mogelijk is indien uit alle beschikbare gegevens blijkt dat de kans op bodembeweging verwaarloosbaar klein is.

De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor die metingen en de rapportage over de resultaten daarvan.

Art. 18. Met behoud van de toepassing van artikel 33 en met inachtneming van de resultaten van de metingen, vermeld in artikel 17, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een winningsvergunning verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het winnen van koolwaterstoffen.

Met behoud van de toepassing van artikel 33 kan de Vlaamse Regering ook de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het opsporen van koolwaterstoffen.

Als toepassing gemaakt wordt van artikel 32, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of winningsvergunning verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de kosten die gepaard gaan met de verwijdering, overeenkomstig artikel 32, §3, van alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties.

De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag en de termijn waarvoor en het tijdstip en de wijze waarop een financiële zekerheid gesteld moet worden.

Onderafdeling V. Wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van de vergunning

Art. 19. §1. Een vergunning kan op verzoek van de houder of ambtshalve door de Vlaamse Regering gewijzigd worden.

Een vergunning kan niet in die mate worden gewijzigd dat ze voor een andere activiteit of een groter gebied geldt.

§2. Een aanvraag tot verlenging van de geldigheidsduur van een vergunning kan alleen worden ingewilligd als de duur van de oorspronkelijke vergunning onvoldoende is gebleken om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een behoorlijke wijze te verrichten, en als die activiteiten verricht zijn in overeenstemming met de vergunning en er niet substantieel is afgeweken van het winningsplan. De verlenging duurt op haar beurt niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, op een behoorlijke wijze te verrichten.

In het besluit van de Vlaamse Regering waarin de geldigheidsduur van de vergunning wordt verlengd, kan een beperking worden opgenomen van het oorspronkelijk vergunde gebied tot een deel daarvan. Artikel 11, §2, is van overeenkomstige toepassing.

§3. Een aanvraag tot verkleining van het gebied waarvoor een vergunning geldt, kan alleen worden ingewilligd met inachtneming van de voorschriften, vermeld in artikel 11, §2.

Het besluit van de Vlaamse Regering waarbij het gebied waarvoor de vergunning geldt, verkleind wordt, kan gepaard gaan met een beperking van de oorspronkelijke geldigheidsduur van de vergunning, op voorwaarde dat de nieuwe geldigheidsduur voldoende is om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een behoorlijke wijze te verrichten.

Art. 20. Een vergunning kan pas worden overgedragen, inclusief het overdragen dat volgt uit wijzigingen in de vennootschapsstructuur, na de schriftelijke toestemming van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot overdracht met inachtneming van de criteria, vermeld in artikel 9, tweede lid, en in artikel 10.

Als de Vlaamse Regering instemt met de overdracht, neemt de nieuwe vergunninghouder alle verplichtingen in het kader van dit decreet over van de oude vergunninghouder.

Art. 21. §1. Een vergunning kan alleen in de volgende gevallen door de Vlaamse Regering worden ingetrokken:

- 1° als de bij de aanvraag verstrekte gegevens in die mate onjuist of onvolledig blijken te zijn dat de Vlaamse Regering op basis van de juiste of volledige gegevens tot een ander besluit gekomen zou zijn bij de beoordeling van de aanvraag;
- 2° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;
- 3° als de activiteiten niet overeenkomstig de vergunning zijn uitgevoerd of als substantieel van het winningsplan is afgeweken;
- 4° als de activiteiten gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen;
- 5° als de houder van een winningsvergunning nagelaten heeft zijn jaarlijkse vergoeding aan het Vlaamse Gewest te betalen overeenkomstig artikel 27;
- 6° als de vergunning niet langer noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor ze is verleend;
- 7° als de uitvoering van de vergunning interfereert met andere vergunde activiteiten in de diepe ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot intrekking van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande intrekking en de vermelding van een termijn van ten minste negentig dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning en, als het een winningsvergunning betreft, met het winningsplan.

Binnen een termijn van negentig dagen na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet intrekken van de vergunning.

Art. 22. §1. De Vlaamse Regering kan een vergunning onder meer in de volgende gevallen geheel of gedeeltelijk schorsen:

- 1° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;
- 2° als de activiteiten niet overeenkomstig de vergunning zijn uitgevoerd of als substantieel is afgeweken van het winningsplan;
- 3° als de houder van een winningsvergunning nagelaten heeft zijn jaarlijkse vergoeding aan het Vlaamse Gewest te betalen overeenkomstig artikel 27;
- 4° als de uitvoering van de vergunning interfereert met andere vergunde activiteiten in de diepe ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot een gehele of gedeeltelijke schorsing van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande schorsing en de vermelding van een termijn van ten minste vijf dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning en, als het een winningsvergunning betreft, met het winningsplan.

Zo spoedig mogelijk na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet schorsen van de vergunning. Een besluit tot volledige of gedeeltelijke schorsing van de vergunning vermeldt de voorwaarden waaraan de vergunninghouder moet voldoen om de schorsing ongedaan te maken.

§3. Als de vergunninghouder heeft voldaan aan alle voorwaarden om de schorsing ongedaan te maken, neemt de Vlaamse Regering een besluit waarbij de schorsing van de vergunning wordt opgeheven.

Art. 23. De Vlaamse Regering beoordeelt een aanvraag tot afstand van een vergunning.

Art. 24. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de procedure van een ambtshalve wijziging en voor de procedure om een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning te verkrijgen, en voor de procedure van de intrekking of schorsing van een vergunning.

Art. 25. Geen van de besluiten, vermeld in deze onderafdeling, heeft invloed op de aansprakelijkheid van de houder of laatste houder van de vergunning voor de vergoeding van de schade die is veroorzaakt door de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft of had.

Van een besluit tot intrekking van de vergunning en van een besluit waarbij de afstand van een vergunning wordt goedgekeurd, wordt melding gemaakt in het Belgisch Staatsblad.

Onderafdeling VI. Bijzondere bepalingen

Art. 26. Afdeling I, met uitzondering van artikel 5, is niet van toepassing op het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of in het kader van het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

Bij het nemen van een besluit over een vergunning sluit de Vlaamse Regering zo veel mogelijk aan bij de bepalingen van afdeling I, voor zover dat met het bijzondere karakter van de vergunning te verenigen is.

Afdeling II. Vergoedingen aan en deelnemingen door het Vlaamse Gewest

Onderafdeling I. Vergoedingen aan het Vlaamse Gewest

Art. 27. §1. De houder van een winningsvergunning is jaarlijks een vergoeding verschuldigd aan het Vlaamse Gewest.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt het tarief van de jaarlijkse vergoeding bij het verlenen van de winningsvergunning. Het tarief bedraagt ten minste 2 % en ten hoogste 20 % van de gemiddelde marktwaarde van de in de voorbije winningsperiode gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen. Het tarief kan binnen een winningsvergunning variëren naargelang van het type koolwaterstof dat gewonnen wordt.

Het tarief wordt in elk geval zo vastgesteld dat het onafhankelijke beheer van de vergunninghouder gewaarborgd blijft.

Een winningsperiode start op de dag van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de winningsvergunning verleend is, en nadien op elke verjaardag daarvan, en duurt telkens één jaar.

§3. Als toepassing wordt gemaakt van onderafdeling II, wordt het bedrag van de jaarlijkse vergoeding dat de vergunninghouder verschuldigd is, beperkt in verhouding tot de grootte van zijn belang in de deelneming.

§4. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de aangifte van de gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen, het tarief en de inning van de vergoeding.

Art. 28. Onderafdeling I is niet van toepassing op het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of in het kader van het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

Onderafdeling II. Deelnemingen door het Vlaamse Gewest

Art. 29. §1. De Vlaamse Regering kan het verlenen van een vergunning afhankelijk maken van een deelneming door het Vlaamse Gewest in de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft, via een door de Vlaamse Regering in de vergunning aangewezen vennootschap.

Met behoud van de toepassing van artikel 30, §1, tweede lid, 1°, bepaalt de Vlaamse Regering in de vergunning de grootte van het belang van het Vlaamse Gewest in de deelneming.

§2. Als de Vlaamse Regering het verlenen van een vergunning afhankelijk heeft gemaakt van een deelneming door het Vlaamse Gewest, verlenen de vergunninghouder en de in de vergunning aangewezen vennootschap hun medewerking aan de totstandkoming van een overeenkomst, krachtens welke de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap de activiteit waarop de deelneming betrekking heeft, voor hun gezamenlijke rekening zullen verrichten.

De overeenkomst komt tot stand binnen een termijn van zes maanden nadat de vergunning is verleend. De Vlaamse Regering kan die termijn eenmalig met een periode van ten hoogste zes maanden verlengen.

Voor de overeenkomst, en ook voor de wijziging of de ontbinding ervan, is de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§3. Voor men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurde overeenkomst beschikt, wordt er geen activiteit verricht waarop de deelneming betrekking heeft.

Art. 30. §1. De overeenkomst wordt zo opgesteld dat het onafhankelijke beheer van de vergunninghouder gewaarborgd blijft.

Daartoe worden in de overeenkomst bepalingen opgenomen die ertoe strekken dat voor de activiteiten waarop de deelneming betrekking heeft, wordt samengewerkt, en waarbij:

1° de vergunninghouder een belang van ten minste 60% in de deelneming neemt;

2° de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap, elk in verhouding tot de grootte van ieders belang in de deelneming, bijdragen in de uitgaven en investeringen, en delen in de opbrengsten, in de eigendom van de infrastructuur en in de rechten die het gevolg zijn van de gedane uitgaven en investeringen;

3° als de deelneming betrekking heeft op de winning van koolwaterstoffen, zowel de vergunninghouder als de aangewezen vennootschap ervoor kunnen kiezen hun aandeel in de gewonnen en beschikbare hoeveelheden koolwaterstoffen in natura op te nemen, met dien verstande dat ze ernaar streven zo veel mogelijk samen te werken bij de verkoop van de gewonnen en beschikbare hoeveelheden koolwaterstoffen;

4° voor besluiten over de vraag bij wie opdrachten worden geplaatst voor leveringen, voor de uitvoering van werkzaamheden of voor het verrichten van diensten, de vergunninghouder niet verplicht is vooraf aan de aangewezen vennootschap informatie te verschaffen over het te nemen besluit, en de aangewezen vennootschap geen stem uitbrengt bij het nemen van het besluit;

5° voor andere besluiten dan de besluiten, vermeld in punt 4°, de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap ieder een stemgewicht bezitten in verhouding tot de grootte van hun belang in de deelneming, en de aangewezen vennootschap haar stem uitsluitend op grond van transparante, objectieve en niet-discriminerende beginselen uitbrengt en niet belet dat die besluiten gebaseerd worden op normale commerciële overwegingen;

6° op de overeenkomst het Belgische recht van toepassing is, en de Belgische hoven en rechtbanken bevoegd zijn om kennis te nemen van alle geschillen over de toepassing van de overeenkomst.

§2. Met behoud van de toepassing van §1 kan de aangewezen vennootschap, ongeacht haar stemgewicht, zich steeds verzetten tegen elk besluit van de vergunninghouder dat niet voldoet aan de voorwaarden, vermeld in de vergunning, afbreuk doet aan zijn verplichtingen in het kader van de vergunning, of afbreuk doet aan de bescherming van de financiële belangen van de aangewezen vennootschap of het Vlaamse Gewest.

De aangewezen vennootschap maakt van de mogelijkheid om zich tegen besluiten van de vergunninghouder te verzetten, inzonderheid met betrekking tot besluiten als vermeld in §1, tweede lid, 4°, en besluiten over investeringen, slechts op niet-discriminerende wijze gebruik.

Art. 31. In de overeenkomst worden bepalingen opgenomen die de vergunninghouder ertoe verplichten:

1° de rechten die voor hem uit de vergunning voortvloeien, uit te oefenen voor de samenwerking met de aangewezen vennootschap;

2° het door hem aangaan, wijzigen of beëindigen van een duurzame samenwerking met derden voor de activiteiten waarop de deelneming betrekking heeft, te onderwerpen aan de goedkeuring van de aangewezen vennootschap;

3° zijn kennis en ervaring op het gebied van de verkenning, opsporing, winning en afzet van koolwaterstoffen en de daarmee samenhangende gebieden, zoals het transport, de opslag en de behandeling ervan, ten goede te doen komen aan de samenwerking met de aangewezen vennootschap;

4° als de deelneming betrekking heeft op de winning van koolwaterstoffen, de aangewezen vennootschap tijdig in te lichten en in staat te stellen om een vergelijkbaar belang te nemen in te treffen regelingen die verband

houden met de winning en de afzet van de koolwaterstoffen, zoals het transport, de opslag en de behandeling ervan.

Afdeling III. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Art. 32. §1. De vergunninghouder kan onder de onderstaande voorwaarden, binnen het door de vergunning aangegeven gebied op het aardoppervlak, gronden bezetten om alle gebouwen en bovengrondse installaties op te richten en alle werkzaamheden uit te voeren die noodzakelijk zijn om de activiteiten te verrichten waarop de vergunning betrekking heeft.

Het bezetten van gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, is alleen mogelijk met de toestemming van alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken.

Het bezetten van andere gronden is alleen mogelijk na het betalen van een jaarlijkse vergoeding aan alle houders van een zakelijk recht op het aardoppervlak. Aan pachters van wie de lopende pachtovereenkomst wordt beëindigd op basis van artikel 6, §3, van de Pachtwet, wordt overeenkomstig de artikel 45 en 46 van de Pachtwet een vergoeding betaald.

Bij gebrek aan overeenstemming wordt het bedrag van de vergoeding voor de houders van een zakelijk recht op verzoek van de meest gerede partij door de vrederechter bepaald, die daarvoor zo nodig een beroep op deskundigen kan doen. De vergoeding bedraagt in elk geval ten minste anderhalve keer de opbrengst die de gronden voor de houder van het zakelijk recht zouden hebben opgeleverd als ze niet bezet waren geweest.

§2. De eigendom van de door toedoen van de vergunninghouder opgetrokken gebouwen en installaties blijft, in afwijking van artikel 546 van het Burgerlijk Wetboek, bij de oorspronkelijke eigenaar liggen. Artikel 555 van het Burgerlijk Wetboek is voor hem of voor de vergunninghouder niet van toepassing.

§3. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder is altijd tijdelijk en eindigt in elk geval uiterlijk op het ogenblik dat de vergunning niet meer geldt. De vergunninghouder verwijdert alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties binnen zes maanden nadat de vergunning niet meer geldt of nadat de vergunde activiteit stopgezet werd.

§4. Als de gronden of de daarop opgerichte bouwwerken na de beëindiging van de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft, volgens het oordeel van de vrederechter niet meer geschikt zijn of zullen zijn voor het gebruik dat er voor de bezetting aan gegeven werd, kan de eigenaar van de gronden of van de bouwwerken eisen dat ze worden aangekocht door de vergunninghouder.

Bij gebrek aan overeenstemming wordt de verkoopprijs op verzoek van de meest gerede partij door de vrederechter bepaald, die daarvoor zo nodig een beroep op deskundigen kan doen. De verkoopprijs bedraagt in elk geval ten minste anderhalve keer de waarde die de gronden of de bouwwerken hadden voor ze bezet werden. De vergoedingen die al in het kader van §1 aan de eigenaar betaald werden, worden bij de bepaling van de verkoopprijs in rekening gebracht.

Afdeling IV. De vergoeding van schade

Art. 33. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 35 is de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

Als de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning kan aantonen dat de vastgestelde schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder, door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of door de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of opslagvergunning, verleend in het kader van hoofdstuk III, is die laatste van rechtswege verplicht om de schade te vergoeden die hij veroorzaakt heeft.

§2. De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag.

Afdeling V. Verhouding met oude concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen, en die verleend zijn in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten

Art. 34. §1. Alle concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten zijn verleend, vervallen van rechtswege twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet, voor zover ze betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen.

Indien een vergunningsaanvraag wordt ingediend overeenkomstig §2, eerste of tweede lid, en de Vlaamse Regering heeft binnen de periode, vermeld in §1, eerste lid, over deze vergunningsaanvraag nog geen beslissing genomen, dan treedt het verval pas in op de dag van de beslissing van de Vlaamse Regering over de vergunningsaanvraag.

§2. Tijdens de periode van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet kan de houder van een in de eerste paragraaf vermelde concessie, vergunning of andersoortige toestemming echter, voor het gebied waarop zijn concessie, vergunning of andersoortige toestemming betrekking heeft of voor een gedeelte daarvan, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet een aanvraag voor een opsporingsvergunning indienen, zonder dat de procedure, vermeld in artikel 6, gevolgd wordt.

In afwijking van artikel 5, §2, eerste lid, kan de houder van een in de eerste paragraaf vermelde concessie, vergunning of andersoortige toestemming tijdens de in het eerste lid vermelde periode en voor het in het eerste lid vermelde gebied, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet onmiddellijk een aanvraag voor een winningsvergunning indienen, zonder dat de procedure, vermeld in artikel 6, gevolgd wordt, op voorwaarde dat hij kan aantonen dat alle voor de winning vereiste informatie reeds voldoende gekend is.

De bepalingen van het eerste lid van deze paragraaf zijn van overeenkomstige toepassing op eenieder die in de periode voor de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad een vergunningsaanvraag heeft ingediend in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen en van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen.

§3. Tijdens de periode van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet kunnen, buiten de gevallen opgesomd in §2, voor de gebieden die het voorwerp uitmaken van in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen, voor zover ze betrekking hebben op de opsporing of de winning van

koolwaterstoffen, geen aanvragen voor vergunningen in het kader van dit decreet worden ingediend.

Art. 35. Met behoud van de toepassing van artikel 33 en 62 blijft de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of, in voorkomend geval, de nv Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied als die de aansprakelijkheid voor mijnschade heeft overgenomen in het kader van het decreet van 19 december 1997, overeenkomstig artikel 58 tot en met 59bis van de gecoördineerde Mijnwetten, van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteiten waarop de vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming betrekking had.

Art. 36. De door artikel 73 van de gecoördineerde Mijnwetten opgelegde verplichting om in het onderhoud van de mijn te voorzien, blijft bestaan voor de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of, in voorkomend geval, voor de nv Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied als die de verplichting heeft overgenomen in het kader van het decreet van 19 december 1997, tenzij in een besluit van de Vlaamse Regering waarbij in het kader van dit decreet voor hetzelfde gebied een vergunning wordt verleend, daarover andere bepalingen worden opgenomen.

Hoofdstuk III. De geologische opslag van koolstofdioxide

Afdeling I. Doelstelling en toepassingsgebied

Art. 37. De milieuveilige geologische opslag van koolstofdioxide heeft als doel bij te dragen tot de bestrijding van klimaatverandering door de permanente insluiting van koolstofdioxide op een zodanige manier te verzekeren dat negatieve effecten op en risico's voor het milieu en de volksgezondheid zoveel mogelijk worden voorkomen of, indien dit niet mogelijk is, worden weggenomen.

Dit hoofdstuk is niet van toepassing op de geologische opslag van koolstofdioxide voor onderzoeks- of ontwikkelingsdoeleinden of het beproeven van nieuwe producten en procedés met een geplande opslagcapaciteit van minder dan 100 kiloton.

Het is niet toegestaan koolstofdioxide op te slaan in de waterkolom.

Afdeling II. Aanduiding van opslaglocaties en opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag

Art. 38. §1. Een geologische formatie kan enkel als opslaglocatie worden aangeduid nadat er opsporingswerkzaamheden uitgevoerd zijn om het potentieel van de geologische formatie te beoordelen als opslaglocatie voor koolstofdioxide.

Potentiële opslaglocaties kunnen alleen opgespoord worden met een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag van de Vlaamse Regering. Zo nodig kan de monitoring van de injectietests in de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag worden opgenomen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag te verkrijgen, en de formele en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

§2. Een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag wordt verleend voor een in de ruimte beperkt gebied en voor een duur die de periode die nodig

is voor het verrichten van de opsporingswerkzaamheden waarvoor de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag verleend wordt, niet mag overschrijden. De duur van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag mag wel verlengd worden indien de oorspronkelijke duur onvoldoende bleek om de betrokken opsporingswerkzaamheden te voltooien en indien de opsporingswerkzaamheden in overeenstemming met de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag zijn uitgevoerd.

De houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag beschikt over het exclusieve recht om opsporingswerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het potentiële opslagcomplex. Tijdens de geldigheidsduur van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag is geen conflicterend gebruik van het potentiële opslagcomplex toegestaan.

Art. 39. §1. Een geologische formatie kan enkel als opslaglocatie worden aangeduid als er onder de voorgestelde opslagvergunningsvoorwaarden geen significant risico op lekkage bestaat en er geen significante milieu- of gezondheid risico's bestaan.

De geschiktheid van een geologische formatie voor gebruik als opslaglocatie wordt bepaald door een karakterisering en evaluatie van het potentiële opslagcomplex en het omliggende gebied overeenkomstig de in bijlage I bij dit decreet gespecificeerde criteria.

§2. Alvorens geologische opslag van koolstofdioxide toe te staan op het grondgebied van het Vlaamse Gewest, stelt de Vlaamse Regering een onderzoek in naar de opslagcapaciteit op het grondgebied of delen daarvan, op basis van de verleende opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag.

Afdeling III. Vergunningen voor de geologische opslag van koolstofdioxide

Onderafdeling I. Aanvraagprocedure

Art. 40. §1. Het geologisch opslaan van koolstofdioxide kan enkel met een opslagvergunning van de Vlaamse Regering.

Per opslaglocatie is slechts een exploitant toegelaten en is er geen conflicterend gebruik van de opslaglocatie toegestaan.

§2. Een opslagvergunning kan alleen verleend worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag.

De resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag kunnen door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

Een opslagvergunning wordt bij voorrang verleend aan de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag voor de betrokken opslaglocatie, mits de opsporingswerkzaamheden voor die locatie voltooid zijn, aan alle voorwaarden van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag voldaan is en de aanvraag voor een opslagvergunning is ingediend tijdens de geldigheidsduur van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag. Tijdens deze vergunningsprocedure is geen conflicterend gebruik van het opslagcomplex toegestaan.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een opslagvergunning te verkrijgen, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Onderafdeling II. Vergunningscriteria

Art. 41. §1. Een opslagvergunning wordt uitsluitend verleend als uit de ingediende aanvraag en uit alle andere relevante informatie blijkt dat aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de aanvraag voldoet aan alle vereisten, vermeld in dit hoofdstuk, en aan alle andere toepasselijke regelgeving;
- 2° de exploitant is financieel solide en technisch bekwaam en betrouwbaar om de locatie te exploiteren en te controleren, en er is gezorgd voor professionele en technische ontwikkeling en training van de exploitant en van alle personeel;
- 3° indien zich in dezelfde hydraulische eenheid meer dan één opslaglocatie bevindt, zijn de potentiële drukinteracties van dien aard dat alle locaties tegelijk aan de vereisten van dit hoofdstuk kunnen voldoen.

Een opslagvergunning wordt uitsluitend verleend indien de Vlaamse Regering het in artikel 44 bedoelde advies van de Europese Commissie over de ontwerp-vergunning in overweging heeft genomen, indien dit advies is verstrekt.

§2. Een opslagvergunning wordt niet verleend in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor een ander nog over een geldige opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of opslagvergunning in het kader van dit hoofdstuk beschikt;
- 2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de geologische opslag van koolstofdioxide.

Een opslagvergunning kan onder meer geweigerd worden in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor al een vergunning is verleend in het kader van hoofdstuk II of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas;
- 2° als het niet aannemelijk is dat de geologische opslag van koolstofdioxide binnen het gebied waarvoor de opslagvergunning zal gelden, economisch of technisch haalbaar is.

Art. 42. Met behoud van de toepassing van artikel 41 worden de vergunningsaanvragen beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- 1° de technische bekwaamheid van de potentiële exploitant;
- 2° de resultaten die voortvloeien uit de voorafgaande opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag;
- 3° de overeenkomstig artikel 39 verkregen resultaten uit de karakterisering van de opslaglocatie en het opslagcomplex en uit de evaluatie van de verwachte veiligheid van opslag;
- 4° de totale hoeveelheid koolstofdioxide die zal worden geïnjecteerd en opgeslagen, alsmede de toekomstige bronnen en wijzen van vervoer, de samenstelling van de koolstofdioxidestromen, de injectiesnelheden, de injectiedruk en de locatie van de injectiefaciliteiten;
- 5° de beschrijving van maatregelen om significante onregelmatigheden te voorkomen;
- 6° het voorgestelde monitoringsplan overeenkomstig artikel 48, §2;
- 7° het voorgestelde plan met corrigerende maatregelen overeenkomstig artikel 51, §1;
- 8° het voorlopige plan voor de periode na afsluiting overeenkomstig artikel 52, §3;
- 9° de overeenkomstig artikel 4.3.7 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid verstrekte informatie;
- 10° het bewijs dat de financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening, zoals vereist overeenkomstig artikel 57, rechtsgeldig en effectief gesteld zal worden voordat de injectie aanvangt;
- 11° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de geologische opslag van koolstofdioxide te verrichten;

12° in voorkomend geval, het eventuele gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheidszin waarvan de aanvrager in het kader van een andere vergunning blijkt heeft gegeven;
13° in voorkomend geval, de eventuele interferentie met andere reeds vergunde activiteiten in de ondergrond.

Deze criteria kunnen eveneens een grond tot weigering van de opslagvergunning uitmaken.

De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de vergunningscriteria.

Onderafdeling III. Vergunningsvoorwaarden

Art. 43. Een opslagvergunning bevat ten minste de volgende elementen:

- 1° naam en adres van de exploitant;
- 2° de nauwkeurige ligging en begrenzing van de opslaglocatie en het opslagcomplex, en gegevens betreffende de hydraulische eenheid;
- 3° voorschriften voor het opslagproces, de totale hoeveelheid koolstofdioxide die overeenkomstig de vergunning in de geologische formatie mag worden opgeslagen, de grenswaarden inzake reservoirdruk en de maximuminjectiesnelheden en -injectiedruk;
- 4° eisen inzake de samenstelling van de koolstofdioxidestroom en de aanvaardingsprocedure overeenkomstig artikel 47, en, wanneer nodig, verdere eisen inzake injectie en opslag, met name om significante onregelmatigheden te voorkomen;
- 5° het goedgekeurde monitoringsplan, de verplichting om het uit te voeren en eisen inzake de actualisering ervan overeenkomstig artikel 48, alsmede de rapporteringsverplichtingen overeenkomstig artikel 49;
- 6° de eis om de Vlaamse Regering in kennis te stellen van significante onregelmatigheden of lekkages, het goedgekeurde plan met corrigerende maatregelen en de verplichting om dit plan overeenkomstig artikel 51 uit te voeren als zich significante onregelmatigheden of lekkages voordoen;
- 7° de voorwaarden voor afsluiting en het goedgekeurde voorlopige plan voor de periode na afsluiting als bedoeld in artikel 52;
- 8° bepalingen over de wijziging, evaluatie, actualisering en intrekking van de opslagvergunning overeenkomstig artikel 45 en 46;
- 9° de eis om de financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening te stellen en aan te houden overeenkomstig artikel 57.

Onderafdeling IV. Evaluatie van ontwerp-opslagvergunningen door de Europese Commissie

Art. 44. §1. De Vlaamse Regering stelt een vergunningsaanvraag voor een opslagvergunning binnen een maand na ontvangst ter beschikking van de Europese Commissie. Ook alle andere relevante gegevens die in aanmerking worden genomen bij het nemen van een beslissing over de vergunningsaanvraag worden ter beschikking van de Europese Commissie gesteld.

De Vlaamse Regering stelt de Europese Commissie in kennis van de ontwerp-opslagvergunning en van alle andere gegevens die in aanmerking werden genomen bij het vaststellen van de ontwerp-opslagvergunning.

§2. De Vlaamse Regering wacht het niet-bindend advies van de Europese Commissie over de ontwerp-opslagvergunning af of wacht de kennisgeving waaruit blijkt dat de Europese Commissie geen advies zal uitbrengen af.

Na het nemen van de definitieve beslissing over de vergunningsaanvraag voor een opslagvergunning stelt de Vlaamse Regering de Europese Commissie hiervan in kennis, waarbij zij een eventuele afwijking van het advies van de Europese Commissie met redenen omkleedt.

Onderafdeling V. Wijziging, evaluatie, actualisering en intrekking van opslagvergunningen

Art. 45. De exploitant informeert de Vlaamse Regering over alle geplande wijzigingen in de exploitatie van een opslaglocatie, met inbegrip van wijzigingen in verband met de exploitant. Indien nodig actualiseert de Vlaamse Regering de opslagvergunning of de vergunningsvoorwaarden.

Significante wijzigingen in de exploitatie van een opslaglocatie kunnen alleen uitgevoerd worden nadat een nieuwe of geactualiseerde opslagvergunning werd verleend overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk. Een significante wijziging in de exploitatie van een opslaglocatie is een wijziging in de zin van rubriek 13 van bijlage II bij het besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage.

Art. 46. De Vlaamse Regering evalueert en actualiseert waar nodig de opslagvergunning, of, in laatste instantie, trekt zij deze in:

- 1° als ze overeenkomstig artikel 51, §1, in kennis is gesteld, of op een andere manier op de hoogte is gebracht van significante onregelmatigheden of enigerlei lekkages;
- 2° als uit de overeenkomstig artikel 49 ingediende verslagen of de overeenkomstig artikel 50 uitgevoerde inspecties blijkt dat de vergunningsvoorwaarden niet worden nageleefd of dat er risico is op significante onregelmatigheden of lekkage;
- 3° als ze op de hoogte is van andere inbreuken van de exploitant op de vergunningsvoorwaarden;
- 4° als dit noodzakelijk blijkt op basis van de recentste wetenschappelijke bevindingen en technologische vooruitgang;
- 5° met behoud van de toepassing van de bepalingen in 1° tot en met 4°, vijf jaar na het verlenen van de vergunning en vervolgens om de tien jaar.

Nadat een opslagvergunning is ingetrokken overeenkomstig het eerste lid, verleent de Vlaamse Regering een nieuwe opslagvergunning of sluit ze de opslaglocatie af overeenkomstig artikel 52, §1, 3°. Indien de Vlaamse Regering besluit de koolstofdioxide-injecties voort te zetten, neemt ze, totdat een nieuwe opslagvergunning is verleend, tijdelijk alle wettelijke verplichtingen op zich betreffende de aanvaardingscriteria, de monitoring en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de voorschriften van dit hoofdstuk, het inleveren van rechten in geval van lekkage overeenkomstig artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaams Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto, en preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig hoofdstukken II en III van titel XV Milieuschade van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid. De Vlaamse Regering verhaalt alle kosten op de vorige exploitant, onder meer door de financiële zekerheid van artikel 57 aan te spreken. Indien de opslaglocatie wordt afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 3°, is artikel 52, §3, van toepassing.

Afdeling IV. Verplichtingen inzake exploitatie, afsluiting en de periode na afsluiting

Onderafdeling I. Aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en aanvaardingsprocedure

Art. 47. §1. Een koolstofdioxidestroom moet voor het overgrote gedeelte bestaan uit koolstofdioxide. Om dat te waarborgen, mag geen afval of ander materiaal aan de koolstofdioxidestroom worden toegevoegd met het doel dat afval of ander materiaal te verwijderen.

Een koolstofdioxidestroom kan evenwel incidentele aanverwante stoffen uit het bron-, afvang- of injectieproces bevatten, alsmede in sporenhoeveelheden aanwezige stoffen die zijn toegevoegd als hulpmiddel bij de monitoring en het controleren van migratie. De concentraties van alle incidentele en toegevoegde stoffen mogen geen niveaus overschrijden die de integriteit van de opslaglocatie of van de relevante transportinfrastructuur in het gedrang brengen, een significant risico voor het milieu of de menselijke gezondheid vormen, of in strijd zijn met de voorschriften van de toepasselijke regelgeving.

§2. De exploitant mag koolstofdioxidestromen enkel aanvaarden en injecteren indien een analyse van de samenstelling van de stromen, inclusief corrosieve stoffen, en een risicobeoordeling zijn verricht, en indien de risicobeoordeling heeft aangetoond dat de verontreinigingsniveaus overeenstemmen met de in §1 gestelde voorwaarden.

De exploitant houdt een register bij van de hoeveelheden en kenmerken van de geleverde en geïnjecteerde koolstofdioxidestromen, met inbegrip van hun samenstelling.

§3.

De Vlaamse Regering bepaalt, conform de Europese verplichtingen ter zake, de nadere regels voor de aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en de aanvaardingsprocedure.

Onderafdeling II. Monitoring

Art. 48. §1. De exploitant moet zorgen voor monitoring van de injectiefaciliteiten, het opslagcomplex (inclusief waar mogelijk de koolstofdioxidepluim) en het omliggende milieu, met als doel:

- 1° het vergelijken van het feitelijke en het gemodelleerde gedrag van het koolstofdioxide en het formatiewater in de opslaglocatie;
- 2° het detecteren van significante onregelmatigheden;
- 3° het detecteren van migratie van koolstofdioxide;
- 4° het detecteren van lekkage van koolstofdioxide;
- 5° het detecteren van significante negatieve effecten voor het omliggende milieu, in het bijzonder voor het drinkwater, voor de omwonende bevolking en voor de gebruikers van de biosfeer in de omgeving;
- 6° het evalueren van de doeltreffendheid van eventuele overeenkomstig artikel 51 getroffen corrigerende maatregelen;
- 7° het actualiseren van de veiligheids- en integriteitsbeoordeling van het opslagcomplex op korte en lange termijn, met inbegrip van de beoordeling van de vraag of het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent is ingesloten.

§2. De exploitant verzekert de monitoring op basis van een monitoringsplan dat door hem is uitgewerkt overeenkomstig de in bijlage II van dit decreet vermelde eisen, met inbegrip van monitoringspecificaties overeenkomstig artikel 20, §2, van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto. Het monitoringsplan wordt ingediend bij de minister en moet worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Het monitoringsplan wordt geactualiseerd overeenkomstig het bepaalde in bijlage II bij dit decreet en zulks in ieder geval om de vijf jaar, teneinde rekening te houden met de wijzigingen in het beoordeelde lekkagerisico, de wijzigingen in de beoordeelde risico's voor het milieu en de volksgezondheid, nieuwe wetenschappelijke kennis en verbeteringen inzake de best beschikbare technieken. Een geactualiseerd monitoringsplan wordt ingediend bij de minister en moet opnieuw worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Onderafdeling III. Rapportering door de exploitant

Art. 49. Elk jaar, of, als de Vlaamse Regering dat in het kader van een bepaalde opslagvergunning nodig acht, met een hogere frequentie, dient de exploitant de volgende gegevens in bij de minister:

1° alle resultaten van de monitoring overeenkomstig artikel 48 tijdens de verslagperiode, met inbegrip van de informatie over de gebruikte monitoringstechnologie;

2° de hoeveelheden en kenmerken van de tijdens de verslagperiode geleverde en geïnjecteerde koolstofdioxidestromen, met inbegrip van de samenstelling van deze stromen, zoals geregistreerd overeenkomstig artikel 46, §2, tweede lid;

3° het bewijs dat een financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening is gesteld en aangehouden wordt overeenkomstig artikel 57 en artikel 43, eerste lid, 9°;

4° alle andere informatie die de minister als relevant beschouwt om de naleving van de vergunningsvoorwaarden te evalueren en om de kennis te vergroten over het gedrag van het koolstofdioxide in de opslaglocatie.

Onderafdeling IV. Inspecties

Art. 50. §1. De opslagcomplexen worden via een systeem van routinematige en onregelmatige inspecties gecontroleerd, met als doel de naleving van de eisen, vermeld in dit hoofdstuk, te controleren en te bevorderen, en de effecten op het milieu en de volksgezondheid te monitoren.

Die inspecties kunnen onder meer bezoeken aan de bovengrondse installaties, inclusief de injectiefaciliteiten, inhouden, evenals een beoordeling van de injectie- en monitoringswerkzaamheden van de exploitant en verificaties van alle relevante door de exploitant bijgehouden gegevens.

§2. Routine-inspecties worden ten minste jaarlijks uitgevoerd, tot drie jaar na de afsluiting, en vijfjaarlijks totdat de verantwoordelijkheid aan het Vlaamse Gewest is overgedragen. Daarbij worden de relevante injectie- en monitoringsfaciliteiten geëvalueerd, alsook alle relevante gevolgen voor het milieu en de volksgezondheid van het opslagcomplex.

§3. Bijkomende inspecties worden uitgevoerd in de volgende gevallen:

1° als de Vlaamse Regering overeenkomstig artikel 51, §1, in kennis is gesteld, of op een andere manier op de hoogte is gebracht van significante onregelmatigheden of enigerlei lekkages;

2° als uit de overeenkomstig artikel 49 ingediende verslagen blijkt dat de vergunningsvoorwaarden niet voldoende in acht worden genomen;

3° om ernstige klachten betreffende het milieu of de volksgezondheid te onderzoeken;

4° in andere situaties waarin de Vlaamse Regering dergelijke inspecties passend acht.

§4. Na elke inspectie wordt een verslag met de inspectieresultaten opgesteld. In dat verslag wordt de naleving van de eisen van de bepalingen van dit hoofdstuk geëvalueerd, en wordt aangegeven of verdere actie vereist is.

Het verslag wordt ter kennis gebracht van de betrokken exploitant, en wordt binnen een termijn van twee maanden na de inspectie voor het publiek beschikbaar gemaakt overeenkomstig de daarop toepasselijke regelgeving.

§5. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de inspecties.

Onderafdeling V. Maatregelen bij significante onregelmatigheden of lekkage

Art. 51. §1. Bij significante onregelmatigheden of lekkages stelt de exploitant de minister onmiddellijk met een aangetekende brief in kennis, en treft hij de nodige corrigerende maatregelen, waaronder maatregelen betreffende de bescherming van de volksgezondheid. In geval van lekkages en significante onregelmatigheden die een lekkagerisico inhouden, stelt de exploitant ook de afdeling van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, bevoegd voor luchtverontreiniging, daarvan in kennis.

De nodige corrigerende maatregelen worden getroffen met als minimumbasis het plan met corrigerende maatregelen dat is ingediend bij de minister en door de Vlaamse Regering is goedgekeurd.

§2. De minister kan de exploitant op elk moment verzoeken de nodige corrigerende maatregelen te treffen, alsmede maatregelen betreffende de bescherming van de volksgezondheid. Deze kunnen een aanvulling zijn op of verschillen van die welke in het plan met corrigerende maatregelen zijn opgenomen. De minister kan ook altijd zelf corrigerende maatregelen treffen.

Als de exploitant nalaat de nodige corrigerende maatregelen te treffen, neemt de minister de vereiste corrigerende maatregelen zelf.

De Vlaamse Regering verhaalt op de exploitant de kosten die in verband met de in het eerste en het tweede lid bedoelde maatregelen zijn gemaakt, onder meer door de in artikel 57 bedoelde financiële zekerheid aan te spreken.

Onderafdeling VI. Verplichtingen bij afsluiting en in de periode na afsluiting

Art. 52. §1. Een opslaglocatie wordt in de volgende gevallen afgesloten:
1° als de in de opslagvergunning vervatte relevante voorwaarden zijn vervuld;
2° op met bewijsmateriaal gestaafd verzoek van de exploitant, na instemming van de Vlaamse Regering;
3° als de Vlaamse Regering daartoe besluit na intrekking van een opslagvergunning overeenkomstig artikel 46, eerste lid.

§2. Nadat een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig §1, 1° of 2°, blijft de exploitant verantwoordelijk voor de monitoring, de rapportering en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de verplichtingen van dit hoofdstuk, alsook voor alle verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaams Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto, en preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig titel XV Milieuschade van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, totdat de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie is overgedragen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 53 en 54. De exploitant is ook verantwoordelijk voor de afdichting van de opslaglocatie en de verwijdering van de injectiefaciliteiten.

Aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, wordt voldaan op basis van een door de exploitant uitgewerkt plan voor de periode na afsluiting, gebaseerd op de beste praktijken en in overeenstemming met de in bijlage II bij dit decreet bedoelde eisen. Een voorlopig plan voor de periode na afsluiting wordt ingediend bij de minister en moet worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Voordat een opslaglocatie wordt afgesloten overeenkomstig §1, 1° of 2°, wordt het voorlopige plan voor de periode na afsluiting indien nodig geactualiseerd op basis van de uit te voeren risicoanalyse, van de beste praktijken en technologische verbeteringen, vervolgens ingediend bij de minister, en door de Vlaamse Regering goedgekeurd als het definitieve plan voor de periode na afsluiting.

§3. Nadat een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig §1, 3°, is het Vlaamse Gewest verantwoordelijk voor de monitoring en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de voorschriften van dit hoofdstuk, alsook voor alle verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaams Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto, en de preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig hoofdstukken II en III van titel XV Milieuschade van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

Aan de verplichtingen voor de periode na afsluiting, vermeld in het eerste lid, wordt door het Vlaamse Gewest voldaan op basis van het voorlopige en eventueel geactualiseerde plan voor de periode na afsluiting, vermeld in artikel 52, §2.

De Vlaamse Regering verhaalt op de exploitant de kosten die in verband met de in het eerste en het tweede lid bedoelde maatregelen zijn gemaakt, onder meer door de in artikel 57 bedoelde financiële zekerheid aan te spreken.

§4. De minister legt de volgende registers aan en houdt ze up-to-date:

- 1° een register van de verleende opslagvergunningen;
- 2° een permanent register van alle afgesloten opslaglocaties en de omliggende opslagcomplexen, met inbegrip van kaarten en dwarsdoorsneden van hun ruimtelijke omvang en de beschikbare informatie om te beoordelen of het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten zal blijven.

Bij relevante planningsprocedures en bij het vergunnen van activiteiten die de geologische opslag van koolstofdioxide in de geregistreerde opslaglocaties kunnen beïnvloeden of daardoor beïnvloed kunnen worden, wordt rekening gehouden met deze registers.

Onderafdeling VII. Overdracht van de verantwoordelijkheid

Art. 53. Als een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 1° of 2°, worden alle wettelijke verplichtingen betreffende de monitoring en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de voorschriften van dit hoofdstuk, het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaams Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto, en de preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig hoofdstukken II en III van titel XV Milieuschade van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, op eigen initiatief of op verzoek van de exploitant overgedragen aan het Vlaamse Gewest, als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de beschikbare gegevens tonen aan dat het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft;
- 2° een bepaalde minimumperiode is verstreken, te bepalen door de Vlaamse Regering. Deze minimumperiode bedraagt ten minste twintig jaar na de afsluiting, tenzij de Vlaamse Regering ervan overtuigd is dat vóór het verstrijken van de periode van 20 jaar, aan de in 1° bedoelde voorwaarde is voldaan;
- 3° de financiële verplichtingen ingevolge artikel 58 zijn nagekomen;

4° de opslaglocatie is met zorg afgedicht en de injectiefaciliteiten zijn verwijderd.

De exploitant maakt in dat verband een verslag op waarin wordt aangetoond dat aan de voorwaarde van het eerste lid, 1°, is voldaan en dient dit bij de minister in opdat de Vlaamse Regering de overdracht van verantwoordelijkheid kan goedkeuren. Dit verslag staat ten minste:

1° dat het feitelijke gedrag van het geïnjecteerde koolstofdioxide in overeenstemming is met het gemodelleerde gedrag;
2° dat er geen detecteerbare lekken zijn;
3° dat de opslaglocatie evolueert naar een toestand van stabiliteit op lange termijn.

Als de Vlaamse Regering van oordeel is dat de voorwaarden in het eerste lid, onder 1° en 2°, zijn vervuld, stelt zij een ontwerpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid op. Het ontwerpbesluit legt vast hoe wordt bepaald dat de voorwaarde in het eerste lid, onder 4°, is vervuld, en bevat ook geactualiseerde voorschriften voor het afdichten van de opslaglocatie en het verwijderen van de injectiefaciliteiten.

Als de Vlaamse Regering van oordeel is dat de voorwaarden in het eerste lid, onder 1° en 2°, niet zijn vervuld, brengt zij de exploitant van haar motieven op de hoogte.

De Vlaamse Regering bepaalt, conform de Europese verplichtingen ter zake, de nadere regels.

Art. 54. §1. De Vlaamse Regering stelt de in artikel 53, tweede lid, bedoelde verslagen binnen een maand na ontvangst ter beschikking van de Europese Commissie. Ook alle andere relevante gegevens die in aanmerking worden genomen bij het nemen van het besluit over de overdracht van de verantwoordelijkheid worden ter beschikking van de Europese Commissie gesteld.

De Vlaamse Regering stelt de Europese Commissie in kennis van het overeenkomstig artikel 53, derde lid, genomen ontwerpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid, en van alle andere gegevens die in aanmerking werden genomen bij het nemen van het ontwerpbesluit.

§2. De Vlaamse Regering wacht in voorkomend geval het advies van de Europese Commissie over het ontwerpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid af.

§3. Als de Vlaamse Regering van oordeel is dat de voorwaarden in artikel 53, eerste lid, onder 1° tot en met 4°, vervuld zijn, neemt ze een definitief besluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid, en stelt ze de exploitant van dat besluit in kennis. Ze stelt ook de Europese Commissie in kennis van haar definitief besluit, waarbij zij een eventuele afwijking van het advies van de Europese Commissie met redenen omkleedt.

Art. 55. Na de overdracht van de verantwoordelijkheid worden de routine-inspecties van artikel 50, §2, stopgezet en kan de monitoring worden beperkt tot het niveau waarop lekkage of significante onregelmatigheden kunnen worden vastgesteld. Wanneer echter lekkages of significante onregelmatigheden worden vastgesteld, wordt de monitoring geïntensiveerd teneinde vast te stellen wat de omvang is van het probleem en hoe doeltreffend de corrigerende maatregelen zijn.

Ingeval er sprake is van een fout in hoofde van de exploitant, met inbegrip van het verstrekken van onvolledige gegevens, het verbergen van relevante informatie, nalatigheid, moedwillige misleiding of misbruiken, verhaalt de Vlaamse Regering de kosten op de voormalige exploitant na de overdracht van

de verantwoordelijkheid. Met behoud van toepassing van artikel 58 worden voor het overige geen kosten verhaald op de voormalige exploitant na de overdracht van de verantwoordelijkheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de monitoring in de periode na de overdracht van de verantwoordelijkheid.

Art. 56. Als een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 3°, wordt de overdracht van de verantwoordelijkheid geacht plaats te vinden wanneer en op voorwaarde dat uit alle beschikbare gegevens blijkt dat het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft en nadat de opslaglocatie met zorg is afgedicht en de injectiefaciliteiten zijn verwijderd.

Onderafdeling VIII. Financiële zekerheden

Art. 57. §1. In het kader van een aanvraag voor een opslagvergunning moet de potentiële exploitant aantonen dat er afdoende maatregelen kunnen worden getroffen, via een financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening ten voordele van de Vlaamse Regering, om te waarborgen dat aan alle verplichtingen ingevolge een opslagvergunning kan worden voldaan, inclusief de afsluitingsprocedures en de bepalingen voor de periode na afsluiting, alsook aan alle verplichtingen ingevolge de opname van de opslaglocaties binnen de werkingssfeer van artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaams Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto. Deze financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening moet rechtsgeldig en effectief gesteld zijn voordat de injectie aanvangt.

De financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening wordt periodiek bijgesteld ten einde rekening te houden met wijzigingen in het beoordeelde lekkagerisico en de geraamde kosten.

§2. De financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening, vermeld in §1, blijft van kracht en effectief gesteld:

1° nadat een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 1° of 2°, totdat de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie is overgedragen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 53 en 54;

2° na de intrekking van een opslagvergunning overeenkomstig artikel 46, eerste lid, totdat een nieuwe opslagvergunning is uitgereikt of, als de opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 3°, totdat de overdracht van de verantwoordelijkheid heeft plaatsgevonden overeenkomstig artikel 56, en op voorwaarde dat is voldaan aan de in artikel 58 bedoelde financiële verplichtingen.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de financiële zekerheden.

Onderafdeling IX. Financiële bijdrage

Art. 58. §1. Voordat de overdracht van verantwoordelijkheid overeenkomstig artikel 53 tot en met 56 kan plaatsvinden, moet de exploitant een financiële bijdrage ter beschikking stellen aan de Vlaamse Regering. Met deze financiële bijdrage kunnen de kosten in hoofde van het Vlaamse Gewest gedekt worden om ervoor te zorgen dat na de overdracht van de verantwoordelijkheid het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent in de geologische opslaglocatie ingesloten blijft.

Voor het bedrag van de financiële bijdrage wordt rekening gehouden met de in bijlage I bij dit decreet vermelde parameters inzake de voorgeschiedenis van koolstofdioxideopslag die relevant zijn voor het bepalen van de

verplichtingen die na de overdracht van de verantwoordelijkheid gelden. De financiële bijdrage moet ten minste de geraamde monitoringskosten voor een periode van dertig jaar dekken.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de financiële bijdrage.

Afdeling V. Toegang van derden

Onderafdeling I. Toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties

Art. 59. §1. Potentiële gebruikers krijgen onder de voorwaarden, vermeld in §2 tot en met §4, toegang tot de transportnetwerken van koolstofdioxide en tot de opslaglocaties, met het oog op de geologische opslag van geproduceerd en afgevangen koolstofdioxide.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden waaronder potentiële gebruikers op een transparante en niet-discriminerende manier toegang krijgen tot de transportnetwerken en opslaglocaties, en neemt daarbij de doelstellingen van eerlijke en open toegang in acht, rekening houdend met:

- 1° de opslagcapaciteit die beschikbaar is of redelijkerwijs beschikbaar kan worden gesteld binnen de gebieden die in aanmerking komen voor de geologische opslag van koolstofdioxide, alsmede de transportcapaciteit die beschikbaar is of redelijkerwijs beschikbaar kan worden gesteld;

- 2° het door het Vlaamse Gewest beoogde aandeel van de afvang en geologische opslag van koolstofdioxide in het geheel van de reductieverplichtingen voor koolstofdioxide wat betreft het Vlaamse Gewest;

- 3° de noodzaak om de toegang te weigeren als er moeilijk te overbruggen onverenigbaarheid is van technische specificaties;

- 4° de noodzaak om de gegronde en redelijke behoeften van de eigenaar of exploitant van de opslaglocatie of het transportnetwerk, en de belangen van alle andere gebruikers van de opslaglocatie, het transportnetwerk of de relevante behandelingsfaciliteiten in acht te nemen.

§3. Exploitanten van transportnetwerken en opslaglocaties van koolstofdioxide kunnen de toegang weigeren op grond van een gebrek aan capaciteit. Dergelijke weigeringen worden altijd naar behoren gemotiveerd.

Een exploitant die de toegang tot zijn transportnetwerk of opslaglocatie weigert op grond van een gebrek aan capaciteit of verbindingsmogelijkheden, voert de nodige capaciteitsverhogende werkzaamheden uit voor zover dat economisch verantwoord is of de potentiële gebruiker bereid is daarvoor te betalen, op voorwaarde dat het geen negatief effect heeft op de milieuveiligheid van het transport en van de geologische opslag van koolstofdioxide.

§4. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties.

Onderafdeling II. Geschillenbeslechting

Art. 60. §1. De Vlaamse Regering stelt een geschillenbeslechtingsprocedure vast, met inbegrip van een onafhankelijk van de partijen staande autoriteit die toegang heeft tot alle relevante informatie, om geschillen over de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties op een doeltreffende wijze te beslechten, rekening houdend met de criteria, vermeld in artikel 59, §2, en het aantal partijen dat bij de onderhandelingen over dergelijke toegang betrokken is.

§2. Bij een geschil dat de grenzen van het Vlaamse Gewest overschrijdt, wordt de door de Vlaamse Regering vastgestelde geschillenbeslechtingsprocedure toegepast als het transportnetwerk of de opslaglocatie waartoe de toegang is geweigerd, in het Vlaamse Gewest ligt.

Als, bij grensoverschrijdende geschillen, de jurisdictie over het transportnetwerk of de opslaglocatie in kwestie niet uitsluitend bij het Vlaamse Gewest ligt, wordt overleg gepleegd om het geschil op een samenhangende wijze te beslechten.

Afdeling VI. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Art. 61. Voor een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of voor een opslagvergunning is artikel 32 van overeenkomstige toepassing.

Afdeling VII. De vergoeding van schade

Art. 62. §1. Met behoud van de toepassing van artikel 35 is de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of van een opslagvergunning van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft, tot wanneer de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie overeenkomstig artikel 53 tot en met 56 aan het Vlaamse Gewest is overgedragen.

Als de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of van een opslagvergunning kan aantonen dat de vastgestelde schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder, door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen verklaarde concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of door de houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning verleend in het kader van hoofdstuk II, is die laatste van rechtswege verplicht om de schade te vergoeden die hij veroorzaakt heeft.

§2. De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag.

Afdeling VIII. Informatie aan het publiek

Art. 63. De Vlaamse Regering stelt alle elementen die betrekking hebben op de geologische opslag van koolstofdioxide ter beschikking van het publiek, overeenkomstig de daarop toepasselijke regelgeving.

Hoofdstuk IV. Handhaving

Art. 64. Voor dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan worden de milieu-inbreuken en milieumisdrijven onderzocht, vastgesteld en bestraft, wordt het toezicht uitgeoefend, en worden de veiligheidsmaatregelen genomen volgens de regels, vermeld in titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

Hoofdstuk V. Wijzigingsbepalingen

Art. 65 Artikel 2 van de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919, wordt vervangen door wat volgt:
"Art. 2. De mijnen omvatten steenkool en bruinkool."

Art. 66. In dezelfde wetten wordt een artikel 69ter ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 69ter. Onverminderd de oorzaken van vervallenverklaring waarin artikel 69 en 69bis voorzien, vervallen alle concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die in het kader van deze wetten zijn verleend,

van rechtswege twee jaar na de datum van inwerkingtreding van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond, voor zover ze betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen.

Het besluit van de Vlaamse Regering dat in het kader van het decreet, vermeld in het eerste lid, een vergunning voor de geologische opslag van koolstofdioxide verleent, kan bepalen dat de voormalige houder van een vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming niet meer verplicht zal zijn in het onderhoud van de mijn te voorzien overeenkomstig artikel 73, tweede lid, en dat die verplichting overgenomen wordt door de houder van een in het kader van het decreet, vermeld in het eerste lid, verleende opslagvergunning.

Als het eerste lid van toepassing is, zijn artikel 70 en 71 niet van toepassing."

Art. 67. In artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967 worden de woorden "en van de geschillen betreffende het herstel van de schade veroorzaakt door de opsporing of de exploitatie van de bedding bedoeld bij het koninklijk besluit van 28 november 1939 betreffende de opsporing en de exploitatie van bitumineuze gesteenten, petroleum en brandbare gassen" vervangen door de woorden "en van de geschillen betreffende de vergoeding van de schade, veroorzaakt door het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of door de geologische opslag van koolstofdioxide en betreffende de vergoeding van het genotsverlies ten gevolge van het bezetten van gronden in het kader van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond".

Art. 68. Aan artikel 6 van boek III, titel VIII, hoofdstuk II, afdeling III, van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 7 november 1988 en het decreet van 4 april 2003, wordt een §3 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§3. In afwijking van artikel 4 kan op ieder ogenblik eveneens een einde gemaakt worden aan de lopende pacht als de pachtovereenkomst betrekking heeft op gronden die de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide overeenkomstig artikel 32 of 61 van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond mag bezetten. De genoemde vergunninghouder treedt met het oog op de beëindiging van de lopende pachtovereenkomst in de rechten en de plichten van de verpachter."

Art. 69. In artikel 46, eerste lid, van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 7 november 1988, worden de woorden "artikel 6, §1, 2°, 3°, 4° en 6°, en §2" vervangen door de woorden "artikel 6, §1, 2°, 3°, 4° en 6°, §2 en §3".

Art. 70. In artikel 4 van het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen, vervangen bij het decreet van 20 april 1994 en gewijzigd bij de decreten van 4 april 2003 en 19 mei 2006, wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

"1° gasvormige effluënten die in de atmosfeer worden uitgestoten en koolstofdioxide dat wordt afgevangen en getransporteerd met het oog op geologische opslag en dat geologisch is opgeslagen overeenkomstig het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond, dan wel op grond van artikel 37, tweede lid, van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond buiten het toepassingsgebied van dit laatstgenoemde decreet valt;"

Art. 71. In artikel 16.1.1, eerste lid, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, ingevoegd bij het decreet van 21 december 2007 en volledig vervangen bij het decreet van [...], wordt een punt 19bis° ingevoegd, dat luidt als volgt:

"19bis° het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond;"

Hoofdstuk VI. Slotbepalingen

Art. 72. De wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919, worden opgeheven, met uitzondering van artikel 1 en artikel 2, zoals vervangen door dit decreet, de artikelen 58 tot en met 59bis, artikel 69bis, artikel 69ter, zoals ingevoegd door dit decreet, en de artikelen 71bis tot en met 73.

Art. 73. Het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gasen wordt opgeheven.

Art. 74. De wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas wordt opgeheven, als het de geologische opslag van koolstofdioxide betreft.

Art. 75. Alle vergunningen die werden verleend in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gasen en van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gasen, vervallen van rechtswege op de datum van inwerkingtreding van dit decreet.

Art. 76 Om de twee jaar, te beginnen vanaf de datum van inwerkingtreding van dit decreet, wordt aan de Vlaamse Regering en aan het Vlaams Parlement verslag uitgebracht over de toepassing van hoofdstuk III van dit decreet.

Dit verslag omvat minstens de volgende informatie:

- 1° informatie over het permanent register van alle afgesloten opslaglocaties en omliggende opslagcomplexen;
- 2° informatie over het feit of voldoende is aangetoond dat koolstofdioxide permanent is ingesloten op een zodanige manier dat mogelijke negatieve effecten van de opslag van koolstofdioxide op het milieu en daaruit volgende risico's voor de volksgezondheid, het milieu en de veiligheid voor de mens zoveel mogelijk worden voorkomen en beperkt;
- 3° informatie over de procedures betreffende de evaluatie door de Europese Commissie van de ontwerp-opslagvergunningen, vermeld in artikel 44, en de ontwerpbesluiten inzake overdracht van verantwoordelijkheid, vermeld in artikel 54;
- 4° de ervaring met de bepalingen inzake de aanvaardingscriteria en -procedure voor de koolstofdioxidestroom, vermeld in artikel 47;
- 5° de ervaring met de bepalingen inzake toegang van derden, vermeld in hoofdstuk III, afdeling V, en met de grensoverschrijdende samenwerking;
- 6° de vooruitzichten voor geologische opslag in andere landen;
- 7° informatie over de criteria van de bijlagen I en II bij van het decreet;
- 8° informatie over de eventuele noodzaak om bijkomende regelgeving inzake de aan het transport van koolstofdioxide verbonden milieurisico's;
- 9° informatie over het onderzoek, vermeld in artikel 39, waarbij, zo mogelijk, gegevens over de beschikbare opslagcapaciteit en de verleende opslagcapaciteit worden vermeld.

Art. 77. De Vlaamse Regering bepaalt de datum waarop de bepalingen van dit decreet in werking treden.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd de bijlagen bij dit decreet te wijzigen en aan te vullen.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur,

Hilde CREVITS

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

LM

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 45.922/3
VAN 17 FEBRUARI 2009

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, derde kamer, op 30 januari 2009 door de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur verzocht haar, binnen een termijn van dertig dagen, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "betreffende de diepe ondergrond", heeft het volgende advies gegeven:

LM

45.922/3

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling wetgeving zich beperkt tot het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond ¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

Gelet op het hoge aantal adviesaanvragen die met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 1° en 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State aanhangig zijn gemaakt ², heeft de afdeling wetgeving zich bovendien, zelfs met betrekking tot de in artikel 84, § 3, eerste lid, van die wetten opgesomde punten, noodgedwongen moeten beperken tot een summier onderzoek van het ontwerp, waarvan het belang evenwel bezwaarlijk kan worden onderschat. Zulks valt des te meer te betreuren nu het om een complex ontwerp gaat, dat talloze vragen doet rijzen, inzonderheid betreffende het eigendomsrecht *sensu lato* en dit in het licht van onder meer artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden. Uit de vaststelling dat over een bepaling in dit advies niets wordt gezegd, mag niet zonder meer worden afgeleid dat er niets over gezegd kan worden en, indien er wel iets over wordt gezegd, dat er niets meer over te zeggen valt.

*

* *

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2.1. Met het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet wordt een regeling beoogd, enerzijds, van het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de ondergrond, en, anderzijds, van het geologisch opslaan voor onbeperkte duur van koolstofdioxide in de ondergrond.

2.2. De inhoud van het ontwerp kan worden samengevat als volgt.

(1) Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder "rechtsgrond" de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

(2) Bovendien heeft de adviesaanvrager zelfs verzocht om mededeling van het advies vóór de afloop van de aan de Raad van State toegemeten termijn.

LM

45.922/3

2.2.1. In hoofdstuk I worden een aantal begrippen gedefinieerd die verder in het ontwerp worden gebruikt en wordt bepaald dat de in de diepe ondergrond van nature aanwezige koolwaterstoffen eigendom zijn van het Vlaamse Gewest. De rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken moeten toestaan dat de houder van een vergunning de in het ontwerp geregelde activiteiten uitoefent als die plaatsvinden op een diepte van ten minste honderd meter onder het aardoppervlak. Die verplichting doet echter geen afbreuk aan het recht van de rechthebbenden op een vergoeding van de door die activiteiten veroorzaakte schade aan het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken, en op een vergoeding van het genotsverlies ten gevolge van de bezetting van hun gronden.

2.2.2. Hoofdstuk II handelt over het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen en strekt ertoe richtlijn 94/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen correct om te zetten.

In afdeling I wordt bepaald dat het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen alleen mogelijk is met een vergunning van de Vlaamse Regering. Het ontwerp bepaalt daartoe de procedure voor de aanvraag van een vergunning, de vergunningscriteria, de vergunningsvoorwaarden, de verplichtingen van de vergunninghouders, en voorschriften in verband met de wijziging, de overdracht, de intrekking, de schorsing en de afstand van de vergunning.

In afdeling II wordt bepaald dat de houder van een winningsvergunning jaarlijks een vergoeding is verschuldigd aan het Vlaamse Gewest, en dat de Vlaamse Regering het verlenen van een vergunning afhankelijk kan maken van een deelneming door het Vlaamse Gewest in de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft, via een door de Vlaamse Regering in de vergunning aangewezen vennootschap.

Afdeling III bevat voorschriften in verband met het bezetten van gronden door de vergunninghouder, en in afdeling IV wordt bepaald dat de houder of de laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning van rechtswege verplicht is elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

.../...

LM

45.922/3

Ten slotte wordt in afdeling V de verhouding geregeld met oude concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen, en die verleend zijn in het raam van de wetten op de mijnen, groeven en graverijen, gecoördineerd op 15 september 1919.

2.2.3. De opslag van koolstofdioxide wordt geregeld in hoofdstuk III. Daarbij wordt zo nauw mogelijk aangesloten bij de tekst van het voorstel van richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van de richtlijnen 85/377/EEG en 96/61/EG van de Raad, de richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG en 2006/12/EG en verordening (EG) nr. 1013/2006.

In afdeling I wordt een omschrijving van de doelstelling en het toepassingsgebied van hoofdstuk III gegeven.

Afdeling II handelt over de aanduiding van een geologische formatie als opslaglocatie en bevat bepalingen over de opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag.

In afdeling III wordt bepaald dat het geologisch opslaan van koolstofdioxide enkel mogelijk is met een opslagvergunning van de Vlaamse Regering. Het ontwerp bepaalt daartoe de procedure voor de aanvraag van een vergunning, de vergunningscriteria, de vergunningsvoorwaarden, en de voorschriften in verband met de wijziging, de evaluatie, de actualisering en de intrekking van de opslagvergunning. Daarnaast wordt in deze afdeling ook bepaald dat een ontwerp-opslagvergunning voor advies zal worden voorgelegd aan de Europese Commissie en wordt de procedure daarvoor bepaald.

In afdeling IV worden de verplichtingen inzake de exploitatie, de afsluiting en de periode na afsluiting voorgeschreven. Zo worden de aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en de aanvaardingsprocedure bepaald, worden de monitoring, de rapportering door de exploitanten en de inspecties geregeld, worden de maatregelen bij significante onregelmatigheden of lekkage en de verplichtingen bij afsluiting en in de periode na afsluiting bepaald, wordt de overdracht van de "verantwoordelijkheid" geregeld, en wordt in het stellen van financiële zekerheden en in het leveren van een financiële bijdrage voorzien.

LM

45.922/3

Afdeling V handelt over de toegang van derden tot transportnetwerken en opslaglocaties, en voorziet in een "geschillenbeslechtsprocedure" voor de geschillen die naar aanleiding hiervan kunnen ontstaan.

Bij afdeling VI wordt de regeling betreffende het bezetten van gronden door de vergunninghouder bedoeld in hoofdstuk II, afdeling III, van toepassing verklaard op de bepalingen van hoofdstuk III, en afdeling VII voorziet in een gelijkaardige regeling betreffende de vergoeding van schade als opgenomen in hoofdstuk II.

Ten slotte wordt in afdeling VIII de informatieverstrekking aan het publiek geregeld met betrekking tot de geologische opslag van koolstofdioxide.

2.2.4. In hoofdstuk IV wordt bepaald dat voor dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan, de milieu-inbreuken en de milieumisdrijven worden onderzocht, vastgesteld en bestraft, het toezicht wordt uitgeoefend en de veiligheidsmaatregelen worden genomen volgens de regels bepaald in titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

2.2.5. Ten slotte bevat hoofdstuk V wijzigingsbepalingen en hoofdstuk VI slotbepalingen.

BEVOEGDHEID VAN HET VLAAMSE GEWEST

3. Zoals hiervoor is opgemerkt, strekt het ontwerp van decreet tot het regelen van, enerzijds, het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de ondergrond, en, anderzijds, het geologisch opslaan voor onbeperkte duur van koolstofdioxide in de ondergrond.

De vraag naar de bevoegdheidsrechtelijke grondslag van de ontworpen regeling rijst dan ook ten aanzien van deze twee grote luiken van het ontwerp.

LM

45.922/3

3.1. Op grond van artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 5°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen zijn de gewesten bevoegd inzake de natuurlijke rijkdommen. Tot de natuurlijke rijkdommen behoren de exploiteerbare rijkdommen van de ondergrond, zoals steenkool, gas, petroleum, zand, gesteente en andere fossiele en minerale bronnen³.

In de voornoemde bepaling van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 vindt het Vlaamse Gewest de algemene bevoegdheid om met betrekking het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen regelend op te treden. De betreffende bepalingen van het ontworpen decreet behoren dan ook in beginsel tot de bevoegdheid van de decreetgever.

3.2.1. Wat de ontworpen regeling inzake de geologische opslag van koolstofdioxide betreft, wordt in de memorie van toelichting verwezen naar artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, naar luid waarvan de gewesten bevoegd zijn inzake "de bescherming van het leefmilieu, onder meer die van de bodem, de ondergrond, ... tegen verontreiniging en aantasting".

Op grond van die bepaling kan het Vlaamse Gewest regelend optreden met betrekking tot de geologische opslag van koolstofdioxide.

3.2.2. In diezelfde memorie van toelichting wordt evenwel opgemerkt dat de federale regelgever op grond van artikel 6, § 1, VII, tweede lid, c), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bevoegd is voor de aangelegenheden die wegens hun technische en economische ondeelbaarheid een gelijke behandeling op nationaal vlak behoeven, te weten "de grote infrastructuur voor de stockering, het vervoer en de productie van energie".

Met het voorliggende ontwerp lijkt de Vlaamse decreetgever echter niet als zodanig dat aan de federale overheid voorbehouden terrein te betreden. Wel wenst de Raad van State de stellers van het ontwerp te wijzen op de mogelijke conflicten die inzake ondergrondse opslag kunnen ontstaan, en dit zelfs wanneer beide overheden binnen hun bevoegdheidsterrein blijven.

(3) Grondwettelijk Hof, nr. 87/2006, 24 mei 2006, B.5.

LM

45.922/3

Een concreet probleem kan rijzen wanneer bijvoorbeeld een bepaalde geologische structuur zowel in aanmerking komt voor de opslag van koolstofdioxide, als voor de opslag van energetische gassen. De vraag rijst welke opslag dan voorrang heeft.

Om aan dergelijke situaties het hoofd te kunnen bieden, bepalen de artikelen 7, § 2, 9, tweede lid, en 41, § 2, tweede lid, van het ontwerp dat de vergunning kan worden geweigerd indien in het raam van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, er reeds vergunningen bestaan. Die bepalingen bieden echter geen oplossing indien zowel bij de federale overheid als bij het Vlaamse Gewest, een aanvraagprocedure lopende is.

De voornoemde wet van 18 juli 1975 bevat helemaal geen regeling voor het geval reeds een gewestelijke vergunning zou zijn toegekend voor de betrokken site, laat staan voor de situatie dat er langs beide zijden een aanvraagprocedure lopende is. Om dit te verhelpen, geeft de afdeling wetgeving de Vlaamse Regering ter overweging om, wat die aspecten betreft, een samenwerkingsakkoord te sluiten met de federale overheid.

3.3. Hoewel uit het voorgaande volgt dat de ontworpen regeling, globaal genomen, bevoegdheidsrechtelijke grondslag vindt in artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1°, en VI, eerste lid, 5°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, behoeven een aantal bepalingen van het ontwerp een afzonderlijk onderzoek.

3.3.1.1. Luidens artikel 32, § 1, derde en vierde lid, is het bezetten van gronden, andere dan deze waarop bouwwerken zijn opgetrokken, alleen mogelijk na het betalen van een jaarlijkse vergoeding aan alle houders van een zakelijk recht op het aardoppervlak. Bij gebrek aan overeenstemming wordt het bedrag van de vergoeding voor de houders van het zakelijk recht op verzoek van de meest gerede partij door de vrederechter bepaald.

In artikel 32, § 4, wordt bepaald dat, als de gronden of de daarop opgerichte bouwwerken na de beëindiging van de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft, volgens het oordeel van de vrederechter niet meer geschikt zijn of zullen zijn voor het gebruik dat er vóór de bezetting aan gegeven werd, de eigenaar van de gronden of van de bouwwerken kan eisen dat ze worden aangekocht door de vergunninghouder. Bij gebrek aan overeenstemming wordt de verkoopprijs op verzoek van de meest gerede partij

.../...

LM

45.922/3

door de vrederechter bepaald, die daarvoor zo nodig een beroep kan doen op deskundigen. Bij artikel 61 worden de bepalingen van artikel 32 van overeenkomstige toepassing verklaard voor een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag en voor een opslagvergunning.

Luidens artikel 33, § 1, eerste lid, is de houder of de laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft. Naar luid van artikel 33, § 2, is de vrederechter bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag. Artikel 62, §§ 1, eerste lid, en 2, voorziet in een gelijkaardige regeling voor een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag en voor een opslagvergunning.

Ten slotte wordt bij artikel 67 van het ontwerp artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd en wordt de vrederechter bevoegd verklaard om kennis te nemen van "de geschillen betreffende de vergoeding van de schade, veroorzaakt door het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of door de geologische opslag van koolstofdioxide en betreffende de vergoeding van het genotsverlies ten gevolge van het bezetten van gronden in het kader van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond".

3.3.1.2. Bij de voormelde artikelen 32, §§ 1 en 4, 33, § 2, 61, 62, § 2, en 67 van het ontwerp wordt de materiële bevoegdheid van de vrederechter bepaald.

In beginsel behoort het bepalen van de bevoegdheid van de rechtscolleges tot de bevoegdheid van de federale wetgever.

Krachtens artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 kunnen de decreten evenwel rechtsbepalingen bevatten in aangelegenheden waarvoor de Parlementen niet bevoegd zijn, voor zover die bepalingen noodzakelijk zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheid. Daartoe is vereist dat een dergelijke regeling noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de bevoegdheden van het gewest, dat die aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat de weerslag van de betrokken bepalingen op die aangelegenheid slechts marginaal is.

LM

45.922/3

Luidens artikel 590 van het Gerechtelijk Wetboek neemt de vrederechter kennis van alle vorderingen waarvan het bedrag 1 860 euro niet te boven gaat, behalve die welke de wet aan zijn rechtsmacht onttrekt. De artikelen 591 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek regelen de bevoegdheid van de vrederechter niet op uitputtende wijze. Ook andere bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek en tal van bijzondere regelingen kennen bevoegdheden toe aan de vrederechter.

Omwille van de coherentie van het contentieux inzake de ontginning van de ondergrond en om de nodige continuïteit met de bestaande regeling te bewaren, vermag de decreetgever het noodzakelijk te achten voor het bepalen van een bezettingsvergoeding, het bepalen van een schadevergoeding, en het bepalen van de verkoopprijs in het raam van de verplichte aankoop van gronden of de daarop opgerichte bouwwerken, de vrederechter als bevoegde rechter aan te wijzen voor de hierop betrekking hebbende vorderingen. Op grond van artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek is de vrederechter reeds bevoegd voor de geschillen betreffende het herstel van mijnschade, bepaald in de gecoördineerde wetten van 15 september 1919 op de mijnen, groeven en graverijen en van de geschillen betreffende het herstel van de schade veroorzaakt door de opsporing of de exploitatie van de bedding bedoeld bij het koninklijk besluit van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen.

De in het geding zijnde bepalingen hebben slechts een marginale weerslag op de regeling van de bevoegdheden van de hoven en de rechtbanken, nu zij aansluiten bij vergelijkbare bevoegdheden die de vrederechter reeds uitoefent. Bovendien leent die aangelegenheid zich ook tot een gedifferentieerde regeling ⁴. Aldus lijkt voldaan te zijn aan de toepassingsvereisten van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

3.3.2.1. Luidens artikel 32, § 1, derde lid, is het bezetten van andere gronden dan gronden waarop bouwwerken zijn opgericht, alleen mogelijk na het betalen van een jaarlijkse vergoeding aan alle houders van een zakelijk recht op het aardoppervlak, en wordt aan pachters van wie de lopende pachtovereenkomst wordt beëindigd op basis van artikel 6, § 3, van de Pachtwet ⁵, overeenkomstig de artikelen 45 en 46 van de Pachtwet een vergoeding betaald.

(4) Vgl. Grondwettelijk Hof, nr. 154/2003, 26 november 2003, B.5.1 tot B.6.2.

(5) Bedoeld wordt Boek III, Titel VIII, Hoofdstuk II, Afdeling III met als opschrift "Regels betreffende de pacht in het bijzonder", van het Burgerlijk Wetboek.

LM

45.922/3

Bij artikel 68 van het ontwerp wordt aan artikel 6 van de Pachtwet een paragraaf 3 toegevoegd. Naar luid van die ontworpen paragraaf 3, kan "in afwijking van artikel 4 (...) op ieder ogenblik eveneens een einde gemaakt worden aan de lopende pacht als de pachtovereenkomst betrekking heeft op gronden die de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide overeenkomstig artikel 32 of 61 van het decreet van (...) betreffende de diepe ondergrond mag bezetten. De genoemde vergunninghouder treedt met het oog op de beëindiging van de lopende pachtovereenkomst in de rechten en de plichten van de verpachter".

3.3.2.2. Sinds de vervanging van artikel 6, § 1, V, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bij de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen is het landbouwbeleid een aangelegenheid welke in beginsel behoort tot de bevoegdheid van de gewesten. Bij wijze van uitzondering is de federale overheid bevoegd gebleven voor een aantal limitatief opgesomde aangelegenheden.

De ontworpen regeling doet de vraag rijzen of de gewestelijke bevoegdheid inzake het landbouwbeleid, ook de bevoegdheid inhoudt om de pacht te regelen.

In advies 39.015/VR van 27 september 2005 over een voorontwerp van decreet ⁶, dat ertoe strekte de samenstellingen de werkwijze te regelen van de provinciale pachtprizencommissies die belast zijn met het vaststellen van de maximumcoëfficiënt aan de hand waarvan de maximumpachtprizen worden bepaald voor de pachten in het Waalse Gewest, en dat aan de Waalse Regering de bevoegdheid verleende zelf de pachtprizencoëfficiënten vast te stellen wanneer er geen overeenstemming wordt bereikt in de provinciale commissies, hebben de verenigde kamers van de afdeling wetgeving dienaangaande opgemerkt dat de federale overheid bevoegd is gebleven om de contractuele relatie tussen de verpachter en de pachter te regelen.

(6) Voorontwerp van decreet "limitant les fermages, relatif à la composition et au fonctionnement des Commissions provinciales des fermages abrogeant et remplaçant certains aspects de la loi du 4 novembre 1969 limitant les fermages et l'arrêté royal du 11 septembre 1989 relatif aux commissions des fermages et ratifiant l'arrêté du gouvernement wallon relatif à la fixation des coefficients de fermages dans chacune des Provinces de la Région wallonne et fixant au 15 décembre 2004 la date d'effet des coefficients de fermages".

LM

45.922/3

Nadat de verenigde kamers van de afdeling wetgeving advies 39.015/VR hebben gegeven, is aan het Grondwettelijk Hof de prejudiciële vraag gesteld of de artikelen 17 en 31 van het decreet van het Vlaamse Gewest van 4 april 2003 betreffende de oppervlaktedelfstoffen geen schending inhouden van de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de federale overheid en de gewesten, aangezien die artikelen onder meer betrekking hebben op de mogelijkheid om lopende pachtovereenkomsten op te zeggen teneinde de betrokken percelen te kunnen gebruiken voor hun ontginningsbestemming.

In zijn arrest nr. 87/2006 heeft het Grondwettelijk Hof die prejudiciële vraag ontkennend beantwoord en dit met de volgende overweging:

"Zonder dat het nodig is na te gaan of de bevoegdheid van de gewesten voor de natuurlijke rijkdommen ook de bevoegdheid inhoudt om inzake de beëindiging van pachtovereenkomsten in dergelijke gebieden, met het oog op de ontginning van die percelen, een van het gemeen recht afwijkende regeling uit te vaardigen, noch of de in artikel 6, § 1, V, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 aan de gewesten toegekende bevoegdheid voor het landbouwbeleid hen in staat stelt de pacht te regelen, stelt het Hof vast dat te dezen aan de vereisten voor de toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 is voldaan. Zoals in de parlementaire voorbereiding van het in het geding zijnde decreet is uiteengezet (*Parl. St.*, Vlaams Parlement, 2002-2003, nr. 1486/1, pp. 7, 13 en 14) kon de regeling noodzakelijk worden geacht, leent de aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling, en is de weerslag van de betrokken bepalingen op de pachtwetgeving marginaal"⁷.

De Raad van State kan enkel vaststellen dat het Grondwettelijk Hof de vraag in het midden heeft gelaten of de in artikel 6, § 1, V, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 aan de gewesten toegekende bevoegdheid voor het landbouwbeleid hen in staat stelt de pacht te regelen.

Uit het hiervoor geciteerde arrest nr. 87/2006 volgt wel dat de decreetgever zich *in casu* in ieder geval kan beroepen op de toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 om regels vast te stellen betreffende de beëindiging van pachtovereenkomsten. Het staat dan ook aan de stellers van het ontwerp om in de memorie van toelichting een verantwoording op te nemen waarin wordt uiteengezet waarom voor de artikelen 32, § 1, derde lid, en 68 van het ontwerp een beroep kan worden gedaan op het voornoemde artikel 10.

⁽⁷⁾ Grondwettelijk Hof, nr. 87/2006, 24 mei 2006, B.7.

LM

45.922/3

3.3.3. In de artikelen 2, 20° en 25°, 37, eerste lid, 39, § 1, eerste lid, 47, § 1, tweede lid, 48, § 2, tweede lid, 50, §§ 1, eerste lid, 2 en 3, 3°, 51, §§ 1, eerste lid, en 2, eerste lid, en 76, tweede lid, 2°, eerste lid wordt geregeld gerefereerd aan de bescherming van de volksgezondheid. Zo wordt bijvoorbeeld in artikel 37, eerste lid, bepaald dat de milieuveilige geologische opslag van koolstofdioxide als doel heeft bij te dragen tot de bestrijding van de klimaatverandering door de permanente insluiting van koolstofdioxide op een zodanige manier te verzekeren dat negatieve effecten op en risico's voor het milieu "en de volksgezondheid" zoveel mogelijk worden voorkomen, of indien dit niet mogelijk is, worden weggenomen. In artikel 51, § 2, eerste lid, wordt dan weer bepaald dat de bevoegde minister de exploitant op elk moment kan verzoeken (bij significante onregelmatigheden of lekkage) de nodige corrigerende maatregelen te treffen, alsmede maatregelen betreffende de bescherming van de volksgezondheid.

Zoals hiervoor reeds opgemerkt, zijn de gewesten bevoegd inzake de bescherming van het leefmilieu (artikel 6, § 1, II, eerste lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980). Dat betekent evenwel niet dat iedere maatregel die erop gericht is de menselijke gezondheid te vrijwaren behoort tot het domein van de leefmilieubescherming. Dergelijke maatregel behoort slechts daartoe als het erom gaat de menselijke gezondheid te vrijwaren tegen schadelijke invloeden die zich voordoen in zijn leefmilieu ten gevolge van door de mens veroorzaakte milieuverontreiniging en milieuaantasting⁸. Voor de andere aspecten van de volksgezondheid, onverminderd de bevoegdheden van de gemeenschappen ter zake, is de federale overheid bevoegd op grond van zijn residuaire bevoegdheid.

De decreetgever zal derhalve moeten vermijden dat met de voormelde artikelen van het ontwerp, het terrein inzake volksgezondheid wordt betreden dat behoort tot de residuaire bevoegdheid van de federale overheid.

3.3.4. Bij artikel 60 wordt aan de Vlaamse Regering de bevoegdheid gedelegeerd om een "geschillenbeslechtsprocedure vast [te stellen], met inbegrip van een onafhankelijk van de partijen staande autoriteit die toegang heeft tot alle relevante informatie, om geschillen over de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties op een doeltreffende wijze te beslechten, rekening houdend met de criteria, vermeld in artikel 59, § 2, en het aantal partijen dat bij de onderhandelingen over dergelijke toegang betrokken is".

(8) L. LAVRYSEN, "Leefmilieu en waterbeleid", in G. VAN HAEGENDOREN en B. SEUTIN (eds), *De bevoegdheidsverdeling in het federale België*, Brugge, 1999, nr. 2, p. 77.

LM

45.922/3

Het is de Raad van State niet duidelijk wat met dat artikel 60 wordt beoogd.

3.3.4.1. Zoals de Raad van State, afdeling wetgeving, al heeft opgemerkt ⁹, geldt in een rechtsstaat het algemeen rechtsbeginsel dat burgerlijke geschillen voor een rechter moeten kunnen worden gebracht.

Het grondrecht van toegang tot een rechter wordt trouwens, in verband met geschillen over burgerlijke rechten en verplichtingen, gewaarborgd bij artikel 6, lid 1, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: EVRM) ¹⁰. Zo de geschillen over de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties, geschillen betreffen over het vaststellen van burgerlijke rechten en verplichtingen in de zin van dat artikel 6, lid 1, en artikel 60 ertoe strekt die geschillen aan de rechter te onttrekken, strijdt die ontworpen bepaling met artikel 6, lid 1, van het EVRM dat het recht op toegang tot een rechter waarborgt ¹¹.

Zo deze geschillen bovendien betrekking hebben op burgerlijke rechten in de zin van artikel 144 van de Grondwet, is artikel 60 van het ontwerp ook strijdig met dit

(⁹) Zie advies 23.766/1/2/8/9 van 10, 11, 12 en 13 oktober 1994 over een voorontwerp dat geleid heeft tot de wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen, *Parl. St., Senaat*, 1994-1995, nr. 1218/1, pp. 234-235.

(¹⁰) Zie, voor de erkenning van het beginsel, EHRM, 21 februari 1975, Golder, *Publ. Cour*, reeks A, vol. 18, pp. 12-18, §§ 26-36.

(¹¹) Alhoewel het recht van toegang tot de rechter niet absoluut is, moet opdat een beperking aan dit grondrecht geoorloofd zou zijn, onder meer in het licht van artikel 6, lid 1, van het EVRM, ten minste aangetoond worden dat de beperking een wettig doel nastreeft en dat er een redelijk evenredigheidsverband bestaat tussen de gebruikte middelen en het beoogde doel: EHRM, 28 mei 1985, Ashingdane, *o.c.*, vol. 93, pp. 24-25, § 57; EHRM, 8 juli 1986, Lithgow, *o.c.*, vol. 102, p. 71, § 194; EHRM, 21 september 1994, Fayed, *o.c.*, vol. 294-B, § 65.

LM

45.922/3

artikel 144, naar luid waarvan alle geschillen over burgerlijke rechten bij uitsluiting behoren tot de bevoegdheid van de gewone hoven en rechtbanken ¹².

3.3.4.2. Bij gebreke van een duidelijk inzicht in de bedoelingen van de stellers van het ontwerp, dient de Raad van State dan ook bij dat artikel 60 het grootste voorbehoud te maken.

ALGEMENE OPMERKING

4. In enkele artikelen van het ontwerp worden aan de Vlaamse Regering delegaties van verordenende aard verleend.

4.1. Zo wordt bijvoorbeeld in de artikelen 50, § 5, 57, § 3, 58, § 2, en 59, § 4, aan de Vlaamse Regering delegatie verleend om "nadere regels te bepalen".

Ofwel omvat die opdracht aan de Regering niets meer dan wat reeds vervat is in de algemene uitvoeringsbevoegdheid waarover de Vlaamse Regering beschikt op grond van artikel 20 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. In dat geval is die opdracht overbodig en mag die dan ook uit het ontwerp worden weggelaten.

(12) Mochten de stellers van het ontwerp evenwel van oordeel zijn dat het *in casu* gaat om een geschil over een politiek recht in de zin van artikel 145 van de Grondwet, wat de Raad van State ten sterkste betwijfelt, en met artikel 60 van het ontwerp wordt beoogd de Vlaamse Regering te machtigen om een administratief rechtscollege op te richten dat over deze geschillen uitspraak zal doen, dient te worden gewezen op artikel 161 van de Grondwet, naar luid waarvan geen administratief rechtscollege kan worden ingesteld dan krachtens een wet. Aangezien dat grondwetsartikel dateert van na de totstandkoming van de staatshervorming, moet worden aangenomen dat met het woord "wet" naar de federale wet wordt verwezen, bij gebreke van enige tegenaanwijzing terzake in de parlementaire voorbereiding. Alleen indien aan de voorwaarden van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 is voldaan, is de decreetgever bevoegd om een administratief rechtscollege op te richten, waarbij hij dan nog, in acht genomen het legaliteitsbeginsel vervat in artikel 161 van de Grondwet, zelf voorafgaandelijk de essentiële elementen dient vast te stellen, aan welke laatste voorwaarde niet is voldaan.

LM

45.922/3

Ofwel reikt de aan de Vlaamse Regering verleende opdracht verder dan wat in de algemene uitvoeringsbevoegdheid is vervat. In dat geval dient die opdracht nader te worden gepreciseerd.

4.2. In artikel 77, tweede lid, wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om de bijlage bij het decreet dat thans in ontwerpvorm voorligt, te wijzigen en aan te vullen.

Gelet op de inhoud van die bijlage, die het voorwerp kan uitmaken van een besluit van de Vlaamse Regering, geeft de Raad van State de stellers van het ontwerp ter overweging om het bepalen van de volledige inhoud van die bijlage op te dragen aan de Vlaamse Regering¹³. Zo de decreetgever aan die bijlage toch een decretaal karakter wenst te geven, kan hij bepalen dat het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de inhoud van de bijlage wordt vastgesteld, alsmede de wijzigingen die achteraf worden aangebracht, bij decreet dienen te worden bekrachtigd.

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 6

5. Luidens artikel 6, § 1, eerste lid, neemt de Vlaamse Regering het initiatief om in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen een uitnodiging te publiceren om aanvragen in te dienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde gebied, nadat een aanvraag voor een vergunning is ingediend en volledig bevonden. Artikel 6, § 1, derde lid, bepaalt dat, als de voorkeur wordt gegeven aan aanvragen die uitgaan van individuele natuurlijke personen of rechtspersonen, zulks in de uitnodiging moet worden vermeld.

De Raad van State ziet echter niet in, en dit in het licht van het grondwettelijke beginsel van de gelijkheid en de niet-discriminatie, welke deugdelijke verantwoording kan worden gegeven voor dat onderscheid.

⁽¹³⁾ Alzo wordt ook vermeden dat de bijlage twee soorten bepalingen kan bevatten, enerzijds, bepalingen met een decretaal karakter, en, anderzijds, bepalingen met een reglementair karakter.

LM

45.922/3

Artikel 26

6. In artikel 26, eerste lid, wordt bepaald dat afdeling I van hoofdstuk II - met uitzondering van artikel 5 - niet van toepassing is op het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het raam van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of in het raam van het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

Niettegenstaande hiervoor in de memorie van toelichting een verantwoording wordt gegeven ¹⁴, lijkt de voorwaarde dat het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest in het raam van het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid kan gebeuren, een erg ruime toepassing mogelijk te maken.

Aangezien de toepassing van artikel 26 bovendien tot gevolg kan hebben dat geen vergoeding aan het Vlaamse Gewest is verschuldigd, dient de omschrijving "in het kader van het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid" te worden gepreciseerd.

Deze opmerking kan worden herhaald voor artikel 28 van het ontwerp.

Artikel 32

7. Luidens artikel 32, § 1, tweede lid, is het bezetten door de vergunninghouder van gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, enkel mogelijk met de toestemming van alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken.

Gevraagd wat precies wordt bedoeld met "gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken", heeft de gemachtigde geantwoord:

⁽¹⁴⁾ Zie de artikelsgewijze toelichting bij artikel 26.

LM

45.922/3

"Artikel 32 stelt dat het bezetten van gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, slechts mogelijk is met de toestemming van alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken. Al deze rechthebbenden afzonderlijk kunnen dus de bezetting door de vergunninghouder van de gronden waarop de bouwwerken zijn opgetrokken, tegenhouden. Het is immers niet de bedoeling van het ontwerp van decreet dat gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, bezet zouden kunnen worden tegen de wil in van bijvoorbeeld de eigenaars of huurders van woningen of handelspanden.

Indien daarentegen alle rechthebbenden hun toestemming geven voor de bezetting van hun gronden, valt te verwachten dat zij hiervoor een vergoeding zullen eisen. Voor het bedrag van die vergoeding kan inspiratie gezocht worden bij de vergoedingsregeling die voorzien is voor gronden waarop geen bouwwerken zijn opgetrokken, zoals op het einde van artikel 32, § 1, uiteengezet. Een expliciete vergoedingsregeling zoals in het regime voor niet-bebouwde gronden is echter niet voorzien, omdat de rechthebbenden ten aanzien van bebouwde gronden steeds over de vrijheid moeten kunnen beschikken om elke vergoeding, en dus hun toestemming, te weigeren.

De rechthebbenden worden in de regeling van het ontwerp dus maximaal beschermd. Het mag niet de bedoeling zijn om de mogelijkheid te voorzien dat bebouwde gronden, tegen de wil in van bijvoorbeeld de eigenaar of huurder, bezet kunnen worden (mits betaling van een vergoeding). De vergunninghouder zal een dermate grote keuze hebben tussen geschikte locaties om aan opsporing of winning van koolwaterstoffen te doen (de boorputten kunnen waarschijnlijk op honderden plaatsen gezet worden, met een evengoed resultaat), dat het niet aangewezen is om bebouwde percelen gedwongen te laten bezetten.

Indien u het op basis van deze toelichting (...) nodig acht dat best toch een en ander wordt verankerd in het decreet, dan staan wij open voor elke suggestie of richting waarin best gezocht wordt."

Gelet op de verschillende behandelingswijze van gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken en andere gronden, verdient het aanbeveling om in artikel 2, met het oog op de rechtszekerheid een zo precies mogelijke omschrijving te geven van de term "gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken".

8. Uit artikel 32, § 1, derde lid, zoals het is geredigeerd, volgt dat het bezetten van andere gronden dan gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, steeds mogelijk is na het betalen van een jaarlijkse vergoeding. Hieruit volgt dat de eigenaar van een perceel grond zich niet kan verzetten tegen de bezetting van zijn perceel grond.

Niettegenstaande het bezetten van gronden door de vergunninghouder altijd tijdelijk is, rijst de vraag of die tijdelijke bezetting de eigenaar van een perceel niet na verloop van tijd op een onevenredige wijze kan beroven van het ongestoord recht op

.../...

LM

45.922/3

eigendom, en of daarom niet moet worden overwogen indien dat recht op een onevenredige wijze wordt verstoord, de betrokkene kan vragen dat de grond wordt aangekocht door de vergunninghouder.

Artikel 46

9. In artikel 46 worden de gevallen bepaald waarin de Vlaamse Regering de opslagvergunning kan intrekken.

Niettegenstaande de hoorplicht ook geldt voor verschillende van de in artikel 46, eerste lid, bedoelde gevallen, wordt hiervan geen gewag gemaakt.

Krachtens de hoorplicht kan, op grond van een tekortkoming, tegen niemand een maatregel worden genomen die zijn belangen ernstig kan aantasten zonder dat hij vooraf wordt gehoord. Van de aldus bedoelde hoorplicht kan enkel worden afgeweken wanneer de feiten, op basis waarvan de voorgenomen maatregel wordt overwogen, vatbaar zijn voor directe, eenvoudige vaststelling door de overheid, wanneer de noodzaak bestaat snel op te treden of wanneer degene tegen wie de maatregel wordt overwogen, niet binnen een redelijke termijn kan worden bereikt.

Uit het voorgaande volgt dat het ontwerp op dat punt dient te worden aangevuld.

LM

45.922/3

De kamer was samengesteld uit

de Heren	J. SMETS,	staatsraad, voorzitter,
	B. SEUTIN,	
	P. BARRA,	staatsraden,
	H. COUSY,	assessor van de afdeling wetgeving,
Mevrouw	A.-M. GOOSSENS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door Mevr. K. BAMS, auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A.-M. GOOSSENS

J. SMETS

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° diepe ondergrond: ondergrond vanaf een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak;
- 2° koolwaterstof: elke in de diepe ondergrond aanwezige substantie van organische oorsprong, in een daar via natuurlijke weg ontstane concentratie van hoofdzakelijk koolstof- en waterstofverbindingen of koolstof, in vaste, vloeibare of gasvormige toestand, zoals onder meer bruinkool, steenkool, aardolie en aardgas, of mijngas, zijnde eender welk gas dat onttrokken kan worden uit een mijn;
- 3° opsporen van koolwaterstoffen: onderzoek doen naar de aanwezigheid van koolwaterstoffen of naar nadere gegevens daarover, met gebruikmaking van een boorgat;
- 4° winnen van koolwaterstoffen: met gebruikmaking van een boorgat, tunnel, schacht of ander ondergronds werk onttrekken van koolwaterstoffen aan de diepe ondergrond, anders dan in de vorm van monsters of formatiebeproevingen;
- 5° opsporen van potentiële opslagcomplexen: beoordelen van potentiële opslagcomplexen voor de geologische opslag van koolstofdioxide aan de hand van activiteiten die in de ondergrond binnendringen, zoals boorwerkzaamheden om geologische informatie te verkrijgen over geologische lagen in het potentiële opslagcomplex en, zo nodig, injectieproeven verrichten om de opslaglocatie te karakteriseren;
- 6° geologisch opslaan van koolstofdioxide: injecteren in combinatie met opslaan van koolstofdioxidestromen in geologische formaties in de diepe ondergrond;
- 7° verkenningsonderzoek: onderzoek naar de aanwezigheid van koolwaterstoffen of naar nadere gegevens daarover, zonder gebruikmaking van een boorgat;
- 8° opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen: exclusieve schriftelijke toestemming om koolwaterstoffen op te sporen in de diepe ondergrond;
- 9° winningsvergunning: exclusieve schriftelijke toestemming om koolwaterstoffen te winnen in de diepe ondergrond;
- 10° opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag: exclusieve schriftelijke toestemming om opsporingswerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide in de diepe ondergrond, inclusief de voorwaarden waaronder die opsporingswerkzaamheden mogen plaatsvinden;
- 11° opslagvergunning: exclusieve schriftelijke toestemming of toestemmingen waarbij de exploitant wordt gemachtigd tot de geologische opslag van koolstofdioxide in een opslaglocatie in de diepe ondergrond, en waarin de voorwaarden daarvoor zijn gespecificeerd;
- 12° opslaglocatie: een omschreven volumegebied binnen een geologische formatie, dat gebruikt wordt voor de geologische opslag van koolstofdioxide en bijbehorende bovengrondse voorzieningen en injectiefaciliteiten;

- 13° geologische formatie: lithostratigrafische onderverdeling waarbinnen duidelijk te onderscheiden lagen gesteente kunnen worden aangetroffen en in kaart kunnen worden gebracht;
- 14° opslagcomplex: opslaglocatie en omringende geologische gebieden die een weerslag kunnen hebben op de algemene integriteit van de opslag en de veiligheid ervan; d.w.z. omliggende opslagformaties;
- 15° lekkage: het weglekken van koolstofdioxide uit het opslagcomplex;
- 16° waterkolom: verticale continue massa water van de oppervlakte tot de bodemafzetting van een waterlichaam;
- 17° hydraulische eenheid: hydraulisch verbonden poriënruimte waar de drukdoorgave met technische middelen kan worden gemeten, en die is afgebakend door driftbegrenzings zoals storingen, zoutkoepels of lithologische grenzen, of door wigvormige uitloop of te voorschijn tredende aardlagen van de formatie;
- 18° exploitant: particuliere of publieke natuurlijke persoon of rechtspersoon die de opslaglocatie exploiteert en beheert of die over de beslissende economische macht over de technische functionering van de opslaglocatie beschikt;
- 19° significante wijziging: iedere wijziging waarin de opslagvergunning niet voorziet, die aanzienlijke effecten op het milieu en de volksgezondheid tot gevolg kan hebben;
- 20° koolstofdioxidestroom: stroom stoffen die resulteert uit het afvangen van koolstofdioxide;
- 21° afvalstoffen: afvalstoffen als vermeld in het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen;
- 22° koolstofdioxidepluim: het zich verspreidende volume van koolstofdioxide in de geologische formatie;
- 23° migratie: beweging van koolstofdioxide binnen het opslagcomplex;
- 24° significante onregelmatigheid: onregelmatigheid bij de injectie- of opslagwerkzaamheden of in de toestand van het opslagcomplex zelf, die het risico van lekkage doet ontstaan of een risico voor het milieu of de volksgezondheid oplevert;
- 25° significant risico: combinatie van een waarschijnlijk optredende schade en een omvang van schade die niet kunnen worden genegeerd zonder het doel van de milieuveilige geologische opslag van koolstofdioxide voor de betrokken opslaglocatie te veronachtzamen;
- 26° corrigerende maatregelen: maatregelen om significante onregelmatigheden te corrigeren of lekkages te dichten om het weglekken van koolstofdioxide uit het opslagcomplex te voorkomen of te doen ophouden;
- 27° afsluiting van een opslaglocatie: definitieve stopzetting van de injectie van koolstofdioxide in een opslaglocatie;
- 28° periode na afsluiting: periode na de afsluiting van een opslaglocatie, inclusief de periode na de overdracht van de verantwoordelijkheid aan het Vlaamse Gewest;
- 29° transportnetwerk: netwerk van pijpleidingen, met inbegrip van de daarvoor benodigde pompstations, om koolstofdioxide naar de opslaglocatie te transporteren;
- 30° minister: Vlaamse minister, bevoegd voor de natuurlijke rijkdommen, als het de opsporing of de winning van koolwaterstoffen betreft, dan wel de Vlaamse minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, als het de geologische opslag van koolstofdioxide betreft;
- 31° rechthebbende: houder van een zakelijk recht of een ander genotsrecht;
- 32° aangewezen vennootschap: investeringsmaatschappij als vermeld in het decreet van 7 mei 2004 betreffende de investeringsmaatschappijen van de Vlaamse overheid;
- 33° gecoördineerde Mijnwetten: de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919;
- 34° Pachtwet: afdeling III van boek III, titel VIII, hoofdstuk II, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd door artikel 1 van de wet van 4 november

1969 tot wijziging van de pachtwetgeving en van de wetgeving betreffende het recht van voorkoop ten gunste van huurders van landeigendommen.

Artikel 3

De in de diepe ondergrond van nature aanwezige koolwaterstoffen zijn eigendom van het Vlaamse Gewest.

De eigendom van koolwaterstoffen die met gebruikmaking van een winningsvergunning worden gewonnen, gaat door het winnen ervan over op de vergunninghouder, op voorwaarde dat een vergoeding wordt betaald aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig hoofdstuk II, afdeling II. De eigendom van koolwaterstoffen die met gebruikmaking van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen als monsters of formatiebeproevingen aan de ondergrond worden onttrokken, gaat over op de vergunninghouder zonder dat er een vergoeding aan het Vlaamse Gewest betaald moet worden.

Artikel 4

De rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken moeten toestaan dat de houder van een vergunning in de ondergrond koolwaterstoffen opspoort of wint, potentiële opslagcomplexen voor koolstofdioxide opspoort of koolstofdioxide geologisch opslaat, overeenkomstig de regels waaraan die activiteiten onderworpen zijn, als die activiteiten plaatsvinden op een diepte van ten minste 100 meter onder het aardoppervlak.

Die verplichting doet echter geen afbreuk aan het recht van de rechthebbenden op een vergoeding voor de door die activiteiten veroorzaakte schade aan het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken, en op een vergoeding van het genotsverlies ten gevolge van de bezetting van hun gronden.

HOOFDSTUK II

Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen

AFDELING I

Vergunningen voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen

ONDERAFDELING I

Aanvraagprocedure

Artikel 5

§1. Het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen kan alleen met een vergunning van de Vlaamse Regering.

§2. Een winningsvergunning kan alleen verleend worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen.

De resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning kunnen door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een vergunning te verkrijgen, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Artikel 6

§1. Nadat een aanvraag voor een vergunning is ingediend en volledig bevonden werd, neemt de Vlaamse

Regering het initiatief om in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen een uitnodiging te publiceren om aanvragen in te dienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde gebied.

Die uitnodiging maakt melding van de aard van de vergunning, het geografische gebied waarvoor een aanvraag kan worden ingediend, de termijn waarin een aanvraag tot mededinging kan worden ingediend, de toepasselijke regelgeving, en de voorgenomen datum waarop of de termijn waarin over de vergunningsaanvraag beslist zal worden.

Als de voorkeur wordt gegeven aan aanvragen die uitgaan van individuele natuurlijke personen of rechtspersonen, moet dat in de uitnodiging worden vermeld.

§2. Andere belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen eveneens een aanvraag indienen voor een soortgelijke vergunning voor hetzelfde gebied.

Artikel 7

§1. In de volgende gevallen wordt de procedure, vermeld in artikel 6, niet gevolgd:

1° als de houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen die met gebruikmaking van die vergunning de aanwezigheid van koolwaterstoffen heeft aangetoond, gedurende de geldigheidsduur van die vergunning, voor hetzelfde gebied of gedeelten daarvan een aanvraag voor een winningsvergunning indient. Als de aanwezigheid van koolwaterstoffen maar in een deel van het vergunde gebied is aangetoond, kan de winningsvergunning beperkt worden tot dat deel van het gebied. In afwijking van artikel 11, §1, blijft de opsporingsvergunning, voor zover ze betrekking heeft op het aangevraagde gebied, in elk geval gelden tot wanneer de beslissing over de aanvraag voor de winningsvergunning onherroepelijk wordt;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk of een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;

3° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen;

4° tijdens de eerste twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet, als het een aanvraag overeenkomstig artikel 34, §2, betreft.

§2. De Vlaamse Regering kan in de volgende gevallen beslissen de procedure, vermeld in artikel 6, niet te volgen:

1° als er geologische redenen of redenen in verband met de opsporing of winning zijn om de vergunning voor een gebied bij voorkeur aan de houder van een vergunning voor een aangrenzend gebied toe te kennen. In dat geval worden de houders van vergunningen voor eventuele andere aangrenzende gebieden uitgenodigd om binnen een termijn van negentig dagen eveneens een aanvraag in te dienen of hun opmerkingen mee te delen;

2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas is verleend.

Artikel 8

De Vlaamse Regering kan ook op eigen initiatief beslissen een uitnodiging tot het indienen van aanvragen voor een vergunning in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen te publiceren. De voorschriften, vermeld in artikel 6, §1, tweede en derde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Belangstellenden kunnen binnen een termijn van negentig dagen na de publicatie van de uitnodiging een aanvraag indienen.

ONDERAFDELING II

Vergunningscriteria

Artikel 9

Een vergunning wordt niet verleend in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een soortgelijke vergunning in het kader van dit hoofdstuk is verleend;
- 2° als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor op dat ogenblik al een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag in het kader van hoofdstuk III is verleend;
- 3° als de aanvraag slaat op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de opsporing of de winning van koolwaterstoffen;
- 4° als de aanvraag voor een winningsvergunning gebeurt op basis van opsporingsresultaten verkregen in strijd met artikel 5, §2.

Een vergunning kan onder meer geweigerd worden in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag slaat op een gebied waarvoor al een opslagvergunning in het kader van hoofdstuk III of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ voor het opslaan van gas is verleend;
- 2° als de Vlaamse Regering dat opportuun acht vanuit overwegingen van nationale veiligheid, omdat een staat van buiten de Europese Economische Ruimte of een onderdaan of rechtspersoon daarvan feitelijk zeggenschap heeft over de aanvrager;
- 3° als het niet aannemelijk is dat de opsporing of de winning van de koolwaterstoffen binnen het gebied waarvoor de vergunning zal gelden, economisch of technisch haalbaar is.

Artikel 10

Met behoud van de toepassing van artikel 9 worden de vergunningsaanvragen beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- 1° de technische en financiële mogelijkheden van de aanvrager;
- 2° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de activiteiten waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, te verrichten;
- 3° in voorkomend geval, het eventuele gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheidszin waarvan

de aanvrager in het kader van een eerdere vergunning blijkt heeft gegeven;

- 4° in voorkomend geval, de activiteiten die de aanvrager in het verleden verricht heeft in het gebied waarop de aanvraag betrekking heeft, of de vroegere vergunningen waarvan de aanvrager houder was in dat gebied;
- 5° in voorkomend geval, de eventuele interferentie met andere al vergunde activiteiten in de ondergrond;
- 6° de milieu-impact van de voorgenomen activiteiten;
- 7° als toepassing gemaakt werd van artikel 6, §1, derde lid, de voorkeur voor individuele natuurlijke personen of rechtspersonen;
- 8° als de procedure overeenkomstig artikel 8 gevolgd wordt, de vergoeding die de aanvrager bereid is te betalen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikel 27;
- 9° als een keuze gemaakt moet worden uit verschillende aanvragen die na een beoordeling op basis van de criteria, vermeld in punten 1° tot en met 8°, gelijkwaardig zijn gebleken, de noodzaak om de koolwaterstoffen op een rationele en efficiënte manier op te sporen of te winnen, de milieuvriendelijkheid van de voorgenomen technieken, de mate van marktconcentratie, de tewerkstelling en het economische belang.

De criteria, vermeld in het eerste lid, kunnen eveneens een grond tot weigering van de vergunning uitmaken.

De Vlaamse Regering kan nadere regels uitwerken voor de criteria, vermeld in het eerste lid.

ONDERAFDELING III

Vergunningsvoorwaarden

Artikel 11

§1. Een vergunning geeft de duur aan waarvoor ze geldt. Met behoud van de toepassing van artikel 19, §2, bedraagt de geldigheidsduur van de vergunning niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten

waarvoor de vergunning is verleend, op een behoorlijke wijze te verrichten.

§2. Een vergunning geeft aan voor welk gebied ze geldt. Het gebied wordt zo afgebakend dat de uitoefening van de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, vanuit technisch en economisch oogpunt op zo goed mogelijke wijze kan plaatsvinden. Tenzij de vergunning het anders bepaalt, wordt het gebied gevormd door het aangegeven aardoppervlak en de ondergrond daarvan vanaf een diepte van 100 meter.

Als een winningsvergunning geldt voor een gebied waarin koolwaterstoffen voorkomen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat het de grens van het vergunningsgebied overschrijdt, is de vergunninghouder verplicht om zijn medewerking te verlenen aan de totstandkoming van een overeenkomst met de vergunninghouder voor het aangrenzende gebied, tenzij de Vlaamse Regering ontheffing verleent van de verplichting om een overeenkomst te sluiten. De overeenkomst strekt ertoe dat de winning in onderlinge overeenstemming plaatsvindt, en kan bepalen dat de concrete realisatie van de winning maar door een van hen wordt uitgevoerd. Voor de overeenkomst en alle latere wijzigingen ervan is de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

Artikel 12

§1. Een winningsvergunning geldt eveneens voor andere stoffen die onvermijdelijk meekomen met de winning van koolwaterstoffen.

Een winningsvergunning geeft het tarief aan van de jaarlijkse vergoeding die de vergunninghouder overeenkomstig artikel 27 aan het Vlaamse Gewest verschuldigd is, in voorkomend geval onderverdeeld per type koolwaterstof.

§2. Een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen geeft aan binnen welke periode nadat de vergunning onherroepelijk is geworden, de opsporingsactiviteiten of verkenningsonderzoeken, vermeld in de vergunning, moeten worden verricht.

Een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen geeft aan onder welke voorwaarden koolwaterstoffen als monsters of formatiebeproevingen aan de ondergrond onttrokken mogen worden.

ONDERAFDELING IV

Verplichtingen van de vergunninghouders

Artikel 13

De houder of laatste houder van een vergunning neemt alle maatregelen die redelijkerwijs van hem verwacht kunnen worden om te voorkomen dat de activiteiten waarop de vergunning slaat:

- 1° milieuverstoring veroorzaken;
- 2° schade door bodembeweging veroorzaken;
- 3° de openbare veiligheid schaden;
- 4° het belang van een planmatig beheer van de koolwaterstofvoorraden schaden.

Artikel 14

De houder van een vergunning deelt elke substantiele wijziging in een vergunningscriterium, vermeld in artikelen 9 en 10, onmiddellijk met een aangetekende brief mee aan de Vlaamse Regering.

Artikel 15

§1. Koolwaterstoffen worden gewonnen overeenkomstig een winningsplan, waarvoor de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk is. Het winningsplan is gebaseerd op de resultaten die voortvloeien uit het onderzoek in het kader van een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen.

Het is verboden om koolwaterstoffen te winnen voor men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurd winningsplan beschikt, of op een wijze die substantieel afwijkt van het door de Vlaamse Regering goedgekeurde winningsplan.

Als dat noodzakelijk is voor een efficiënte winning van de koolwaterstoffen, kan het winningsplan op initiatief van de vergunninghouder gewijzigd of geactualiseerd worden. Voor het gewijzigde of geactualiseerde winningsplan is opnieuw de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de inhoud en de goedkeuringsprocedure van het winningsplan.

Artikel 16

De houder van een vergunning dient jaarlijks met een aangetekende brief een rapport in bij de Vlaamse Regering met een overzicht van de in het voorbije jaar verrichte activiteiten, en een overzicht van de in het eerstvolgende jaar geplande activiteiten. Als er in het voorbije jaar geen activiteiten verricht zijn, of in het eerstvolgende jaar geen activiteiten gepland zijn, is de vergunninghouder niet ontslagen van zijn verplichting om dat in een jaarlijks rapport aan de Vlaamse Regering te melden.

Het jaarlijkse rapport wordt ingediend uiterlijk voor het einde van de derde maand nadat een jaarlijkse periode verstreken is vanaf de datum van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de vergunning verleend is.

Artikel 17

De houder of laatste houder van een winningsvergunning verricht voor de aanvang van het winnen van koolwaterstoffen, tijdens het winnen en tot dertig jaar na het beëindigen van het winnen metingen om de kans op bodembeweging in te schatten als gevolg van het winnen van koolwaterstoffen. De Vlaamse Regering kan, als daar aanleiding toe bestaat, de termijn van dertig jaar inkorten of verlengen, met dien verstande dat inkorting enkel mogelijk is indien uit alle beschikbare gegevens blijkt dat de kans op bodembeweging verwaarloosbaar klein is.

De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor die metingen en de rapportage over de resultaten daarvan.

Artikel 18

Met behoud van de toepassing van artikel 33 en met inachtneming van de resultaten van de metingen, vermeld in artikel 17, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een winningsvergunning verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan

door bodembeweging als gevolg van het winnen van koolwaterstoffen.

Met behoud van de toepassing van artikel 33 kan de Vlaamse Regering ook de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de aansprakelijkheid voor de schade waarvan vermoed wordt dat ze kan ontstaan door bodembeweging als gevolg van het opsporen van koolwaterstoffen.

Als toepassing gemaakt wordt van artikel 32, kan de Vlaamse Regering de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of winningsvergunning verplichten om een financiële zekerheid te stellen voor het dekken van de kosten die gepaard gaan met de verwijdering, overeenkomstig artikel 32, §3, van alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties.

De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag en de termijn waarvoor en het tijdstip en de wijze waarop een financiële zekerheid gesteld moet worden.

ONDERAFDELING V

Wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van de vergunning

Artikel 19

§1. Een vergunning kan op verzoek van de houder of ambtshalve door de Vlaamse Regering gewijzigd worden.

Een vergunning kan niet in die mate worden gewijzigd dat ze voor een andere activiteit of een groter gebied geldt.

§2. Een aanvraag tot verlenging van de geldigheidsduur van een vergunning kan alleen worden ingewild als de geldigheidsduur van de oorspronkelijke vergunning onvoldoende is gebleken om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een behoorlijke wijze te verrichten, en als die activiteiten verricht zijn in overeenstemming met de vergunning en er niet substantieel is afgeweken van het winningsplan. De verlenging duurt op haar beurt niet langer dan noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning is verleend, op een behoorlijke wijze te verrichten.

In het besluit van de Vlaamse Regering waarin de geldigheidsduur van de vergunning wordt verlengd, kan een beperking worden opgenomen van het oorspronkelijk vergunde gebied tot een deel daarvan. Artikel 11, §2, is van overeenkomstige toepassing.

§3. Een aanvraag tot verkleining van het gebied waarvoor een vergunning geldt, kan alleen worden ingewilligd met inachtneming van de voorschriften, vermeld in artikel 11, §2.

Het besluit van de Vlaamse Regering waarbij het gebied waarvoor de vergunning geldt, verkleind wordt, kan gepaard gaan met een beperking van de oorspronkelijke geldigheidsduur van de vergunning, op voorwaarde dat de nieuwe geldigheidsduur voldoende is om de activiteiten waarvoor de vergunning geldt, op een behoorlijke wijze te verrichten.

Artikel 20

Een vergunning kan pas worden overgedragen, inclusief het overdragen dat volgt uit wijzigingen in de vennootschapsstructuur, na de schriftelijke toestemming van de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering beoordeelt de aanvraag tot overdracht met inachtneming van de criteria, vermeld in artikel 9, tweede lid, en in artikel 10.

Als de Vlaamse Regering instemt met de overdracht, neemt de nieuwe vergunninghouder alle verplichtingen in het kader van dit decreet over van de oude vergunninghouder.

Artikel 21

§1. Een vergunning kan alleen in de volgende gevallen door de Vlaamse Regering worden ingetrokken:

- 1° als de bij de aanvraag verstrekte gegevens in die mate onjuist of onvolledig blijken te zijn dat de Vlaamse Regering op basis van de juiste of volledige gegevens tot een ander besluit gekomen zou zijn bij de beoordeling van de aanvraag;
- 2° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;

3° als de activiteiten niet overeenkomstig de vergunning zijn uitgevoerd of als substantieel van het winningsplan is afgeweken;

4° als de activiteiten gedurende minstens twee opeenvolgende jaren hebben stilgelegen;

5° als de houder van een winningsvergunning nage laten heeft zijn jaarlijkse vergoeding aan het Vlaamse Gewest te betalen overeenkomstig artikel 27;

6° als de vergunning niet langer noodzakelijk is voor de goede uitvoering van de activiteiten waarvoor ze is verleend;

7° als de uitvoering van de vergunning interfereert met andere vergunde activiteiten in de diepe ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot intrekking van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande intrekking en de vermelding van een termijn van ten minste negentig dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning en, als het een winningsvergunning betreft, met het winningsplan.

Binnen een termijn van negentig dagen na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet intrekken van de vergunning.

Artikel 22

§1. De Vlaamse Regering kan een vergunning onder meer in de volgende gevallen geheel of gedeeltelijk schorsen:

- 1° als dat wordt gerechtvaardigd door een substantiële wijziging in een vergunningscriterium;
- 2° als de activiteiten niet overeenkomstig de vergunning zijn uitgevoerd of als substantieel is afgeweken van het winningsplan;

3° als de houder van een winningsvergunning nagelaten heeft zijn jaarlijkse vergoeding aan het Vlaamse Gewest te betalen overeenkomstig artikel 27;

4° als de uitvoering van de vergunning interfereert met andere vergunde activiteiten in de diepe ondergrond.

§2. Voor de Vlaamse Regering kan overgaan tot een gehele of gedeeltelijke schorsing van een vergunning, stuurt ze een ingebrekestelling aangetekend naar de vergunninghouder. De ingebrekestelling bevat een omschrijving van de redenen voor de geplande schorsing en de vermelding van een termijn van ten minste vijf dagen waarin de vergunninghouder uitleg kan verschaffen, bezwaar kan aantekenen, of zijn activiteiten in overeenstemming kan brengen met de vergunning en, als het een winningsvergunning betreft, met het winningsplan.

Zo spoedig mogelijk na het verstrijken van de termijn, vermeld in het eerste lid, neemt de Vlaamse Regering een besluit over het al dan niet schorsen van de vergunning. Een besluit tot volledige of gedeeltelijke schorsing van de vergunning vermeldt de voorwaarden waaraan de vergunninghouder moet voldoen om de schorsing ongedaan te maken.

§3. Als de vergunninghouder heeft voldaan aan alle voorwaarden om de schorsing ongedaan te maken, neemt de Vlaamse Regering een besluit waarbij de schorsing van de vergunning wordt opgeheven.

Artikel 23

De Vlaamse Regering beoordeelt een aanvraag tot afstand van een vergunning.

Artikel 24

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de procedure van een ambtshalve wijziging en voor de procedure om een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning te verkrijgen, en voor de procedure van de intrekking of schorsing van een vergunning.

Artikel 25

Geen van de besluiten, vermeld in deze onderafdeling, heeft invloed op de aansprakelijkheid van de

houder of laatste houder van de vergunning voor de vergoeding van de schade die is veroorzaakt door de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft of had.

Van een besluit tot intrekking van de vergunning en van een besluit waarbij de afstand van een vergunning wordt goedgekeurd, wordt melding gemaakt in het Belgisch Staatsblad.

ONDERAFDELING VI

Bijzondere bepalingen

Artikel 26

Afdeling I, met uitzondering van artikel 5, is niet van toepassing op het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of van gegevens voor het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

Bij het nemen van een besluit over een vergunning sluit de Vlaamse Regering zo veel mogelijk aan bij de bepalingen van afdeling I, voor zover dat met het bijzondere karakter van de vergunning te verenigen is.

AFDELING II

Vergoedingen aan en deelnemingen door het Vlaamse Gewest

ONDERAFDELING I

Vergoedingen aan het Vlaamse Gewest

Artikel 27

§1. De houder van een winningsvergunning is jaarlijks een vergoeding verschuldigd aan het Vlaamse Gewest.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt het tarief van de jaarlijkse vergoeding bij het verlenen van de winningsvergunning. Het tarief bedraagt ten minste 2% en ten hoogste 20% van de gemiddelde marktwaarde van de in de voorbije winningsperiode gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen. Het tarief kan binnen

een winningsvergunning variëren naargelang van het type koolwaterstof dat gewonnen wordt.

Het tarief wordt in elk geval zo vastgesteld dat het onafhankelijke beheer van de vergunninghouder gewaarborgd blijft.

Een winningsperiode start op de dag van het besluit van de Vlaamse Regering waarbij de winningsvergunning verleend is, en nadien op elke verjaardag daarvan, en duurt telkens één jaar.

§3. Als toepassing wordt gemaakt van onderafdeling II, wordt het bedrag van de jaarlijkse vergoeding dat de vergunninghouder verschuldigd is, beperkt in verhouding tot de grootte van zijn belang in de deelneming.

§4. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de aangifte van de gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen, het tarief en de inning van de vergoeding.

Artikel 28

Onderafdeling I is niet van toepassing op het winnen van koolwaterstoffen in opdracht van het Vlaamse Gewest, als dat uitsluitend in het kader van het verkrijgen van gegevens voor zuiver wetenschappelijk onderzoek of van gegevens voor het door het Vlaamse Gewest gevoerde beleid gebeurt.

ONDERAFDELING II

Deelnemingen door het Vlaamse Gewest

Artikel 29

§1. De Vlaamse Regering kan het verlenen van een vergunning afhankelijk maken van een deelneming door het Vlaamse Gewest in de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft, via een door de Vlaamse Regering in de vergunning aangewezen vennootschap.

Met behoud van de toepassing van artikel 30, §1, tweede lid, 1°, bepaalt de Vlaamse Regering in de vergunning de grootte van het belang van het Vlaamse Gewest in de deelneming.

§2. Als de Vlaamse Regering het verlenen van een vergunning afhankelijk heeft gemaakt van een deel-

neming door het Vlaamse Gewest, verlenen de vergunninghouder en de in de vergunning aangewezen vennootschap hun medewerking aan de totstandkoming van een overeenkomst, krachtens welke de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap de activiteit waarop de deelneming betrekking heeft, voor hun gezamenlijke rekening zullen verrichten.

De overeenkomst komt tot stand binnen een termijn van zes maanden nadat de vergunning is verleend. De Vlaamse Regering kan die termijn eenmalig met een periode van ten hoogste zes maanden verlengen.

Voor de overeenkomst, en ook voor de wijziging of de ontbinding ervan, is de goedkeuring van de Vlaamse Regering noodzakelijk.

§3. Voor men over een door de Vlaamse Regering goedgekeurde overeenkomst beschikt, wordt er geen activiteit verricht waarop de deelneming betrekking heeft.

Artikel 30

§1. De overeenkomst wordt zo opgesteld dat het onafhankelijke beheer van de vergunninghouder gewaarborgd blijft.

Daartoe worden in de overeenkomst bepalingen opgenomen die ertoe strekken dat voor de activiteiten waarop de deelneming betrekking heeft, wordt samengewerkt, en waarbij:

1° de vergunninghouder een belang van ten minste 60% in de deelneming neemt;

2° de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap, elk in verhouding tot de grootte van ieders belang in de deelneming, bijdragen in de uitgaven en investeringen, en delen in de opbrengsten, in de eigendom van de infrastructuur en in de rechten die het gevolg zijn van de gedane uitgaven en investeringen;

3° als de deelneming betrekking heeft op de winning van koolwaterstoffen, zowel de vergunninghouder als de aangewezen vennootschap ervoor kunnen kiezen hun aandeel in de gewonnen en beschikbare hoeveelheden koolwaterstoffen in natura op te nemen, met dien verstande dat ze ernaar streven zo veel mogelijk samen te werken bij de verkoop van de gewonnen en beschikbare hoeveelheden koolwaterstoffen;

- 4° voor besluiten over de vraag bij wie opdrachten worden geplaatst voor leveringen, voor de uitvoering van werkzaamheden of voor het verrichten van diensten, de vergunninghouder niet verplicht is vooraf aan de aangewezen vennootschap informatie te verschaffen over het te nemen besluit, en de aangewezen vennootschap geen stem uitbrengt bij het nemen van het besluit;
- 5° voor andere besluiten dan de besluiten, vermeld in punt 4°, de vergunninghouder en de aangewezen vennootschap ieder een stemgewicht bezitten in verhouding tot de grootte van hun belang in de deelneming, en de aangewezen vennootschap haar stem uitsluitend op grond van transparante, objectieve en niet-discriminerende beginselen uitbrengt en niet belet dat die besluiten gebaseerd worden op normale commerciële overwegingen;
- 6° op de overeenkomst het Belgische recht van toepassing is, en de Belgische hoven en rechtbanken bevoegd zijn om kennis te nemen van alle geschillen over de toepassing van de overeenkomst.

§2. Met behoud van de toepassing van §1 kan de aangewezen vennootschap, ongeacht haar stemgewicht, zich steeds verzetten tegen elk besluit van de vergunninghouder dat niet voldoet aan de voorwaarden, vermeld in de vergunning, afbreuk doet aan zijn verplichtingen in het kader van de vergunning, of afbreuk doet aan de bescherming van de financiële belangen van de aangewezen vennootschap of het Vlaamse Gewest.

De aangewezen vennootschap maakt van de mogelijkheid om zich tegen besluiten van de vergunninghouder te verzetten, inzonderheid met betrekking tot besluiten als vermeld in §1, tweede lid, 4°, en besluiten over investeringen, slechts op niet-discriminerende wijze gebruik.

Artikel 31

In de overeenkomst worden bepalingen opgenomen die de vergunninghouder ertoe verplichten:

- 1° de rechten die voor hem uit de vergunning voortvloeien, uit te oefenen voor de samenwerking met de aangewezen vennootschap;
- 2° het door hem aangaan, wijzigen of beëindigen van een duurzame samenwerking met derden voor

de activiteiten waarop de deelneming betrekking heeft, te onderwerpen aan de goedkeuring van de aangewezen vennootschap;

- 3° zijn kennis en ervaring op het gebied van de verkenning, opsporing, winning en afzet van koolwaterstoffen en de daarmee samenhangende gebieden, zoals het transport, de opslag en de behandeling ervan, ten goede te doen komen aan de samenwerking met de aangewezen vennootschap;
- 4° als de deelneming betrekking heeft op de winning van koolwaterstoffen, de aangewezen vennootschap tijdig in te lichten en in staat te stellen om een vergelijkbaar belang te nemen in te treffen regelingen die verband houden met de winning en de afzet van de koolwaterstoffen, zoals het transport, de opslag en de behandeling ervan.

AFDELING III

Het bezetten van gronden
door de vergunninghouder

Artikel 32

§1. De vergunninghouder kan onder de onderstaande voorwaarden, binnen het door de vergunning aangegeven gebied op het aardoppervlak, gronden bezetten om alle gebouwen en bovengrondse installaties op te richten en alle werkzaamheden uit te voeren die noodzakelijk zijn om de activiteiten te verrichten waarop de vergunning betrekking heeft.

Het bezetten van gronden waarop bouwwerken zijn opgetrokken, is alleen mogelijk met de toestemming van alle rechthebbenden ten aanzien van het aardoppervlak en de daarop opgerichte bouwwerken.

Het bezetten van andere gronden is alleen mogelijk na het betalen van een jaarlijkse vergoeding aan alle houders van een zakelijk recht op het aardoppervlak. Aan pachters van wie de lopende pachtovereenkomst wordt beëindigd op basis van artikel 6, §3, van de Pachtwet, wordt overeenkomstig de artikelen 45 en 46 van de Pachtwet een vergoeding betaald.

Bij gebrek aan overeenstemming wordt het bedrag van de vergoeding voor de houders van een zakelijk recht op verzoek van de meest gerede partij door

de vrederechter bepaald, die daarvoor zo nodig een beroep op deskundigen kan doen. De vergoeding bedraagt in elk geval ten minste anderhalve keer de opbrengst die de gronden voor de houder van het zakelijk recht zouden hebben opgeleverd als ze niet bezet waren geweest.

§2. De eigendom van de door toedoen van de vergunninghouder opgetrokken gebouwen en installaties blijft, in afwijking van artikel 546 van het Burgerlijk Wetboek, bij de oorspronkelijke eigenaar liggen. Artikel 555 van het Burgerlijk Wetboek is voor hem of voor de vergunninghouder niet van toepassing.

§3. Het bezetten van gronden door de vergunninghouder is altijd tijdelijk en eindigt in elk geval uiterlijk op het ogenblik dat de vergunning niet meer geldt. De vergunninghouder verwijdt alle door zijn toedoen opgetrokken gebouwen en installaties binnen zes maanden nadat de vergunning niet meer geldt of nadat de vergunde activiteit stopgezet werd.

§4. Als de gronden of de daarop opgerichte bouwwerken na de beëindiging van de activiteiten waarop de vergunning betrekking heeft, volgens het oordeel van de vrederechter niet meer geschikt zijn of zullen zijn voor het gebruik dat er voor de bezetting aan gegeven werd, of als de bezetting zodanig lang duurt dat de eigenaar, volgens het oordeel van de vrederechter, op een onevenredige wijze beroofd wordt van het ongestoorde recht op zijn eigendom, kan de eigenaar van de gronden of van de bouwwerken eisen dat ze worden aangekocht door de vergunninghouder.

Bij gebrek aan overeenstemming wordt de verkoopprijs op verzoek van de meest gerede partij door de vrederechter bepaald, die daarvoor zo nodig een beroep op deskundigen kan doen. De verkoopprijs bedraagt in elk geval ten minste anderhalve keer de waarde die de gronden of de bouwwerken hadden voor ze bezet werden. De vergoedingen die al in het kader van §1 aan de eigenaar betaald werden, worden bij de bepaling van de verkoopprijs in rekening gebracht.

AFDELING IV

De vergoeding van schade

Artikel 33

§1. Met behoud van de toepassing van artikel 35 is de houder of laatste houder van een opsporingsver-

gunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft.

Als de houder of laatste houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning kan aantonen dat de vastgestelde schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder, door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of door de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of opslagvergunning, verleend in het kader van hoofdstuk III, is die laatste van rechtswege verplicht om de schade te vergoeden die hij veroorzaakt heeft.

§2. De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag.

AFDELING V

Verhouding met oude concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die verleend zijn in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten

Artikel 34

§1. Alle concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten zijn verleend, vervallen van rechtswege twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet.

Indien een vergunningsaanvraag wordt ingediend overeenkomstig §2, eerste of tweede lid, en de Vlaamse Regering heeft binnen de periode, vermeld in §1, eerste lid, over deze vergunningsaanvraag nog geen beslissing genomen, dan treedt het verval pas in op de dag van de beslissing van de Vlaamse Regering over de vergunningsaanvraag.

§2. Tijdens de periode van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet kan de houder van een in de eerste paragraaf vermelde concessie, vergunning of andersoortige toestemming echter, voor zover ze betrekking heeft op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen, voor het gebied waarop zijn concessie, vergunning of andersoortige toestemming betrekking heeft of voor een gedeelte daarvan, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet

een aanvraag voor een opsporingsvergunning indienen, zonder dat de procedure, vermeld in artikel 6, gevolgd wordt.

In afwijking van artikel 5, §2, eerste lid, kan de houder van een in de eerste paragraaf vermelde concessie, vergunning of andersoortige toestemming tijdens de in het eerste lid vermelde periode en voor het in het eerste lid vermelde gebied, overeenkomstig de bepalingen van dit decreet onmiddellijk een aanvraag voor een winningsvergunning indienen, zonder dat de procedure, vermeld in artikel 6, gevolgd wordt, op voorwaarde dat hij kan aantonen dat alle voor de winning vereiste informatie reeds voldoende gekend is.

De bepalingen van het eerste lid van deze paragraaf zijn van overeenkomstige toepassing op eenieder die in de periode voor de bekendmaking van dit decreet in het Belgisch Staatsblad een vergunningsaanvraag heeft ingediend in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen en van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen.

§3. Tijdens de periode van twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet kunnen, buiten de gevallen opgesomd in §2, voor de gebieden die het voorwerp uitmaken van in het kader van de gecoördineerde Mijnwetten verleende concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen, voor zover ze betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen, geen aanvragen voor vergunningen in het kader van dit decreet worden ingediend.

Artikel 35

Met behoud van de toepassing van artikelen 33 en 62 blijft de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of, in voorkomend geval, de nv Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied als die de aansprakelijkheid voor mijnschade heeft overgenomen in het kader van het decreet van 19 december 1997, van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activi-

teiten waarop de vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming betrekking had.

De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag.

Artikel 36

De voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of, in voorkomend geval, de nv Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied als die de verplichting heeft overgenomen in het kader van het decreet van 19 december 1997, blijft verplicht om in het onderhoud van de mijn te voorzien, tenzij in een besluit van de Vlaamse Regering waarbij in het kader van dit decreet voor hetzelfde gebied een vergunning wordt verleend, daarover andere bepalingen worden opgenomen.

HOOFDSTUK III

De geologische opslag van koolstofdioxide

AFDELING I

Doelstelling en toepassingsgebied

Artikel 37

De milieuveilige geologische opslag van koolstofdioxide heeft als doel bij te dragen tot de bestrijding van klimaatverandering door de permanente insluiting van koolstofdioxide op een zodanige manier te verzekeren dat negatieve effecten op en risico's voor het milieu en de volksgezondheid zoveel mogelijk worden voorkomen of, indien dit niet mogelijk is, worden weggenomen.

Dit hoofdstuk is niet van toepassing op de geologische opslag van koolstofdioxide met een geplande opslagcapaciteit van minder dan 100 kiloton voor onderzoeks- of ontwikkelingsdoeleinden of het beproeven van nieuwe producten en procedés.

Het is niet toegestaan koolstofdioxide op te slaan in de waterkolom.

AFDELING II

Aanduiding van opslaglocaties en opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag

Artikel 38

§1. Een geologische formatie kan enkel als opslaglocatie worden aangeduid nadat er opsporingswerkzaamheden uitgevoerd zijn om het potentieel van de geologische formatie te beoordelen als opslaglocatie voor koolstofdioxide.

Potentiële opslaglocaties kunnen alleen opgespoord worden met een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag van de Vlaamse Regering. Zo nodig kan de monitoring van de injectietests in de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag worden opgenomen.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag te verkrijgen, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

§2. Een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag wordt verleend voor een in de ruimte beperkt gebied en voor een duur die de periode die nodig is voor het verrichten van de opsporingswerkzaamheden waarvoor de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag verleend wordt, niet mag overschrijden. De geldigheidsduur van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag mag wel verlengd worden indien de oorspronkelijke duur onvoldoende bleek om de betrokken opsporingswerkzaamheden te voltooien en indien de opsporingswerkzaamheden in overeenstemming met de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag zijn uitgevoerd.

De houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag beschikt over het exclusieve recht om opsporingswerkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het potentiële opslagcomplex. Tijdens de geldigheidsduur van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag is geen conflicterend gebruik van het potentiële opslagcomplex toegestaan.

Artikel 39

§1. Een geologische formatie kan enkel als opslaglocatie worden aangeduid als er onder de voorgestelde

opslagvergunningsvoorwaarden geen significant risico op lekkage bestaat en er geen significante milieu- of gezondheidsrisico's bestaan.

De geschiktheid van een geologische formatie voor gebruik als opslaglocatie wordt bepaald door een karakterisering en evaluatie van het potentiële opslagcomplex en het omliggende gebied overeenkomstig de in bijlage I bij dit decreet gespecificeerde criteria.

§2. Alvorens geologische opslag van koolstofdioxide toe te staan op het grondgebied van het Vlaamse Gewest, stelt de Vlaamse Regering een onderzoek in naar de opslagcapaciteit op het grondgebied of delen daarvan, op basis van de verleende opsporingsvergunningen voor koolstofdioxideopslag.

AFDELING III

Vergunningen voor de geologische opslag van koolstofdioxide

ONDERAFDELING I

Aanvraagprocedure

Artikel 40

§1. Het geologisch opslaan van koolstofdioxide kan enkel met een opslagvergunning van de Vlaamse Regering.

Per opslaglocatie is slechts een exploitant toegelaten en is er geen conflicterend gebruik van de opslaglocatie toegestaan.

§2. Een opslagvergunning kan alleen verleend worden op basis van de resultaten die voortvloeien uit een voorafgaande opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag.

De resultaten verkregen uit een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag kunnen door een andere persoon dan de houder van de vergunning slechts worden aangewend na de rechten op de opsporingsresultaten te hebben verworven van de houder of laatste houder van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag, en deze daarvoor passend te hebben vergoed.

Een opslagvergunning wordt bij voorrang verleend aan de houder van een opsporingsvergunning voor

koolstofdioxideopslag voor de betrokken opslaglocatie, mits de opsporingswerkzaamheden voor die locatie voltooid zijn, aan alle voorwaarden van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag voldaan is en de aanvraag voor een opslagvergunning is ingediend tijdens de geldigheidsduur van de opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag. Tijdens deze vergunningsprocedure is geen conflictend gebruik van het opslagcomplex toegestaan.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de aanvraagprocedure om een opslagvergunning te verkrijgen, en de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

ONDERAFDELING II

Vergunningscriteria

Artikel 41

§1. Een opslagvergunning wordt uitsluitend verleend als uit de ingediende aanvraag en uit alle andere relevante informatie blijkt dat aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de aanvraag voldoet aan alle vereisten, vermeld in dit hoofdstuk, en aan alle andere toepasselijke regelgeving;
- 2° de exploitant is financieel solide en technisch bekwaam en betrouwbaar om de locatie te exploiteren en te controleren, en er is gezorgd voor professionele en technische ontwikkeling en training van de exploitant en van alle personeel;
- 3° indien zich in dezelfde hydraulische eenheid meer dan één opslaglocatie bevindt, zijn de potentiële drukinteracties van dien aard dat alle locaties tegelijk aan de vereisten van dit hoofdstuk kunnen voldoen.

Een opslagvergunning wordt uitsluitend verleend indien de Vlaamse Regering enig uit hoofde van artikel 44 verstrekt advies van de Europese Commissie over de ontwerp-vergunning in overweging heeft genomen.

§2. Een opslagvergunning wordt niet verleend in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor een ander nog over een geldige opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of opslagvergunning in het kader van dit hoofdstuk beschikt;
- 2° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied dat de Vlaamse Regering niet wil openstellen voor de geologische opslag van koolstofdioxide.

Een opslagvergunning kan onder meer geweigerd worden in de volgende gevallen:

- 1° als de aanvraag betrekking heeft op een gebied waarvoor al een vergunning is verleend in het kader van hoofdstuk II of een vergunning in het kader van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berg ruimten in situ voor het opslaan van gas;
- 2° als het niet aannemelijk is dat de geologische opslag van koolstofdioxide binnen het gebied waarvoor de opslagvergunning zal gelden, economisch of technisch haalbaar is.

Artikel 42

Met behoud van de toepassing van artikel 41 worden de vergunningsaanvragen beoordeeld op basis van de volgende criteria:

- 1° de technische bekwaamheid van de potentiële exploitant;
- 2° de resultaten die voortvloeien uit de voorafgaande opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag;
- 3° de overeenkomstig artikel 39 verkregen resultaten uit de karakterisering van de opslaglocatie en het opslagcomplex en uit de evaluatie van de verwachte veiligheid van opslag;
- 4° de totale hoeveelheid koolstofdioxide die zal worden geïnjecteerd en opgeslagen, alsmede de toekomstige bronnen en wijzen van vervoer, de samenstelling van de koolstofdioxidestromen, de injectiesnelheden, de injectiedruk en de locatie van de injectiefaciliteiten;
- 5° de beschrijving van maatregelen om significante onregelmatigheden te voorkomen;

- 6° het voorgestelde monitoringsplan overeenkomstig artikel 48, §2;
- 7° het voorgestelde plan met corrigerende maatregelen overeenkomstig artikel 51, §1;
- 8° het voorlopige plan voor de periode na afsluiting overeenkomstig artikel 52, §3;
- 9° de overeenkomstig artikel 4.3.7 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid verstrekte informatie;
- 10° het bewijs dat de financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening, zoals vereist overeenkomstig artikel 57, rechtsgeldig en effectief gesteld zal worden voordat de injectie aanvangt;
- 11° de manier waarop de aanvrager zich voorneemt de geologische opslag van koolstofdioxide te verrichten;
- 12° in voorkomend geval, het eventuele gebrek aan efficiëntie en verantwoordelijkheidszin waarvan de aanvrager in het kader van een andere vergunning blijkt heeft gegeven;
- 13° in voorkomend geval, de eventuele interferentie met andere reeds vergunde activiteiten in de ondergrond.

Deze criteria kunnen eveneens een grond tot weigering van de opslagvergunning uitmaken.

De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de vergunningscriteria.

ONDERAFDELING III

Vergunningsvoorwaarden

Artikel 43

Een opslagvergunning bevat ten minste de volgende elementen:

- 1° de naam en het adres van de exploitant;
- 2° de nauwkeurige ligging en begrenzing van de opslaglocatie en het opslagcomplex, en gegevens betreffende de hydraulische eenheid;

- 3° de voorschriften voor het opslagproces, de totale hoeveelheid koolstofdioxide die overeenkomstig de vergunning in de geologische formatie mag worden opgeslagen, de grenswaarden inzake reservoirdruk en de maximuminjectiesnelheden en -injectiedruk;
- 4° de voorschriften voor de samenstelling van de koolstofdioxidestroom en de stroomaanvaardingsprocedure overeenkomstig artikel 47, en, wanneer nodig, verdere voorschriften voor injectie en opslag, met name om significante onregelmatigheden te voorkomen;
- 5° het goedgekeurde monitoringsplan, de verplichting om het uit te voeren en eisen inzake de actualisering ervan overeenkomstig artikel 48, alsmede de rapporteringsverplichtingen overeenkomstig artikel 49;
- 6° de eis om de Vlaamse Regering in kennis te stellen wanneer zich significante onregelmatigheden of lekkages voordoen, het goedgekeurde plan met corrigerende maatregelen en de verplichting om dit plan overeenkomstig artikel 51 uit te voeren als zich significante onregelmatigheden of lekkages voordoen;
- 7° de voorwaarden voor afsluiting en het goedgekeurde voorlopige plan voor de periode na afsluiting als bedoeld in artikel 52;
- 8° alle bepalingen over de wijziging, evaluatie, actualisering en intrekking van de opslagvergunning overeenkomstig artikelen 45 en 46;
- 9° de eis om de financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening te stellen en aan te houden overeenkomstig artikel 57.

ONDERAFDELING IV

Evaluatie van ontwerp-opslagvergunningen door de Europese Commissie

Artikel 44

§1. De Vlaamse Regering stelt een vergunningsaanvraag voor een opslagvergunning binnen een maand

na ontvangst ter beschikking van de Europese Commissie. Ook alle andere relevante gegevens die in aanmerking worden genomen bij het nemen van een beslissing over de vergunningsaanvraag worden ter beschikking van de Europese Commissie gesteld.

De Vlaamse Regering stelt de Europese Commissie in kennis van de ontwerp-opslagvergunning en van alle andere gegevens die in aanmerking werden genomen bij het vaststellen van de ontwerp-opslagvergunning.

§2. De Vlaamse Regering wacht het niet-bindend advies van de Europese Commissie over de ontwerp-opslagvergunning af of wacht de kennisgeving waaruit blijkt dat de Europese Commissie geen advies zal uitbrengen af.

Na het nemen van de definitieve beslissing over de vergunningsaanvraag voor een opslagvergunning stelt de Vlaamse Regering de Europese Commissie hiervan in kennis, waarbij zij een eventuele afwijking van het advies van de Europese Commissie met redenen omkleedt.

ONDERAFDELING V

Wijziging, evaluatie, actualisering en intrekking van opslagvergunningen

Artikel 45

De exploitant informeert de Vlaamse Regering over alle geplande wijzigingen in de exploitatie van een opslaglocatie, met inbegrip van wijzigingen in verband met de exploitant. Indien nodig actualiseert de Vlaamse Regering de opslagvergunning of de vergunningsvoorwaarden.

Significante wijzigingen in de exploitatie van een opslaglocatie kunnen alleen uitgevoerd worden nadat een nieuwe of geactualiseerde opslagvergunning werd verleend overeenkomstig de bepalingen van dit hoofdstuk. Een significante wijziging in de exploitatie van een opslaglocatie is een wijziging in de zin van rubriek 13 van bijlage II bij het besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage.

Artikel 46

De Vlaamse Regering evalueert en actualiseert waar nodig de opslagvergunning, of, in laatste instantie en na de exploitant te hebben gehoord, trekt zij deze in:

- 1° als ze overeenkomstig artikel 51, §1, in kennis is gesteld, of op een andere manier op de hoogte is gebracht van significante onregelmatigheden of enigerlei lekkages;
- 2° als uit de overeenkomstig artikel 49 ingediende verslagen of de overeenkomstig artikel 50 uitgevoerde inspecties blijkt dat de vergunningsvoorwaarden niet worden nageleefd of dat er risico is op significante onregelmatigheden of lekkage;
- 3° als ze op de hoogte is van andere inbreuken van de exploitant op de vergunningsvoorwaarden;
- 4° als dit noodzakelijk blijkt op basis van de recentste wetenschappelijke bevindingen en technologische vooruitgang;
- 5° met behoud van de toepassing van de bepalingen in 1° tot en met 4°, vijf jaar na het verlenen van de vergunning en vervolgens om de tien jaar.

Nadat een opslagvergunning is ingetrokken overeenkomstig het eerste lid, verleent de Vlaamse Regering een nieuwe opslagvergunning of sluit ze de opslaglocatie af overeenkomstig artikel 52, §1, 3°. Indien de Vlaamse Regering besluit de koolstofdioxide-injecties voort te zetten, neemt ze, totdat een nieuwe opslagvergunning is verleend, tijdelijk alle wettelijke verplichtingen op zich betreffende de aanvaardingscriteria, de monitoring en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de voorschriften van dit hoofdstuk, het inleveren van rechten in geval van lekkage overeenkomstig artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto, en preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig hoofdstukken II en III van titel XV Milieuschade van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid. De Vlaamse Regering verhaalt alle kosten op de vorige

exploitant, onder meer door de financiële zekerheid van artikel 57 aan te spreken. Indien de opslaglocatie wordt afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 3°, is artikel 52, §3, van toepassing.

AFDELING IV

Verplichtingen inzake exploitatie, afsluiting
en de periode na afsluiting

ONDERAFDELING I

Aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom
en aanvaardingsprocedure

Artikel 47

§1. Een koolstofdioxidestroom moet voor het overgrote gedeelte bestaan uit koolstofdioxide. Om dat te waarborgen, mag geen afval of ander materiaal aan de koolstofdioxidestroom worden toegevoegd met het doel dat afval of ander materiaal te verwijderen.

Een koolstofdioxidestroom kan evenwel incidentele aanverwante stoffen uit het bron-, afvang- of injectieproces bevatten, alsmede in sporenhoeveelheden aanwezige stoffen die zijn toegevoegd als hulpmiddel bij de monitoring en het controleren van migratie. De concentraties van alle incidentele en toegevoegde stoffen mogen geen niveaus overschrijden die de integriteit van de opslaglocatie of van de relevante transportinfrastructuur in het gedrang brengen, een significant risico voor het milieu of de menselijke gezondheid vormen, of in strijd zijn met de voorschriften van de toepasselijke regelgeving.

§2. De exploitant mag koolstofdioxidestromen enkel aanvaarden en injecteren indien een analyse van de samenstelling, inclusief corrosieve stoffen, van de stromen en een risicobeoordeling zijn verricht, en indien de risicobeoordeling heeft aangetoond dat de verontreinigingsniveaus overeenstemmen met de in §1 gestelde voorwaarden.

De exploitant houdt een register bij van de hoeveelheden en kenmerken van de geleverde en geïnjecteerde koolstofdioxidestromen, met inbegrip van hun samenstelling.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt, conform de Europese verplichtingen ter zake, de nadere regels voor de

aanvaardingscriteria voor de koolstofdioxidestroom en de aanvaardingsprocedure.

ONDERAFDELING II

Monitoring

Artikel 48

§1. De exploitant moet zorgen voor monitoring van de injectiefaciliteiten, het opslagcomplex (inclusief waar mogelijk de koolstofdioxidepluim) en het omliggende milieu, met als doel:

- 1° het vergelijken van het feitelijke en het gemodelleerde gedrag van het koolstofdioxide en het formatiewater in de opslaglocatie;
- 2° het detecteren van significante onregelmatigheden;
- 3° het detecteren van migratie van koolstofdioxide;
- 4° het detecteren van lekkage van koolstofdioxide;
- 5° het detecteren van significante negatieve effecten voor het omliggende milieu, in het bijzonder voor het drinkwater, voor de omwonende bevolking en voor de gebruikers van de biosfeer in de omgeving;
- 6° het evalueren van de doeltreffendheid van eventuele overeenkomstig artikel 51 getroffen corrigerende maatregelen;
- 7° het actualiseren van de veiligheids- en integriteitsbeoordeling van het opslagcomplex op korte en lange termijn, met inbegrip van de beoordeling van de vraag of het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent is ingesloten.

§2. De exploitant verzekert de monitoring op basis van een monitoringsplan dat door hem is uitgewerkt overeenkomstig de in bijlage II van dit decreet vermelde eisen, met inbegrip van monitoringspecificaties overeenkomstig artikel 20, §2, van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto.

Het monitoringsplan wordt ingediend bij de minister en moet worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Het monitoringsplan wordt geactualiseerd overeenkomstig het bepaalde in bijlage II bij dit decreet en zulks in ieder geval om de vijf jaar, teneinde rekening te houden met de wijzigingen in het beoordeelde lekkagerisico, de wijzigingen in de beoordeelde risico's voor het milieu en de volksgezondheid, nieuwe wetenschappelijke kennis en verbeteringen inzake de best beschikbare technieken. Een geactualiseerd monitoringsplan wordt ingediend bij de minister en moet opnieuw worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

ONDERAFDELING III

Rapportering door de exploitant

Artikel 49

Elk jaar, of, als de Vlaamse Regering dat in het kader van een bepaalde opslagvergunning nodig acht, met een hogere frequentie, dient de exploitant de volgende gegevens in bij de minister:

- 1° alle resultaten van de monitoring overeenkomstig artikel 48 tijdens de verslagperiode, met inbegrip van de informatie over de gebruikte monitorings-technologie;
- 2° de hoeveelheden en kenmerken van de tijdens de verslagperiode geleverde en geïnjecteerde koolstofdioxidestromen, met inbegrip van de samenstelling van deze stromen, zoals geregistreerd overeenkomstig artikel 46, §2, tweede lid;
- 3° het bewijs dat een financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening is gesteld en aangehouden wordt overeenkomstig artikel 57 en artikel 43, eerste lid, 9°;
- 4° alle andere informatie die de minister als relevant beschouwt om de naleving van de opslagvergunningsvoorwaarden te evalueren en om de kennis te vergroten over het gedrag van het koolstofdioxide in de opslaglocatie.

ONDERAFDELING IV

Inspecties

Artikel 50

§1. De opslagcomplexen worden via een systeem van routinematige en onregelmatige inspecties gecontroleerd, met als doel de naleving van de eisen, vermeld in dit hoofdstuk, te controleren en te bevorderen, en de effecten op het milieu en de volksgezondheid te monitoren.

Die inspecties kunnen onder meer bezoeken aan de bovengrondse installaties, inclusief de injectiefaciliteiten, inhouden, evenals een beoordeling van de injectie- en monitoringswerkzaamheden van de exploitant en verificaties van alle relevante door de exploitant bijgehouden gegevens.

§2. Routine-inspecties worden ten minste jaarlijks uitgevoerd, tot drie jaar na de afsluiting, en vijfjaarlijks totdat de verantwoordelijkheid aan het Vlaamse Gewest is overgedragen. Daarbij worden de relevante injectie- en monitoringsfaciliteiten geëvalueerd, als ook alle relevante gevolgen voor het milieu en de volksgezondheid van het opslagcomplex.

§3. Bijkomende inspecties worden uitgevoerd in de volgende gevallen:

- 1° als de Vlaamse Regering overeenkomstig artikel 51, §1, in kennis is gesteld, of op een andere manier op de hoogte is gebracht van significante onregelmatigheden of enigerlei lekkages;
- 2° als uit de overeenkomstig artikel 49 ingediende verslagen blijkt dat de vergunningsvoorwaarden niet voldoende in acht worden genomen;
- 3° om ernstige klachten betreffende het milieu of de volksgezondheid te onderzoeken;
- 4° in andere situaties waarin de Vlaamse Regering dergelijke inspecties passend acht.

§4. Na elke inspectie wordt een verslag met de inspectieresultaten opgesteld. In dat verslag wordt de naleving van de eisen van de bepalingen van dit

hoofdstuk geëvalueerd, en wordt aangegeven of verdere actie vereist is.

Het verslag wordt ter kennis gebracht van de betrokken exploitant, en wordt binnen een termijn van twee maanden na de inspectie voor het publiek beschikbaar gemaakt overeenkomstig de daarop toepasselijke regelgeving.

§5. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de inspecties.

ONDERAFDELING V

Maatregelen bij significante onregelmatigheden of lekkage

Artikel 51

§1. Bij significante onregelmatigheden of lekkages stelt de exploitant de minister onmiddellijk met een aangetekende brief in kennis, en treft hij de nodige corrigerende maatregelen, waaronder maatregelen betreffende de bescherming van de volksgezondheid. In geval van lekkages en significante onregelmatigheden die een lekkagerisico inhouden, stelt de exploitant ook de afdeling van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, bevoegd voor luchtverontreiniging, daarvan in kennis.

De nodige corrigerende maatregelen worden getroffen met als minimumbasis het plan met corrigerende maatregelen dat is ingediend bij de minister en door de Vlaamse Regering is goedgekeurd.

§2. De minister kan de exploitant op elk moment verzoeken de nodige corrigerende maatregelen te treffen, alsmede maatregelen betreffende de bescherming van de volksgezondheid. Deze kunnen een aanvulling zijn op of verschillen van die welke in het plan met corrigerende maatregelen zijn opgenomen. De minister kan ook altijd zelf corrigerende maatregelen treffen.

Als de exploitant nalaat de nodige corrigerende maatregelen te treffen, neemt de minister de vereiste corrigerende maatregelen zelf.

De Vlaamse Regering verhaalt op de exploitant de kosten die in verband met de in het eerste en het tweede lid bedoelde maatregelen zijn gemaakt, onder

meer door de in artikel 57 bedoelde financiële zekerheid aan te spreken.

ONDERAFDELING VI

Verplichtingen bij afsluiting en in de periode na afsluiting

Artikel 52

§1. Een opslaglocatie wordt in de volgende gevallen afgesloten:

- 1° als de in de opslagvergunning vervatte relevante voorwaarden zijn vervuld;
- 2° op met bewijsmateriaal gestaafd verzoek van de exploitant, na instemming van de Vlaamse Regering;
- 3° als de Vlaamse Regering daartoe besluit na intrekking van een opslagvergunning overeenkomstig artikel 46, eerste lid.

§2. Nadat een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig §1, 1° of 2°, blijft de exploitant verantwoordelijk voor de monitoring, de rapportering en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de verplichtingen van dit hoofdstuk, alsook voor alle verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto, en preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig titel XV Milieuschade van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, totdat de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie is overgedragen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikelen 53 en 54. De exploitant is ook verantwoordelijk voor de afdichting van de opslaglocatie en de verwijdering van de injectiefaciliteiten.

Aan de verplichtingen, vermeld in het eerste lid, wordt voldaan op basis van een door de exploitant uitgewerkt plan voor de periode na afsluiting, gebaseerd op de beste praktijken en in overeenstemming

met de in bijlage II bij dit decreet bedoelde eisen. Een voorlopig plan voor de periode na afsluiting wordt ingediend bij de minister en moet worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Voordat een opslaglocatie wordt afgesloten overeenkomstig §1, 1° of 2°, wordt het voorlopige plan voor de periode na afsluiting indien nodig geactualiseerd op basis van de uit te voeren risicoanalyse, van de beste praktijken en technologische verbeteringen, vervolgens ingediend bij de minister, en door de Vlaamse Regering goedgekeurd als het definitieve plan voor de periode na afsluiting.

§3. Nadat een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig §1, 3°, is het Vlaamse Gewest verantwoordelijk voor de monitoring en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de voorschriften van dit hoofdstuk, alsook voor alle verplichtingen inzake het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto, en de preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig hoofdstukken II en III van titel XV Milieuschade van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

Aan de verplichtingen voor de periode na afsluiting, vermeld in het eerste lid, wordt door het Vlaamse Gewest voldaan op basis van het voorlopige en eventueel geactualiseerde plan voor de periode na afsluiting, vermeld in artikel 52, §2.

De Vlaamse Regering verhaalt op de exploitant de kosten die in verband met de in het eerste en het tweede lid bedoelde maatregelen zijn gemaakt, onder meer door de in artikel 57 bedoelde financiële zekerheid aan te spreken.

§4. De minister legt de volgende registers aan en houdt ze bij:

- 1° een register van de verleende opslagvergunningen;
- 2° een permanent register van alle afgesloten opslaglocaties en de omliggende opslagcomplexen, met inbegrip van kaarten en dwarsdoorsneden van hun ruimtelijke omvang en de beschikbare informatie om te beoordelen of het opgeslagen

koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten zal blijven.

Bij relevante planningsprocedures en bij het vergunnen van activiteiten die de geologische opslag van koolstofdioxide in de geregistreerde opslaglocaties kunnen beïnvloeden of daardoor beïnvloed kunnen worden, wordt rekening gehouden met deze registers.

ONDERAFDELING VII

Overdracht van de verantwoordelijkheid

Artikel 53

Als een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 1° of 2°, worden alle wettelijke verplichtingen betreffende de monitoring en de corrigerende maatregelen overeenkomstig de voorschriften van dit hoofdstuk, het inleveren van rechten in geval van lekkages overeenkomstig artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto, en de preventieve en herstelmaatregelen overeenkomstig hoofdstukken II en III van titel XV Milieuschade van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, op eigen initiatief of op verzoek van de exploitant overgedragen aan het Vlaamse Gewest, als aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- 1° de beschikbare gegevens tonen aan dat het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft;
- 2° een bepaalde minimumperiode is verstreken, te bepalen door de Vlaamse Regering. Deze minimumperiode bedraagt ten minste twintig jaar na de afsluiting, tenzij de Vlaamse Regering ervan overtuigd is dat vóór het verstrijken van de periode van 20 jaar, aan de in 1° bedoelde voorwaarde is voldaan;
- 3° de financiële verplichtingen ingevolge artikel 58 zijn nagekomen;
- 4° de opslaglocatie is met zorg afgedicht en de injectiefaciliteiten zijn verwijderd.

De exploitant maakt in dat verband een verslag op waarin wordt aangetoond dat aan de voorwaarde van het eerste lid, 1°, is voldaan en dient dit bij de minister in opdat de Vlaamse Regering de overdracht van verantwoordelijkheid kan goedkeuren. Dit verslag staft ten minste:

- 1° dat het feitelijke gedrag van het geïnjecteerde koolstofdioxide in overeenstemming is met het gemodelleerde gedrag;
- 2° dat er geen detecteerbare lekken zijn;
- 3° dat de opslaglocatie evolueert naar een toestand van stabiliteit op lange termijn.

Als de Vlaamse Regering van oordeel is dat de voorwaarden in het eerste lid, onder 1° en 2°, zijn vervuld, stelt zij een ontwerpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid op. Het ontwerpbesluit legt vast hoe wordt bepaald dat de voorwaarde in het eerste lid, onder 4°, is vervuld, en bevat ook geactualiseerde voorschriften voor het afdichten van de opslaglocatie en het verwijderen van de injectiefaciliteiten.

Als de Vlaamse Regering van oordeel is dat de voorwaarden in het eerste lid, onder 1° en 2°, niet zijn vervuld, brengt zij de exploitant van haar motieven op de hoogte.

De Vlaamse Regering bepaalt, conform de Europese verplichtingen ter zake, de nadere regels.

Artikel 54

§1. De Vlaamse Regering stelt de in artikel 53, tweede lid, bedoelde verslagen binnen een maand na ontvangst ter beschikking van de Europese Commissie. Ook alle andere relevante gegevens die in aanmerking worden genomen bij het nemen van het besluit over de overdracht van de verantwoordelijkheid worden ter beschikking van de Europese Commissie gesteld.

De Vlaamse Regering stelt de Europese Commissie in kennis van het overeenkomstig artikel 53, derde lid, genomen ontwerpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid, en van alle andere gegevens die in aanmerking werden genomen bij het nemen van het ontwerpbesluit.

§2. De Vlaamse Regering wacht in voorkomend geval het advies van de Europese Commissie over het ont-

werpbesluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid af.

§3. Als de Vlaamse Regering van oordeel is dat de voorwaarden in artikel 53, eerste lid, onder 1° tot en met 4°, vervuld zijn, neemt ze een definitief besluit ter goedkeuring van de overdracht van de verantwoordelijkheid, en stelt ze de exploitant van dat besluit in kennis. Ze stelt ook de Europese Commissie in kennis van haar definitief besluit, waarbij zij een eventuele afwijking van het advies van de Europese Commissie met redenen omkleedt.

Artikel 55

Na de overdracht van de verantwoordelijkheid worden de routine-inspecties van artikel 50, §2, stopgezet en kan de monitoring worden beperkt tot het niveau waarop lekkage of significante onregelmatigheden kunnen worden vastgesteld. Wanneer echter lekkages of significante onregelmatigheden worden vastgesteld, wordt de monitoring geïntensiveerd teneinde vast te stellen wat de omvang is van het probleem en hoe doeltreffend de corrigerende maatregelen zijn.

Ingeval er sprake is van een fout in hoofde van de exploitant, met inbegrip van het verstrekken van onvolledige gegevens, het verbergen van relevante informatie, nalatigheid, moedwillige misleiding of het verzuimen van het toepassen van due diligence (zorgvuldige bedrijfsvoering), verhaalt de Vlaamse Regering de kosten op de voormalige exploitant na de overdracht van de verantwoordelijkheid. Met behoud van toepassing van artikel 58 worden voor het overige geen kosten verhaald op de voormalige exploitant na de overdracht van de verantwoordelijkheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de monitoring in de periode na de overdracht van de verantwoordelijkheid.

Artikel 56

Als een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 3°, wordt de overdracht van de verantwoordelijkheid geacht plaats te vinden wanneer en op voorwaarde dat uit alle beschikbare gegevens blijkt dat het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent ingesloten blijft en nadat de opslaglocatie met zorg is afgedicht en de injectiefaciliteiten zijn verwijderd.

ONDERAFDELING VIII

Financiële zekerheden

Artikel 57

§1. In het kader van een aanvraag voor een opslagvergunning moet de potentiële exploitant aantonen dat er afdoende maatregelen kunnen worden getroffen, via een financiële zekerheid of een gelijkwaardige voorziening ten voordele van de Vlaamse Regering, om te waarborgen dat aan alle verplichtingen ingevolge een opslagvergunning kan worden voldaan, inclusief de afsluiting en de voorschriften voor de periode na afsluiting, alsook aan alle verplichtingen ingevolge de opname van de opslaglocatie binnen de werkingssfeer van artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto. Deze financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening moet rechtsgeldig en effectief gesteld zijn voordat de injectie aanvangt.

De financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening wordt periodiek bijgesteld ten einde rekening te houden met wijzigingen in het beoordeelde lekkagerisico en de geraamde kosten van alle verplichtingen ingevolge de verleende opslagvergunning en ingevolge de opname van de opslaglocatie binnen de werkingssfeer van artikel 20 van het decreet van 2 april 2004 tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest door het bevorderen van het rationeel energiegebruik, het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en de toepassing van flexibiliteitsmechanismen uit het Protocol van Kyoto.

§2. De financiële zekerheid of gelijkwaardige voorziening, vermeld in §1, blijft van kracht en effectief gesteld:

- 1° nadat een opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 1° of 2°, totdat de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie is overgedragen aan het Vlaamse Gewest overeenkomstig artikelen 53 en 54;
- 2° na de intrekking van een opslagvergunning overeenkomstig artikel 46, eerste lid, totdat een nieuwe opslagvergunning is uitgereikt of, als de opslaglocatie is afgesloten overeenkomstig artikel 52, §1, 3°, totdat de overdracht van de verantwoordelijk-

heid heeft plaatsgevonden overeenkomstig artikel 56, en op voorwaarde dat is voldaan aan de in artikel 58 bedoelde financiële verplichtingen.

§3. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de financiële zekerheden.

ONDERAFDELING IX

Financiële bijdrage

Artikel 58

§1. Voordat de overdracht van verantwoordelijkheid overeenkomstig artikel 53 tot en met 56 kan plaatsvinden, moet de exploitant een financiële bijdrage ter beschikking stellen aan de Vlaamse Regering. Met deze financiële bijdrage kunnen de kosten in hoofde van het Vlaamse Gewest gedekt worden om ervoor te zorgen dat na de overdracht van de verantwoordelijkheid het opgeslagen koolstofdioxide volledig en permanent in de geologische opslaglocatie ingesloten blijft.

Voor het bedrag van de financiële bijdrage wordt rekening gehouden met de in bijlage I bij dit decreet vermelde parameters inzake de voorgeschiedenis van koolstofdioxideopslag die relevant zijn voor het bepalen van de verplichtingen die na de overdracht van de verantwoordelijkheid gelden. De financiële bijdrage moet ten minste de geraamde monitoringskosten voor een periode van dertig jaar dekken.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt nadere regels voor de financiële bijdrage.

AFDELING V

Toegang van derden

ONDERAFDELING I

Toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties

Artikel 59

§1. Potentiële gebruikers krijgen onder de voorwaarden, vermeld in §2 tot en met §4, toegang tot de transportnetwerken en tot de opslaglocaties, met het oog op de geologische opslag van geproduceerd en afgevangen koolstofdioxide.

§2. De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden waaronder potentiële gebruikers op een transparante en niet-discriminerende manier toegang krijgen tot de transportnetwerken en opslaglocaties, en neemt daarbij de doelstellingen van eerlijke en open toegang in acht, rekening houdend met:

- 1° de opslagcapaciteit die beschikbaar is of redelijkerwijs beschikbaar kan worden gesteld binnen de gebieden die in aanmerking komen voor de geologische opslag van koolstofdioxide, alsmede de transportcapaciteit die beschikbaar is of redelijkerwijs beschikbaar kan worden gesteld;
- 2° het door het Vlaamse Gewest beoogde aandeel van de afvang en geologische opslag van koolstofdioxide in het geheel van de reductieverplichtingen voor koolstofdioxide wat betreft het Vlaamse Gewest;
- 3° de noodzaak om de toegang te weigeren als er moeilijk te overbruggen onverenigbaarheid is van technische specificaties;
- 4° de noodzaak om de gegronde en redelijke behoeften van de eigenaar of exploitant van de opslaglocatie of het transportnetwerk, en de belangen van alle andere gebruikers van de opslaglocatie, het transportnetwerk of de relevante behandelingsfaciliteiten in acht te nemen.

§3. Exploitanten van transportnetwerken en opslaglocaties kunnen de toegang weigeren op grond van een gebrek aan capaciteit. Dergelijke weigeringen worden altijd naar behoren gemotiveerd.

Een exploitant die de toegang tot zijn transportnetwerk of opslaglocatie weigert op grond van een gebrek aan capaciteit of verbindingsmogelijkheden, voert de nodige capaciteitsverhogende werkzaamheden uit voor zover dat economisch verantwoord is of de potentiële gebruiker bereid is daarvoor te betalen, op voorwaarde dat het geen negatief effect heeft op de milieuveiligheid van het transport en van de geologische opslag van koolstofdioxide.

§4. De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen voor de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties.

ONDERAFDELING II

Geschillenbeslechting

Artikel 60

§1. De Vlaamse Regering stelt een geschillenbeslechtingsprocedure vast, met inbegrip van een onafhankelijk van de partijen staande autoriteit die toegang heeft tot alle relevante informatie, om geschillen over de toegang tot transportnetwerken en opslaglocaties op een doeltreffende wijze te beslechten, rekening houdend met de criteria, vermeld in artikel 59, §2, en het aantal partijen dat bij de onderhandelingen over dergelijke toegang betrokken is.

§2. Bij een geschil dat de grenzen van het Vlaamse Gewest overschrijdt, wordt de door de Vlaamse Regering vastgestelde geschillenbeslechtingsprocedure toegepast als het transportnetwerk of de opslaglocatie waartoe de toegang is geweigerd, in het Vlaamse Gewest ligt.

Als, bij grensoverschrijdende geschillen, de jurisdictie over het transportnetwerk of de opslaglocatie in kwestie niet uitsluitend bij het Vlaamse Gewest ligt, wordt overleg gepleegd om het geschil op een samenhangende wijze te beslechten.

AFDELING VI

Het bezetten van gronden door de vergunninghouder

Artikel 61

Voor een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of voor een opslagvergunning is artikel 32 van overeenkomstige toepassing.

AFDELING VII

De vergoeding van schade

Artikel 62

§1. Met behoud van de toepassing van artikel 35 is de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of van een opslagvergunning van rechtswege verplicht elke schade te vergoeden die veroorzaakt werd door de activiteit waarop de vergunning betrekking heeft, tot wanneer de verantwoordelijkheid voor de opslaglocatie overeenkomstig artikelen 53 tot en met 56 aan het Vlaamse Gewest is overgedragen.

Als de houder van een opsporingsvergunning voor koolstofdioxideopslag of van een opslagvergunning kan aantonen dat de vastgestelde schade geheel of gedeeltelijk veroorzaakt werd door een vorige vergunninghouder, door de voormalige houder van een overeenkomstig artikel 34, §1, vervallen concessie, vergunning of andersoortige toestemming, of door de houder van een opsporingsvergunning voor koolwaterstoffen of van een winningsvergunning verleend in het kader van hoofdstuk II, is die laatste van rechtswege verplicht om de schade te vergoeden die hij veroorzaakt heeft.

§2. De vrederechter is bevoegd om het bedrag van de schadevergoeding vast te stellen, ongeacht de hoogte van het bedrag.

AFDELING VIII

Informatie aan het publiek

Artikel 63

De Vlaamse Regering stelt alle elementen die betrekking hebben op de geologische opslag van koolstofdioxide ter beschikking van het publiek, overeenkomstig de daarop toepasselijke regelgeving.

HOOFDSTUK IV

Handhaving

Artikel 64

Voor dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan worden de milieu-inbreuken en milieumisdrijven onderzocht, vastgesteld en bestraft, wordt het toezicht uitgeoefend, en worden de veiligheidsmaatregelen genomen volgens de regels, vermeld in titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

HOOFDSTUK V

Wijzigingsbepalingen

Artikel 65

In artikel 591, 10°, van het Gerechtelijk Wetboek van 10 oktober 1967 worden de woorden “, bepaald in de gecoördineerde wetten van 15 september 1919 op de mijnen, groeven en graverijen en van de geschillen betreffende het herstel van de schade veroorzaakt door de opsporing of de exploitatie van de bedding bedoeld bij het koninklijk besluit van 28 november 1939 betreffende de opsporing en de exploitatie van bitumineuze gesteenten, petroleum en brandbare gassen” vervangen door de woorden “en van de geschillen betreffende de vergoeding van de schade, veroorzaakt door het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of door de geologische opslag van koolstofdioxide en betreffende de vergoeding van het genotsverlies ten gevolge van het bezetten van gronden in het kader van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond”.

Artikel 66

Aan artikel 6 van boek III, titel VIII, hoofdstuk II, afdeling III, van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 7 november 1988 en het decreet van 4 april 2003, wordt een §3 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§3. In afwijking van artikel 4 kan op ieder ogenblik eveneens een einde gemaakt worden aan de lopende pacht als de pachtovereenkomst betrekking heeft op gronden die de houder van een vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen of de houder van een opsporings- of opslagvergunning in het kader van de geologische opslag van koolstofdioxide overeenkomstig artikelen 32 of 61 van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond mag bezetten. De genoemde vergunninghouder treedt met het oog op de beëindiging van de lopende pachtovereenkomst in de rechten en de plichten van de verpachter.”.

Artikel 67

In artikel 46, eerste lid, van dezelfde wet, gewijzigd bij de wet van 7 november 1988, worden de woorden “artikel 6, §1, 2°, 3°, 4° en 6°, en §2” vervangen door de woorden “artikel 6, §1, 2°, 3°, 4° en 6°, §2 en §3”.

Artikel 68

In artikel 16 van de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas worden, twee jaar na de inwerkingtreding van dit decreet, de volgende wijzigingen aangebracht:

1° §1 wordt opgeheven;

2° in §4 wordt het laatste lid geschrapt.

Artikel 69

In artikel 4 van het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen, vervangen bij het decreet van 20 april 1994 en gewijzigd bij de decreten van 4 april 2003 en 19 mei 2006, wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° gasvormige effluenten die in de atmosfeer worden uitgestoten en koolstofdioxide dat wordt afgevangen en getransporteerd met het oog op geologische opslag en dat geologisch is opgeslagen overeenkomstig het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond, dan wel op grond van artikel 37, tweede lid, van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond buiten het toepassingsgebied van dit laatstgenoemde decreet valt;”.

Artikel 70

In de artikelen 5, 6 en 21 van het decreet van 19 december 1997 houdende oprichting van de naamloze vennootschap “Mijnschade en Bemaling Limburgs Mijng gebied” worden, twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet, de woorden “artikel 58 van de gecoördineerde wetten van 15 september 1919 op de mijnen, groeven en graverijen” telkens vervangen door de woorden “artikel 35 van het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond”.

Artikel 71

In artikel 16.1.1, eerste lid, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, ingevoegd bij het decreet van 21 december 2007 en volledig vervangen bij het decreet van [...], wordt een punt 19°bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

“19°bis het decreet van [...] betreffende de diepe ondergrond;”.

HOOFDSTUK VI

Slotbepalingen

Artikel 72

De wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919, worden twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet opgeheven.

Artikel 73

Het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen wordt opgeheven.

Artikel 74

De wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas wordt opgeheven, als het de geologische opslag van koolstofdioxide betreft.

Artikel 75

Alle vergunningen die werden verleend in het kader van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gasen en van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gasen, vervallen van rechtswege twee jaar na de datum van inwerkingtreding van dit decreet.

Artikel 76

Om de drie jaar, te beginnen vanaf 2011, wordt aan de Vlaamse Regering en aan het Vlaams Parlement verslag uitgebracht over de toepassing van hoofdstuk III van dit decreet.

Dit verslag omvat minstens de volgende informatie:

- 1° informatie over het permanent register van alle afgesloten opslaglocaties en omliggende opslagcomplexen;
- 2° informatie over het feit of voldoende is aangetoond dat koolstofdioxide permanent is ingesloten op een zodanige manier dat mogelijke negatieve effecten van de opslag van koolstofdioxide op het milieu en daaruit volgende risico's voor de volksgezondheid, het milieu en de veiligheid voor de mens zoveel mogelijk worden voorkomen en beperkt;
- 3° informatie over de procedures betreffende de evaluatie door de Europese Commissie van de ontwerp-opslagvergunningen, vermeld in artikel 44, en de ontwerpbesluiten inzake overdracht van verantwoordelijkheid, vermeld in artikel 54;
- 4° de ervaring met de bepalingen inzake de aanvaardingscriteria en -procedure voor de koolstofdioxide-stroom, vermeld in artikel 47;
- 5° de ervaring met de bepalingen inzake toegang van derden, vermeld in hoofdstuk III, afdeling V, en met de grensoverschrijdende samenwerking;
- 6° de vooruitzichten voor geologische opslag in andere landen;

7° informatie over de criteria van de bijlagen I en II bij het decreet;

8° informatie over de eventuele noodzaak om bijkomende regelgeving inzake de aan het transport van koolstofdioxide verbonden milieurisico's;

9° informatie over het onderzoek, vermeld in artikel 39, waarbij, zo mogelijk, gegevens over de beschikbare opslagcapaciteit en de verleende opslagcapaciteit worden vermeld.

Artikel 77

De Vlaamse Regering bepaalt de datum waarop de bepalingen van dit decreet in werking treden.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd de bijlagen bij dit decreet te wijzigen en aan te vullen. Deze wijzigingen en aanvullingen treden slechts in werking na bekrachtiging door het Vlaams Parlement.

Brussel, 6 maart 2009.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

*De Vlaamse minister van Openbare Werken,
Energie, Leefmilieu en Natuur,*

Hilde CREVITS

BIJLAGEN BIJ HET ONTWERP VAN DECREET

BIJLAGE I

IN ARTIKEL 39 BEDOELDE CRITERIA VOOR DE KARAKTERISERING EN EVALUATIE VAN HET POTENTIËLE OPSLAGCOMPLEX EN HET OMLIGGENDE GEBIED

De in artikel 39 bedoelde karakterisering en evaluatie van het potentiële opslagcomplex en het omliggende gebied wordt overeenkomstig de op het moment van de evaluatie bestaande optimale praktijken en met gebruikmaking van de hierna volgende criteria uitgevoerd in drie fasen. Afwijkingen van één of meer van die criteria kunnen door de Vlaamse Regering worden toegestaan op voorwaarde dat de exploitant heeft aangetoond dat niet wordt geraakt aan het vermogen om via karakterisering en evaluatie geschikte opslaglocaties aan te duiden overeenkomstig artikel 39.

Fase 1 - Gegevensverzameling

Er moeten voldoende gegevens worden verzameld om een volumetrisch en statisch driedimensionaal (3D) model voor de opslaglocatie en het opslagcomplex uit te werken, met inbegrip van de afdichtende laag en het omliggende gebied, inclusief de hydraulisch verbonden gebieden. Deze gegevens omvatten minimaal de volgende intrinsieke kenmerken met betrekking tot het opslagcomplex:

- a) geologie en geofysica;
- b) hydrogeologie (met name de aanwezigheid van voor consumptie bestemd grondwater);
- c) engineering van het reservoir (onder meer volumetrische berekening van het poriënvolume met het oog op koolstofdioxide-injectie en uiteindelijke opslagcapaciteit);
- d) geochemie (oplossnelheid, mineraliseringssnelheid);
- e) geomechanica (permeabiliteit, breukspanning);
- f) seismische activiteit;
- g) aanwezigheid van natuurlijke en door de mens veroorzaakte lekroutes, met inbegrip van bronnen en boorgaten die kunnen leiden tot lekkage, en de toestand van deze routes.

De volgende kenmerken van de omgeving van het opslagcomplex dienen te worden gedocumenteerd:

- h) domeinen die het opslagcomplex omringen waarvoor de opslag van koolstofdioxide in de opslaglocatie gevolgen kan hebben;
- i) bevolkingsspreiding in de regio boven de opslaglocatie;
- j) nabijheid van waardevolle natuurlijke rijkdommen (met name onder meer de speciale beschermingszones overeenkomstig het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbewoud en het natuurlijk milieu, drinkbaar grondwater en koolwaterstoffen);
- k) activiteiten in de omgeving van het opslagcomplex en mogelijke interactie met deze activiteiten (bijvoorbeeld opsporing, winning en opslag van koolwaterstoffen, geothermisch gebruik van waterhoudende grondlagen en gebruik van ondergrondse waterreserves);
- l) nabijheid van de voor opslag in overweging genomen potentiële koolstofdioxidebronnen (inclusief raming van de totale potentiële massa van koolstofdioxide die economisch beschikbaar is voor opslag) en van adequate vervoersnetwerken.

Fase 2 - Opbouw van het driedimensionaal statisch geologisch model

Met de in fase 1 verzamelde gegevens wordt een driedimensionaal statisch geologisch model, of worden een reeks modellen van het kandidaat-opslagcomplex, met inbegrip van de afdichtende laag en de hydraulisch verbonden gebieden en vloeistoffen, opgebouwd met computersimulaties van reservoirs. Met die statische geologische modellen wordt een opslagcomplex gekarakteriseerd in termen van:

- a) de geologische structuur van de fysische insluiting;
- b) de geomechanische, geochemische en stroomtechnische kenmerken van het reservoir, van de bovenliggende lagen (afdichtende laag, afdichtingen, poreuze en ondoordringbare horizonts) en van de omliggende formaties;

- c) karakterisering van het breukensysteem en de aanwezigheid van door de mens gemaakte routes;
- d) oppervlakte en hoogte van het opslagcomplex;
- e) volume van de poriënruimte (inclusief de verdeling van de porositeit);
- f) uitgangssituatie van de waterdistributie;
- g) andere relevante kenmerken.

De onzekerheid op het gebied van de afzonderlijke parameters die worden gebruikt om het model te ontwerpen, wordt ingeschat door voor elke parameter een reeks scenario's uit te werken en de desbetreffende betrouwbaarheidsgrenzen te berekenen. Ook de onzekerheid op het gebied van het model als geheel moet worden ingeschat.

Fase 3 - Karakterisering van het dynamisch opslaggedrag, karakterisering van de gevoeligheid, risicobeoordeling

De karakterisering en de beoordeling worden gebaseerd op een dynamische modellering, die een reeks timestep-simulaties van koolstofdioxide-injecties in de opslaglocatie omvat en waarbij gebruik wordt gemaakt van het statische geologische model voor de in de tweede fase ontworpen computersimulatie van het opslagcomplex.

Fase 3.1 - Karakterisering van het dynamisch opslaggedrag

Ten minste de volgende elementen worden in de beschouwing betrokken:

- a) mogelijke injectiesnelheden en koolstofdioxidestroomkenmerken;
 - b) de efficiëntie van de modellering van gekoppelde processen (d.w.z. de manier waarop verschillende afzonderlijke effecten in de simulator op elkaar inwerken);
 - c) reactieve processen (d.w.z. de manier waarop het model terugkoppelt op reacties van het geïnjecteerde koolstofdioxide met mineralen in situ);
 - d) de gebruikte simulator van het reservoir (om bepaalde bevindingen te valideren, moeten wellicht meerdere simulaties worden gebruikt);
 - e) korte- en langetermijnsimulaties (om het gedrag van het koolstofdioxide te bestuderen in een tijdsbestek van decennia, dan wel millennia, inclusief de oplosbaarheid van koolstofdioxide in water).
- De dynamische modellering moet een inzicht geven in:
- f) druk en temperatuur van de opslagformatie afgezet tegen de injectiesnelheid en de in de tijd geaccumuleerde injectiehoeveelheid;
 - g) oppervlakte en hoogte van de koolstofdioxideformatie versus tijd;
 - h) aard van de koolstofdioxidestroom in het reservoir, inclusief fasegedrag;
 - i) koolstofdioxide-insluitingsmechanismen en -snelheden (inclusief overlooppunten en laterale en verticale afsluitingen);
 - j) omliggende opslagformaties in het geheel van het opslagcomplex;
 - k) opslagcapaciteit en drukgradiënten in de opslaglocatie;
 - l) het risico van het doorbreken van de opslagformatie(s) en de afsluitende laag;
 - m) het risico dat koolstofdioxide in de afdichtende laag binnendringt;
 - n) het risico van lekkage uit de opslaglocatie (bijvoorbeeld via verlaten of niet goed afgesloten putten);
 - o) het migratietempo (in niet-begrensde reservoirs);
 - p) afdichtingssnelheden bij breuken;
 - q) wijzigingen van de vloeistofchemie in formatie(s) en daaruit voortkomende reacties (bijvoorbeeld wijziging van de pH, vorming van mineralen) en integratie van reactieve modellering om de effecten in te schatten;

- r) verplaatsing van vloeistoffen in de opslagformatie;
- s) toegenomen seismische activiteit en landhoogte aan de oppervlakte.

Fase 3.2 - Karakterisering van de gevoeligheid

Er moeten meerdere simulaties worden uitgevoerd ter bepaling van de gevoeligheid van de simulaties aan aannamen voor specifieke parameters. Daarbij worden de parameters in het statische geologische model van de opslaglocatie gewijzigd, alsook de snelheidsaannamen en de aannamen bij de dynamische modellering. Bij de risico-evaluatie wordt rekening gehouden met elke significante gevoeligheid.

Fase 3.3 - Risicobeoordeling

De risicobeoordeling omvat onder meer:

3.3.1 Karakterisering van de gevaren

De karakterisering van de gevaren gebeurt op grond van een inschatting van het lekkagerisico voor het opslagcomplex, als bepaald via de hierboven beschreven dynamische modellering en karakterisering van de veiligheid. Daarbij wordt onder meer gekeken naar:

- a) potentiële lekroutes;
- b) potentiële omvang van lekkages voor welbepaalde lekroutes (stroomsnelheden);
- c) kritische parameters die het lekkagepotentieel beïnvloeden (bijvoorbeeld maximale reservoirdruk, maximale injectiesnelheid, temperatuur, gevoeligheid aan de verschillende aannamen in het statische geologische model enzovoort);
- d) secundaire effecten van de opslag van koolstofdioxide, zoals weggedrukte vloeistoffen in de formatie en nieuwe verbindingen die bij de opslag van koolstofdioxide worden gevormd;
- e) andere factoren die een gevaar kunnen vormen voor de volksgezondheid of het milieu

(bijvoorbeeld fysieke structuren in verband met het project).

De karakterisering van de gevaren verloopt voor de volledige reeks potentiële bedrijfsomstandigheden waarbij de veiligheid van het opslagcomplex wordt getest.

3.3.2 Evaluatie van de blootstelling gebaseerd op de kenmerken van het milieu en de spreiding en de activiteiten van de menselijke bevolking boven het opslagcomplex, en het potentiële en toekomstige gedrag van koolstofdioxidelekken via de in fase 3.3.1 geïdentificeerde potentiële lekroutes;

3.3.3 Evaluatie van de effecten – gebaseerd op de gevoeligheid van bepaalde soorten, gemeenschappen of habitats voor potentiële lekkageincidenten als geïdentificeerd in fase 3.3.1. Wanneer relevant worden ook de effecten van blootstelling aan verhoogde koolstofdioxideconcentraties in de biosfeer in rekening gebracht (inclusief bodems, mariene sedimenten en water bij de zeebodem (asfyxiatie, hypercapnia enzovoort) en verlaagde pH in dergelijke omgevingen ten gevolge van weglekkend koolstofdioxide). Dit omvat ook een beoordeling van de effecten van andere stoffen die aanwezig kunnen zijn in de ontsnappende koolstofdioxidestromen (hetzij de in de oorspronkelijke injectiestroom aanwezige onzuiverheden, hetzij nieuwe verbindingen die bij de opslag van koolstofdioxide zijn ontstaan). Deze effecten worden nader bekeken op diverse schalen van ruimte en tijd en er wordt gekeken naar de onderscheiden grootteordes van lekkage-incidenten.

3.3.4 Karakterisering van de risico's – Dit omvat een evaluatie van de veiligheid en integriteit van de locatie op korte en lange termijn, met inbegrip van een beoordeling van het lekkagerisico onder de voorgestelde exploitatieomstandigheden en de effecten op milieu en volksgezondheid in het worstcasescenario. De karakterisering van de risico's wordt uitgevoerd op basis van de karakterisering van de gevaren en de evaluatie van de blootstelling en de effecten. Zij omvat een beoordeling

van de bronnen van onzekerheid die tijdens de karakteriseringsfases en de beoordeling van de opslaglocatie zijn vastgesteld en, indien haalbaar, een beschrijving van de mogelijkheden om de onzekerheid te verminderen.

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet betreffende de diepe ondergrond.

Brussel, 6 maart 2009.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

*De Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie,
Leefmilieu en Natuur,*

Hilde CREVITS

BIJLAGE II

CRITERIA VOOR DE VASTSTELLING EN ACTUALISERING VAN HET IN ARTIKEL 48 BEDOELDE MONITORINGSPLAN EN VOOR DE MONITORING IN DE PERIODE NA AFSLUITING

1. Vaststelling en actualisering van het monitoringsplan

Het in artikel 48 bedoelde monitoringsplan wordt vastgesteld overeenkomstig de in fase 3 van bijlage I uitgevoerde risicoanalysebeoordeling, en geactualiseerd teneinde te voldoen aan de monitoringseisen van artikel 48, met gebruikmaking van de volgende criteria:

1.1 Vaststelling van het plan

Het monitoringsplan bevat nadere gegevens betreffende de monitoring die moet gebeuren in de voornaamste fasen van het project, inclusief de monitoring in de voorbereidingsperiode, de exploitatieperiode en de periode na afsluiting. In elke fase worden de volgende elementen gespecificeerd:

- a) de gemonitorde parameters;
- b) de gebruikte monitoringstechnologie en een rechtvaardiging voor de keuze van die technologie;
- c) de plaatsen waar wordt gemonitord en de redenen voor die ruimtelijke verdeling;
- d) de monitoringsfrequentie en de redenen voor die spreiding in de tijd.

De te monitoren parameters worden zo gekozen dat zij de monitoringsdoeleinden dienen. Het monitoringsplan moet echter in ieder geval de continue of periodieke monitoring omvatten van de volgende items:

- e) de vluchtige emissie van koolstofdioxide aan de injectiefaciliteit;
- f) de volumetrische koolstofdioxidestroom in de injectieboorputten;
- g) de koolstofdioxidedruk en -temperatuur in de injectieboorputten (om de massastroom te bepalen);

- h) de chemische analyse van het geïnjecteerde materiaal;
- i) temperatuur en druk van het reservoir (om het fasegedrag van het koolstofdioxide en de fase-toestand te bepalen).

De keuze van de monitoringstechnologie wordt gebaseerd op de beste praktijken die op het tijdstip van ontwerp beschikbaar zijn. De volgende opties worden nader bekeken en naar gelang van de behoeften gebruikt:

- j) technologieën die het mogelijk maken het bestaan, de plaats en de migratieroutes van koolstofdioxide in de ondergrond en aan de oppervlakte te detecteren;
- k) technologieën die informatie kunnen opleveren over het druk-volume-gedrag en de distributie van saturatie in horizontale en verticale richting van de koolstofdioxidepluim, meer bepaald ter verfijning van de numerieke 3D-simulatie op de 3D-geologische modellen van de opslagformatie als uitgewerkt overeenkomstig artikel 39 en bijlage I;
- l) technologieën die een brede zonale spreiding mogelijk maken teneinde informatie te verzamelen over eventueel vroeger over het hoofd geziene potentiële lekroutes in het geheel van het gebied van het opslagcomplex en de omgeving daarvan, in het geval van belangrijke onregelmatigheden of de migratie van koolstofdioxide uit het opslagcomplex.

1.2 Actualisering van het plan

De bij de monitoring verzamelde gegevens worden bijeengebracht en geïnterpreteerd. De resultaten van de waarnemingen worden vergeleken met het gedrag dat werd voorspeld in de dynamische simulatie van het 3D-druk-volume- en saturatiegedrag, uitgevoerd in de context van de karakterisering van de veiligheid overeenkomstig artikel 39 en bijlage I, fase 3.

Wanneer er een aanzienlijke afwijking wordt geconstateerd tussen het waargenomen en het voorspelde gedrag wordt het 3D-model opnieuw geijkt met het oog op een betere weergave van het reële gedrag. Die herijking wordt gebaseerd op de gegevenswaarneming van het monitoringsplan. Waar nodig om het vertrouwen in de bij de herijking gebruikte aannamen te versterken, worden aanvullende gegevens verzameld.

Fase 2 en 3 van bijlage I worden herhaald met gebruikmaking van het (de) herijkte 3D-model(len) ten einde nieuwe gevarensenario's en fluxen te genereren en de risicobeoordeling te herzien en te actualiseren.

Wanneer nieuwe koolstofdioxidebronnen, lekroutes en fluxen of waargenomen significante afwijkingen van eerdere beoordelingen worden vastgesteld als resultaat van de verwerking van waarnemingen en de herijking van modellen, wordt het monitoringsplan dienovereenkomstig geactualiseerd.

2. Monitoring in de periode na afsluiting

De monitoring in de periode na afsluiting wordt gebaseerd op de informatie die is ingezameld en in een model gegoten is tijdens de tenuitvoerlegging van het monitoringsplan als bedoeld in artikel 48, en hierboven in punt 1.2 van deze bijlage. De monitoring in de periode na afsluiting wordt vooral gebruikt om de informatie te verkrijgen die nodig is voor de vaststelling van het in artikel 53 bedoelde besluit.

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet betreffende de diepe ondergrond.

Brussel, 6 maart 2009.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Kris PEETERS

*De Vlaamse minister van Openbare Werken, Energie,
Leefmilieu en Natuur,*

Hilde CREVITS

BIJLAGE

bij de memorie van toelichting:

REGULERINGSIMPACTANALYSE

Reguleringsimpactanalyse voor het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond

1 Titel

Ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond.

Het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond bevat twee grote luiken. Een eerste luik betreft het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de Vlaamse ondergrond. In een tweede luik wordt een regeling uitgewerkt voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide.

2 Aanleiding en doel

2.1 Aanleiding

Probleem 1: opsporing en winning van koolwaterstoffen

Wat het luik over het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen betreft, kan gewezen worden op Vlaanderens aanzienlijke energiebehoefte. Het staat vast dat Vlaanderen in de eerstvolgende decennia nog sterk afhankelijk zal blijven van het buitenland voor zijn energievoorziening. De invoer van buitenlandse koolwaterstoffen zoals aardolie en aardgas zal ook de volgende decennia nog een belangrijk aandeel vormen in de manier waarop aan deze energiebehoefte wordt voldaan. Dit neemt echter niet weg dat er zoveel mogelijk gebruik gemaakt moet worden van de in de Vlaamse ondergrond aanwezige koolwaterstoffen voor zover deze op een economisch rendabele en milieuvriendelijke manier kunnen opgespoord en gewonnen worden. Zo is er interesse in de winning van het methaangas dat momenteel nog in de Limburgse steenkoollagen aanwezig is.

In het Kempisch bekken is inderdaad een zekere reserve aan aardgas aanwezig. De VITO heeft in 1996 in opdracht van de toenmalige afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie van de Vlaamse overheid een onderzoek ingesteld naar innovatieve gebruiksmogelijkheden van de diepe ondergrond van de Kempen, en meer bepaald naar het daar nog aanwezige ongebruikte energiepotentieel. Het gaat concreet om mogelijkheden voor koollaagmethaangaswinning en koolmijnmethaangaswinning. Bij koolmijnmethaangaswinning wordt geboord in de verlaten koolmijninfrastructuur om het eventueel in de voormalige mijngangen aanwezige methaangas te ontginnen. Bij koollaagmethaangaswinning wordt geboord in niet-ontgonnen steenkoollagen.

In de beleidsnota Economie 1999-2004 (minister Van Mechelen) en de beleidsnota Energie en Natuurlijke Rijkdommen 2004-2009 (minister Peeters) werden initiatieven inzake de valorisatie van de diepe ondergrond aangekondigd.

In de beleidsbrief Energie 2005-2006 (minister Peeters) werd gemeld dat in de loop van 2006 een programma voor de berekening van de gasinhoud in de steenkoollagen zou worden afgewerkt door het Vlaams Kenniscentrum voor de Ondergrond, afgekort VLAKO, dat opereert binnen de VITO. De methodologie die aan de basis ligt van het programma, werd voorgesteld op drie internationale studiedagen en vervolgens gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift *International Journal of Coal Geology*.

Op basis van de methodologie werd vervolgens een programma ontwikkeld dat het mogelijk maakt om – uitgaande van modellen over de lagenopbouw van de ondergrond, de gasgeneratie en de evolutie van de druk en de temperatuur doorheen de geologische geschiedenis – de huidige gasinhoud van steenkoollagen te berekenen. Het programma werd uitgetest op basis van een generaliserend model voor het Kempisch bekken en de resultaten van de berekening werden getoetst aan de gegevens afkomstig uit een boring te Peer.

In de beleidsbrief Milieu en Natuur 2007-2008 (minister Crevits) wordt het opstellen van een voorontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond aangekondigd en in de beleidsbrief Milieu en Natuur 2008-2009 (minister Crevits) wordt vermeld dat deze werkzaamheden werden afgerond.

Voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest bestaat het huidig juridisch kader voornamelijk uit het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen (B.S. 8 december 1939), dat als bijzondere machtenbesluit kracht van wet heeft, en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen (B.S. 8 oktober 1997). Voor het ontginnen van de koolwaterstoffen steenkool en bruinkool dient nog steeds teruggegrepen te worden naar de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919.

Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 kwam er naar aanleiding van waarschuwingen vanwege de Europese Commissie dat de richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen (PB L. 30 juni 1994, afl. 164, 3-8) nog steeds niet omgezet was in de Vlaamse rechtsorde. De richtlijn voorzag een omzettingstermijn tot uiterlijk 1 juli 1995.

De afdeling wetgeving van de Raad van State had destijds in haar advies nr. 26.325 van 11 april 1997 enkele fundamentele bezwaren tegen het ontwerp van besluit dat later zou uitmonden in het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997. Zo wees de Raad er onder meer op dat een aantal bepalingen van de richtlijn 94/22/EG niet, onnauwkeurig of onvolledig waren omgezet in de nieuwe regelgeving, en dat de rechtsgronden in het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 onvoldoende ruim waren om alle bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering te schragen. De Raad concludeerde dan ook dat het ontwerp aan een grondige herwerking toe was, en daarbij een aantal bepalingen van het ontwerp van besluit, en ook een aantal bepalingen van de richtlijn die alsnog moesten worden omgezet, in een voorontwerp van decreet moesten worden ondergebracht dat enkele noodzakelijke wijzigingen aan het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 zou moeten aanbrengen.

Het uiteindelijke besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 ging echter grotendeels voorbij aan het advies van de Raad van State. Het gebruikte de rechtsgrond in artikel 6 van het K.B. nr. 83 van 28 november 1939, op basis waarvan de uitvoerende macht enkel gemachtigd werd om de vorm van de aanvragen voor vergunningen voor te schrijven, de bevoegde overheden aan te duiden, en de pleegvormen te bepalen die bij het onderzoek van deze vragen in acht genomen moeten worden, om de meeste bepalingen van de richtlijn om te zetten. Daarvoor is de rechtsgrond van artikel 6 van het K.B. nr. 83 echter niet ruim genoeg.

Het resultaat is een niet-correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG in de Vlaamse rechtsorde, met alle gevolgen van dien. Op 31 januari 2008 heeft de Europese Commissie België gewezen op de inbreuk op de artikelen 5, 9, 10 en 14 van richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994. Ook het Vlaamse Gewest wordt hierbij op de vingers getikt, onder meer omwille van het feit dat verschillende criteria uit het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, op basis waarvan vergunningsaanvragen voor het opsporen of het winnen van petroleum en brandbare gassen beoordeeld worden, in strijd zijn met de

richtlijn. Gelet op het bestaan en de inhoud van de richtlijn 94/22/EG is de vrije beleidsruimte inzake het luik over het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen beperkt.

Een bijkomend probleem van het huidige regelgevend kader is de uiterst omslachtige en archaïsche vergunningsprocedure die erin vervat ligt. De vergunningsprocedure uit het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 voorziet onder meer in een advies van de Raad van State (cfr. het in onbruik geraakte artikel 11 van de gecoördineerde wetten van 12 januari 1973 op de raad van State), een advies van de militaire overheid “ter vrijwaring van de belangen der landsverdediging” en een tussenkomst van een mijnningenieur. Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 werkt deze procedure verder uit. De aanvraag moet ingediend worden bij de administratie. Ingevolge de bepalingen van richtlijn 94/22/EG wordt elke aanvraag vervolgens gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen, om andere geïnteresseerden de mogelijkheid te bieden een soortgelijke aanvraag in te dienen. Een vergunningscommissie, die is samengesteld uit 5 ambtenaren die respectievelijk onder de beleidsvelden natuurlijke rijkdommen, ruimtelijke ordening, economie, leefmilieu en landbouw ressorteren, formuleert een advies aan de minister, die daarna een uitspraak doet over de aanvraag en de eventueel intussen ingediende andere aanvragen. Er is een beroepsmogelijkheid voorzien bij de Vlaamse Regering, die al dan niet advies kan vragen bij een beroepscommissie, die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de ministers die de vijf hierboven genoemde beleidsvelden onder hun bevoegdheid hebben.

Probleem 2: de ondergrondse opslag van koolstofdioxide

Wat het luik over de ondergrondse opslag van koolstofdioxide betreft, moet gewezen worden op het feit dat Vlaanderen als sterk geïndustrialiseerde regio, met een hoog energieverbruik, voor een belangrijk deel mede verantwoordelijk is voor de uitstoot van broeikasgassen zoals CO₂ in de atmosfeer, en daarmee ook voor de opwarming van het klimaat. Recente studies tonen aan dat een mogelijke oplossing voor de uitstoot van broeikasgassen gedeeltelijk zou kunnen liggen in de opslag van broeikasgassen zoals CO₂ in de ondergrond. Een aantal gebieden in Vlaanderen, onder meer de oude steenkoollagen, zouden hiervoor in aanmerking kunnen komen.

Momenteel beschikt het Vlaamse Gewest echter niet over een adequaat regulerend kader om een dergelijke opslag van broeikasgassen mogelijk te maken. Nochtans wordt de ondergrondse opslag van broeikasgassen als middel om de opwarming van de aarde te milderen op internationaal vlak algemeen erkend als een veelbelovende piste. Bij gebrek aan een specifiek regulerend kader blijft de interesse vanuit de bedrijfswereld voorlopig steken bij intenties. Volgens studies van het VITO zou de Kempense ondergrond zich nochtans lenen tot een dergelijke ondergrondse opslag van broeikasgassen.

In theorie zou het Vlaamse Gewest voor de opslag van koolstofdioxide kunnen terugvallen op de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, en de uitvoeringsbesluiten die in het kader van deze wet uitgevaardigd zijn (vier koninklijke besluiten van 29 december 1975). Deze regelgeving is echter enkel opgesteld vanuit de betrachting om de ondergrondse opslag van *energetisch* gas mogelijk te maken en houdt geen rekening met de specifieke eisen die verbonden zijn aan de opslag van koolstofdioxide.

Op 23 januari 2008 presenteerde de Europese Commissie een voorstel van richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide. De Commissie voorziet de definitieve goedkeuring van haar voorstel van richtlijn, inclusief eventuele amenderingen en aanpassingen door het Europees Parlement en de Raad van Ministers, nog voor de ontbinding van het Europees Parlement naar aanleiding van de Europese verkiezingen van 2009.

Het voorstel van richtlijn werd tevens begeleid door een Europese Impact Assessment. De Europese Impact Assessment diende mede als basis voor deze RIA. Toch ligt de focus van deze RIA ook nog ruimer. Naast het realiseren van een correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen, vormt deze RIA tevens de basis voor het voorzien van een regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide, ook vooraleer de desbetreffende richtlijn definitief is geworden. Gelet op het voorstel van richtlijn en de lopende besprekingen zou eens de richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide definitief is geworden, er gezien de hoge

detailleringgraad ervan waarschijnlijk zodanig weinig vrije beleidsruimte zijn, dat het opstellen van een RIA niet meer noodzakelijk zou zijn.

2.2 Doelstelling

Doelstelling m.b.t. de opsporing en winning van koolwaterstoffen

Inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen beoogt het ontwerp van decreet de juridische knelpunten die op dit ogenblik het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in de weg staan, uit de weg te ruimen.

Een uitgebalanceerd juridisch kader moet de nodige rechtszekerheid bieden voor geïnteresseerde bedrijven om daadwerkelijk over te gaan tot het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest.

Het voorliggende ontwerp van decreet heeft als doel de in het Kempisch bekken aanwezige koolwaterstofvoorraden op een rechtszekere, economisch rendabele en milieuvriendelijke manier te ontginnen. Een rechtszeker juridisch kader dient hierbij als een noodzakelijke stimulans voor geïnteresseerde bedrijven. Het ontwerp van decreet dient dan ook in de eerste plaats tegemoet te komen aan de bezwaren die de afdeling wetgeving van de Raad van State destijds maakte in haar advies bij het ontwerp van besluit dat uiteindelijk in het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 zou uitmonden. Tegelijkertijd zou dit een correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG opleveren.

Zo zou ook eindelijk gevolg kunnen gegeven worden aan de doelstelling van richtlijn 94/22/EG, namelijk waarborgen dat een niet-discriminerende toegang tot de opsporing en de winning van koolwaterstoffen wordt verzekerd, onder voorwaarden die een grotere concurrentie in deze sector bevorderen.

Een rechtszekere, economisch rendabele en milieuvriendelijke winning van de in de Vlaamse ondergrond aanwezige koolwaterstofvoorraden zou eveneens leiden tot een kleinere afhankelijkheid van het buitenland wat de Vlaamse energiebehoefte betreft.

Doelstelling m.b.t. de ondergrondse opslag van koolstofdioxide

Ook inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide beoogt het ontwerp van decreet een stimulans te zijn voor geïnteresseerde bedrijven om de mogelijkheden in het Vlaamse Gewest inzake ondergrondse opslag te verkennen. Op dit ogenblik beschikt Vlaanderen niet over een specifiek regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide. Het voorzien van een duidelijk juridisch kader moet als *incentive* dienen om geïnteresseerde bedrijven over de streep te trekken.

In de beleidsnota Economie 1999-2004 (minister Van Mechelen) en de beleidsnota Energie en Natuurlijke Rijkdommen 2004-2009 (minister Peeters) werden ook de mogelijkheden inzake de ondergrondse opslag van CO₂ expliciet genoemd. Deze voornemens werden herhaald in de beleidsbrief Leefmilieu en Natuur 2007 (minister Peeters).

De ondergrondse opslag van broeikasgassen kadert vanzelfsprekend ook in het behalen van de Kyoto-doelstellingen. In de komende jaren moet hard gewerkt worden aan de uitvoering van het Vlaams klimaatbeleid op het terrein. De uitvoering van het Vlaams Klimaatsbeleidsplan 2006-2012 geeft Vlaanderen de opdracht om de afstand tot de Kyotodoelstelling voor 80 % met binnenlandse maatregelen te overbruggen. Het opslaan van broeikasgassen in de ondergrond kan hierbij op termijn mogelijks een aanzienlijke bijdrage leveren.

Zowel inzake de opsporing en de winning van koolwaterstoffen als inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide zullen de effecten die teweeg worden gebracht door het voorliggende ontwerp van decreet in de eerste plaats te meten zijn aan het aantal aanvraagdossiers die de eerstvolgende jaren na de inwerkingtreding zullen worden ingediend door geïnteresseerde bedrijven.

3 Opties

Optie 1: Nuloptie - behoud van het huidige regelgevend kader

Het huidige regelgevend kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest bestaat voornamelijk uit het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuze gesteenten, van petroleum en van brandbare gassen en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 houdende regeling van de vorm en de wijze van onderzoek van de aanvragen tot het verkrijgen van een vergunning voor het opsporen en het ontginnen van petroleum en brandbare gassen. Voor het ontginnen van de koolwaterstoffen steenkool en bruinkool dient nog steeds teruggescrepen te worden naar de wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, gecoördineerd op 15 september 1919.

Inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide is er geen specifiek regelgevend kader voorhanden in Vlaanderen. In theorie zou het Vlaamse Gewest voor de opslag van koolstofdioxide kunnen terugvallen op de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, en de uitvoeringsbesluiten die in het kader van deze wet uitgevaardigd zijn (vier koninklijke besluiten van 29 december 1975).

Optie 2: Enkel een correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen realiseren

Het huidige regelgevend kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest (het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939, het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, en de bepalingen uit de op 15 september 1919 gecoördineerde wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, die betrekking hebben op steenkool en bruinkool) wordt opgeheven en vervangen door een decreet dat zou overeenstemmen met het eerste luik uit het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond.

Voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide wordt geen specifiek regelgevend kader voorzien, en valt men terug op de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, en de uitvoeringsbesluiten die in het kader van deze wet uitgevaardigd zijn (vier koninklijke besluiten van 29 december 1975).

Optie 3: Naast het realiseren van een correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen, tevens een regelgevend kader voorzien voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide

Het huidige regelgevend kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest (het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939, het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, en de bepalingen uit de op 15 september 1919 gecoördineerde wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, die betrekking hebben op steenkool en bruinkool) wordt opgeheven en vervangen door het eerste luik van het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond.

Een tweede luik van het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond voorziet in een specifiek regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide. De wet van 18 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluiten van 29 december 1975 worden voor het Vlaamse Gewest opgeheven voor zover ze betrekking hebben op de ondergrondse opslag van koolstofdioxide.

Verdere opties, waarbij een correcte omzetting van de richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen gerealiseerd wordt door een loutere aanpassing (geen opheffing) van het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939 en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, **worden hier niet verder besproken** vermits het enkel om een juridisch-technisch onderscheid gaat. Deze aspecten zullen besproken worden onder hoofdstuk 5.1. Juridisch-technische uitwerking.

Alternatieven voor traditionele dwingende regelgeving zijn **geen optie** gelet op de noodzaak om de richtlijn 94/22/EG correct om te zetten in de Vlaamse rechtsorde.

4 Effecten

4.1 Doelgroepen en betrokken partijen

Doelgroepen:

° de bedrijfswereld

Specifiek worden de bedrijven bedoeld die het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen of het opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond tot hun activiteiten rekenen, of geïnteresseerd zijn om in de toekomst dergelijke activiteiten te vervullen. In aantal zou het om een tien- à twintigtal bedrijven kunnen gaan, veelal buitenlandse bedrijven (schatting).

Inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen kan binnen deze bedrijven bovendien een onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds de bedrijven die in Vlaanderen reeds een steenkool- of bruinkoolconcessie (afgeleverd in het kader van de oude mijnwetten) of een vergunning voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen (afgeleverd in het kader van het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997) bezitten, en anderzijds de bedrijven die geen dergelijke concessies of vergunningen bezitten.

De huidige concessie- en vergunninghouders kunnen als volgt gekwantificeerd worden. Momenteel blijven er in het Vlaamse Gewest nog vier steenkoolconcessies over (alle in het Kempisch bekken). Ten eerste is er de concessie van het Kempisch bekken met als huidige concessiehouder de NV Limburgse Reconversie maatschappij. Ten tweede is er de concessie Les Liégeois, Zwartberg, met als huidige concessiehouder Arcelor. Ten derde is er de concessie Neeroeteren-Rotem met als huidige concessiehouder de NV Steenkolenmijnen van Noordoost-Limburg (concessie nooit in productie genomen). Ten vierde is er de Kempense Staatsconcessie, waarvan de Belgische Staat concessiehouder was, maar de eigendom ingevolge de staatshervorming van 1980 is overgedragen aan het Vlaamse Gewest, al is het niet duidelijk of er ook een expliciete eigendomsoverdracht heeft plaatsgevonden.

° de Vlaamse overheid (het Vlaamse Gewest): het departement Leefmilieu, Natuur en Energie van het Vlaams Ministerie van Leefmilieu, Natuur en Energie

° de samenleving (het leefmilieu en de burger)

Betrokken partijen:

° de consument

Specifiek wordt hier de consument van aardolie-, aardgas- en in mindere mate steenkoolproducten bedoeld.

4.2 Optie 1: Nuloptie - behoud van het huidige regelgevend kader

De opsporing en winning van koolwaterstoffen

Het behoud van het huidige regelgevend kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest (het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939, het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, en de bepalingen uit de op 15 september 1919 gecoördineerde wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, die betrekking hebben op steenkool en bruinkool) houdt een niet-correcte omzetting in van de richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen in de Vlaamse rechtsorde.

Een direct effect van het aanhouden van deze toestand is dat het Vlaamse Gewest (via België) steeds het risico blijft lopen op een veroordeling door het Hof van Justitie wegens de niet-correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG (beroep wegens niet-nakoming). Het Hof kan ook een boete opleggen als het vaststelt dat de lidstaat zijn uitspraak niet naleeft. Bovendien kan elke particulier de schade die hij als gevolg van de niet-omzetting van de richtlijn lijdt, vergoed krijgen door een aansprakelijkheidsvordering in te stellen tegen het Vlaamse Gewest/België

Deze situatie van een niet-correcte omzetting van de richtlijn 94/22/EG in de Vlaamse rechtsorde heeft ook gevolgen voor de bedrijfswereld. Bedrijven die vergunningen in het kader van het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 zouden bezitten of in de toekomst zouden willen aanvragen, komen in een hoogst onzekere juridische situatie terecht. Naast het feit dat genoemde regelgeving een niet-correcte omzetting van de Europese richtlijn vormt, dient bovendien gewezen te worden op het feit dat het K.B. nr. 83 onvoldoende ruime rechtsgronden biedt om alle bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 te schragen. Derden-belanghebbenden zouden dan ook wellicht met succes de vergunningen in het kader van genoemde regelgeving kunnen aanvechten.

Ook de bedrijven die reeds houder zijn van een steenkool- of bruinkoolconcessie (afgeleverd in het kader van de op 15 september 1919 gecoördineerde mijnwetten) zitten in een precaire juridische situatie. Ook steenkool en bruinkool zijn immers koolwaterstoffen, zodat ook zij onder het toepassingsgebied van de richtlijn 94/22/EG vallen. De richtlijn schrijft echter voor dat de lidstaten de nodige maatregelen moeten treffen om ervoor te zorgen dat de vergunninghouders de exclusieve rechten in het geografische gebied waarvoor zij een vergunning hebben gekregen, niet langer behouden dan nodig is voor de goede uitvoering van de onder de vergunning vallende activiteiten. Bovendien is voorgeschreven dat de duur van een vergunning niet langer mag zijn dan de duur die noodzakelijk is om de activiteiten waarvoor de vergunning wordt verleend, te verrichten. Ten slotte gebiedt artikel 7 van de richtlijn dat de lidstaten alle wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen op grond waarvan slechts één subject het recht heeft vergunningen te krijgen in een specifiek geografisch gebied, intrekken. "Eeuwigdurende concessies" voor koolwaterstoffen zoals die bestaan in het kader van de gecoördineerde mijnwetten, zijn dus niet verenigbaar met deze bepalingen uit de richtlijn en kennen dus eveneens een onzeker juridisch statuut. Tegelijkertijd kunnen ook andere in koolwaterstoffen geïnteresseerde bedrijven (steenkool, aardgas, aardolie, ...) geen kant op vermits de oppervlakte die in Vlaanderen mogelijks interessant is voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen grotendeels vergund is via deze mijnconcessies, alhoewel niet richtlijnconform.

Bij een behoud van het huidige regelgevend kader zit de hele koolwaterstofwinning in Vlaanderen dus in een blijvende impasse.

Als indirect effect kan ten slotte verwezen worden naar de consument van koolwaterstoffen: het behoud van het huidige regelgevend kader zal geen impact hebben op de marktprijs van deze producten.

De ondergrondse opslag van koolstofdioxide

Inzake de opslag van koolstofdioxide in de ondergrond is er momenteel geen specifieke regelgeving voorhanden in het Vlaamse Gewest. In theorie zou het Vlaamse Gewest voor de opslag van koolstofdioxide kunnen terugvallen op de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse bergruimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, en de

uitvoeringsbesluiten die in het kader van deze wet uitgevaardigd zijn (vier koninklijke besluiten van 29 december 1975). Terwijl de federale overheid bevoegd blijft voor de toepassing van deze regelgeving wanneer het de opslag van energetische gassen betreft, is het Vlaamse Gewest sinds de opeenvolgende staatshervormingen bevoegd voor de implementatie van deze regelgeving voor zover het de opslag van niet-energetische gassen betreft.

De wet van 18 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluiten zijn echter onvoldoende aangepast aan de hedendaagse vereisten voor het beoordelen van aanvragen voor de opslag van niet-energetische gassen, zoals koolstofdioxide, in de ondergrond. De reden hiervoor is voornamelijk te vinden in het feit dat de wet van 18 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluiten tot doel hebben een regelgevend kader te voorzien voor de opslag van *energetische* gassen (voornamelijk aardgas). Een dergelijke opslag is principieel tijdelijk, en dient voornamelijk om al te grote schommelingen in vraag en aanbod inzake aardgas op te vangen (bijvoorbeeld een sterk verhoogde vraag n.a.v. een strenge winter, of een sterk verminderd aanbod n.a.v. een buitenlands conflict of algehele schaarste). De opslag van koolstofdioxide daarentegen heeft principieel een definitief karakter.

De wet van 18 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluiten vormen dan ook geen geschikt kader om de opslag van koolstofdioxide te organiseren. Zo voorziet de wet van 18 juli 1975 geen instrumenten om het risico op bodembeweging of het risico op het ontsnappen van de opgeslagen gassen naar het aardoppervlak, in watervoerende lagen of in de atmosfeer te beperken of te beheren. Voor de opslag van koolstofdioxide, die principieel van zeer lange duur zal zijn, zijn dergelijke instrumenten echter onontbeerlijk (voortdurende metingen, financiële zekerheden ter dekking van de aansprakelijkheid, objectief aansprakelijkheidsregime, ...). Ook een voor de opslag van koolstofdioxide noodzakelijk kader voor een voortdurende monitoring en toezicht door de overheid, vooral op de lange tot zeer lange termijn, ontbreekt. De wet van 18 juli 1975 voorziet evenmin voldoende mogelijkheden voor de toeziende overheid om verleende vergunningen te schorsen of zelfs in te trekken, nochtans belangrijke drukkmiddelen wanneer op de vergunninghouder dergelijke langetermijnverplichtingen rusten.

Het opslaan van koolstofdioxide op basis van de wet van 18 juli 1975 zou het Vlaamse Gewest dan ook onvoldoende in staat stellen om de risico's op bodembeweging of op het ontsnappen van de opgeslagen koolstofdioxide te beperken en te beheren. Vooral de mogelijkheid in hoofde van de overheid om de site te monitoren, ook op lange termijn en met de nodige drukkmiddelen en handhavingarsenaal, zou zwaar gehypothekeerd worden. Het Vlaamse Gewest zou ook geen aanspraak kunnen maken op eventuele vergoedingen ten laste van de vergunninghouder als tegenprestatie voor het gebruik van de Vlaamse ondergrond.

Het spreekt voor zich dat uiteindelijk het leefmilieu en de samenleving (de burger) de dupe zouden zijn van een ondergrondse opslag van koolstofdioxide op basis van een daartoe onaangepast regelgevend kader. Terwijl het doel van een ondergrondse opslag van koolstofdioxide net een verlichting van de menselijke invloed op het leefmilieu is (vermindering schadelijke emissies en broeikas effect), zou een opslag op basis van de wet van 18 juli 1975 net een averechts effect kunnen hebben (bodembewegingen, plotse en gevaarlijke emissies van grote hoeveelheden koolstofdioxide, ...).

4.3 Optie 2: Enkel een correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen realiseren

De opsporing en winning van koolwaterstoffen

Deze optie voorziet in een opheffing van het huidige regelgevend kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest (het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939, het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, en de bepalingen uit de op 15 september 1919 gecoördineerde wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, die betrekking hebben op steenkool en bruinkool). Genoemde regelgeving wordt vervangen door een decreet dat zou overeenstemmen met het eerste luik uit het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond.

Het eerste luik uit het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond voorziet in een correcte omzetting in de Vlaamse rechtsorde van de richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen. Dit neemt het risico in hoofde van het Vlaamse Gewest weg om (via België) veroordeeld en beboet te worden door het Hof van Justitie wegens het niet-nakomen van de verdragsrechtelijke verplichtingen (niet-correcte omzetting van een richtlijn). Evenmin loopt het Vlaamse Gewest nog het risico aansprakelijk te worden gesteld voor de schade die particulieren zouden lijden ingevolge deze niet-correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG in de Vlaamse rechtsorde.

Het nieuwe regelgevend kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen heeft gevolgen voor de bedrijfswereld. Het ontwerp van decreet voorziet in een verval van rechtswege op de datum van zijn inwerkingtreding van alle concessies, vergunningen of andersoortige toestemmingen die in het kader van de gecoördineerde mijnwetten zijn afgeleverd. Dit principe geldt echter enkel voor zover zij betrekking hebben op de opsporing of de winning van koolwaterstoffen. In het kader van de gecoördineerde mijnwetten zijn immers ook concessies voor het ontginnen van talloze andere delfstoffen mogelijk, zoals blijkt uit de lijst van delfstoffen uit artikel 2 van de mijnwetten. Dergelijke concessies blijven hun gelding onverkort behouden. De koolwaterstoffen steenkool en bruinkool worden uit het toepassingsgebied van de gecoördineerde mijnwetten gelicht en in het nieuwe decreet betreffende de diepe ondergrond ondergebracht. In concreto gaat het nog om vier steenkoolconcessies. Zoals reeds bij de bespreking van de nuloptie toegelicht, zijn deze “eeuwigdurende” maar reeds lang in onbruik geraakte concessies niet richtlijnconform. Indien een voormalige concessiehouder in het nieuwe regelgevend kader een nieuwe vergunning voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen wil aanvragen, neemt hij wel een wat aparte positie in ten opzichte van andere vergunningaanvragers, doordat via de vergunningscriteria rekening gehouden kan worden met de vroegere activiteiten die de aanvrager in het verleden verricht heeft in het betrokken gebied, en de vroegere vergunningen die hij er bezat.

Doordat de oude, niet richtlijnconforme vergunningen en concessies vervallen, wordt een jarenlange impasse inzake koolwaterstofwinning in Vlaanderen doorbroken. Zo kunnen ook andere in de winning van koolwaterstoffen geïnteresseerde bedrijven zich op de markt begeven. Op die manier wordt ook gevolg gegeven aan de doelstelling van richtlijn 94/22/EG, om een niet-discriminerende toegang tot deze markt te verzekeren, onder voorwaarden die een grotere concurrentie in deze sector bevorderen.

Het opnieuw mogelijk maken van koolwaterstofopsporing en -winning in Vlaanderen heeft ook een impact op het leefmilieu. Zoals haast elke industrie zorgt ook het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen voor een belasting van het milieu. Het bestaan van dergelijke activiteiten zorgt natuurlijk altijd voor meer milieubelasting dan de afwezigheid ervan. Anderzijds voorziet het nieuwe regelgevend kader in veel verdergaande milieubeschermingsmaatregelen dan het oude regelgevend kader. Zo kan de Vlaamse Regering steeds bepaalde gebieden vrijwaren van opsporings- en winningsactiviteiten, en wordt er via de vergunningscriteria aanzienlijke aandacht besteed aan de manier van opsporing en winning, en aan de milieu-impact. Op vergunninghouders rust bovendien een erg verregaande zorg- en nazorgplicht. Via een winningsplan, een jaarlijks rapport en regelmatige metingen om de kans op bodembeweging in te schatten, wordt de milieu-impact voortdurend opgevolgd. Vergunninghouders kunnen daarenboven verplicht worden om financiële zekerheden te stellen ter dekking van hun aansprakelijkheid ingevolge bodembewegingen. Ook het stringente objectieve aansprakelijkheidsregime zal de vergunninghouder tot voorzichtigheid aanmanen.

Naast de specifieke milieubeschermingsmaatregelen in het nieuwe ontwerp van decreet, zijn de bewuste activiteiten ook milieuvergunningsplichtig. Indien men onder het toepassingsgebied van de regelgeving inzake milieueffectenrapportage valt, zal er bovendien een milieueffectenrapport moeten opgemaakt worden. In het nieuwe regelgevend kader wordt de milieu-impact van het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen aldus zoveel mogelijk tot een minimum beperkt.

Vermits het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen milieuvergunningsplichtige activiteiten met zich meebrengt, zullen enkele lokale besturen geconfronteerd worden met een zeer beperkt aantal nieuwe aanvragen. Hetzelfde geldt voor aanvragen voor stedenbouwkundige vergunningen (het eventueel oprichten van installaties voor opsporings- of winningsactiviteiten). Deze effecten kunnen als uiterst marginaal ingeschat worden.

Een indirect effect van het nieuwe regelgevend kader is dat het Vlaamse Gewest nieuwe inkomsten zal kunnen genereren wanneer er effectief wordt overgegaan tot nieuwe koolwaterstofwinning in Vlaanderen. Het ontwerp van decreet voorziet immers dat de houder van een winningsvergunning jaarlijks een bepaalde vergoeding aan het Vlaamse Gewest verschuldigd is. Het tarief hiervan bedraagt minimum 2% en maximum 20% van de gemiddelde marktwaarde van de in het voorbije jaar gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen.

Ingevolge het nieuwe regelgevend kader inzake koolwaterstoffen zal het Vlaamse Gewest eveneens over de mogelijkheid beschikken om te participeren in de opsporings- of winningsactiviteiten.

Het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in Vlaanderen zal tevens de afhankelijkheid van het buitenland inzake de invoer van koolwaterstoffen in hoofdte van het Vlaamse Gewest verminderen.

Wel dient gewezen te worden op de nog bestaande onzekerheden met betrekking tot de rentabiliteit van koolwaterstoffenwinning in Vlaanderen. Een VITO-studie uit 2004 berekende de verwachte rentabiliteit van conventionele koollaagmethaangaswinning. Het rapport stelt: "Monte Carlo-simulaties voor het inschatten van de haalbaarheid van conventionele koollaagmethaangaswinning tonen aan dat er een reële kans bestaat dat economisch rendabele CBM-projecten ("Coalbed Methane") opgezet kunnen worden in het Kempens Bekken. Een grondige macro-economische analyse van de gasmarkt en bijkomende evaluatie middels een CBM-testveld, zijn echter noodzakelijk om de onzekerheid omtrent een aantal cruciale parameters te verminderen." De resterende onzekerheid over het welslagen van conventionele koollaagmethaangaswinning in de Kempen is vooral toe te schrijven aan de onzekerheid over de hoeveelheid gas die men uit de koollagen van het Kempens Bekken zou kunnen winnen en aan de prijs die men voor dit gas zou kunnen krijgen. De voornaamste bronnen van onzekerheid zijn dus verbonden met geologische productieparameters - de kwaliteit van het gewonnen gas die gerelateerd is aan de locatie van de winning - en de evolutie van de gas- of elektriciteitsprijs. Meer duidelijkheid over de onzekere geologische parameters - de gasinhoud van de lagen, de recovery factor en de kwaliteit van het gas - kan enkel worden bekomen door nieuwe exploratieboringen en een CBM-testveld.

De ondergrondse opslag van koolstofdioxide

Indien men ervoor zou opteren om geen specifiek regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide te voorzien, bestaat een eerste mogelijkheid erin om dergelijke activiteiten te vergunnen via de wet van 18 juli 1975 en haar vier uitvoeringsbesluiten. Zoals reeds uitvoerig toegelicht bij de bespreking van de nuloptie, is dit oude regelgevend kader echter niet geschikt om de ondergrondse opslag van niet-energetische gassen te organiseren. De wet van 18 juli 1975 is gericht op de principieel erg tijdelijke opslag van energetische gassen (aardgas), terwijl de opslag van niet-energetische gassen (omwille van hun broeikasgehalte) principieel voor een zeer lange termijn zou gebeuren.

Het opslaan van koolstofdioxide op basis van de wet van 18 juli 1975 zou het Vlaamse Gewest dan ook onvoldoende in staat stellen om alle risico's voor het leefmilieu te beperken en te beheren. Vooral het ontbreken van een regeling voor de monitoring op zeer lange termijn en een adequaat handhavingarsenaal zijn pijnpunten. De analyse gaf uiterst negatieve effecten aan voor het leefmilieu, voor het Vlaamse Gewest en ook voor de in de ondergrondse opslag van koolstofdioxide geïnteresseerde bedrijven zelf, zodat de opslag van niet-energetische gassen op basis van de wet van 18 juli 1975 geen valabele optie bleek.

Binnen de optie om geen specifiek regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide te voorzien, bestaat een tweede mogelijkheid erin om gewoonweg nog geen ondergrondse opslag van dergelijke gassen toe te laten in het Vlaamse Gewest.

Hoewel de ondergrondse opslag van koolstofdioxide een veelbelovende nieuwe technologie is met het oog op een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen (als een tussentijdse maar noodzakelijke oplossing voor het probleem van het broeikaseffect), moet men toch erkennen dat er wereldwijd vooralsnog erg weinig ervaring is met dergelijke opslagprojecten. Terwijl bepaalde deelttechnologieën reeds vrij ver ontwikkeld en wijdverspreid zijn (vooral inzake de opvang van

broeikasgassen en het latere transport naar de opslagsite), staat de opslag zelf nog in het begin van haar evolutie, zeker wanneer het opslag op industriële schaal betreft.

Zoals bij elke nieuwe technologie kan men ook bij de ondergrondse opslag van koolstofdioxide (inclusief opvang, compressie en transport van de gassen) vier verschillende fasen onderscheiden in de ontwikkeling en de toepassing van de nieuwe technologie: research & development, vervolgens demonstratieprojecten, daarna een schaalvergroting (naar industriële schaal) en ten slotte een commercialisering van de technologie. Terwijl men inzake opvang, compressie en transport van koolstofdioxide reeds klaar is voor de fase van commercialisering, is dit voor de eigenlijke opslag van de gassen waarschijnlijk nog niet het geval. Bovendien bestaat er net zoals bij de winning van koolwaterstoffen nog onzekerheid over de vraag op welke termijn de ondergrondse opslag van koolstofdioxide economisch rendabel zal zijn.

Men zou er dan ook voor kunnen opteren om eerst de wereldwijd en ook in de Europese Unie geplande demonstratieprojecten af te wachten, vooraleer men overgaat tot het scheppen van een regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide in Vlaanderen. Met het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie, zoals voorgesteld op 23 januari 2008, is echter reeds een gedetailleerd kader beschikbaar dat in de nabije toekomst toch omzetting behoeft.

Zonder kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide worden bepaalde negatieve effecten op het leefmilieu (bodembeweging, ontsnappen van broeikasgassen naar het aardoppervlak, in watervoerende lagen of in de atmosfeer, ...) vermeden in vergelijking met de nuloptie. Anderzijds worden ook mogelijke positieve effecten (vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, mildering van de opwarming van het klimaat, ...) uitgesloten.

Een laatste effect van de optie om nog geen specifiek regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide te voorzien, is dat de intra-Belgische bevoegdheidsverdeling inzake de ondergrondse opslag van gassen niet wordt scherpgesteld. Terwijl de gewesten ingevolge de staatshervormingen bevoegd zijn geworden voor de opslag van niet-energetische gassen, moet het Vlaamse Gewest hiervoor toch terugvallen op federale regelgeving van voor de bevoegdheidsoverdracht (wet van 18 juli 1975 over de ondergrondse opslag van gassen) en zou de illusie kunnen ontstaan dat de federale overheid nog steeds bevoegd is voor de opslag van andere dan energetische gassen. Dit zorgt voor onduidelijkheid, niet alleen tussen de overheden onderling, maar ook naar de rechtsonderhorige toe.

4.4 Optie 3: Naast het realiseren van een correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen, tevens een regelgevend kader voorzien voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide

De opsporing en winning van koolwaterstoffen

In een laatste optie wordt zowel gezorgd voor een correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG via een vervanging van het huidige regelgevend kader inzake de opsporing en de winning van koolwaterstoffen door het eerste luik van het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond, als voor een specifiek regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide via het tweede luik van het ontwerp van decreet. De wet van 18 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluiten van 29 december 1975 worden voor het Vlaamse Gewest opgeheven voor zover deze betrekking hebben op de ondergrondse opslag van koolstofdioxide.

Wat betreft het luik inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen kan integraal verwezen worden naar de bespreking van deze materie onder optie 2.

De ondergrondse opslag van koolstofdioxide

Bij de bespreking van het luik inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide onder de tweede optie zijn enkele valabele argumenten ter sprake gekomen om te temporiseren bij het uitvaardigen van een nieuw regelgevend kader in deze materie.

Anderzijds moet gewezen worden op het feit dat Vlaanderen als sterk geïndustrialiseerde regio, met het daarbij samenhangend erg hoog energieverbruik, voor een belangrijk deel mede verantwoordelijk is voor de uitstoot van broeikasgassen in de atmosfeer. Het is dan ook aan sterk geïndustrialiseerde (deel)staten als Vlaanderen om een pioniersrol te spelen. Nederland heeft hierin reeds het voorbeeld gegeven (de Nederlandse Mijnbouwwet van 31 oktober 2002 maakt de ondergrondse opslag van stoffen mogelijk). Het luik inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide probeert deze voortrekkersrol te vervullen.

Mogelijks stimuleert de aanwezigheid van een rechtszeker juridisch kader bovendien de technologische innovatie inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide. Een regelgevend kader kan een belangrijke *incentive* vormen om met minder risico te investeren in research & development, in demonstratieprojecten en in schaalvergroting.

Bovendien kan ook gewezen worden op de sterke inhoudelijke relatie tussen het luik over het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen en het luik over de ondergrondse opslag van koolstofdioxide. Vanzelfsprekend gaat het in beide gevallen om activiteiten in de diepe ondergrond. Vermits vergunningen voor de ene activiteit een impact kunnen hebben op vergunningen voor de andere activiteit, is het aangewezen om beide materies in één decreet te regelen.

Zo voorziet het ontwerp van decreet bij de vergunningscriteria in een expliciete mogelijkheid in hoofde van de Vlaamse Regering om vergunningen voor het opsporen of het winnen van koolwaterstoffen te weigeren wanneer de aanvraag slaat op een gebied waarvoor reeds een vergunning voor de opslag van koolstofdioxide verleend is (omdat beide activiteiten mogelijks zouden interfereren). Dit principe geldt evenzeer vice versa. Verder zijn de vergunningscriteria voor beide activiteiten sterk gelijklopend. Hetzelfde geldt voor de verplichtingen voor de vergunninghouders (de algemene zorg- en nazorgplicht, de verplichting om een jaarlijks rapport aan de Vlaamse Regering over te maken, de verplichting om metingen te verrichten om de kans op bodembeweging te kunnen inschatten, de mogelijkheid om een financiële zekerheid verplicht te stellen, ...). Sommige artikelen worden zelfs gewoon van overeenkomstige toepassing verklaard. Eenzelfde sterk vergelijkbaar karakter geldt voor de bepalingen inzake de wijziging, overdracht, intrekking, schorsing en afstand van de vergunning, de bepalingen rond de vergoedingen aan het Vlaamse Gewest, en de bepalingen rond het bezetten van andermans gronden door de vergunninghouder. Ook het aansprakelijkheidsregime en de bepalingen inzake toezicht en handhaving zijn gelijklopend.

De sterke inhoudelijke relatie tussen beide luiken in het ontwerp van decreet blijkt ten slotte eveneens uit recente studies die wijzen op technieken voor de winning van koolwaterstoffen waarbij niet-energetische gassen (zoals bijvoorbeeld CO₂) als drijfgas worden gebruikt. Nadat deze gassen hun functie van drijfgas hebben vervuld en de koolwaterstoffen naar de oppervlakte hebben gedreven, blijven zij zelf achter in de ondergrond zodat het aangewezen is in de mogelijkheid te voorzien dat er in eenzelfde gebied tegelijkertijd een vergunning voor de winning van koolwaterstoffen en een vergunning voor de opslag van koolstofdioxide geldt. Dit maakt een regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide op zijn minst wenselijk, te meer omdat deze techniek van ondergrondse opslag het meest veelbelovend lijkt om op korte termijn economisch rendabel te zijn.

Het belangrijkste effect van het voorzien van een regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide situeert zich vanzelfsprekend op het vlak van het leefmilieu, namelijk dat het kan bijdragen tot een verminderde uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen, en dus tot een mildering van de opwarming van de aarde. Volgens de Europese Commissie zorgt de ondergrondse opslag van broeikasgassen voor een reductiepotentieel van 14 % in 2030. Volgens het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) bedraagt het reductiepotentieel 15-55 % in 2100, en volgens het Internationaal Energieagentschap (IEA) 20-30 % in 2050.

De globale kosten van de ondergrondse opslag van het broeikasgas CO₂ (opvang, compressie, transport, opslag) in hoofde van geïnteresseerde bedrijven worden door de Europese Commissie geschat op 30 tot 60 euro per ton CO₂-reductie. Volgens een VITO-studie zouden de kosten voor de opvang en het transport van CO₂ in Vlaanderen variëren tussen ongeveer 50 euro per ton voor klassieke elektriciteitscentrales en 10 euro per ton voor chemische fabrieken (o.a. meststoffabrieken) waarin zuiver CO₂ als afvalproduct geproduceerd wordt. CO₂-berging in een karstreservoir zou ca. 3 euro per ton kosten. Er werd hierbij wel opgemerkt dat de ondergrondse koepelstructuur van

Poederlee (als theoretische *case study*) eigenlijk te klein is om een aanzienlijke opslag op lange termijn te verwezenlijken en dat eerder moet uitgekeken worden naar grotere koepelstructuren of naar een combinatie van verschillende aaneensluitende koepels. Tevens werd opgemerkt dat in de vermelde kosten voor een dergelijke ondergrondse CO₂-opslag de kosten verbonden aan de opsporing van geschikte berguimtes niet begrepen zijn. Berging in een Trias-zandsteenreservoir zou waarschijnlijk grootschaliger en langduriger kunnen plaatsvinden, en ongeveer 2 euro per ton kosten.

Een belangrijk negatief neveneffect van de ondergrondse opslag van koolstofdioxide is het verlies aan energie-efficiëntie in de energiecentrales zelf waar de koolstofdioxide wordt opgevangen (de zogenaamde *energy penalty*). Volgens de Europese Commissie gaat het om een rendementsdaling van 5 tot 15 %, in hoofdzaak te wijten aan de opvang en de compressie van de gassen. Dit leidt tot een toename in het gebruik van fossiele brandstoffen. Daarnaast is er nog een mogelijke negatieve impact op SO₂- en NO_x-emissies, te wijten aan de vermelde *energy penalty* en een mogelijke verschuiving naar meer steenkoolgebruik.

De mogelijkheid inzake de ondergrondse opslag van broeikasgassen mag uiteraard de aandacht voor en investeringen in hernieuwbare energiebronnen niet doen verslappen. Het is echter aan het Vlaamse Gewest om te vermijden dat dit zou gebeuren, door energie-efficiëntie en hernieuwbare energiebronnen blijvend te promoten.

De risico's voor het transport van CO₂ zijn vergelijkbaar met deze van transport van koolwaterstoffen (miniem). Voor de risico's voor de opslag van CO₂ kan een onderscheid gemaakt worden tussen globale risico's voor het klimaat (re-emissie) en lokale risico's (veiligheid en gezondheid in de nabije omgeving). De maximale fractie van opgeslagen CO₂ die zou lekken uit goed geselecteerde en goed beheerde opslagsites wordt volgens de Europese Commissie ingeschat op minder dan 1 % over een periode van 100 jaar (zeer waarschijnlijk) tot minder dan 1 % op 1000 jaar (waarschijnlijk).

De Europese Commissie concludeert dan ook dat de ondergrondse opslag van broeikasgassen noodzakelijk is om de toekomstige post-Kyoto reductiedoelstellingen te kunnen halen, dat het de doelstelling is in de EU een wijdverbreid gebruik van dergelijke opslag te realiseren vanaf 2020, en dat de risico's die met een dergelijke opslag gepaard gaan, beheersbaar zijn (mits een adequaat regelgevend kader).

Een laatste effect van de optie om reeds een specifiek regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide te voorzien, is dat de intra-Belgische bevoegdheidsverdeling inzake de ondergrondse opslag van gassen wordt scherpgesteld. Ingevolge de staatshervormingen zijn de gewesten bevoegd geworden voor de opslag van niet-energetische gassen, terwijl de federale overheid bevoegd bleef voor de opslag van energie en dus ook van energetische gassen. Bij afwezigheid van een specifiek regelgevend kader moest het Vlaamse Gewest echter terugvallen op federale regelgeving van voor de bevoegdheidsoverdracht (wet van 18 juli 1975 over de ondergrondse opslag van *gassen*) en ontstond misschien de illusie dat de federale overheid nog steeds bevoegd was voor de opslag van andere dan energetische gassen. Het voorzien van een specifiek regelgevend kader op Vlaams niveau inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide zorgt nu voor duidelijkheid wat de bevoegdheidsafbakening betreft, niet alleen tussen de overheden onderling, maar ook voor de rechtsonderhorige.

4.5 Keuze en motivering van de optie

Het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond kiest voor de derde optie. Er wordt zowel gezorgd voor een correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen via een vervanging van het huidige regelgevend kader inzake de opsporing en de winning van koolwaterstoffen door het eerste luik van het ontwerp van decreet, als voor een specifiek regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide via het tweede luik van het ontwerp van decreet.

De motivering van de derde optie is reeds grotendeels gebeurd bij de bespreking van de effecten (punten 4.2 t.e.m. 4.4).

Wat betreft het luik inzake de opsporing en de winning van koolwaterstoffen kan gesteld worden dat het behoud van het huidige regelgevend kader simpelweg geen optie is. Via het eerste luik van het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond ontloopt het Vlaamse Gewest het risico op een veroordeling, boetes en schadevergoedingen ten gevolge van de niet-correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG. Bovendien krijgen andere spelers de mogelijkheid om zich op de markt te begeven. Op die manier wordt ook gevolg gegeven aan de doelstelling van richtlijn 94/22/EG, om een niet-discriminerende toegang tot deze markt te verzekeren, onder voorwaarden die een grotere concurrentie in deze sector bevorderen.

De impact van de opsporings- of winningsactiviteiten op het leefmilieu wordt in het nieuwe regelgevend kader zoveel mogelijk tot een minimum beperkt. Het Vlaamse Gewest krijgt de mogelijkheid te participeren in de opsporing en de winning van koolwaterstoffen, en zal in beperkte mate nieuwe inkomsten uit de koolwaterstofwinning kunnen genereren. Ten slotte kan nog gewezen worden op een vermindering van de Vlaamse afhankelijkheid van het buitenland inzake de invoer van koolwaterstoffen.

Inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide is de keuze misschien minder vanzelfsprekend. Maar met het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie, zoals voorgesteld op 23 januari 2008, is reeds een gedetailleerd kader beschikbaar dat in de nabije toekomst toch omzetting behoeft.

Het feit dat Vlaanderen als sterk geïndustrialiseerde regio, met het daarbij samenhangend aanzienlijk energieverbruik, voor een belangrijk deel mede verantwoordelijk is voor de uitstoot van broeikasgassen in de atmosfeer, en daarmee ook voor de opwarming van het klimaat, maakt dat Vlaanderen een sterk signaal zou geven door een voortrekkersrol te spelen en nu reeds een specifiek regelgevend kader voor de opslag van broeikasgassen te voorzien. Een dergelijk kader kan bovendien een belangrijke stimulans vormen voor verdere technologische innovatie in deze sector.

Ook de inhoudelijk sterke link tussen enerzijds het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen en anderzijds de ondergrondse opslag van broeikasgassen is een sterk argument om ook deze laatste materie in het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond te integreren. Beide luiken bevatten dan ook dikwijls sterk gelijklopende bepalingen. Bovendien dient gewezen te worden op de techniek voor de winning van koolwaterstoffen waarbij niet-energetische gassen (zoals bijvoorbeeld CO₂) als drijfgas worden gebruikt. Nadat deze gassen hun functie van drijfgas hebben vervuld en de koolwaterstoffen naar de oppervlakte hebben gedreven, worden zij zelf opgeslagen in de ondergrond. Dit maakt een regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide op zijn minst wenselijk, te meer omdat deze techniek van winning en ondergrondse opslag het meest veelbelovend lijkt om op korte termijn economisch rendabel te zijn.

Net zoals bij het luik over de opsporing en de winning van koolwaterstoffen het geval is, besteedt het luik over de ondergrondse opslag van koolstofdioxide veel aandacht aan het beperken van de negatieve neveneffecten op het vlak van het leefmilieu tot een minimum. Deze eventuele negatieve neveneffecten lijken niet op te wegen tegen het vervullen van de hoofddoelstelling, namelijk een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest.

Het tweede luik in het ontwerp van decreet over de geologische opslag van koolstofdioxide werd volledig in overeenstemming gebracht met het voorstel van richtlijn. Enkele bepalingen werden (nog) niet overgenomen. Hiervoor wordt de definitieve richtlijn afgewacht om, zo nodig, eventuele aanpassingen nog in de loop van het wetgevingsproces door te voeren. Het betreft voornamelijk wijzigingen aan bestaande richtlijnen. Gelet op de detailleringgraad en de heel waarschijnlijke inwerkingtreding in de zeer nabije toekomst van het voorstel van richtlijn, is er weinig vrije beleidsruimte in verband met de ondergrondse opslag van koolstofdioxide.

5 Uitwerking, uitvoering en monitoring

5.1 Juridisch-technische uitwerking

Bij het streven naar een correcte omzetting van de richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen, werden diverse juridisch-technische opties onderzocht, waarbij al dan niet gebruik werd gemaakt van de reeds bestaande (maar voorlopig ontoereikende) regelgeving. De enige zekerheid was dat er sowieso (ook) een decreet moest komen.

a) optie A1

- Een decreet opstellen dat het KB nr. 83 niet opheft, maar enkel wijzigt zodat het een voldoende rechtsgrond biedt om alle bepalingen van de richtlijn door middel van een besluit van de Vlaamse Regering (BVR) te regelen. Nutteloze bepalingen uit het KB nr. 83 worden wel opgeheven.
- Het BVR van 23 juli 1997 grotendeels behouden, maar enkele bepalingen toevoegen zodat de richtlijn volledig is omgezet.

b) optie A2

- Een decreet opstellen dat het KB nr. 83 niet opheft, maar enkel wijzigt zodat het een voldoende rechtsgrond biedt om alle bepalingen van de richtlijn door middel van een BVR te regelen. Nutteloze bepalingen uit het KB nr. 83 worden wel opgeheven.
- Een volledig nieuw BVR opstellen dat het BVR van 23 juli 1997 (met zijn omslachtige procedures via een vergunnings- en beroepscommissie) vervangt, en tevens de bepalingen van de richtlijn die nog niet waren omgezet, nu wel opneemt.

c) optie A3

- Een decreet opstellen dat het KB nr. 83 niet opheft, maar enkel wijzigt zodat het een voldoende rechtsgrond biedt voor het BVR van 23 juli 1997. Nutteloze bepalingen uit het KB nr. 83 worden wel opgeheven. De bepalingen uit de richtlijn die het BVR van 23 juli 1997 niet heeft omgezet, worden echter wel in het gewijzigde KB nr. 83 opgenomen.
- Geen wijzigingen op BVR-niveau nodig.

d) optie B1

- Een decreet opstellen dat naast de opheffing van het KB nr. 83 voor het Vlaamse Gewest, voorziet in voldoende rechtsgronden om te zorgen voor een volledige omzetting van de richtlijn op het niveau van een BVR.
- Het BVR van 23 juli 1997 behouden, maar wijzigen zodat alle bepalingen van de richtlijn omgezet worden.

e) optie B2

- Een decreet opstellen dat naast de opheffing van het KB nr. 83 voor het Vlaamse Gewest, voorziet in voldoende rechtsgronden om te zorgen voor een volledige omzetting van de richtlijn op het niveau van een BVR.
- Een volledig nieuw BVR opstellen dat het BVR van 23 juli 1997 (met zijn omslachtige procedures via een vergunnings- en beroepscommissie) vervangt, en tevens de bepalingen van de richtlijn die nog niet waren omgezet, nu wel opneemt.

f) optie B3

- Een decreet opstellen dat naast de opheffing van het KB nr. 83 voor het Vlaamse Gewest, voorziet in voldoende rechtsgronden voor het BVR van 23 juli 1997. Bepalingen van de richtlijn die nog niet door het BVR van 23 juli 1997 zijn omgezet, worden in het decreet opgenomen.
- Geen wijzigingen op BVR-niveau nodig.

g) optie C1

- Een decreet opstellen dat enerzijds het KB nr. 83 opheft voor het Vlaamse Gewest, en bovendien zelf voor een volledige omzetting van de richtlijn zorgt.
- Het BVR van 23 juli 1997 wordt opgeheven.

h) optie C2

- Een decreet opstellen dat enerzijds het KB nr. 83 opheft voor het Vlaamse Gewest, en bovendien zelf voor een volledige omzetting van de richtlijn zorgt, maar bepaalde uitvoeringsmodaliteiten aan de Vlaamse Regering opdraagt.
- Een BVR opstellen dat enkele uitvoeringsmodaliteiten van het nieuwe decreet regelt, en tevens het BVR van 23 juli 1997 opheft.

Bij een evaluatie van de verschillende opties bleek dat de opties A1-A2-A3 zich onderscheidden van de overige opties doordat het KB nr. 83 grotendeels behouden bleef, maar wel ruimere rechtsgronden voor het BVR-niveau kreeg. Enkel de nutteloze bepalingen werden eruit geschrapt. Daarnaast werd een aanzienlijk deel van de richtlijn ook op BVR-niveau omgezet (soms d.m.v. het BVR van 23 juli 1997, soms d.m.v. een volledig nieuw BVR).

De opties B1-B2-B3 kenmerkten zich doordat het KB nr. 83 volledig werd opgeheven voor het Vlaamse Gewest en vervangen werd door een nieuw decreet, dat zich wel hoofdzakelijk beperkte tot het scheppen van voldoende ruime rechtsgronden voor het BVR-niveau. Ook hier werd een aanzienlijk deel van de omzetting op BVR-niveau gerealiseerd (soms d.m.v. het BVR van 23 juli 1997, soms d.m.v. een volledig nieuw BVR).

De opties C1-C2 zorgden eveneens voor een opheffing van het KB nr. 83, maar hier gebeurde de omzetting volledig (C1) of quasi-volledig (C2) op decreetsniveau. Het BVR van 23 juli 1997 werd eveneens opgeheven.

De B- en C-opties boden onmiskenbaar het voordeel dat een einde kon worden gemaakt aan de archaïsche procedures (advies van de Raad van State, advies militaire overheid, mijningenieur, ...), met talloze nutteloze bepalingen en met het archaïsch taalgebruik uit het KB nr. 83.

Anderzijds verdiende het ook aanbeveling om de opties naar voren te schuiven waar komaf werd gemaakt met de omslachtige vergunningsprocedure uit het BVR van 23 juli 1997 (advies van een vergunningscommissie op het niveau van de administratie, waarna de minister beslist; beroepsmogelijkheid bij de Vlaamse Regering die op haar beurt het advies van een beroepscommissie kan invoeren). De opties A2, B2, C1 en C2 voldeden hieraan.

De tabula rasa-aanpak van de C-opties had op zijn beurt het voordeel dat niet alleen een einde werd gemaakt met alle onvolkomenheden in bestaande teksten (KB nr. 83 en BVR van 23 juli 1997, zie ook brief Europese Commissie van 31 januari 2008), maar bovendien dat de omzetting van de richtlijn volledig op decreetsniveau gebeurde. Dit is ook de normale gang van zaken.

Om bovenvermelde redenen werd geopteerd voor de optie C2, waarbij via een decreet het oude K.B. nr. 83 wordt opgeheven en de richtlijn 94/22/EG wordt omgezet. Bepaalde uitvoeringsmodaliteiten worden opgedragen aan de Vlaamse Regering, en via hetzelfde besluit van de Vlaamse Regering zal het besluit van 23 juli 1997 worden opgeheven.

Het ontwerp van decreet voorziet daarnaast aanpassingen aan de oude, op 15 september 1919 gecoördineerde mijnwetten door de koolwaterstoffen steenkool en bruinkool uit hun toepassingsgebied te halen en een nieuwe grond van vervallenverklaring te voorzien voor de oude steenkool- en bruinkoolconcessies.

Inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide werd ervoor gekozen om het nieuwe regelgevend kader niet te integreren in de bestaande wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, maar om het gelet op de sterke verwevenheid met het luik inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, integendeel te integreren in het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond. De wet van 18 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluiten van 29 december 1975 worden voor het Vlaamse Gewest opgeheven voor zover ze betrekking hebben op de ondergrondse opslag van koolstofdioxide. Bepaalde uitvoeringsmodaliteiten worden opgedragen aan de Vlaamse Regering (uitvoeringsbesluit).

Voor beide luiken worden via de slotbepalingen van het ontwerp van decreet nog enkele wijzigingen doorgevoerd aan het Gerechtelijk Wetboek (bevoegdheid van de vrederechter wordt uitgebreid) en aan de federale Pachtwet (nieuwe grond van opzegging van een lopend pachtcontract).

5.2 Uitvoering en administratieve lasten

Het ontwerp van decreet voorziet dat de Vlaamse Regering de datum bepaalt waarop het decreet in werking treedt. Het ontwerp van decreet zal dus via een besluit van de Vlaamse Regering in werking treden.

Naast de bepaling van de datum van inwerkingtreding, voorziet het ontwerp van decreet in nog een aantal machtigingen aan de Vlaamse Regering.

Zo wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om de nadere regels te bepalen met betrekking tot de aanvraagprocedure tot het bekomen van een opsporings-, winnings- of opslagvergunning, evenals de vormelijke en inhoudelijke voorwaarden waaraan een dergelijke aanvraag moet voldoen.

Verder wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om nadere regels uit te werken met betrekking tot de in het ontwerp van decreet vermelde vergunningscriteria (zowel inzake opsporings- en winningsvergunningen, als inzake opslagvergunningen). Op basis van deze criteria wordt beslist over het al dan niet toekennen van een vergunning. Ook de wijze van behandeling van de vergunningsaanvragen, en de termijnen waarbinnen een beslissing moet genomen worden, worden in een uitvoeringsbesluit verder uitgewerkt.

Het ontwerp van decreet voorziet dat het winnen van koolwaterstoffen overeenkomstig een winningsplan geschiedt, dat de goedkeuring van de Vlaamse Regering behoeft. Hetzelfde geldt voor de opslag van koolstofdioxide in de ondergrond, waarvoor een door de Vlaamse Regering goedgekeurd opslagplan vereist is. Via het uitvoeringsbesluit wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om nadere regels met betrekking tot de inhoud van het winningsplan en het opslagplan vast te leggen.

Ook inzake de metingen met het oog op het inschatten van de kans op bodembeweging als gevolg van het winnen van koolwaterstoffen of als gevolg van het opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond, wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om nadere regels vast te leggen. Hetzelfde geldt met betrekking tot de rapportage over de resultaten van deze metingen.

Het ontwerp van decreet voorziet tevens in een machtiging aan de Vlaamse Regering om de regels met betrekking tot de procedure tot het bekomen van een wijziging, overdracht of afstand van een vergunning en met betrekking tot de procedure voor de intrekking of schorsing van een vergunning, verder uit te werken.

Ten slotte wordt de Vlaamse Regering ook in het kader van de regeling rond de vergoedingen die de vergunninghouders (eventueel) verschuldigd zijn aan het Vlaamse Gewest voor het winnen van koolwaterstoffen of voor het opslaan van koolstofdioxide in de Vlaamse ondergrond, gemachtigd om nadere regels uit te werken met betrekking tot de aangifte van de in het voorbije jaar gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen, en met betrekking tot de inning van de vergoedingen.

Aangezien de Vlaamse Regering de uitvoeringsregels van het ontwerp van decreet nog moet bepalen, kan enkel een richtinggevende inschatting voor de beheerskosten van de Vlaamse overheid worden gemaakt. Op basis van de huidige inzichten wordt aangenomen dat de Vlaamse overheid jaarlijks met maximaal één vergunningsaanvraag (opsporen of winnen van koolwaterstoffen of opslaan van koolstofdioxide) zal worden geconfronteerd. Het maximum totaal aantal te verlenen vergunningen wordt momenteel geraamd op een tiental, zodat de uitvoering van het ontwerp van decreet, en dus ook het budget voor de beheerskosten van de Vlaamse overheid, na een periode van tien jaar op kruissnelheid zal zijn. Na de opstartperiode van tien jaar kunnen de personeelskosten geraamd worden op 50.000 euro op jaarbasis. Na de opstartperiode van tien jaar kunnen de kosten voor IT, communicatie, formuleren en de andere werkingskosten geraamd worden op 10.000 euro op jaarbasis. De totale beheerskosten van de Vlaamse overheid kunnen het eerste jaar geraamd worden op 10.000 euro, en zullen volgens de huidige inschatting jaarlijks stijgen met 5.000 euro tot een bedrag van 60.000 euro op kruissnelheid.

Het ontwerp van decreet maakt ook een einde aan enkele uiterst omslachtige en archaïsche vergunningsprocedures, en draagt derhalve bij tot een sterke administratieve vereenvoudiging.

De vergunningsprocedure in het oude regelgevend kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen voorziet via het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 onder meer in een advies van de Raad van State (cfr. het in onbruik geraakte artikel 11 van de gecoördineerde wetten van 12 januari 1973 op de raad van State), een advies van de militaire overheid “ter vrijwaring van de belangen der landsverdediging” en een tussenkomst van een mijnningenieur. Het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997 werkt deze procedure verder uit. De aanvraag moet ingediend worden bij de administratie. Ingevolge de bepalingen van richtlijn 94/22/EG wordt elke aanvraag vervolgens gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen, om andere geïnteresseerden de mogelijkheid te bieden een soortgelijke aanvraag in te dienen. Een vergunningscommissie, die is samengesteld uit 5 ambtenaren die respectievelijk onder de beleidsvelden natuurlijke rijkdommen, ruimtelijke ordening, economie, leefmilieu en landbouw ressorteren, formuleert een advies aan de minister, die daarna een uitspraak doet over de aanvraag en de eventueel intussen ingediende andere aanvragen. Er is een beroepsmogelijkheid voorzien bij de Vlaamse Regering, die al dan niet advies kan vragen bij een beroepscommissie, die is samengesteld uit vertegenwoordigers van de ministers die de vijf hierboven genoemde beleidsvelden onder hun bevoegdheid hebben.

De huidige vergunningsprocedure inzake het opsporen en winnen van koolwaterstoffen is dus vrij omslachtig. Anderzijds, hoewel deze materie natuurlijk onder het beleidsveld “natuurlijke rijkdommen” valt en dit beleidsveld dus logischerwijze verregaande zeggenschap zou moeten hebben bij de evaluatie van de aanvragen, moet toch erkend worden dat ook andere beleidsvelden (bijvoorbeeld leefmilieu, ruimtelijke ordening economie, ...) in min of meerdere mate betrokken partij zijn. Het ontwerp van decreet (later verder uitgewerkt in een besluit van de Vlaamse Regering) voorziet dan ook om de vergunningen te laten afleveren op het niveau van de Vlaamse Regering, op voorstel van de minister bevoegd voor natuurlijke rijkdommen. Binnen de Vlaamse Regering zijn immers ook de overige beleidsvelden vertegenwoordigd. Hierdoor zorgt de nieuwe procedure voor een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging. De vergunningsprocedure zal in elk geval minder tijd in beslag nemen dan nu het geval is.

Buiten het feit dat er via het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen geen mededingingsprocedure dient georganiseerd te worden, verloopt de vergunningsprocedure inzake het opslaan van koolstofdioxide in de ondergrond gelijkaardig aan deze inzake koolwaterstoffen. Ook deze vergunningen worden op het niveau van de Vlaamse Regering verleend. In elk geval wordt vermeden dat men voor vergunningen voor de opslag van koolstofdioxide terug dient te vallen op de wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas. De vergunningsprocedure in deze federale wet is vanzelfsprekend niet aangepast aan het Vlaamse kader.

Naast deze onmiskenbare administratieve vereenvoudigingen op het vlak van de vergunningsprocedure voorzien zowel het luik inzake koolwaterstoffen als het luik inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide in verregaande administratieve verplichtingen in hoofde van de (kandidaat-)vergunninghouders om de impact van de vergunde activiteiten op het leefmilieu te beheersen en zoveel mogelijk tot een minimum te beperken. Op de vergunninghouders rust een verregaande zorg- en nazorgplicht. Via een winnings- of opslagplan, een jaarlijks rapport en regelmatige metingen om de kans op bodembeweging in te schatten, wordt de milieu-impact voortdurend opgevolgd. Vergunninghouders kunnen daarenboven verplicht worden om financiële zekerheden te stellen ter dekking van hun aansprakelijkheid ingevolge bodembewegingen. Ook de bepalingen inzake de vergoedingen aan het Vlaamse Gewest en de deelneming door het Vlaamse Gewest in de vergunde activiteiten kunnen enkele administratieve verplichtingen met zich meebrengen voor de vergunninghouders (bijvoorbeeld de jaarlijkse aangifte van de gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen).

Wat betreft de verplichtingen in het kader van het leefmilieu is met andere woorden sprake van bijkomende administratieve verplichtingen in hoofde van de (kandidaat-)vergunninghouders. Deze administratieve verplichtingen mogen echter in geen geval als overbodige administratieve lasten beschouwd worden. Dergelijke verplichtingen opleggen in hoofde van de (kandidaat-)vergunninghouders is onontbeerlijk om de impact van de vergunde activiteiten op het leefmilieu en

de volksgezondheid zoveel mogelijk te beheersen en tot een minimum te beperken. Dergelijke verplichtingen zijn inherent aan het vergunnen van potentieel hinderlijke activiteiten.

Administratieve lastenmeting

Wat de administratieve verplichtingen in hoofde van de (kandidaat-)vergunninghouders betreft, resulteert het ontwerp van decreet in een daling van de administratieve lasten van de vergunningsprocedure voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen. Deze daling is het gevolg van het op een optimale wijze omzetten van de Europese richtlijn in de Vlaamse regelgeving, wat grosso modo in een halvering van de administratieve lasten van de vergunningsprocedure resulteert. Als wordt aangenomen dat tweejaarlijks één vergunningsaanvraag wordt ingediend, en de kosten van de administratieve lasten in hoofde van de (kandidaat-)vergunninghouder actueel worden geraamd op 20.000 euro per vergunningsaanvraag, dan kan het totale bedrag van de bespaarde kosten van de administratieve lasten geraamd worden op 10.000 euro, dus 5.000 euro per jaar. Deze raming maakt abstractie van de kosten die in voorkomend geval gepaard gaan met de milieu-effectrapportage, omdat die kosten niet worden beïnvloed door het ontwerp van decreet.

Wat de vergunningsprocedure voor het opslaan van koolstofdioxide betreft, is er uiteraard een toename van de administratieve lasten omdat momenteel geen dergelijke vergunningsprocedure bestaat. Aangezien deze laatste vergunningsprocedure gelijkaardig verloopt met de vergunningsprocedure voor het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, en er kan worden aangenomen dat er tweejaarlijks één vergunningsaanvraag zal worden ingediend, kunnen de kosten van de administratieve lasten van de vergunningsprocedure voor het opslaan van koolstofdioxide geraamd worden op 5.000 euro per jaar. Voor de twee vergunningsprocedures samen, is er dus geen afname of toename van de administratieve lasten.

De administratieve verplichtingen in hoofde van de (kandidaat-)vergunninghouder in het kader van de bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid zijn uiteraard jaarlijks terugkerende verplichtingen. In de mate dat die te beschouwen zijn als administratieve lasten, kan worden aangenomen dat de kosten ervan in de grootte-orde van 10.000 euro per afgeleverde vergunning zullen bedragen. Het maximum aantal te verlenen vergunningen wordt momenteel geraamd op een tiental, zodat de uitvoering van het ontwerp van decreet, en dus ook het kostenplaatje voor de administratieve verplichtingen in het kader van de bescherming van het leefmilieu en de volksgezondheid, na een periode van tien jaar op kruissnelheid zal zijn. Na de opstartperiode van tien jaar kunnen de bedoelde administratieve verplichtingen geraamd worden op 100.000 euro op jaarbasis.

5.3 Handhaving

Het toezicht op en de handhaving van het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond verloopt via het Vlaams Milieuhandhavingsdecreet (de nieuwe titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid). Het Milieuhandhavingsdecreet beoogt een harmonisatie in de handhaving van het Vlaamse milieuhygiënerecht (in een eerste fase) en van het Vlaamse milieubeheersrecht (in een tweede fase). De materie die door dit ontwerp van decreet behandeld wordt, kan als milieubeheersrecht gekwalificeerd worden. Handhaving van het decreet betreffende de diepe ondergrond via het Milieuhandhavingsdecreet is dan ook een logische keuze.

In het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond zijn dan ook geen specifieke handhabingsbepalingen opgenomen. Er wordt enkel vermeld dat de handhaving via het Milieuhandhavingsdecreet verloopt. Het decreet betreffende de diepe ondergrond wordt dan ook opgenomen binnen het toepassingsgebied van het Milieuhandhavingsdecreet.

Het Milieuhandhavingsdecreet onderscheidt twee belangrijke delen: het deel beleid en organisatie van de milieuhandhaving enerzijds, en het deel toezicht, handhabingsinstrumenten (bestuurlijke maatregelen, bestuurlijke geldboeten, strafsancties) en veiligheidsmaatregelen anderzijds.

Het decreet laat waar mogelijk bij voorkeur de bestuurlijke handhaving primeren op de strafrechtelijke. In die zin zal de aanwending van het strafrecht bij de handhaving van het decreet betreffende de diepe ondergrond bij voorkeur het *ultimum remedium* zijn. De reden waarom zoveel mogelijk gekozen wordt voor het bestuursrechtelijke handhavingsspoor houdt verband met de mogelijkheden en prioriteiten in het vervolgingsbeleid. De milieuwetgeving is uitgegroeid tot een erg omvangrijke en vaak erg complexe wetgeving. Zo ook het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond. De schendingen van het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond kunnen gaan van pekelzonden tot misdadige praktijken die gepaard gaan met ernstige milieuschade, en ook met gezondheidsschade.

Studies in verband met het door de parketten gevoerde vervolgingsbeleid tonen aan dat inzake milieurecht niet alle heil van strafrechtelijk optreden kan worden verwacht. Gedeeltelijk is dit te verklaren door een overbelasting van de parketten. Vandaar dat het onontbeerlijk is om, met het oog op een doelmatige en doeltreffende handhaving van het milieurecht in het algemeen en het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond in het bijzonder, te voorzien in een alternatief, zijnde de alternatieve bestuurlijke geldboete, of zelfs in louter bestuurlijke handhaving (de zogenaamde “milieu-inbreuken” in tegenstelling tot de strafrechtelijk gesanctioneerde “milieumisdrijven”).

In de lijn van de andere decreten die onder het toepassingsgebied van het Milieuhandavingsdecreet vallen, zal ook voor het decreet betreffende de diepe ondergrond door de Vlaamse Regering een lijst vastgesteld worden van “milieu-inbreuken”, d.w.z. schendingen van bepalingen uit het decreet betreffende de diepe ondergrond of zijn uitvoeringsbesluit die enkel bestuursrechtelijk en niet strafrechtelijk gesanctioneerd zullen worden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de bepalingen in verband met het winnings- of opslagplan, de jaarlijkse rapportageverplichting over de in het voorbije jaar verrichte activiteiten, de modaliteiten van de verplichting om regelmatige metingen te verrichten om de kans op bodembeweging in te schatten, de modaliteiten van de eventuele verplichting in hoofde van de vergunninghouder om een financiële zekerheid te stellen ter dekking van zijn aansprakelijkheid ingevolge bodembewegingen, de jaarlijkse aangifte van de gewonnen hoeveelheid koolwaterstoffen in het kader van de vergoedingsregeling, ... Bepalingen die ernstige risico's voor het leefmilieu trachten te beheersen, zouden eerder strafrechtelijk gesanctioneerd moeten worden.

5.4 Evaluatie

Er werd voor geopteerd om de correcte omzetting van de richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen volledig op decreetsniveau te realiseren. Tegelijkertijd werd er volledig komaf gemaakt met het oude juridisch kader, inclusief de archaïsche en omslachtige vergunningsprocedures. Dit resulteerde op zich reeds in een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging. Een aantal modaliteiten zullen via een besluit van de Vlaamse Regering uitgewerkt worden.

Inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide werd ervoor gekozen om het nieuwe regelgevend kader niet te integreren in de bestaande wet van 18 juli 1975 betreffende het opsporen en exploiteren van ondergrondse berguimten in situ bestemd voor het opslaan van gas, maar om het gelet op de sterke verwevenheid met het luik inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, integendeel te integreren in het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond. De wet van 18 juli 1975 en haar uitvoeringsbesluiten van 29 december 1975 worden voor het Vlaamse Gewest opgeheven voor zover ze betrekking hebben op de ondergrondse opslag van koolstofdioxide. Bepaalde uitvoeringsmodaliteiten worden opgedragen aan de Vlaamse Regering (uitvoeringsbesluit).

Tegenover de vrij aanzienlijke administratieve vereenvoudiging op het vlak van de vergunningsprocedures staat zowel bij het luik inzake het opsporen en winnen van koolwaterstoffen als bij het luik inzake de ondergrondse opslag van koolstofdioxide, een toename van de administratieve verplichtingen in hoofde van de (kandidaat-)vergunninghouders om de impact van de vergunde activiteiten op het leefmilieu te beheersen en zoveel mogelijk tot een minimum te beperken. Deze administratieve verplichtingen mogen echter in geen geval als overbodige

administratieve *lasten* beschouwd worden. Ze zijn inherent aan het vergunnen van potentieel hinderlijke activiteiten.

De handhaving van het decreet betreffende de diepe ondergrond zal via het Vlaams Milieuhandhavingsdecreet verlopen. Het onderbrengen van het decreet betreffende de diepe ondergrond binnen het toepassingsgebied van het Milieuhandhavingsdecreet kadert in de harmonisering van de handhaving van het Vlaams milieubeheersrecht. Via het Milieuhandhavingsdecreet zal er op de naleving van het decreet betreffende de diepe ondergrond toegezien kunnen worden door middel van een uitgebreid arsenaal aan toezichts- en veiligheidsmaatregelen, en een brede waaier aan strafrechtelijke en bestuursrechtelijke sancties.

6 Consultatie

Met betrekking tot het luik inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen werd vooraf in opdracht van de administratie een onderzoeksrapport besteld bij de Universiteit Gent. Bij de administratie was immers het besef gegroeid dat de richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen, niet correct was omgezet in de Vlaamse rechtsorde.

Het onderzoeksrapport (L.M. Veny, *Juridische analyse van de door het Vlaamse Gewest te behouden bepalingen van de mijncode*, 2002, Gent, 57p) bevestigde dit vermoeden. Het vigerende regelgevende kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen, namelijk het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 en het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, slaagde er niet in voor een correcte omzetting van genoemde richtlijn te zorgen.

De Universiteit Gent formuleerde via het onderzoeksrapport enkele aanbevelingen om aan deze situatie te verhelpen. Het stelde een summier voorontwerp van decreet tot wijziging van het K.B. nr. 83 van 28 november 1939 op, zodat er voorzien werd in voldoende ruime rechtsgronden voor het uitvoeringsbesluit van 23 juli 1997.

Hoewel het onderzoeksrapport zijn relevantie zeker behoudt voor wat betreft het scherpstellen en verduidelijken van de juridische problematiek, werd de door het onderzoeksrapport gesuggereerde oplossing (enkel een aanpassing van het K.B. nr. 83, maar voor het overige een behoud van het huidige regelgevend kader) volledig verlaten en werd er uiteindelijk geopteerd voor een *tabula rasa*-aanpak. Het eerste luik van het voorliggende ontwerp van decreet (en het toekomstige uitvoeringsbesluit) is hier de uitwerking van. Gelet op de sterke inhoudelijke verwevenheid van deze problematiek met de ondergrondse opslag van koolstofdioxide werd er bovendien voor gekozen om ook deze laatste materie in het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond te integreren (cfr. het tweede luik).

In het verdere verloop van de procedure zullen bovendien nog de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (MiNaRaad) en de afdeling Wetgeving van de Raad van State geconsulteerd worden.

7 Overige informatie voor de Inspectie van Financiën

Buiten de in de vorige hoofdstukken aangestipte informatie, zijn geen verdere inlichtingen nodig in de zin van omzendbrief FB 2000 van 26 mei 2000 met betrekking tot het voorleggen van beheers- en beleidsinformatie aan de Inspectie van Financiën ter verantwoording van de dossiers in het kader van de a priori toetsing.

8 Samenvatting

Na een grondige evaluatie van de verschillende opties (het behoud van het huidige regelgevend kader, enkel een correcte omzetting van richtlijn 94/22/EG inzake koolwaterstoffen realiseren, dan wel tevens een specifiek regelgevend kader voorzien voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide) werd ervoor gekozen om zowel een luik inzake de opsporing en de winning van koolwaterstoffen als een luik over de ondergrondse opslag van koolstofdioxide in het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond op te nemen.

Wat het luik inzake de opsporing en de winning van koolwaterstoffen betreft, kan gesteld worden dat het behoud van het huidige regelgevend kader simpelweg geen optie is, omdat het een niet-correcte omzetting in de Vlaamse rechtsorde inhoudt van richtlijn 94/22/EG van 30 mei 1994 betreffende de voorwaarden voor het verlenen en het gebruik maken van vergunningen voor de prospectie, de exploratie en de productie van koolwaterstoffen. Via het eerste luik van het ontwerp van decreet ontloopt het Vlaamse Gewest dan ook het risico op een veroordeling, boetes en schadevergoedingen ten gevolge van een niet-correcte omzetting van vermelde richtlijn, en voorziet het tegelijkertijd in een rechtszeker juridisch kader voor bedrijven die in de opsporing en winning van koolwaterstoffen geïnteresseerd zijn.

Het huidige regelgevend kader inzake het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen in het Vlaamse Gewest (het koninklijk besluit nr. 83 van 28 november 1939, het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1997, en de bepalingen uit de op 15 september 1919 gecoördineerde wetten op de mijnen, de graverijen en de groeven, die betrekking hebben op de koolwaterstoffen steenkool en bruinkool) wordt opgeheven, inclusief de archaïsche en omslachtige vergunningprocedures. Dit brengt een aanzienlijke administratieve vereenvoudiging met zich mee. Bovendien krijgen andere spelers de mogelijkheid om zich op de markt van de winning van koolwaterstoffen te begeven. Op die manier wordt ook gevolg gegeven aan de doelstelling van richtlijn 94/22/EG, om een niet-discriminerende toegang tot deze markt te verzekeren, onder voorwaarden die een grotere concurrentie in deze sector bevorderen.

De impact van de opsporings- of winningsactiviteiten op het leefmilieu wordt in het nieuwe regelgevend kader zoveel mogelijk tot een minimum beperkt. Het Vlaamse Gewest krijgt de mogelijkheid te participeren in de opsporing en de winning van koolwaterstoffen, en zal nieuwe inkomsten uit de koolwaterstofwinning kunnen genereren. Terloops kan nog gewezen worden op een vermindering van de Vlaamse afhankelijkheid van het buitenland inzake de invoer van koolwaterstoffen.

De ondergrondse opslag van koolstofdioxide is een veelbelovende evolutie om de schadelijke uitstoot van dergelijke gassen te verminderen. Deze technologie is nog in volle ontwikkeling, maar op 23 januari 2008 presenteerde de Europese Commissie al een voorstel van richtlijn betreffende de geologische opslag van koolstofdioxide waarvan de definitieve goedkeuring voorzien is nog voor de ontbinding van het Europees Parlement naar aanleiding van de Europese verkiezingen van 2009. Het tweede luik in het ontwerp van decreet over de geologische opslag van koolstofdioxide werd volledig in overeenstemming gebracht met het voorstel van richtlijn. Enkele bepalingen werden (nog) niet overgenomen. Hiervoor wordt de definitieve richtlijn afgewacht om, zo nodig, eventuele aanpassingen door te voeren. Het betreft voornamelijk wijzigingen aan bestaande richtlijnen.

Met de keuze om in het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond ook reeds een luik over de ondergrondse opslag van koolstofdioxide te voorzien, geeft het Vlaamse Gewest als sterk geïndustrialiseerde regio een duidelijk signaal door in deze materie een voortrekkersrol te spelen. Een degelijk juridisch kader kan bovendien een belangrijke stimulans vormen voor verdere technologische innovatie in deze sector.

Ook de inhoudelijk sterke link met de materie van het opsporen en het winnen van koolwaterstoffen bleek een sterk argument om ook de ondergrondse opslag van koolstofdioxide in het ontwerp van decreet betreffende de diepe ondergrond te integreren. Beide luiken bevatten dan ook dikwijls sterk gelijklopende bepalingen. In dit kader dient gewezen te worden op de techniek voor de winning van koolwaterstoffen waarbij broeikasgassen (bijvoorbeeld CO₂) als drijfgas worden gebruikt om de koolwaterstoffen naar de oppervlakte te brengen. Nadat deze broeikasgassen hun functie van

drijfgas hebben vervuld, worden zij zelf opgeslagen in de ondergrond. Dit maakt een regelgevend kader voor de ondergrondse opslag van koolstofdioxide wenselijk, te meer omdat deze techniek van ondergrondse opslag het meest veelbelovend lijkt om op korte termijn economisch rendabel te zijn.

Net zoals bij het luik over de opsporing en de winning van koolwaterstoffen het geval is, besteedt het luik over de ondergrondse opslag van koolstofdioxide veel aandacht aan het tot een minimum beperken van negatieve neveneffecten op het vlak van het leefmilieu. Deze eventuele impact lijkt niet op te wegen tegen het vervullen van de hoofddoelstelling, namelijk een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen in het Vlaamse Gewest.

9 Contactinformatie

Marnix De Vrieze

Afdelingshoofd

Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

02 553 21 87

marnix.devrieze@lne.vlaanderen.be

Wouter Stroobants

Beleidsmedewerker Natuurlijke Rijkdommen

Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen

Departement Leefmilieu, Natuur en Energie

02 553 46 49

wouter.stroobants@lne.vlaanderen.be